SOPRONI EGYETEM

BENEDEK ELEK
PEDAGÓGIAI
KAR

15. Képzés és Gyakorlat

Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia

15th Training and Practice

International Conference on Educational Science

Program és absztraktok
Program and Abstracts

Egy nyelvet beszélünk?

Gyermeklét és pedagógia a nyelvi, kulturális és társadalmi terek kontextusában

Szerkesztette:
Kéri Katalin – Kissné Zsámboki Réka – Németh Dóra Katalin – Pásztor Enikő

Egy nyelvet beszélünk?

Gyermeklét és pedagógia a nyelvi, kulturális és társadalmi terek kontextusában

15. Képzés és Gyakorlat
Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia
2022. április 28.

Program és Absztraktok

15th Training and Practice
International Conference on Educational Science
April 28, 2022

Program and Abstracts

Szerkesztette:

Kéri Katalin
Kissné Zsámboki Réka
Németh Dóra Katalin
Pásztor Enikő

SOPRONI EGYETEM KIADÓ
Benedek Elek Pedagógiai Kar
SOPRON, 2022

Felelős kiadó:
Prof. Dr. Fábián Attila
a Soproni Egyetem rektora

Szerkesztők:

Prof. Dr. Kéri Katalin DSc
Soproni Egyetem,
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és
Pszichológiai Intézet
keri.katalin@uni-sopron.hu

Kissné Dr. Zsámboki Réka PhD
Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és
Pszichológiai Intézet
kissne.zsamboki.reka@uni-sopron.hu

Németh Dóra Katalin
Soproni Egyetem,
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és
Pszichológiai Intézet
nemeth.dora.katalin@uni-sopron.hu

Dr. Pásztor Enikő PhD
Soproni Egyetem,
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és
Pszichológiai Intézet
pasztor.eniko@uni-sopron.hu

Olvasószerkesztő:
Kuslicsné Kloiber Alexandra
Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar
Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok Intézete
kloiber.alexandra@uni-sopron.hu

Technikai szerkesztő:
Ambrus Attila József
Soproni Egyetem, Központi Könyvtár és Levéltár
ambrus.attila@uni-sopron.hu

ISBN (pdf) 978-963-334-439-2
DOI: https://doi.org/10.35511/978-963-334-439-2

15. KÉPZÉS ÉS GYAKORLAT
NEMZETKÖZI NEVELÉSTUDOMÁNYI KONFERENCIA

Sopron, 2022. április 28.

A KONFERENCIA HÁTTÉRINTÉZMÉNYEI

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

A KONFERENCIA TUDOMÁNYOS PROGRAMBIZOTTSÁGA

Engler Ágnes, Debreceni Egyetem
Horváth Kinga, Selye János Egyetem
Józsa Krisztián, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kéri Katalin, Soproni Egyetem (elnök)
Kissné Zsámboki Réka, Soproni Egyetem
Klein Ágnes, Pécsi Tudományegyetem
Márkus Éva, Eötvös Loránd Tudományegyetem
Orsós Anna, Pécsi Tudományegyetem
Podráczky Judit, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Varga László, Soproni Egyetem
Virág Irén, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

A KONFERENCIA SZERVEZŐBIZOTTSÁGA

Kéri Katalin (elnök)
Kissné Zsámboki Réka
Németh Dóra Katalin (titkár)
Németh Tamás
Pásztor Enikő (alelnök)

A KONFERENCIA HELYSZÍNE

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar
9400 Sopron, Ferenczy János u. 5.. Tel.:+36 (99) 518-920

A KONFERENCIA HONLAPJA, E-MAIL-CÍME

http://bpk.uni-sopron.hu/kgy15
Honlapkészítő: Németh Tamás
Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Tartalomjegyzék

Köszöntő

Tisztelettel köszöntöm a 2022. április 28-án *Egy nyelvet beszélünk? – Gyermeklét és pedagógia a nyelvi, kulturális és társadalmi terek kontextusában* címmel megrendezett, 15. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia absztrakt-kötetének olvasóit. A konferenciát az *Interreg V-A Ausztria-Magyarország Együttműködési Program 2014-2020 Oktatási együttműködések az AT-HU határrégióban_innovatív projekt (BIG_inn AT-HU)* keretében a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kara és a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézete rendezte meg idén már 15. alkalommal, mintegy 150 résztvevő közreműködésével.

Ez a jubileumi esemény nem csupán a folyóirat, hanem az azt közösen működtető kaposvári és soproni kollégák együttműködésének is szép ünnepnapja. A két egyetem munkatársai között sok éve töretlenül jó, folyamatosan gazdagodó az a kapcsolati rendszer, amely az ország pedagógiai lapjainak élvonalába emelte a Képzés és Gyakorlat folyóiratot. Ünnep ez a konferencia amiatt is, mert napjainkban, a világjárványból fellélegezni próbáló közösségeknek, kollégáknak hosszú idő után újra lehetőséget ad a találkozásra, a személyes beszélgetésekre, arra, hogy megint egymásra mosolyogjunk, hogy új szakmai és baráti kapcsolatokat építsünk.

A konferencián szimpóziumok, valamint tematikus előadások és poszterbemutatók kaptak helyet. A rendezvényen magyar, angol és német nyelvű előadások hangzottak el, és – a Benedek Elek Pedagógiai Kar kiterjedt Erasmus kapcsolatainak köszönhetően – Európa számos országából, többek között Spanyolországból, Csehországból, Németországból, Törökországból, de még a tengerentúlról, az USA-ból is érkeztek neveléstudományi témákkal foglalkozó oktatók, kutatók. Különösen sok előadóval képviseltette magát a szlovákiai Selye János Egyetem Tanárképző Kara, mely a Benedek Elek Pedagógiai Kar kiemelt stratégiai partnere. A konferencia a hazai neveléstudomány szempontjából is részletes képet nyújtott számos terület legújabb eredményeiről: az összehasonlító neveléstudománytól a gyógypedagógiáig, a pedagógiatörténettől a testi, zenei, művészeti, környezeti, nyelvi nevelésig terjedően.

A konferencia egyik plenáris előadója Prof. Dr. Pukánszky Béla neveléstörténész volt (Eszterházy Károly Katolikus Egyetem), aki a *Humán és reál ismeretkörök reprezentációja az iskolai tananyagban – történeti áttekintés* címmel tartott igen tartalomgazdag, az ókortól napjainkig ívelő előadást. A másik plenáris előadó Dr. Fenyvesi Kristóf, nemzetközi hírű kutató volt (Finn Oktatáskutató Intézet), aki *Kreativitás, innováció, élmény és tanulás: a STEAM integráció lehetőségei Finnországon innen és túl* címmel tartott színes és izgalmas, angol nyelvű előadást.

A kötetben közölt absztraktok nem csupán egy sikeres, színvonalas konferencia előadásainak rövid lenyomatai lesznek a jövő kutatói számára, hanem fontos kiindulópontok a 15. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencián megkezdett közös gondolkodás folytatásához, újabb, inspiráló, nevelési-oktatási innovációkat megalapozó kutatásokhoz. A konferencia szervezői, a folyóirat szerkesztői bíznak abban, hogy ezt a jubileumi rendezvényt még sok hasonló követi, hogy újra meg újra bizonyíthassa minden előadónk: bár sok helyszínről érkeztünk, sokfélék vagyunk, sokszínűek a kutatási témáink, ha a gyermekeink neveléséről, jövőjéről van szó, konkrét vagy átvitt értelemben szólva: tudunk egy nyelvet beszélni.

Prof. Dr. Kéri Katalin DSc
a konferencia elnöke

Welcome Message

I extend my respectful greetings to the readers of the conference proceeding of the 15th Training and Practice International Conference on Educational Sciences based on the conference, titled *Do we speak the same language? – Childhood and pedagogy in the context of linguistic, cultural and social spaces,* held on 28th April 2022. The conference was called under the auspices of the cooperation programme *Interreg V-A Austria-Hungary 2014-2020 Educational cooperation in the AT-HU cross-border region (BIG_inn AT-HU)* by Benedek Elek Faculty of Pedagogy of the University of Sopron and the Hungarian University of Agriculture and Life Sciences Institute of Education. It was organised for the 15th time with the contribution of 150 participants.

This jubilee is a remarkable tribute to the periodical and the collaboration of the colleagues from Sopron and Kaposvár. The extensive network between the two institutions has been forming for long years and it is the partnership that placed Training and Practice at the forefront of the national educational periodicals. This conference is also a celebration from the point of view that it offers the opportunity of encounters, conversations, friendships and smiling at each other again after a long time of the pandemic, which held communities and colleagues in captivity.

The conference housed symposiums, and thematic and poster presentations. They were given in Hungarian, English and German and, due to the extended Erasmus partnerships of Benedek Elek Faculty of Pedagogy, the delegations of educational scientists and researchers came from several European countries, like Spain, The Czech Republic, Germany, Turkey, even from overseas, from the USA. An especially great number of professionals represented the Slovakian Faculty of Pedagogy of Selye János University, which is a primary strategic partner of Benedek Elek Faculty of Pedagogy. The conference, also from the aspect of Hungarian educational sciences, provided a wide spectrum of the latest results in the field: from comparative educational sciences to special education, from the history of education to the pedagogy of physical education, music, art, environment and languages.

At the conference, we welcomed Prof. Dr. Béla Pukánszky, historian of education (Eszterházy Károly Catholic University), as a plenary lecturer, whose talk, titled *Representation of the humanities and the sciences in school syllabi – a historical review,* gave a thorough revision of the educational context from antiquity to the present. The other plenary lecturer, Dr. Kristóf Fenyvesi is an internationally known researcher (Finnish Institute for Educational Research), whose English language presentation on *Creativity, innovation, experience and learning: the chances of STEAM integration in and beyond Finland,* was especially rich and exciting.

Abstracts, published here, will not only serve as a signature of successful and high-quality conference presentations for future researchers but also as a relevant source for further thoughts, new and inspiring educational research and innovation, which are all rooted in the 15th Training and Practice International Conference on Educational Sciences. The organisers of the conference and the editors of the periodical are convinced that this jubilee will be followed by several similar events so that every researcher could prove that although we are from many different places, we are different, our research themes are different, if the point is our children's future, either in concrete or figurative meaning, we are able to speak the same language.

Prof. Dr. Katalin Kéri DSc
Conference Chair

ÁTTEKINTŐ ÉS RÉSZLETES PROGRAM

///

OVERVIEW AND DETAILED PROGRAM

Helyszín: Benedek Elek Pedagógiai Kar, III. emelet Brunszvik-terem (a BIG_inn projekt résztvevői számára digitálisan Zoomon keresztül) ***A konferencia nyelve: magyar, német, angol.***

Áttekintő program	
09:15 – 10:00	**Regisztráció**
10:00 – 10:20	**A konferencia ünnepélyes megnyitója** • Dr. Katona György, a Soproni Egyetem oktatási rektorhelyettese • Dr. habil. Varga László, a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar dékánja • Prof. Dr. Kéri Katalin, a konferencia elnöke • Kissné Dr. Zsámboki Réka, a Képzés és Gyakorlat neveléstudományi folyóirat főszerkesztője
10:20 – 10:35	**BIG_inn projekt ismertetése** • Dr. Vida Gergő (szakmai vezető, Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar): *BIG_inn projekt bemutatása*
10:35 – 10:45	**Zenés köszöntő** • *J. S. Bach: D-moll Concerto Adagio. BWV 974* Előadja: Révész József, gordonkaművész (Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar) és Dr. habil. Csehi Ágota, zongoraművész (Selye János Egyetem)
10:45 –11:30	**Plenáris előadás I.** • Prof. Dr. Pukánszky Béla DSc: (Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola): *Humán és reál ismeretkörök reprezentációja az iskolai tananyagban - történeti áttekintés*
11:30 – 11:35	**Zenei intermezzo** • *ifj. Somorjai József: Trubadúrmollban* A BPK oktatói-hallgatói kórusának előadásában. Kórusvezető: Révész József, tanársegéd
11:35 – 12:20	**Plenáris előadás II.** • Dr. Fenyvesi Kristóf (Finn Oktatáskutató Intézet, Jyväskyläi Egyetem) *Kreativitás, innováció, élmény és tanulás: a STEAM integráció lehetőségei Finnországon innen és túl*
12:20 – 13:30	**Ebédszünet (helyszín: fszt. E/2-es terem)**
13:30 – 14:00	**A prezentációk feltöltése, szekciótermek elfoglalása**
14:00 – 17:00	**Szekcióülések / BIG_inn Workshop, a konferencia zárása**

Részletes program

1. Óvó- és tanítóképzés, gyermekkortörténet

Terem: II. em. 205.

Szekcióvezető: Dr. Patyi Gábor		
14:00 – 14:15	Molnár Béla	Óvodapedagógusok képzésének rövid története Vasváron
14:15 – 14:30	Pusztafalvi Henriette	Az egyház szerepe a kisdedóvásban hazánkban a 19. és 20. század fordulóján
14:30 – 14:45	Németh Dóra Katalin	„Van új a nap alatt!” Innovatív témák megjelenése a Soproni (Felsőfokú) Óvónőképző Intézet szakdolgozati témaválasztásaiban (1961-1972)
14:45 – 15:00	Nemes-Wéber Zsófia	Kinek a tollából? Az Óvodai Nevelés folyóirat prozopográfiai vizsgálata
15:00 – 15:10	**Hozzászólások, kérdések**	
15:10 – 15:15	**Szünet**	
Szekcióvezető: Dr. Molnár Béla		
15:15 – 15:30	Patyi Gábor	Az óvodapedagógus szakma professzionalizálódása a századfordulón a Kisdednevelésben megjelent írások tükrében
15:30 – 15:45	Pásztor Enikő Horváth Anna Viktória	Óvodai módszertani megújulások Sopronban az 1980-as évek második felében az egykori hallgatók aspektusából
15:45 – 16:00	Horváth Anetta	Téri fordulat a gyermekkortörténet kutatásában, a gyermekszoba története tükrében
16:00 – 16:10	**Hozzászólások, kérdések**	

2. Nevelés- és iskolatörténet

Terem: II. em. 206.

Szekcióvezető: Dr. Vincze Tamás András		
14:00 – 14:15	Dergez Ildikó	Iskolai ünnepségek és példaképek a két világháború között Baranya vármegyében (1931-1938)
14:15 – 14:30	Takács Zsuzsanna Mária	Sógornők diákévei a Notre Dame rend pécsi polgári iskolájában
14:30 – 14:45	Pásztor Enikő	Käthe Kruse és Rudolf Steiner szellemi öröksége a kisgyermekkori nevelésben a babák aspektusából
14:45 – 14:55	**Hozzászólások, kérdések**	
14:55 – 15:00	**Szünet**	
Szekcióvezető: Dr. Pásztor Enikő		
15:00 – 15:15	Hegedűs Renáta Ildikó Roszik Dóra	Eugenika, szelekció, kontraszelekció népesedéspolitika a Néptanítók Lapjának 1934. évi számában
15:15 – 15:30	Vincze Tamás András	A hazai középfokú iskolák tanulóinak szabadidős olvasmányai a 19. és 20. század fordulóján
15:30 – 15:40	**Hozzászólások, kérdések**	

3. Összehasonlító neveléstudomány

Terem: fsz. 06. (BPK BAR)

Szekcióvezetők: Prof. Dr. Józsa Krisztián, és Dr. habil. Horváth Kinga		
14:00 – 14:15	Merkei Attila	A „Living Lab" projektmódszer, egy jó gyakorlat bemutatása hollandiai tapasztalatok alapján
14:15 – 14:30	Lantos Tünde	Multikulturális nevelés az óvodapedagógusok munkájában
14:30 – 14:45	Podráczky Judit Hajduné Holló Katalin Borbélyová Diana Nagyová Alexandra Józsa Krisztián	A magyar és szlovák óvodai nevelési program összehasonlító elemzése
14:45 – 15:00	Hajduné Holló Katalin Borbélyová Diana Zentai Gabriella Józsa Krisztián	Magyarországi és szlovákiai magyar gyermekek elemi kombinatív képességének fejlődése 4-8 éves korban
15:00 –15:10	**Hozzászólások, kérdések**	
14:55 – 15:00	**Szünet**	
Szekcióvezető: Dr. Podráczky Judit		
15:15 – 15:30	Horváth Kinga Tóth Péter	Magyarországi és szlovákiai magyar gimnazisták induktív gondolkodásának fejlettsége
15:30 – 15:45	Gulyás Klára	Elkülönítve, de egyenlően? Pedagógiai kultúraváltás és iskolai szegregáció
15:45 – 16:00	Tóth-Orsós Sarolta Bencéné Fekete Andrea	Egy PÉLDAKÉP üzenete a cigány gyermekek számára
16:00 – 16:10	**Hozzászólások, kérdések**	

4. A gyermekkultúra kutatása és gyakorlata

Terem: II. em. 222.

Szekcióvezetők: Dr. Filesch-Weszely Zsuzsanna és Révész József		
14:00 – 14:15	Kovács László	Fontosabb „mérföldkövek” az első magyar nyelvű tanítóképzősök zenei felkészítésében
14:15 – 14:30	Révész József	A zenei nevelés szerepe az érzelmi kreativitás fejlesztésében
14:30 – 14:45	Révészné Pálfi Krisztina	Közös nyelvünk: A zene
14:45 – 15:00	Csehi Ágota Orsovics Yvette Tóth-Bakos Anita	Önkéntesség és művészet- a művészet, a zene, mint az önzetlen segítségnyújtás egyik lehetséges formája
15:00 – 15:10	**Hozzászólások, kérdések**	
15:10 – 15:15	**Szünet**	
Szekcióvezetők: Dr. habil. Csehi Ágota és Balatoni Katalin		
15:15 –15:30	Balatoni Katalin	A hagyományos magyar gyermekkultúra átörökítésének és pedagógiai alkalmazásának innovációja az óvodában
15:30 – 15:45	Hegedűsné Tóth Zsuzsanna	Forrai Katalin módszertanának implementációja óvodalátogatásaihoz kapcsolódó feljegyzéseiben
15:45 – 16:00	Somogyi Anett	A kender felhasználása az óvodai játék során
16:00 – 16:15	Molnár László Mucsi Zsuzsanna Mária	Térjátékok – játék a térben és időben. Épített tér – alkalmazkodás és tér – tárgy összefüggés óvodai környezetben
16:15 – 16:25	**Hozzászólások, kérdések**	

5. A gyermek és a család a XXI. században

Terem: II. em. 214.

Szekcióvezetők: Dr. Haász Sándor		
14:00 – 14:15	Engler Ágnes Markos Valéria Major Enikő	Gyermekvállalási tervek a párkapcsolati forma tekintetében
14:15 – 14:30	Engler Ágnes Kozek Lilla Katalin	A családi életre nevelés preventív funkciója
14:30 – 14:45	Engler Ágnes Bencze Ádám	A tartós párkapcsolat és a házasságkötés feltételeinek vizsgálata
14:45 – 15:00	Simonyi Gabriella	Depresszió, a személyiségjegyek és a szülői szerep tükrében
15:00 – 15:10	**Hozzászólások, kérdések**	
15:10 – 15:15	**Szünet**	
Szekcióvezető: Dr. habil. Engler Ágnes		
15:15 – 15:30	Haász Sándor	Közös nyelv a gyermekvédelemben
15:30 – 15:45	Boros Eszter Molnár László	A virtuális terek hatása 0-7 éves korú gyermekekre
15:45 – 16:00	Kántor Zsuzsanna	Hogyan fognak tanulni a Béta gyerekek? – A koragyermekkori tanulás Z generációs perspektívából
16:00 – 16:15	Frang Gizella	Médiahatás és médiaszocializáció
16:15 – 16:25	**Hozzászólások, kérdések**	

6. Fenntarthatóság, környezeti nevelés

Terem: I. em. 110.

Szekcióvezető: Dr. Molnár Katalin		
14:00 – 14:15	Hartl Éva	A soproni Természet- és Állatvédelem című szaklap a természet - és állatvédelemre nevelés nemes ügyének szolgálatában
14:15 – 14:30	Valentné Albert Éva	Hová tűntek a mókusok?
14:30 – 14:45	Csákiné Dobos Laura	Hatékonyságmérés múzeumok környezeti nevelésében: részeredmények a Pásztói Múzeumból
14:45 – 15:00	Mesterházy Helga	A környezetismeret tantárgy közelmúlt változásainak tanári értékelése
15:00 – 15:10	**Hozzászólások, kérdések**	
15:10 – 15:15	**Szünet**	
Szekcióvezető: Dr. Hartl Éva		
15:15 – 15:30	Szántóné Tóth Hajnalka	A tanítójelöltek környezetismeret-tantárgy tanítása a módszertant oktató szemszögéből
15:30 – 15:45	Kui Biborka	A természeti környezet fontossága a gyermekjog tükrében
15:45 – 16:00	Dávid János	A zero waste gondolkodásmód alapelvei és oktatásának lehetőségei az általános iskolában
16:00 – 16:15	Kollarics Tímea Molnár Katalin Hartl Éva	Energia -és víztudatosság vizsgálata fenntarthatósági felmérés keretén belül
16:15 – 16:25	**Hozzászólások, kérdések**	

7. **Módszertani megújulás, inkluzív nevelés**
Terem: II. em. 217.

Szekcióvezető: Bencéné Dr. Fekete Andrea		
14:00 – 14:15	Bolla Zsolt	Az iskolaválasztás szempontjainak vizsgálata szülői és intézményi oldalról
14:15 – 14:30	Fizel Natasa	Szövegértésfejlesztés a 21. században: egy innovatív tanoda kialakítása és hétköznapjai
14:30 – 14:45	Dezső Renáta Anna	A tanulói implicit intelligencia koncepciók változatai a pedagógiai innováció lehetséges eszközeként
14:45 – 15:00	Vida Gergő Gajdócsi Levente	Kritikai gondolkodás és történelem érettségi
15:00 – 15:10	**Hozzászólások, kérdések**	
15:10 – 15:15	**Szünet**	
Szekcióvezető: Dr. Vida Gergő		
15:15 – 15:30	Tóth Attila	Rajzzal mondjuk el
15:30 – 15:45	Bencéné Fekete Anikó Andrea	Innovatív oktatási módszerek alkalmazása alsó tagozaton
15:45 – 16:00	Kovács Elvira Manijlovic Heléna	Az oktatási célú szabaduló szobák módszertani lehetőségei egyetemi hallgatóknál
16:00 – 16:15	Prantner Csilla	Az NKP portál lehetőségei – akadálymentes tanítást-tanulást támogató felület
16:15 – 16:25	**Hozzászólások, kérdések**	

8. Új lehetőségek a kutatásmódszertanban

Terem: II. em. 215.

Szekcióvezető: Dr. habil. Varga László		
14:00 – 14:15	Pribék László	A leltárazás folyamatának koncepcionális modellálása a kvalitatív tartalomelemzésben
14:15 – 14:30	Emri Zsuzsanna	Az oktatási folyamat monitorozása EEG aktivitások elemzésével
14:30 – 14:45	Varga László Rosemond, Suzy	Mit tudunk és mit teszünk – A koragyermekkori neurológia és a pedagógia hídján
14:45 – 15:00	Sebestyén Edmond	A tanári adatvezérelt döntéshozatal hatékonyságérzetének vizsgálati lehetőségei
15:00 – 15:15	Kissné Zsámboki Réka	Matematikai félelmek vizsgálata óvodapedagógus-jelöltek körében
15:15 – 15:25	**Hozzászólások, kérdések**	
15:25 – 15:30	**Szünet**	
Szekcióvezető: Suzy Rosemond		
15:30 – 15:45	Kövecsesné Gősi Viktória	A tanulás támogatásának szerepe, jelentősége a pedagógusképzésben
15:45 – 16:00	Zsubrits Attila	Új személyiség megismerési módszerek alkalmazása az óvodapedagógus képzésben
16:00 – 16:15	Kopecskó-Hodosi Zsófia	Gimnazista tanulók hatékony pedagógus fogalmának vizsgálata az Asszociatív Csoport Analízis technika segítségével
16:15 – 16:30	Molnár Katalin-Varga Rita	Erdőpedagógiai módszerek az erdésztechnikusok szakmai gyakorlati óráin
16:30 – 16:40	**Hozzászólások, kérdések**	

9. Gyógypedagógiai kutatások

Terem: II. em. 228.

Szekcióvezetők: Mendéné Lajtai Krisztina és Fehér Ágnes		
14:00 – 14:15	Fehér Ágnes	Attitűdvizsgálat az óvodapedagógusok körében az autizmus spektrum zavarral élő gyerekek integrált óvodai neveléséről
14:15 – 14:30	Mascher Róbert	Művészeti neveléssel a mozgássérült gyermekek anyagismeretének bővítéséért
14:30 – 14:45	Dinnyés Katalin Julianna Pusztafalvi Henriette	Érzékenyítő foglalkozások hatékonysága egészségtudományi hallgatók körében a fogyatékossággal élő személyekkel szembeni attitűdformálásban
14:45 – 15:00	Tóth-Szerecz Ágnes	Többségi pedagógusok lehetőségei a köznevelésben történő érzékenyítésre a fogyatékosságok iránt
15:00 – 15:10	**Hozzászólások, kérdések**	
15:10 – 15:15	**Szünet**	
Szekcióvezető: Prof. Dr. Mascher Róbert		
15:15 – 15:30	Horváth Mariann	Rejtett képek a logopédiai foglalkozásokon
15:30 – 15:45	Horváth Mariann	Schulbeginn vor, während und nach der COVID-19. Ergebnisse einer vierjährigen logopädischen Untersuchung
15:45 – 16:00	Komlósi Veronika Júlia	Az állatasszisztált pedagógia jelene és jövője Magyarországon
16:00 – 16:15	Porkoláb Anna	A nemezelés alkalmazása óvodáskorú mozgássérült gyermekeknél
16:15 – 16:25	**Hozzászólások, kérdések**	

10. Sporttudomány és egészségnevelés I.

Terem: II. em. 201.

Szekcióvezető: Dr. Simon István Ágoston		
14:00 – 14:15	Simon István Ágoston Reiner Dóra Szilva Zsuzsanna, Abonyi Barbara Simonné Kajtár Gabriella	A gyógytestnevelés órán résztvevő tanulók mentális egészsége és tevékenységszerkezete
14:15 – 14:30	Simonné Kajtár Gabriella Reiner Dóra Szilva Zsuzsanna Abonyi Barbara Simon István Ágoston	A gyógytestnevelés órán résztvevő gyermekek fizikai aktivitása és táplálkozási szokása
14:30 – 14:45	Abonyi Barbara Bognár József Simon István Ágoston	Serdülők egészségmagatartása, stresszmegoldása és sajáttest értékelése a fizikai aktivitás tükrében
14:45 – 15:00	Csima Melinda Cseh Szabolcs Fináncz Judit	A kora gyermekkori nevelésben és az egészségügyi ellátórendszerben dolgozók egészségi állapotának, egészségmagatartásának összehasonlító elemzése
15:00-15:10	**Hozzászólások, kérdések**	
15:10 – 15:15	**Szünet**	
Szekcióvezető: Prof. Dr. Józsa Krisztián		
15:15 – 15:30	Beregi Erika Bognár József	Iskolai egészségfejlesztő programok vizsgálata az Észak-Magyarország régióban: fókuszban a fizikai aktivitás
15:30 – 15:45	Podráczky Judit Fináncz Judit Józsa Krisztián Csima Melinda	Egészségnevelési programok a kora gyermekkori nevelésben: nemzetközi kitekintés
15:45 – 16:00	Kiss Andrea Tünde	Az erdő multifunkcionális szerepe az óvodai környezeti nevelésben
16:00 – 16:10	**Hozzászólások, kérdések**	

11. Sporttudomány és egészségnevelés II.

Terem: fsz. 014.

Szekcióvezető: Dr. Mogyorósi Zsolt		
14:00 – 14:15	Mogyorósi Zsolt	Neveléselmélet és testi nevelés. Korai fejezetek a testi nevelés történetéből
14:15 – 14:30	Széplaki Ildikó	Nemzetközi kutatások elemzése: a Pilates életminőség javító hatása az egészséges populációt vizsgálva
14:30 – 14:45	Kertész Tamás Bognár József Szakály Zsolt	A mozgás, mint a tanulmányi eredményesség lehetséges támogatója
14:45 – 15:00	Pázmándi Eszter Sárigné Szilárd Zsuzsa Szilva Zsuzsanna	Az óvodai testnevelés foglalkozásokon megjelenő, eltérő motoros képességek okai
15:00 – 15:10	**Hozzászólások, kérdések**	
15:10 – 15:15	**Szünet**	
15:15 – 15:30	Telegdi Attila Bognár József	Az eredményesség és a pedagógiai értékrendszer összefüggései a gyorskorcsolya sportágban
15:30 – 15:45	Molnár Anita Bognár József Vajda Ildikó	Testnevelőtanár szakos hallgatók cél- érték- és szemléletrendszere
15:45 – 16:00	Reiner Dóra Szilva Zsuzsanna Simonné Kajtár Gabriella Simon István Ágoston	Görkorcsolyázás pozitív hatásai az óvodában és iskolában
16:00 – 16:10	**Hozzászólások, kérdések**	

12. Nyelvoktatás, nyelvtanulás, nemzetiségi nyelv

Terem: II. em. 212.

Szekcióvezető: Dr. habil. Márkus Éva		
14:00 – 14:15	Klein Ágnes Márkus Éva	Mundart im Kindergarten
14:15 – 14:30	Hirschler Erzsébet	Wir > Ich – Zwei > Einsprachig
14:30 – 14:45	Hirschler Erzsébet	A nyelvtudás értéke és a nyelvvizsgák értékelése avagy kell-e nekünk a nyelvvizsga?
14:45 – 15:00	Verebélyi Gabriella	Hogyan változtak a nyelvi hátrány iskolai megjelenési formái az elmúlt évtized távlatában?
15:00 – 15:10	**Hozzászólások, kérdések**	
15:10 – 15:15	**Szünet**	
Szekcióvezető: Dr. habil. Klein Ágnes		
15:15 – 15:30	Kopházi-Molnár Erzsébet Nagy Mónika Zita	Online angol órák
15:30 – 15:45	Vódli Zsolt István	Nyelvtanulás, globális kompetenciák fejlesztése, interkulturális nevelés az AFS cserediák-program segítségével
15:45 – 16:00	Kocsis Rita	Untersuchung der Wahrnehmungen von Mentor-Lehrern mithilfe der qualitativen Inhaltsanalyse von Mayring
16:00 – 16:10	**Hozzászólások, kérdések**	

13. International Session I.

2nd floor, room no. 220.

Session chairs: Dr. Noemí Peña-Sánchez and Dr. Darja Antolin Drešar		
14:00 – 14:15	Antolin Drešar, Darja	Preschool children representing their understanding of measurement through drawings
14:15 – 14:30	Gomes, Alexandra Cacciolari Bordini, Letícia Camargo Filho, Paulo Sérgio de	The creation of games on the SCRATCH platform by future teachers and the development of creativity
14:30 – 14:45	Molnár Gábor Domokos Áron	Whig Big Pic 4 kids, or How (Not) to Teach Children History via Graphic Novels
14:45 – 15:00	Angeli Csenge	Examination of the training and outcome requirements of special education teachers and conductors in the context of digital education
15:00 – 15:15	Peña-Sánchez, Noemí	Interdisciplinarity in higher education: an educational action engaged with art and cultural diversity
15:15 – 15:25	**Discussion**	

14. International Session II.

Ground floor, room no. 013.

Session chairs: Dr. Arianna Kitzinger and Dr. Didem Kepir-Savoly		
14:00 – 14:15	Raułyk-Dumanow, Małgorzata Lewandowka, Elwira	The Importance of Transversal Skills in Blended Learning and Teaching
14:15 – 14:30	Bacalja, Robert Ivon, Katarina Proroković, Jakov	Children's Literature by Ivan Blažević, a Priest in Kópháza (cro. Koljnof)
14:30 – 14:45	Zrilić, Smiljana Valjan Vukić, Violeta Travirka Marčina, Karmen	History of preschool education in Croatia
14:45 – 15:00	Jopek-Bizoń, Małgorzata	Supporting children with special educational needs in the process of learning a foreign language in Polish school reality
15:00 – 15:15	Kitzinger Arianna	The language of the kindergarten – the language in the kindergarten
15:15 – 15:25	**Discussion**	

15. Szimpózium: STEM Technológiai fejlődés-oktatás-társadalom

Terem: II. em. 216.

Szimpóziumvezető: Prof. Dr. Lükő István *Opponens: Dr. habil. Molnár György*		
14:00 – 14:15	Lükő István	Kétféle technológia. Technológiai fejlődés és oktatás
14:15 – 14:30	Petzné Tóth Szilvia	Kihívások és lehetőségek a STEM területek oktatásában
14:30 – 14:45	Velner András	A Technika és tervezés tantárgy tartalmi és módszertani megújulása
14:45 – 15:00	Halbritter András Albert	A Technika és tervezés tantárgy és az iskolakert lehetőségei a STEM területén
15:00 – 15:10	**Hozzászólások, kérdések**	

16. Poszterszekció (Megnyitó: 14:00)

Terem: I. em. 107.

Szekcióvezetők: Kissé Dr. Zsámboki Réka és Mgr. Alena Vavrdova PhD.	
Roszik Dóra Hegedűs Renáta Ildikó	Kisiskolás diákok iskolai motivációjának vizsgálata a jutalom- és büntetésélmény tekintetében
Milu Ildikó	Gamifikált jutalomrendszer a MotivApp mobilapplikációval
Major Enikő	Értékrend – iránytű
Lükő István Molnár György	Digitális kompetencia keretrendszerek fejlesztése a pedagógus reflexiók alapján
Dakhlaouiné Nagy Judit Juhászné Sebestyén Andrea	Módszertani megújulás az angol nyelvoktatásban technológiai források és eszközök alkalmazásával
Rašková, Miluše Vavrdová, Alena	Readiness of kindergarten and primary school teachers in changing conditions and time
Gazda Dorottya	Drámapedagógiai módszerek alkalmazásának eredményessége középiskolai tanulók körében

17. BIG_inn Workshop

Terem/Raum: III. em. E/5/ oder via ZOOM-Link

Workshopvezető / Workshopleiterin: Babai Zsófia ***BIG_inn projekt keretében elkészült anyagok bemutatása a projektparnerek által / Vorstellung der im Rahmen des BIG_inn Projekts erstellten Materialien durch die Projektpartner***	
14:00 –14:15	Nyugat-Pannon Terület-és Gazdaságfejlesztési Kft. (PP2) Kardosné Portschy Mónika
14:15 – 14:30	Amt der Niederösterreichischen Landesregierung (LP) Major Andrea
14:30 – 14:45	Wiener Kinderfreunde (PP5) Döbrössy Barnabás
14:45 – 15:00	Land Burgenland (PP6) Makkos-Káldi, Judit
15:00 – 15:10	Universität Sopron (PP3) Babai Zsófia
15:10 – 15:25	Bildungsdirektion für Wien, Europabüro (PP4) Walter Katalin
15:25 – 16:00	**Összegzés / Diskussion**

ABSZTRAKTOK

///

ABSTRACTS

Plenáris előadások

Prof. Dr. Pukánszky Béla DSc

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola

HUMÁN ÉS REÁL ISMERETKÖRÖK REPREZENTÁCIÓJA AZ ISKOLAI TANANYAGBAN – TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

Az előadás célja történeti áttekintést adni az egymást követő történeti korok hosszmetszetében az elemi és középfokú iskolák tananyagának kanonizációs folyamatairól az európai kultúrkörben. A vizsgálódás fókuszában a humán és reál ismeretkörök arányának változása áll. Az egyes témakörök a következők:

1. „Kalokagathia, Vir bonus, Enkyklios paideia (encyclopaedia)”. Emberkép, gyermekkép az antikvitásban, az antik görög és római iskolák tananyaga.
2. A korai keresztény egyházatyák gyermekről alkotott képe. Komplex ismeretkörök, tananyagok. A középkori kolostori és plébániai iskolák tananyaga és módszerei.
3. „Sola fide, sola scriptura”. Bibliafordítások, személyes vallásosság. Az olvasástanulás elterjedése a reformáció hatására.
4. A „studia humanitatis” tananyageszménye és a klasszikus gimnázium.
5. „Artificium omnia omnes docendi”. A modern iskolapedagógiai alapjai, Comenius pedagógiai reformjai.
6. A felvilágosodás pedagógiai optimizmusa, pedagógiai naturalizmus. Locke, Rousseau, Pestalozzi a tanítás tartalmáról és módszereiről.
7. A studia humanitatis eszményének újjászületése: neohumanizmus a pedagógiában.
8. „Utraquizmus” a pedagógiában. A tananyag karakterének kiegyensúlyozására irányuló törekvések, a matematika és a természettudományok szerepének felértékelődése.
9. Új nevelési törekvése a 19. században. Rousseau-recepció a (magán)nevelésben. „Képzeletbeli kínai utazás házi lokomotívval.” Ernest Legouvé és Felméri Lajos fiktív pedagógiai naplói a gyermeküket tanító apák pedagógiai útkereséséről.
10. Projekt módszer és epochális oktatás. A klasszikus reformpedagógiai irányzatok és a 20. századi alternatív pedagógiák tananyagstruktúrája és oktatási módszerei.

REPRESENTATION OF HUMAN AND REAL SCIENCES IN THE SCHOOL CURRICULUM – A HISTORICAL OVERVIEW

The aim of this presentation is to provide a brief overview of the canonisation of the curriculum of primary and secondary schools in the European cultural sphere over successive historical periods – based on primary and secondary sources. The focus of the investigation is on changes in the ratio of humanities to real sciences. The topics are:

1. "Calocagathia, Vir bonus, Enkyklios paideia (encyclopaedia)": The image of man, the image of the child in antiquity, the curriculum of ancient Greek and Roman schools. Complex subjects, teaching materials.
2. "Septem artes liberales, grammatica, dictamen, computus": Curricula and methods of medieval monastic and parochial schools.
3. "Sola fide, sola scriptura": Bible translations, personal religiousness. The spread of the teaching of reading under the influence of the Reformation.
4. "Studia humanitatis": The curricular concept of the classical human gymnasium in the age of humanism.
5. "Artificium omnia omnes docendi": Foundations of modern school pedagogy in Comenius' pedagogical reforms.
6. "Pedagogical optimism, pedagogical naturalism": Locke, Rousseau, Pestalozzi on the content and methods of teaching.
7. "Neo-humanism": The revival of the "studia humanitatis" in secondary school pedagogy at the turn of the 18th and 19th centuries.
8. "Utraquism" in pedagogy: Efforts to rebalance the character of the curriculum, and the new role of mathematics and science.
9. "Imaginary Chinese journey with a domestic locomotive": Rousseau's reception in 19th century (private) education. Ernest Legouvé's and Lajos Felméri's fictional pedagogical diaries of fathers' pedagogical quests to educate their children.
10. "Project method, epochal education etc.": The curricular structure and teaching methods of classical reform pedagogical trends and 20-21th century alternative pedagogies.

Fenyvesi Kristóf

Jyväskylái Egyetem, Finn Oktatáskutató Intézet

KREATIVITÁS, INNOVÁCIÓ, ÉLMÉNY ÉS TANULÁS: A STEAM INTEGRÁCIÓ LEHETŐSÉGEI FINNORSZÁGON INNEN ÉS TÚL

Az előadás a Jyväskylái Egyetemen működő Finn Oktatáskutató Intézet Innovatív Tanulási Környezetek Kutatócsoportjának (https://www.jyu.fi/it/ile) jelenlegi projektjei és néhány közelmúltbeli angol és finn nyelvű publikációjának áttekintésével hívja fel a figyelmet a kreativitás és az innováció tanulási folyamatban betöltött szerepére. A kreativitás és az innováció sokféleségét hangsúlyozva megvizsgáljuk az inter-, multi, és transzdiszciplináris tanulás lehetőségeit az oktatás különféle szintjein. Különös figyelmet fordítunk a STEAM, azaz a Science (Természettudományok), Technology (Technológia), Engineering (Mérnöki ismeretek), Arts (Művészetek), Mathematics (Matematika) területek integrációján alapuló pedagógiai megközelítésre.

Korábbi eredményeinkre alapozva felvázolom a tanárképzés és pedagógus továbbképzés egy olyan modelljét, amely az egyéni és közösségi kreativitás sokszínűségének fel- és elismerésén alapul. A modell a finn nemzeti alaptanterv (FNAE, 2014) holisztikus szemléletét egyesíti Pamela Burnard és Dan Harris kreativitás-értelmezéseivel, és a kreatív ökológia jegyében a fenntarthatóságot, valamint a tanárok és a diákok jóllétét helyezi a középpontba.

A kreativitással, innovációval és a STEAM tanulással kapcsolatos témákat tárgyalva kitérünk az informális módszerek formális oktatásban betöltött szerepére, különösen a készség-, és a kompetenciafejlesztés területén. Minderre jó példákkal szolgálnak a finn-magyar ÉlményMűhely (https://www.elmenymuhely.hu) / Experience Workshop (https://www.experienceworkshop.org) tevékenysége és nemzetközi együttműködései. Közülük is kiemelendő a dél-afrikai Nelson Mandela Egyetemmel folytatott együttműködés, amely a matematikát és a művészeteket, kreatív tevékenységen alapuló problémamegoldást és a design-t kapcsolja össze a STEAM tanulás kontextusában.

Ezen kívül felhívom a figyelmet a kutatócsoportunk közreműködésével publikált módszertani kötetekre, amelyek a STEM, STEAM oktatás didaktikai hátterét vázolják fel, illetve a vészhelyzeti online és hibrid oktatás közelmúltbeli tapasztalatait veszik számba.

Az előadás a 2022-ben megjelent *Playful Learning In Early Childhood Education in Finland, and in addition to theoretical explanations also includes* c. kötet bemutatásával zárul, amely egyúttal az első olyan angol nyelven megjelent kézikönyv, amely a finn koragyermekkori nevelés rendszerének (FNAE, 2019) egészét foglalja össze és több mint 100, a világ bármely óvodájában játszható, készségfejlesztő játék leírását is tartalmazza. Az előadás záró részében a játék központi szerepének a hangsúlyozásán kívül, a konferencia fő témáival összhangban külön is kitérek a nyelvi készségfejlesztésre, a művészet és a kreativitás szerepére, a kognitív és a motorikus készségek szisztematikus fejlesztésére.

CREATIVITY, INNOVATION, EXPERIENCE AND LEARNING: STEAM INTEGRATION IN FINLAND AND BEYOND

The presentation will draw attention to the role of creativity and innovation in the learning process by reviewing current projects and recent publications of our Research Group on Innovative Learning Environments of the Finnish Educational Research Institute at the University of Jyväskylä (https://www.jyu.fi/it/ile). We will explore the possibilities of inter-, multi-, and transdisciplinary learning at different levels of education by emphasizing diverse creativities and innovations in the learning process. I will pay particular attention to pedagogical approaches based on the integration of STEAM, i.e., Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics.

Building on our previous findings, I outline a model for teacher education and teacher training based on recognizing and appreciating multiple creativities in individual and collaborative learning. The model combines the holistic approach of the Finnish National Curriculum (FNAE, 2014) with Pamela Burnard and Dan Harris's frameworks about creativity in education and focuses on sustainability and the well-being of teachers and students in the context of creative ecology.

Discussing issues related to creativity, innovation, and STEAM learning, we will also address the role of informal methods in formal education, especially in the area of skills and competence development. Good examples of this are the activities and international collaborations of the Finnish-Hungarian Experience Workshop STEAM Network (https://www.experienceworkshop.org), such as our partnership with the Nelson Mandela University in South Africa. In this collaboration, the students and teachers combine mathematics and arts, creative activities, problem-solving, and design in the context of STEAM learning.

The presentation will also highlight some of our recently published volumes, which outline the didactical background of STEM, STEAM education, and recent experiences of emergency online and hybrid education.

Finally, I will introduce the first comprehensive English language handbook summarizing the Finnish Early Childhood Education System (FNAE, 2019). The book’s title is *Playful Learning In Early Childhood Education in Finland, and in addition to theoretical explanations also includes* the descriptions of more than 100 games. These games can be played by anyone in any kindergarten worldwide to develop skills and competencies in languages and literacy, art, creative thinking, cognitive and motor skills, and many more areas.

1. ÓVÓ- ÉS TANÍTÓKÉPZÉS, GYERMEKKORTÖRTÉNET

Molnár Béla

Milton Friedman Egyetem

ÓVODAPEDAGÓGUSOK KÉPZÉSÉNEK RÖVID TÖRTÉNETE VASVÁRON

Előadásomban szólni kívánok a tiszavirág-életű vasvári óvóképző rövid történetéről, miközben az intézménytörténeti, társadalmi, történelmi hátteret is bemutatom. Megvizsgálom, hogy az intézmény milyen társadalmi közegben jött létre, mely társadalmi rétegből érkeztek a növendékek, a diákok milyen struktúrában sajátították el a szükséges általános és szakmai ismereteket, s azt is, hogy miként hatott az itt végzettek életpályájára az intézményben elsajátított tudás.

A kutatás során az oral history módszerét alkalmaztam, hiszen az egykori óvodapedagógus-képző intézménynek még vannak életben diákjai, bár már egyre kevesebben. Az előadásom két volt vasvári óvodapedagógus-jelölt emlékeire, tapasztalataira, nézeteire alapozódik.

A másodlagos források körébe tartozó források közül a legfontosabb a Dr. Bendefy László Városi Könyvtárban fellelhető „Feljegyzések a vasvári középfokú oktatás történetéhez" című helyismereti anyag volt.

Az Állami Óvónő-képző Intézet Vasváron 1951-ben kezdte meg működését, ekkor a településen másik középfokú intézmény nem működött, csak 1954-ben nyílt meg a községben a gimnázium. A gimnázium elindításával az óvóképző beiskolázása megszűnt, az óvodapedagógusok vasvári képzése tiszavirág-életű volt. A középfokú intézmény Vasvár életébe is fellendülést hozott: megélénkült a helyi sportélet, asztalitenisz-, torna- és kerékpárbajnokságokat szerveztek az iskolában, az ének és zenei előadások, a színjátszókör és a tornabemutatók a helyi ünnepélyek változatosságát, magasabb színvonalát biztosították.

A vasvári óvónőképzőbe legnagyobb létszámban a környező falvakból jártak a diákok, akik földművelő, munkás, kisiparos családokból érkeztek, 41 főből csupán négy tanulónak dolgozott értelmiségi pályán az édesapja. Az óvóképző által nyújtott képzést kiemelkedőnek, szakmailag gyermekközpontúnak ítélik a kikérdezettek. Tanáraiktól példamutató szakmai alázatot, emberi méltóságot tanultak. Manapság sokat olvashatunk arról, hogy a frissen végzett, diplomát szerzett tanárok, pedagógusok nem a végzettségük szerint helyezkednek el, ez nem így volt az első, Vasváron végzett óvodapedagógus évfolyammal. A 41 fős osztályból 39 növendékről sikerült adatokat beszerezni, mely szerint 83%-uk a pályán maradt, vagyis ha a képzőbe való jelentkezés nem is volt tudatos, vagy valamiféle kényszerválasztás volt, a pályát az intézmény megszerettette a növendékekkel, s egész életükben élethivatásul a kisgyermeknevelést választották.

Kulcsszavak: neveléstörténet, óvóképzés, Vasvár

A BRIEF HISTORY OF THE TRAINING OF KINDERGARTEN TEACHERS IN VASVÁR

In my lecture, I would like to talk about the short history of the prehistoric kindergarten in Vasvár, while also presenting the institutional, social and historical background. I examine the social environment in which the institution was created, the social strata from which the students came, the structure in which the students acquired the necessary general and professional knowledge, and how the knowledge acquired in the institution affected the careers of the graduates. In the course of my research, I used the method of oral history, as the former kindergarten teacher training institution still has students alive, although fewer and fewer. My presentation is based on the memories, experiences and views of two former preschool teacher candidates in Vasvár. The most important element of the secondary sources was the material entitled "Notes on the History of Secondary Education in Vasvár" available in the László Bendefy City Library. The State Kindergarten Teacher Training Institute started operating in Vasvár in 1951, when there was no other secondary school in the settlement, only in 1954 the grammar school was opened in the village. With the start of the grammar school, the schooling of the kindergarten teachers ceased, and the training of the kindergarten teachers in Vasvár was short. The secondary school also brought a boom to the life of Vasvár: the local sports life was revived, table tennis, gymnastics and cycling tournaments were organized at the school, singing and music performances, the theatre group and tournament performances ensured the variety and higher quality of local celebrations. The largest number of students came to the kindergarten in Vasvár from the surrounding villages, who came from farming, working and artisan families, and only four of the 41 students worked in an intellectual career. The training provided by the teachers was considered by the respondents outstanding and professionally child-centered. They learned professional humility and human dignity from their teachers. Nowadays, we can read a lot about the fact that newly graduated teachers and teachers are not ranked according to their qualifications, this was not the case with the first kindergarten teacher degree in Vasvár. Out of the 41 persons in class, data were obtained from 39 students, according to which 83% remained on the field, i.e. even if enrolment in the training was not conscious or there was some kind of forced choice, they fell in love with their chosen profession.

Keywords: history of education, kindergarten teacher training, Vasvár

Pusztafalvi Henriette

Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

AZ EGYHÁZ SZEREPE A KISDEDÓVÁSBAN HAZÁNKBAN A 19. ÉS 20. SZÁZAD FORDULÓJÁN

A hazai kisdedóvás történetében az egyházi intézmények is szerepet vállaltak, annak ellenére, hogy maga Eötvös is kiállt *(Csizmadia, 1971)* az oktatási intézmények egyháztól való függetlenítése mellett. A 19. század első felében voltak olyan magán kisdedóvók, amelyek egyházi alapítványi támogatás segítségével működtek. Az 1891. XV. tc megjelenése után állami és községi fenntartást írtak elő, mivel kötelező feladatként határozták meg a gyermekek napközbeni felügyeletét. A magán intézmények száma csökkent és egyházi fenntartású intézmények száma sem emelkedett. Ezt kérte számon Kraffszky József 1893-ban A kisdedóvás akadályai hazánkban című művében, ahol az egyház elmaradott szerepét firtatta *(Kraffszky, 1893).* Kutatásomban arra keresem a választ, hogy milyen szerepe volt az egyháznak a hazai óvodáztatásban, mely felekezetek vettek részt az intézményes keretek közötti gyermekvédelemben. A vizsgálatban főként a másodlagos forrásokra, a Statisztikai Évkönyv adataira és P. Szathmáry Károly munkáira támaszkodom.

A kutatás eredményeként azt láthatjuk, hogy az 1800-as évek első felében még a katolikus egyház támogatást nyújt és az izraelita felekezet is felkarolja a kisdedóvók felállítását, működtetését. A későbbiekben, az óvodatörvény megszületése után alig emelkedik az egyházi fenntartású vagy támogatású óvodák (állandó és ideiglenes menedékhelyek) száma. Ezt főként a katolikus intézmények élik meg hátrányként. A protestáns intézmények száma elenyésző az állami intézmények mellett, összességében arányaikat tekintve például az 1927. évben a katolikus egyház fenntartásában 6,2%-a volt az intézményeknek. A gyermekek vallását tekintve ebben az évben, a statisztika szerint római katolikus volt 63,5%, református 24,3%, ágostai evangélikus 6,4%, izraelita pedig 3-4%. Láthatjuk, hogy felekezeti specifikusság sok esetben nem volt igénybe vehető, azonban ismert, hogy az óvodák napirendjét, életét vallási rituálék köré építették fel, mint például a reggeli ima, stb.. Ezt az ellentmondást érdemes feltárni, megvizsgálni, hiszen a világiasított intézmények valójában a vallási erkölcsök, hitéleti rituálék szerint működtek, függetlenül a fenntartóktól.

- Csizmadia Andor (1971): *Eötvös József kultuszkormányzati és jogalkotó tevékenységéhez.* Gazdaság és Jogtudomány. MTA IX. Oszt. közleményei.
- Kraffszky József (1893): A *kisdedóvás akadályai hazánkban*. Esztergom, Buzárovitsz Ny.
- Illyefalvi I. Lajos: A közoktatásügy Budapesten a világháborút megelőző években, In: Budapesti Statisztikai Közlemények 71. köt., 3. sz.
- P. Szathmáry Károly (1887): *A magyar kisdedóvás és nevelés rövid története*. Budapest, Pesti Könyvny.

Kulcsszavak: kisdedóvás, egyházi intézmények, 19. század, neveléstörténet

THE ROLE OF THE CHURCH IN CHILDCARE IN HUNGARY AT THE TURN OF THE 19TH AND 20TH CENTURIES

Ecclesiastical institutions also played a role in the history of domestic childcare, even though Eötvös himself advocated the separation of educational institutions from the church *(Csizmadia, 1971)*. In the first half of the 19th century, there were private outpatient clinics that operated with the support of a church foundation. After the publication of the 1891 XV. article of law, state and municipal reservations were imposed, as day care for children was defined as a mandatory task. The number of private institutions decreased, and the number of church-run institutions did not increase. This is what J. Kraffszky called for in his 1893 work, Barriers to Early Childhood, where he explored the backward role of the church *(Kraffszky, 1893)*. In my research, I am looking for the answer to the role of the church in kindergarten in Hungary, which denominations took part in the protection of children within the institutional framework. As a result of the research, we can see that in the first half of the 1800s, even the Catholic Church provided support and the Israeli denomination also embraced the establishment and operation of small children. Later, after the enactment of the Kindergarten Act, the number of kindergartens (permanent and temporary shelters) maintained or subsidized by the church hardly increased. This is mainly seen as a disadvantage by the Catholic institutions. The number of Protestant institutions is negligible in addition to state institutions, and in terms of their proportions, for example, in 1927 the Catholic Church maintained 6.2% of the institutions. In terms of children's religion this year, according to statistics, the Roman Catholic was 63.5%, the Reformed 24.3%, the Augustinian Lutherans 6,4%, the Israelites 3-4%. We can see that denominational specificity was not available in many cases, but it is known that the agenda and life of kindergartens were built around religious rituals, such as morning prayer. This contradiction is worth exploring, since the secularized institutions operated in fact according to religious morals, religious rituals, independently of the maintainers.

Keywords: childcare, church institutions, 19th century, history of education

Németh Dóra Katalin

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola;
Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

„VAN ÚJ A NAP ALATT!" INNOVATÍV TÉMÁK MEGJELENÉSE A SOPRONI (FELSŐFOKÚ) ÓVÓNŐKÉPZŐ INTÉZET SZAKDOLGOZATI TÉMAVÁLASZTÁSAIBAN (1961-1972)

A felsőfokú képzésben megváltozott tanulási lehetőségekkel szembesültek a felvételt nyert hallgatók. A felsőfokú képzés jellege miatt kikerültek a tantervből a korábban magas óraszámban oktatott közismereti tárgyak. Mind az elméleti, mind a gyakorlati képzés során több lehetőség és tér állt rendelkezésre az önálló kutatómunkára, egy speciális tématerületen történő elmélyedésre. A tanító- és óvónőképzést felsőfokra emelő 26/1958 sz. törvényerejű rendelet, és annak végrehajtási utasítása nem tartalmazza a szakdolgozat készítésének követelményét, mégis, az 1959-ben megnyíló, új, felsőfokú képzési intézmények mindegyikében kötelező feladat a végző hallgatók számára a szakdolgozat elkészítése. A szakdolgozatok elkészítésének részletes követelményeinek kidolgozása még sokáig váratott magára: az első években részben az egyes intézmények oktatói maguk próbáltak meg, legalább intézetenként egységes szakdolgozatkészítési követelményeket megállapítani, részben pedig az intézetek vezetősége és a Művelődésügyi Minisztérium közötti gyakori levélváltások igyekeztek kialakítani az egységes követelményrendszert. Korábbi kutatásaim során már részben vizsgáltam ezt a témát, akkor a különböző reformpedagógiai témaköröket kutattam. A további vizsgálatok során a választható szakdolgozati témák egy újabb csoportját fedeztem fel: az innovatív témákat tartalmazó munkákat. A hallgatók kutatásai esetén ez egyaránt jelentheti az óvodai életet színesítő, a pedagógus személyiségére épülő új módszerek megalkotását, mind a korszak innovatív oktatástechnológiai eszközeinek (pl. iskola/óvoda-televízió) alkalmazási lehetőségeinek kérdését. Vizsgálatomban a Soproni Óvónőképző Intézet iratanyagának vonatkozó részleteit használtam fel: részben a megőrzött államvizsga jegyzőkönyveket, részben pedig az intézet vezetősége és a Művelődésügyi Minisztérium közötti hivatalos levelezést használom fel. A kutatómunkámat a primer források mellett szakirodalmi források is kiegészítik. A kutatásom elsősorban kvalitatív forrásokra épül, kvantitatív formákat kizárólag az egyes innovatív jellemzők előfordulási gyakoriságának bemutatásakor tartalmaz. A kutatási módszer során elsősorban a dokumentumelemzés módszerét alkalmaztam. A vizsgált anyagok évkörét az óvónőképzés felsőfokúvá válásának évétől (1959) a középfokú óvónőképzés ismételt visszavezetésének évszámáig (1972) határoztam meg.

Kulcsszavak: szakdolgozat, innováció, óvónőképzés; neveléstörténet

"THERE'S SOMETHING NEW UNDER THE SUN!" APPEARANCE OF INNOVATIVE TOPICS IN THE CHOICE OF DISSERTATION TOPICS OF THE SOPRON (HIGHER EDUCATION) KINDERGARTEN INSTITUTE (1961-1972)

Students enrolled in higher education faced altered learning opportunities. Due to the nature of higher education, general education subjects previously taught in high numbers were removed from the curriculum. During both the theoretical and the practical training, there were more opportunities and space for independent research work, in-depth study in a special subject area. The decree-law No. 26/1958. and its implementing instructions do not include the requirement to prepare a dissertation, however, in all the new higher education institutions that opened in 1959, it was mandatory for graduating students to prepare a dissertation. The elaboration of detailed requirements for the preparation of dissertations was long overdue: in the first years, the lecturers of each institution tried to establish unified dissertation requirements, at least for each institute, and frequent correspondence was kept between the institute management and the Ministry of Culture. In the course of my previous research, I have partially examined this topic, then I researched various reform pedagogical topics. In the course of a further research, I discovered another group of elective dissertation topics: works containing innovative topics. In the case of students' research, this can mean both the creation of new methods based on the personality of the teacher to colour the kindergarten life, as well as the application of the innovative educational technology tools of the era (school/ kindergarten/television). In my research I used the relevant details of the documents of the Sopron Kindergarten Teacher Training Institute: I partly use the preserved state examination reports, and I partly use the official correspondence between the management of the institute and the Ministry of Culture. In addition to primary sources, I supplement my research work with literature sources. My research is based primarily on qualitative sources, and includes quantitative forms only when presenting the frequency of occurrence of each innovative feature. In the course of the research method, I mainly used the method of document analysis. The year range of the examined materials was determined from the year of becoming a higher level kindergarten teacher training institution (1959) to the year of the re-introduction of secondary kindergarten teacher education (1972).

Keywords: thesis, innovation, kindergarten teacher training; choice of topic

Patyi Gábor

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS SZAKMA PROFESSZIONALIZÁLÓDÁSA A SZÁZADFORDULÓN A KISDEDNEVELÉSBEN MEGJELENT ÍRÁSOK TÜKRÉBEN

Az előadás célja annak feltárása, hogy a kortársak hogyan látták az óvodapedagógus szakma professzionalizálódásának folyamatát, aktuális helyzetét a századfordulón. Hogyan tekintettek az óvónőkre, mint vélekedtek a képzésükről, feladataikról, társadalmi helyzetükről. Milyen módon szerették volna az óvodapedagógus szakma színvonalát, az óvónők társadalmi megbecsülését magasabb szintre emelni.

Több pedagógus pálya (pl. tanár, tanító) professzionalizálódásának 19. századi folyamatát az utóbbi évtizedekben a kutatók alaposan feltárták. Az óvodapedagógus szakma kivétel, az óvodapedagógus pálya „szakmásodásának” alapos feltárása még a kutatók előtt álló feladat. 1891-ben adták ki hazánk első kisdedóvási törvényét, amely rögzítette az óvodapedagógusi pálya alapvető kereteit, az óvóképzéstől a szakmai munkavégzésen át a fizetésekig (társadalmi helyzet) bezárólag. A törvény alapvető rendelkezésein az első világháborúig már nem változtattak. Az előadás a Kisdednevelés folyóiratban megjelent írások alapján azt vizsgálja, hogy a szakemberek, óvodapedagógusok a századfordulón hogyan vélekedtek az óvodapedagógus szakma helyzetéről, mely területeken láttak problémákat, és milyen módon szerették volna azokat orvosolni.

A kutatás alapvető módszere a dokumentumelemzés. A Kisdednevelés folyóiratban 1900- és 1914 között megjelent eredeti írásokat kutatjuk és elemezzük, néhány előre kitűzött szempont alapján.

A kutatás alapvető eredménye az, hogy a kortárs szakemberek többsége elégedetlen volt az óvodapedagógus szakma aktuális állapotával. A képzési időt (2 év) rövidnek, a végzett óvónőket a feladathoz túl fiatalnak, éretlennek látták, és társadalmi helyzetüket, megbecsülésüket pedig az értelmiségi hivatáshoz képest negatívan ítélték meg.

Mivel az óvodapedagógus szakma professzionalizálódásának folyamata még számos elemében feltárásra vár, az előadás fontos adalékokkal szolgálhat a vizsgált területen és a pedagógusképzéssel foglalkozó intézményekben oktatási anyaggá is válhat.

Kulcsszavak: óvodapedagógus, professzió, századforduló

THE PROFESSIONALIZATION OF THE KINDERGARTEN TEACHER PROFESSION IN THE LIGHT OF THE WRITINGS PUBLISHED IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION AT THE TURN OF THE CENTURY

The aim of the lecture is to explore how contemporaries saw the process of professionalization and the current situation of the kindergarten teacher profession at the turn of the century. How they looked at kindergarten teachers, how they felt about their training, their tasks, their social situation. In what way they wanted to raise the standard of the kindergarten teacher profession and the social esteem of kindergarten teachers.

The process of professionalisation of several pedagogical careers (e.g., teachers) has been thoroughly explored by researchers in recent decades. The exception is the kindergarten teacher profession, the thorough exploration of the professionalisation of the kindergarten teacher career is still a task for researchers. In 1891, Hungary's first law on early childhood education was passed, which laid down the basic framework for the kindergarten pedagogical career, from the training of kindergarten teachers to professional work and salaries (social situation). The basic provisions of the law were not changed until the First World War. Based on the articles published in the journal "Kisdednevelés", the lecture examines how professionals and kindergarten teachers felt about the situation of the kindergarten teacher profession at the turn of the century. In which areas they saw problems and how they wanted to remedy them.

The basic method of research is document analysis. In the journal "Kisdednevelés", we research and analyze original writings published between 1900 and 1914, based on some pre-determined aspects.

The basic result of the research is that the majority of contemporary professionals were dissatisfied with the current state of the kindergarten teacher profession. The training period (2 years) was seen as short, and the kindergarten teachers were too young and immature for the task. Their social status and esteem were judged negaively compared to the intellectual profession.

As the process of professionalization of the kindergarten teacher profession is still to be explored in many elements, the lecture can provide important additions in the field of study. It can also become an educational material in teacher training institutions.

Keywords: kindergarten teacher, profession, turn of the century

Pásztor Enikő – Horváth Anna

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

ÓVODAI MÓDSZERTANI MEGÚJULÁSOK SOPRONBAN AZ 1980-AS ÉVEK MÁSODIK FELÉBEN AZ EGYKORI HALLGATÓK ASPEKTUSÁBÓL

Közel kétévszázados múltja van a hazai intézményes óvodai nevelésnek. 1828-tól, Brunszvik Teréz első óvodájának megnyitásától nagy utat járt be a hazai óvodai nevelés. A 20. század sok fordulatot hozott az óvodák és az óvodapedagógusok képzésének történetében. Előadásunkban ennek a századnak a ’80-as éveit és a rendszerváltás időszakát az óvodaügy vonatkozásában vizsgáló kutatásaink eredményeit mutatjuk be. Az 1980-as évek rendkívül sok változást hoztak a hazai óvodapedagógiában. *„1985 nevezetes dátum a magyar oktatásügy és pedagógia történetében. Ekkor véget ér egy korszak, melyben a marxista-leninista ideológia és a szocialista állam nevében párthatározatokkal irányították az oktatási rendszert”*. Ebben az időszakban kerülnek újra felszínre a különböző reformpedagógiai irányzatok, mint a Waldorf pedagógia, Maria Montessori vagy Celestin Freinet máig ható pedagógiai reformtörekvései. A hazai óvodák egyéni arculatot, profilt alakítottak ki. Gyorsan terjedtek országszerte az alternatív és a reform programok. Ezzel párhuzamosan megkezdődtek azok az óvodai innovációk, melyek aztán az óvodai helyi programok megszületését eredményezték. Az 1980-as évek közepétől egyre inkább a kísérletezés volt a jellemző a magyarországi óvodákra. Ekkor már nagyobb módszertani szabadságot kaphattak az óvónők, az óvodák programjában a helyi igényeknek nagyobb teret biztosítottak, és a családokhoz való alkalmazkodás is sokkal erőteljesebben kifejeződött. A kötelező foglalkozásokat felváltották a kötetlenül fellépett foglalkozások, melyek szervezése nagyfokú tudatosságot követelt az óvónőktől. Az 1980-as évek második felében az akkori Soproni Óvónőképző Intézetben számos olyan pedagógiai programot dolgoztak ki, amelyek rövid idő alatt országos népszerűségre tettek szert és még a 21. század harmadik évtizedében is sok helyen az óvodai nevelés részét képezik. Kutatásunk fókuszába tehát a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógia Karának jogelődje került, a vizsgált időszak pedig az 1980-as évek második fele. Arra kerestük a választ, hogy vajon az akkori óvodapedagógus hallgatók, akik ma az ötvenes éveik közepén járnak, hogyan élték meg ezt az innovációkkal és kísérletezésekkel teli óvodatörténeti időszakot. Kutatásunk módszere a narratív interjú és a kérdőív volt.

Kulcsszavak: óvoda, óvodapedagógia, innovációk, módszertani megújulások

KINDERGARTEN METHODOLOGY REFORMS AT THE SECOND HALF OF THE 1980'S FROM THE ASPECT OF FORMER STUDENTS

Our national institutionalized kindergarten pedagogy has a history that covers almost two centuries. Kindergarten education in Hungary has come a long way since the inauguration of Teréz Brunszvik's first kindergarten in 1828. The 20th century brought several twists and turns into the development history of kindergartens and kindergarten pedagogues. In our study we present the outcomes of our research concerning the era of the 1980's and the change of regime from the aspects of kindergarten development. The 1980's brought enormous changes into domestic kindergarten pedagogy. *"1985 was a remarkable year in the history of Hungarian education and pedagogy. It was the end of an era, in which the education system was directed by political party resolutions in the name of Marxist-Leninist ideology and the socialist state."*. A new era began, in which various reformation pedagogy trends, such as Waldorf pedagogy, or the still effective pedagogy reform efforts of Maria Montessori or Celestin Freinet resurfaced. Domestic kindergartens started to develop their own individual images, profiles. Alternative and reform programs spread rapidly all over the country. At the same time, such kindergarten innovations were initiated, which later led to the introduction of local kindergarten programmes. From the middle of the 1980's, Hungarian kindergartens were more and more characterized by experimental behaviour. By this time, kindergarten pedagogues had more freedom concerning methodology, local needs were given more attention in kindergarten development programmes, and conform attempts concerning family values were also more significantly expressed. Mandatory kindergarten sessions were replaced by sessions with more casually developed structure, whose development required high level of conscious thinking from the pedagogues. In the second half of the 1980's, several pedagogic programmes were developed within the Kindergarten Pedagogue Training Institute of Sopron, which rapidly gained widespread popularity nationwide, and which – even in the third decade of the 21st Century – are still part of kindergarten development programmes at several places. Thus, the focus of our research is on the predecessor of the Benedek Elek Faculty of Pedagogy of the University of Sopron, and the investigated time period is the second half of the 1980's. We endeavoured to find out, how the kindergarten pedagogue students of the era – who are in their mid-fifties now – evaluate this time period, which was saturated by innovations and experimental efforts. Our research method included narrative interviews and questionnaires too.

Keywords: kindergarten, child development, innovations, methodology reforms

Horváth Anetta

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

TÉRI FORDULAT A GYERMEKKORTÖRTÉNET KUTATÁSÁBAN, A GYERMEKSZOBA TÖRTÉNETE TÜKRÉBEN

A bölcseleti- és társadalomtudományokban az elmúlt évtizedekben a kutatói érdeklődés fókuszába került a tér kategóriája, és más diszciplínák mellett a nevelés- és gyermekkortörténet kutatásában is hatást gyakorolt ez, a térbeli fordulat (Spatial turn). A gyermekkortörténet vizsgálata esetében ez különösen jelentős fordulatot hozott, hiszen az időben történt események térben való kutatása új nézőpontokat, új eredményeket tárt fel, ráadásul mindez lehetővé tette a diakrón nézőpont mellett a szinkrón szemlélet érvényesülését. Az összehasonlító kutatások ma már nem csupán időben, hanem térben is folynak, és korábban alig vizsgált problématörténeti csomópontok merülnek fel. Ezek között egy, a hazánkban mindeddig alig kutatott téma, a gyermekszoba története, melyről külföldön már több fontos mű született. A kutatáshoz nem csupán a neveléstörténet adja a kereteket és az elméleti alapokat, hanem fontos a városépítészet, a bútor- és játéktörténet, a családtörténet, a művészettörténet, a sajtótörténet és a néprajztudomány, valamint a kultúr-antropológia eredményeinek a felhasználása is. Az előadás szakirodalmi alapokra támaszkodva bemutatja, hogy melyik történeti korszak és hogyan hozta el az európai családok életében azt a változást, ami a gyermekszoba kialakulásához is elvezetett, és vázolja, hogy miként vált mai értelemben vett családdá az együtt élők közössége, valamint azt is, hogy mi volt az a fordulópont, amely következtében a gyermek saját teret és saját tárgyakat kapott. Ez a saját tér, a gyermekszoba, lehet egy egyfajta szimbólum, amely kifejezi azt a változást, amely a gyermekkor jövője szempontjából is fontos. Az előadás hátterét adó kutatás történeti forráselemzésre és képelemzésre támaszkodik. Középpontban áll az, hogy a 19. századi magyar nyelvű sajtótermékek, illetve egyes, a magánszféra körébe tartozó írott források (például női naplók és levelek) miként vélekedtek a gyermekről, illetve az őt otthonában körülvevő térről, tárgyi környezetről. Vizsgálat tárgya volt továbbá az, hogy egyes festmények vagy újságképek hogyan jelenítették meg a gyermeki világot, a gyermek saját és egyéni terét, a gyermekszobát és annak berendezési tárgyait. Az előadás és az alapját adó kutatás megteremti a további összehasonlító kutatások lehetőségét: egyrészt a magyar társadalom különböző rétegeinek térhasználatát illetően, másrészt pedig nemzetközi értelemben. Fontos emellett az is, hogy napjaink gyermekfelfogását árnyaltabban tudjuk értelmezni akkor, ha annak történeti fejlődését jobban ismerjük.

Kulcsszavak: gyermekkor-történet; téri fordulat; gyermekszoba; gyermekbútor

A SPATIAL TURN IN THE RESEARCH OF CHILDHOOD HISTORY IN THE LIGHT OF THE HISTORY OF THE CHILDREN'S ROOM

In the philosophical and social sciences, the category of space has become the focus of research interest in recent decades, and this, the spatial turn, has had an impact on the research of the history of education and childhood, among other disciplines. In the case of the study of childhood history, this brought a particularly significant turn, as the spatial research of events happened in time revealed new points of view and new results, and all this allowed for a synchronous approach in addition to the diachronic point of view. Comparative research is now conducted not only in time but also in space, and previously little-studied nodes in problem history are emerging. Among them is a topic that has hardly been researched in Hungary so far, the history of the children's room, about which several important works have already been written abroad. The limits and theoretical foundations of the research are not only provided by education history, but it is also important to use the results of urban architecture, furniture and toy history, family history, art history, press history and ethnography, and cultural anthropology.

Based on the literature, the presentation shows the historical era and the way it brought changes in the lives of European families, which resulted the establishment of children's rooms and outlines how the cohabiting community has become a family in today's sense, as well as led to the turning point a result of which the child was given his own space and his own objects. This own space, the children's room, can be a kind of symbol that expresses the change that is also important for the future of childhood. The research relies on historical source analysis and image analysis. The focus is on how the 19th century Hungarian press and some written sources belonging to the private sector (such as women's diaries and letters) thought about the child and the space and material environment surrounding him or her at home. The subject of the study was also the way some paintings or newspaper images depicted the child's world, the child's own and individual space, the child's room, and its furnishing. The lecture and the research create the possibility of further comparative research: on the one hand, regarding the use of space by different strata of Hungarian society, and on the other hand, in an international sense. It is also important that we can interpret our approach towards children today in a more nuanced way if we know its historical development better.

Keywords: childhood history; spatial turn; children's room; children's furniture

2. NEVELÉS- ÉS ISKOLATÖRTÉNET

Dergez Ildikó

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola,

ISKOLAI ÜNNEPSÉGEK ÉS PÉLDAKÉPEK A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT BARANYA VÁRMEGYÉBEN (1931-1938)

Előadásomban az 1930-as évekbeli iskolai megemlékezések példakép-állítási gyakorlatait kívánom bemutatni Baranya vármegyében három választott település iskolai értesítőinek segítségével. A trianoni békeszerződés után építkező ország számára az 1930-as évek eleje újabb gazdasági nehézségeket okozott. A korszakban az oktatás fejlesztése különös jelentőséget kapott, amelynek vezetője Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter volt.

A neveléstudományban is megtalálható a példaképkutatás hagyománya. Johann Friedrich Herbart (1776–1841) elmélete szerint a nevelés célja nem pusztán az ismeretanyagok átadása, hanem az erkölcsös magatartás kialakítását is magába foglalja. A 19. századi gondolkodó eszméi magyar területen is követőkre találtak, így Lubrich Ágost (1825–1900), Kármán Mór (1843–1915) és Fináczy Ernő (1860–1935) is foglalkozott a kérdéssel. Felismerték, hogy a különböző életkorban más és más személyeket lehet példaként állítani az ifjúság elé, melyek jobban illeszkedtek az életkori sajátosságokhoz.

A mintavételt a korszakban kiadott iskolai értesítők jelentik, melyek szöveg szinten tartalmazzák az iskolák céljait és eredményeit az adott évben. Ezek feldolgozásánál legfőbb szempontot az iskolai megemlékezésekre és ünnepségekre való utalások jelentik.

A választott intézmények iskolai értesítőit ezután összehasonlító elemzéssel kívánom bemutatni, hogy ki lehessen mutatni az azonosságokat és a különbségeket. Az összehasonlítás során különböző fenntartású intézményeket kívánok vizsgálni. Így az állami iskolák mellett különböző felekezetű – többnyire katolikus és református – iskolák kerültek be a vizsgálatba három településről (Mohács, Pécs, Siklós).

Az iskolai értesítők összehasonlításával kiderülhet, hogy a különböző fenntartás és világkép szerint rendeződő intézmények milyen ünnepségeket tartottak a diákok számára az 1930-as években. Ezek táblázatos összevetésével kiderülhet, hogy az állami intézmények milyen kapcsolatban álltak az egyházi iskolákkal, továbbá milyen különbségek álltak fenn ezek között.

E kis mintán végrehajtott elemzés segítségével kialakított modell a későbbiekben is alkalmas lehet arra, hogy a különböző iskolákat összehasonlíthatóvá tehessük. A mai neveléstudomány szempontjából ez azért is releváns, mert az állampolgári nevelésben kiemelt célként szerepel az identitás témaköre. A két világháború közötti példaképek megismerésével újabb tapasztalatokkal gazdagodhatunk a régi időkben bevált módszerekről és azok mai hasznosíthatóságáról.

Kulcsszavak: példaképek, emlékezet, Baranya vármegye, iskolai értesítők

SCHOOL COMMEMORATIONS AND ROLE MODELS IN BARANYA COUNTY IN THE INTERWAR PERIOD (1931-1938)

In my presentation, I would like to present the practices of role modelling in school commemorations in the 1930s in Baranya County, using the school bulletins of three selected towns. The early 1930s brought new economic difficulties for the country that was rebuilding after the Treaty of Trianon. During this period, the development of education led by Bálint Hóman, Minister of Religion and Public Education was of particular importance,

There is also a tradition of role model research in education. According to the theory of Johann Friedrich Herbart (1776–1841), the aim of education is not merely to impart knowledge, but also to develop moral behaviour. The ideas of this 19th century thinker found followers in Hungary, such as Ágost Lubrich (1825–1900), Mór Kármán (1843–1915) and Ernő Fináczy (1860–1935). They recognised that different people at different ages could be presented to youth as examples that were better suited to their age characteristics.

The analysed samples of school bulletins published during the period contain information on the aims and achievements of schools in the year. The most important aspect of their processing is the references to school commemorations and celebrations. I will then present the school notices of the selected institutions through a comparative analysis to highlight similarities and differences.

In the comparison, I intend to look at institutions with different types of maintenance. Thus, in addition to the state schools, schools of different denominations – mostly Catholic and Calvinist – from three municipalities (Mohács, Pécs, Siklós) have been included in the study.

By comparing the school notices, it is possible to see what kind of celebrations were held for pupils in the 1930s in institutions organised according to different maintenance and worldviews. It is also possible to see how state institutions were related to church schools and what differences existed between them. The model developed through this analysis could be used in the future to make different school comparisons. It is also relevant for today's educational theory because identity is a priority in civic education. By looking at the role models between the two world wars, we can gain new insights into the methods that worked in the past and their usefulness today.

Keywords: role models, memory, Baranya county, school bulletins

Takács Zsuzsanna Mária

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

SÓGORNŐK DIÁKÉVEI A NOTRE DAME REND PÉCSI POLGÁRI ISKOLÁJÁBAN

Előadásomban a Miasszonyunk Női Kanonokrend pécsi polgári leányiskolájában folyó pedagógiai munkát szeretném bemutatni, pontosabban az internátusban és az iskolában zajló mindennapi életet két különböző korszakban, két diáklány tanulóéveit állítva a középpontba. Melyek voltak az internátus mindennapi életét előíró szabályok, milyen társadalmi rétegből érkeztek a diákok az adott korszakban a polgári iskolába és vajon milyen kulturális és társadalmi hatások érték őket az első világháború évei alatt, valamint az 1930-as évek második felében? Milyen változások zajlottak le az iskola falain belül nagyjából húsz esztendő alatt és vajon a kor modern vívmányai megjelentek-e a szerzetesrend tagjainak pedagógiai módszerei között? Vajon „egy nyelvet" beszéltek diákjaikkal, azok szüleivel a változó társadalmi térben és időben?

A későbbi görcsönyi tanítónő, Koós Olga (1904–1982) fiumei diákévei után érkezett az intézetbe és az 1910-es évek közepétől folytatta ott tanulmányait, egészen tanítónői képesítése megszerzéséig (1923). Két évtized múlva, az 1930-as évek közepén kezdte meg tanulmányait szintén a polgári leányiskola falai között későbbi sógornője, a Görcsönnyel szomszédos település, Baksa tanítójának idősebb lánya, Váron Mária (1924-2002).

Az előadás primer forrásként a fennmaradt iskolai értesítők anyagának vizsgálatából indul ki, melyeket kiegészít Koós Olga memoárja, valamint sógornője húgának, Váron Irénnek emlékirata, mely fontos információkat tartalmaz a család egészének történetére vonatkozóan.

Ebből adódóan a kutatás az elsődleges források kvalitatív elemzése mellett az értesítők adatsorainak kvantitatív vizsgálatát is célul tűzi ki a diákok társadalmi rétegzettségének feltárása érdekében. A kutatás jelenlegi állása jól mutatja, hogy a Notre Dame rend igyekezett a korszak modern vívmányait (rádió, filmek, mozilátogatás) bevonni az oktatás szolgálatába, próbáltak a szülők és az egyre növekvő diáklétszám igényeihez is igazodni. A mai kutatók és leendő pedagógusok számára pedig példaértékű az az igyekezet és módszer, ahogyan az adott korszak történelmi viszonyai (I. világháború, gazdasági válság időszaka, trianoni Magyarország) között a rend tagjai az ifjúság nevelésében, a leányoktatás terén ezt megvalósították.

Kulcsszavak: polgári iskola, leánynevelés, Magyarország, 1915-1940

STUDENT YEARS OF SISTERS-IN-LAW IN THE SECONDARY SCHOOL OF THE NOTRE DAME ORDER IN PÉCS

In my presentation I would like to talk about the pedagogical work going on in the girls' secondary school of the Notre Dame Order in Pécs, more exactly the everyday life in the boarding school and the school in two different periods, focusing on the student years of two female students. What were the rules prescribing the everyday life in the boarding school, from what social class did the students come from in the given period and what cultural and social influences they got during the years of World War I as well as during the second half of the 1930s. What changes happened within the walls of the school in about twenty years and if the modern achievements of the era appeared among the pedagogical methods of the members of the Order? Did these members speak "the same language" as their students and the parents of the students in the changing social space and time?

Olga Koós (1904–1982), the later teacher in Görcsöny, arrived at the school after her student years in Fiume and continued her studies in Pécs from the middle of the 1910s, until she received her teaching qualification (1923). Two decades later, in the middle of the 1930s her later sister-in-law, Mária Váron (1924–2002) also started her studies in the girls' secondary school. She was the older daughter of the teacher of Baksa, a settlement next to Görcsöny. The presentation is based on an examination of surviving school notices as primary sources, which are complemented by the memoir of Olga Koós, as well as the memoir of Irén Váron, sister of her sister-in-law, which contains important information about the history of the whole family. As a result, in addition to the qualitative analysis of the primary sources, the research also aims at examining quantitative analysis of the data sets of the notices in order to explore the social stratification of students.

The current state of the research shows that the Notre Dame Order tried to incorporate the modern achievements of the era (radio, films, and cinema) into the education, and also tried to adapt to the needs of parents and the growing number of students. For today's researchers and future teachers, the effort and method in which the members of the Order achieved this in the education of youth and in the field of girls' education in the historical conditions of the given period (World War I, the economic crisis, Trianon Hungary) is exemplary.

Keywords: secondary shool, girl's education, Hungary, 1915-1940

Pásztor Enikő

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

KÄTHE KRUSE ÉS RUDOLF STEINER SZELLEMI ÖRÖKSÉGE A KISGYERMEKKORI NEVELÉSBEN A BABÁK ASPEKTUSÁBÓL

A babák már a legkorábbi civilizációk leletei között is megtalálhatók. Minden korban a gyermekek legkedveltebb játékai közé tartoztak és tartoznak napjainkban is. A babák történetiségét kutatva nem hagyhatjuk figyelmen kívül azok készítőit sem. Bár kevés olyan alkotóról tudunk, akiknek a neve összeforrt az általuk tervezett játékszerrel, mégis vannak olyanok, akik a babáikkal meghódították az egész világot. Ilyen neves babakészítő volt a 20. században Käthe Kruse, akinek az élettörténete nem csupán a babák világába visz el bennünket, hanem újabb ismereteket nyújt az életreform-mozgalmakkal kapcsolatban.

A hazai életreform-mozgalmak közül talán a legismertebb a gödöllői művésztelepen bontakozott ki 1901-ben. A telepen élt művészek a játékszerek tervezésében is forradalmit alkottak, hiszen a gyári tömegtermékek ellensúlyozására a természetes anyagokhoz nyúlva, egyszerű formákkal létrehozott, finoman színezett játékszereket terveztek. Ezek a reformjátékok azonban a művészi szintre emelésükkel és a kézművességre való visszatéréssel a gazdasági élet szigorú törvényei miatt nem hoztak megálmodóiknak különösebb anyagi és erkölcsi sikereket. Érdekes azonban, hogy a Käthe Krusénak tulajdonított reformbabákat ugyanakkor mennyire felkapta az akkori divat. A Das grosse Puppenspiel című önéletrajzi könyv nem csupán a Kruse-babák készítőjének életébe enged betekintést, hanem további adalékokkal szolgál az életreform-mozgalmak, ezeken belül is a Henry Ödenkoven által alapított Monte Verità-i kommuna megismeréséhez. Mintegy két évtizeddel később Rudolf Steiner pedagógiai hitvallásában az alkotó fantázia kibontakoztatása a pedagógus és a szülő egyik legfontosabb feladataként szerepel. Érdekes, ahogy Steiner leírja, miként készíthetünk a legegyszerűbben babát gyermekeinknek, mintha Käthe Kruse első babája elevenedne meg a sorai között. Míg a Kruse játékok a magyar óvodapedagógusok körében kevésbé ismertek, addig a Waldorf babák akár még a nem Rudolf Steiner-i pedagógiai irányzat szerint működő óvodákban is ott lehetnek.

Kutatásom célja az volt, hogy megvizsgáljam a soproni és Sopron környéki bölcsődék és óvodák játékkészletét a babák vonatkozásában. Mivel a Kruse-, és a Waldorf babák külsejükben, alapanyagaikban nagy eltérést mutatnak, vizsgálataim elsősorban arra irányultak, melyik babatípus az elterjedtebb az intézményekben. Fontosnak éreztem azt is kutatni, vajon a kisgyermeknevelők és az óvodapedagógusok mennyire ismerik a babák pedagógiai és pszichológiai aspektusait és változnak-e a prioritások a kisgyermeknevelők és az óvodapedagógusok életkorának és az intézmény pedagógiai irányultsága függvényében.

Kutatásom módszere a megfigyelés, valamint a kisgyermeknevelők és az óvodapedagógusok körében végzett kérdőív volt.

Kulcsszavak: Kruse babák, Waldorf baba, Käthe Kruse, Rudolf Steiner, életreform-mozgalmak

THE INTELLECTUAL LEGACY OF KÄTHE KRUSE AND RUDOLF STEINER REGARDING THE ROLE OF DOLLS IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION

Dolls can be found in the archeological sites of the earliest civilizations. Dolls have always occupied the most prominent role among children's toys and they continue to do so. When we research the history of dolls we cannot disregard their makers either. There are only a few creative toymakers whose names became synonymous with the toys they created; however there are still a few doll-makers whose dolls became well-known all around the world. One of the most highly regarded doll-makers was Käthe Kruse in the 20th century whose life story is relevant not only for studying dolls but also to gain insight into the history of life-reform movements.

The most well-known life-reform movement in Hungary was established in the Gödöllő art colony in 1901. The artists of the Gödöllő art colony revolutionized toy making by rejecting the practices of mass-production and focusing their attention on designing toys from natural materials, using simple shapes and forms and delicately coloring their toy designs. Due to the harsh realities of the market, the creators of these reform toys did not find commercial and popular success by emphasizing artistry and handicraft. It is interesting that at the same time Käthe Kruse's reform-dolls became very fashionable. Käthe Kruse's biography titled "Das Grosse Puppenspiel" describes her life story and it also provides relevant information about the life-reform movements, in particular about the Monte Verita commune founded by Henry Ödenkoven. The philosophy of Rudolf Steiner that was formulated two decades later emphasized the cultivation of creative imagination as the most important job of parents and educators. Interestingly, Steiner provided a description of simple methods of how to make dolls for children that evokes the first dolls of Käthe Kruse. While Kruse's dolls are relatively unknown among Hungarian early-childhood educators, Waldorf dolls can be found even in preschools that are not following Rudolf Steiner's methods. The goal of my research was to study the doll collections of daycare centers and preschools in Sopron and the surrounding areas. Kruse and Waldorf dolls are very different in appearance and I was interested in finding out which doll types are the most popular.

I focused my research on studying whether the caregivers of daycare centers and preschool teachers were familiar with the psychological and pedagogical aspects of dolls and whether their priorities in dolls changed according to their age and the overall pedagogical orientation of the daycare centers and preschools where they worked.

The method of my research was direct observation and a questionnaire completed by caregivers of daycare centers and preschool teachers.

Keywords: Kruse dolls, Waldorf doll, Käthe Kruse, Rudolf Steiner, life reform movements

Hegedűs Renáta Ildikó[1] **– Roszik Dóra**[2]

[1]*Eszterházy Károly Katolikus Egyetem*
[2]*Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar,*
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola

EUGENIKA, SZELEKCIÓ, KONTRASZELEKCIÓ NÉPESEDÉSPOLITIKA A NÉPTANÍTÓK LAPJÁNAK 1934. ÉVI SZÁMÁBAN

Jelen kutatásunk interdiszciplináris alapozású: a gyógypedagógia-történet, a fogyatékosságtörténet, filozófiatörténet és ezek egymást átfedő területén helyezkedik el. A vizsgálódás fő témája a nemzetiszocialista népesedéspolitika, eugenika, szelekció, kontraszelekció gondolatának megjelenése a hazai pedagógiai szaksajtóban. Kutatásunk elsősorban az 1934. évi hazai pedagógiai szaksajtó (Néptanítók Lapja) vizsgálatára fókuszál. A Néptanítók Lapjára azért esett a választásunk, mert a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium hivatalos orgánumának számított akkoriban. Vizsgálatunk során a kvalitatív és a kvantitatív kutatási paradigmát együttesen alkalmaztuk, ezáltal biztosítható a feltáró és értelmező munka komplexitása. A kvalitatív tematikus tartalomelemzés lehetővé teszi a sajtóban megjelent fogyatékossághoz kapcsolódó témák azonosítását, leírását, értelmezését. E módszer segítségével az orgánumok releváns tartalmainak deskriptív megjelenítésével és interpretatív megközelítéssel kísérletet teszünk arra, hogy a felidézett „szövegek jellege, atmoszférája, fogalomhasználata" által bemutassuk, hogy 1934-ben hogyan jelent meg a fogyatékosság és eugenika a Néptanítók Lapjában és arra is kísérletet teszünk, hogy bemutassuk miként vélekedtek a lap olvasói ezen témákat illetően illetve azt, hogy milyen képet alkothattak ezekről a fogalmakról, milyen kép reprezentálódott az olvasók számára. Jelen tanulmányunkban elsőként egy rövid történeti kitekintésre térünk ki, amelyben alátámasztjuk, hogy a fajnemesítés gondolata – bár korábban más szóval címkézték – az emberek életének szerves része már kezdetek óta. Ezekre az eugenikával rokonságot mutató törvényekre, rendelkezésekre és szokásokra példákat is hozunk a különböző korokból. Jelen tanulmányunkban a hazai és külföldi történelmi események részletezésére azonban nem térünk ki. Bemutatjuk az eugenika elméletének első kidolgozóit, ezután kitérünk az eugenika alapgondolataira és ezekhez kapcsoljuk a szelekciót és kontraszelekciót. A kutatásunk fő egységében az 1934. évi Néptanítók Lapjának tartalmát elemezzük a korábban bemutatott témakörökben. Végül a kapott eredmények összegzésével zárjuk a munkánkat.

Kulcsszavak: eugenika, szelekció, kontraszelekció, fogyatékosságtörténet, neveléstörténet, sajtóelemzés

EUGENICS, SELECTION, COUNTER-SELECTION POPULATION POLICY IN THE 1934 ISSUE OF THE JOURNAL OF FOLK TEACHERS

Our present research has an interdisciplinary basis: it is located in the history of special education, the history of disability, the history of philosophy and their overlapping areas. The main topic of the research is the appearance of the idea of National Socialist population policy, eugenics, selection and counter-selection in the Hungarian pedagogical press. Our research focuses primarily on the examination of the Hungarian pedagogical press of 1934, the Folk Teachers' Magazine. We chose the Folk Teachers' Journal because it was the official body of the Ministry of Religion and Public Education at the time. In our study, the qualitative and quantitative research paradigms applied together, thus ensuring the complexity of exploratory and interpretive work. Qualitative thematic content analysis enables the identification, description and interpretation of topics related to disability published in the press. Using this method, we attempt to show how disability and eugenics appeared in the Journal of Folk Teachers in 1934 by describing the relevant contents of the organs in a descriptive way and using an interpretive approach. to show how readers of the paper felt about these topics and what image they might have formed about these concepts, what image they represented to readers. In the present study, we first begin with a brief historical overview in which we support that the idea of breeding, although previously labelled in other words, has been an integral part of human life since its inception. We also give examples of the laws, regulations, and customs that are related to eugenics from different ages. In the present study, however, we do not go into detail on domestic and foreign historical events. We present the "pioneers" of eugenics, then we turn to the basic ideas of eugenics and link selection and counter-selection to them. In the main unit of our research, we analyze the content of the 1934 Journal of Folk Teachers in the topics presented earlier. Finally, we conclude our work by summarizing the results obtained.

Keywords: eugenics, selection, counter-selection, history of disability, history of education, press analysis

Vincze Tamás András

Nyíregyházi Egyetem, Alkalmazott Humántudományok Intézete

A HAZAI KÖZÉPFOKÚ ISKOLÁK TANULÓINAK SZABADIDŐS OLVASMÁNYAI A 19. ÉS 20. SZÁZAD FORDULÓJÁN

Az 1880 és 1910 közötti időszakban a hazai tanügyigazgatás és az egyes középfokú iskolák tantestületeinek látó- és érdeklődési körébe bekerült az ifjúsági irodalom és a tanulók otthoni olvasmányainak kérdése is. A téma fontosságának felismerését nemcsak a diákolvasóknak ajánlott könyvek jegyzékeinek a megszületése jelzi, hanem az is, hogy Wlassics Gyula miniszter is tanácskozott írókkal és pedagógusokkal 1901-ben az ifjúsági irodalom helyzetéről. Előadásomban azt vizsgálom meg, hogy mely (külföldi és hazai) írók és mely művek keltették fel a századforduló hazai diákolvasóinak érdeklődését, és arra is kíváncsi voltam, hogy milyen módon próbálták az iskolák a diákság otthoni olvasását irányítani, befolyásolni. Kutatásom forrásbázisát az 1890 és 1914 között megjelent hazai középfokú iskolai értesítők ilyen tárgyú programértekezései és az ifjúsági könyvtárakról szóló jelentései, valamint a jelzett időintervallumban megjelent napilapok ifjúsági olvasmányokkal kapcsolatos írásai képezik. Az iskolák értesítőit áttekintve kiderült, hogy az intézmények szerették volna erős kontroll alá vonni a tanulók magánolvasmányait, s ennek megvalósításához a szülőket is kívánták megnyerni szövetségesként. Az értesítők egy része adatokat közöl az iskolák ifjúsági könyvtárainak forgalmáról, ezek a beszámolók is tanulságosak a diákok olvasási szokásait és olvasói ízlését illetően. Értékes adalékul szolgálnak témánk kutatásához „Az Ujság" c. napilap 1913. dec. 25-i számában közölt diákvallomások is, amelyekben az ország különböző vidékein élő diákolvasók a legkedvesebb olvasmányukról nyilatkoztak. Elemzés tárgyává tettük ezeket a vallomásokat, és vizsgálatunkból kiderül, hogy a kedvenc könyvek között alacsony arányban voltak jelen a hazai ifjúsági irodalom alkotásai. Javarészt inkább azok a hazai írók szerepeltek, akik eredendően felnőttek számára írtak, a valódi gyermek- és ifjúsági irodalom nagyjai közül pedig inkább a külföldi szerzők neveivel találkozunk. Verne és Jókai kedveltsége ebben a válaszadói körben is magasan felülmúlja a többi szerző népszerűségét. A vizsgált vallomások is azt igazolják (az ifjúsági könyvtárak jelentéseihez hasonlóan), hogy hiába jelentette a jelzett időszak a hazai gyermek- és ifjúsági irodalom történetének termékeny korszakát, a középfokú iskolák diákjainak többségéhez nem jutottak el az ekkoriban megjelent értékes alkotások.

Kulcsszavak: 19-20. század fordulója, diákok olvasmányai, olvasói ízlés, iskolai értesítők, iskolai ifjúsági könyvtárak

THE LEISURE TIME READINGS OF THE HUNGARIAN SECONDARY SCHOOL STUDENTS AT THE TURN OF THE 19TH AND 20TH CENTURIES

Between 1880 and 1910, youth literature and what students read at home for leisure came to the attention and interest of the national education administration and the teaching staff of the secondary schools. The recognition of the significance of the topic is indicated not only by the birth of the lists of books recommended for student readers, but also by the fact that Gyula Wlassics, Minister of Religion and Education, also consulted writers and teachers in 1901 on the situation of youth literature.

In my presentation, I will examine which authors (from Hungary and abroad) and which works attracted the interest of the Hungarian student readers at the turn of the century, and I also wanted to find out how schools tried to control and influence the students' reading habits at home. The source material for my research is the Hungarian secondary school annal programme announcements on this matter and reports on youth libraries published between 1890 and 1914, as well as the articles on youth reading in newspapers published in the period. A review of the school annals revealed that the institutions wanted to have a strong control over students' private reading and to win parents as allies in this effort. Some of the annals provide data on the borrowers's circulation in the schools' libraries, and these reports are also instructive as regards the reading habits and reading tastes of students.

Published in the 25 December 1913 issue of the daily newspaper Az Ujság (The Newspaper) student accounts, in which student readers from various parts of the country commented on their favourite reading material, also provide valuable input for our research. We have analysed these accounts and found that a low proportion of the favourite books were works of Hungarian youth literature. For the most part, the authors mentioned were writers from Hungary and writing primarily for adults, while the biggest part of children's and young people's literature were more likely to be from abroad. Verne's and Jókai's popularity in this group of respondents also far outstrips that of other authors. The accounts examined also show (as do the reports from the youth libraries) that although the period in question was a fertile period in the history of children's and youth literature in Hungary, the majority of secondary school students did not have access to the valuable works published during the period.

Keywords: turn of the 19th and 20th centuries, student reading, reading tastes, school annals, school youth libraries

3. ÖSSZEHASONLÍTÓ NEVELÉSTUDOMÁNY

Merkei Attila

Fáy András Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium

A „LIVING LAB" PROJEKTMÓDSZER, EGY JÓ GYAKORLAT BEMUTATÁSA HOLLANDIAI TAPASZTALATOK ALAPJÁN

Az ENSZ New York-ban 2015 szeptemberében megtartott csúcstalálkozóján 193 ország vezetője történelmi döntést hozott, melyben elkötelezték magukat amellett, hogy véget vetnek a szegénységnek, megküzdenek a klímaváltozással és harcolnak az igazságtalanság ellen. Az egyhangúlag elfogadott stratégia 2030-ig határozza meg a fenntartható fejlődési elemek implementálását. Ennek alapján 17 fenntartható fejlődési célból álló (Sustainable Development Goals – SDG) keretrendszert hoztak létre, amellyel egy jobb jövőt kínálnak az emberek milliárdjainak világszerte.

A „LIVING LAB" módszert is ez a stratégiai gondolkodás hozta létre. A módszer alapja olyan tervezési és kivitelezési szellemi környezet (project) létrehozása, amelyben a kutatás, a hatásvizsgálat és az innováció egyszerre zajlik, a közös alkotás és a részvételen alapuló tervezés elvei szerint. A project feladat végrehajtása egy létező, valós környezetben történik. A közösségi tulajdonú és a magántulajdonú felek, az érintettek (stakeholders) együtt dolgoznak az ötlettől a tervezésen át a megvalósításig. Az érintetteknek az egymástól történő tanulása, az egymás érdekeinek megismerése a projekt központi része.

A „living lab" egyetlen programban egyesíti a társadalmi és technológiai innovációt, új termékeket fejlesztenek ki, ugyanakkor befolyásolják a végfelhasználók viselkedését, mivel közvetlenül bevonják őket a megvalósítás minden fázisába.

2021 őszén az ERASDG (Education Requires Application of SDGs) projekt keretén belül Hollandiában, az Utrechti Egyetem, szervezésében valósult meg a „Living Lab" workshop, melyen iskolánk is részt vett. A workshopot a 4., a 9., a 11., a 12., a13., és a 17. SDG mentén szervezték meg.

A projekt 2021. januárban elsősorban az európai agárszakképzésben tanuló diákoknak és oktatóknak mutat újszerű tanulásmódszertani megközelítést. A bemutatott módszer a holland kollégák által tökéletesített Living Lab volt, amelynek lényege, hogy a régió egy komplex problémájára (The Challenge) nyolc különböző országból érkező diákcsapat bevonásával keres lehetséges megoldásokat, válaszokat, javaslatokat. A projekt kidolgozása során a diákoknak egy, a környéken épülő idősotthon kertjét és annak külső tereit kellett megtervezniük oly módon, hogy az megkönnyítse az ott lakók mindennapi életét, ugyanakkor lehetővé tegye azt, hogy a környékbeli közösségek (pl. általános iskolák, óvodák, kreatív közösségi házak stb.) is be tudjanak kapcsolódni az otthon életébe.

Előadásomban a Living Lab módszert mutatom be és a hollandiai tapasztalatokon keresztül elemzem. A módszer messzemenően alkalmazkodik a magyar szakképzési jogalkotáshoz, mint különleges projekt módszert érdemes volna a szakoktatásban terjeszteni.

Kulcsszavak: Fenntarthatósági Fejlesztési Célok, Living Lab, projektoktatás, „jó gyakorlatok" tanulásmódszertan

SOPRONI EGYETEM | BENEDEK ELEK PEDAGÓGIAI KAR
Interreg Austria–Hungary
European Union – European Regional Development Fund
BIG_inn AT-HU
MATE MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM Neveléstudományi Intézet

THE "LIVING LAB" PROJECT METHOD, PRESENTATION OF A "GOOD PRACTICE" BASED ON HOLLAND EXPERIENCES

At the UN summit in New York, September 2015, leaders from 193 countries made a historic decision to commit themselves to ending poverty, tackling climate change and fighting injustice. The strategy, adopted unanimously, sets the implementation of the sustainable development elements until 2030. Based on this, a framework of 17 Sustainable Development Goals (SDGs) has been created to offer a better future to billions of people worldwide.

The "LIVING LAB" method was also created by this strategic thinking. The method is based on the creation of a design and implementation intellectual environment (project) in which research, impact assessment and innovation take place simultaneously, according to the principles of co-creation and participatory design.

The project task is performed in an existing, real environment. Community-owned and privately-owned stakeholders work together from idea to design to implementation. Learning from each other and getting to know each other's interests is a central part of the project.

The "living lab" combines social and technological innovation in a single program, developing new products while influencing end-user behavior by directly involving them in all phases of implementation.

In the autumn of 2021, the "Living Lab" workshop was organized by the University of Utrecht in the Netherlands as part of the ERASDG (Education Requires Application of SDGs) project, in which our school also participated. The workshop was organized along the 4th, 9th, 11th, 12th, 13th and 17th SDGs.

In January 2021, the project will show a novel learning methodology approach, mainly to students and teachers in European agricultural vocational training. The method presented was a Living Lab perfected by Dutch colleagues, the essence of which is to look for possible solutions, answers and suggestions for a complex problem of the region (The Challenge) by involving student teams from eight different countries. During the development of the project, students had to design the garden and exterior of a nursing home in the area in a way that facilitates the daily lives of the residents, while allowing the surrounding communities (eg. primary schools, kindergartens, creative community houses, etc.) to be involved in the life of the home.

In my presentation, I try to introduce the Living Lab method and analyze it, through the Dutch experience. The method is largely adapted to the Hungarian vocational training legislation, it would be worthwhile to spread it in vocational education as a special project method.

Keywords: Sustainability Development Goals, Living Lab, project teaching method, "good practices" learning methodology

Lantos Tünde

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola

MULTIKULTURÁLIS NEVELÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK MUNKÁJÁBAN

Mai világunk sokszínű, bonyolult képet mutat a népek autonóm törekvéseiről és a globalizáció folyamatának egyidejű jelenlétéről. Krémer (2009) szerint ez a sokszínűség napjainkban a multikulturalizmusra irányítja a figyelmet. A globalizáció, az információ továbbításának átalakulása, a migráció, a különböző kultúrák együtt élését eredményezi. Az ebből adódó változás pedig a multikulturális nevelés koncepciója felé vezet. A multikulturális nevelés egy olyan folyamat, egyfajta paradigmaváltás, amely az oktatási környezetben, ma már az óvodákban is jelenlévő kulturális sokszínűséghez való alkalmazkodást elengedhetetlenné teszi. Kutatási érdeklődésemet az óvodapedagógusok új feladat elé állítása, a multikulturális nevelés terén az ÓNOAP-ban megfogalmazott feladatok ellátása, annak az óvodai gyakorlatban történő megvalósítása keltette fel. Feltételezem, hogy az ennek való megfelelés főleg szakmai továbbképzések útján érhető el. Célom annak feltárása, hogy: (1) Milyen témákban, milyen képzési típusokat választva vettek részt továbbképzéseken a pedagógusok az elmúlt öt évben? (2) A választott továbbképzési témák és a regionális különbségek összefüggést mutatnak-e. (3) A POK-ok által szervezett továbbképzések meghirdetett témái között vannak-e olyan képzések, melyek a multikulturális nevelés óvodai gyakorlatban történő megvalósítását segítik? A kutatás módszere: összehasonlító elemzés. Mintavétel: Magyarország három régiójából egy-egy POK akkreditált továbbképzési listája, kifejezetten az óvodapedagógusok által (2016 – 2020 között) választott témák. A kutatás eredménye feltárta, hogy az óvodapedagógusok a megadott időintervallumban milyen témájú képzéseken vettek részt. A választott képzések témáit tekintve kevésbé érintették a multikulturális kompetencia területét. A törvényi, a jogszabályi garanciák csak egyik feltétele a befogadó környezet komplex fejlesztésének. Az elfogadó attitűd és szeretetteljes légkör megteremtése mellett a multikulturális nevelés megvalósítása a módszertani felkészültség hiányában nehézségeket jelent az óvodapedagógusok számára. A jövőre nézve jónak tartanám az ezirányú továbbképzési témák bővítését, jó gyakorlatok megismerését.

Kulcsszavak: multikulturalizmus, multikulturális nevelés, óvodapedagógus, továbbképzés

MULTICULTURAL EDUCATION IN THE WORK OF KINDERGARTEN TEACHERS

Our world today presents a diverse, complex picture of the autonomous aspirations of peoples and the simultaneous presence of the process of globalization. According to Krémer (2009), this diversity nowadays directs attention to multiculturalism. Globalization, the transformation of the transmission of information, migration, results in the coexistence of different cultures. The resulting change will lead to the concept of multicultural education. Multicultural education is a process, a kind of paradigm shift, which makes it essential to adapt to the cultural diversity that is already present in the educational environment and in kindergartens. My research interest was aroused by the new task of kindergarten teachers, the performance of the tasks formulated in the ONOAP in the field of multicultural education, and its implementation in kindergarten practice. I assume that compliance with this can be achieved mainly through professional training. My aim is to explore the following: (1) In what topics, what types of training did educators participate in in-service training in the last five years? (2) Are the chosen training topics related to regional differences? (3) Are the trainings organized by the POKs among the announced topics of trainings that help to implement multicultural education in kindergarten practice? Research method: comparative analysis. Sampling: A list of POK-accredited in-service training courses in three regions of Hungary, specifically for topics chosen by kindergarten teachers (2016 – 2020). The results of the research revealed in what kind of trainings the kindergarten teachers participated in the given time interval. In terms of the topics chosen, the area of multicultural competence was less affected. Legal guarantees are only one of the conditions for the complex development of the host environment. In addition to creating an accepting attitude and a loving atmosphere, the implementation of multicultural education poses difficulties for kindergarten teachers due to the lack of methodological preparation. Looking to the future, I would consider it good to expand the topics of further training in this direction, to learn about good practices.

Keywords: multiculturalism, multicultural education, kindergarten teacher, further training

Podráczky Judit[1] – Hajduné Holló Katalin[2] – Borbélyová Diana[3] – Nagyová Alexandra[4] – Józsa Krisztián[5]

[1]*Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet*
[2]*Szegedi Tudományegyetem*
[3-4]*Selye János Egyetem, Tanárképző Kar*
[5]*Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet*

A MAGYAR ÉS SZLOVÁK ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE

A magyarországi és szlovákiai magyar óvodás gyermekek körében végzett DIFER-mérések meglepő eredménye, hogy a gyermekek készségeinek fejlettsége óvodáskor végére a 4 éves kori mérésekhez képest – ahol még nincs lényegi különbség a két ország között – eltérő képet mutat. Óvodáskor végére a magyarországi gyermekek DIFER készségei szignifikánsabb fejlettebbek, mint a szlovákiai magyar társaiké. A jelenség magyarázatát keresve megvizsgáltuk a két ország óvodai nevelési alapprogramját.

Az óvodai nevelés tartalmát szabályozó, kötelező érvényű dokumentum mindkét országban keretjellegű szabályozásként funkcionál. Az alapprogram típusú curriculumok nem egy óvodapedagógiát kívánnak kötelezően és általánosan érvényre juttatni, hanem nevelési programok sokféleségének, a programok egymás mellett létezésének biztosítanak teret. Szabályozó szerepük és műfajuk alapvető jellegzetessége, hogy azt a keretet, illetve azokat az általános elveket tartalmazzák, amelyek támpontokat jelentenek az óvodák számára saját nevelési programjaik kialakításához.

A magyarországi óvodai nevelés alapprogramja olyan dokumentum, amelyet pluralizmus, gyermekközpontúság, módszertani szabadság jellemez és szervezeti sokszínűséget tesz lehetővé. Egyedinek tekinthető sajátossága a gyermek- és óvodakép megfogalmazása, a tevékenységek, ezen belül a játék középpontba állítása, és az a tény, hogy a program nem tartalmaz követelményeket, az iránytűt a nevelés-fejlesztés számára az óvodáskor végének fejlődési jellemzői jelentik.

A szlovák program gerincét a követelményrendszer, a tantervi tananyagtartalom és az értékelő kérdések hármas egysége alkotja. Az elsajátítandó készségek és műveltségtartalom (művelődési standardok) mellett párhuzamosan megjelenő értékelő kérdések az intézmények belső értékelési eszközeként a fejlődés nyomon követését, a hatékonyabb tervező munkát és az egyéni tanulás támogatását szolgálják.

A két dokumentum terjedelem, tartalmi és strukturális jellemzők szempontjából is jelentős eltérést mutat. A szlovák óvodai nevelés állami oktatási programja jóval terjedelmesebb, mint a magyar alapprogram. A kulcskompetenciák fejlesztésére a szlovák dokumentum komoly súlyt helyez, a magyar alapprogramban a gyermeki tevékenységre építkezés a hangsúlyosabb. A két dokumentum összességében jelentős szemléleti különbségről tanúskodik, ami az óvodáskorú gyermekek nevelésének-fejlesztésének gyakorlatára is hatással lehet.

Kulcsszavak: óvoda, nevelési alapprogram, összehasonlító elemzés, Magyarország, Szlovákia

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE PRESCHOOL EDUCATION PROGRAM OF HUNGARY AND SLOVAKIA

DIFER assessments among Hungarian-speaking children participating in early childhood education in Hungary and Slovakia have found significant differences by the end of preschool years between children living in Hungary and children living in Slovakia. What makes these findings surprising is that earlier assessments in the two groups, that is, assessments at the age of 4, have not revealed such differences between the two groups. By the end of early childhood education, Hungarian-speaking children living in Hungary have demonstrated significantly higher performance on DIFER assessments than their Slovak counterparts. In order to find the reasons for this difference, we examined the core program of early childhood education in Hungary and Slovakia. Curriculum regulatory documents function as frameworks in both countries. Core programs provide ground for a variety of diverse educational programs instead of enforcing one universal and compulsory program. They provide a framework with general principles that pre-schools can use as a guide to develop their own educational programs. The basic program of early childhood education in Hungary is child-centered, promotes pluralism and methodological freedom, and allows for organizational diversity. Its specific characteristics include defining the function of a pre-school as well as the personality traits it aims to promote, and highlighting the need for activities, especially play time. Instead of defining output requirements, it describes the developmental milestones to be attained by the end of preschool. On the other hand, the backbones of the Slovak education program are output requirements, the fixed content of the curriculum, and evaluating questions. The list of skills and abilities to be acquired, the knowledge standards, and the evaluating questions together form the evaluation tool of preschools to monitor children's progress, to promote individual development, and to help teachers plan their work. Notable differences were identified in the education programs of the two countries with regard to scope and contextual and structural characteristics. The Slovak program is wider in scope, and puts great emphasis on facilitating the development of key competences. The Hungarian core program, however, builds on children's activities. The two programs approach early childhood education quite differently, which may impact the practice of early childhood education in the two countries.

Keywords: preschool, curriculum, comparative analysis, Hungary; Slovakia

Hajduné Holló Katalin[1] – Borbélyová Diana[2] – Zentai Gabriella[3] – Józsa Krisztián[4]

[1]*Szegedi Tudományegyetem*
[2]*Selye János Egyetem, Tanárképző Kar*
[3-4]*Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet*

MAGYARORSZÁGI ÉS SZLOVÁKIAI MAGYAR GYERMEKEK ELEMI KOMBINATÍV KÉPESSÉGÉNEK FEJLŐDÉSE 4-8 ÉVES KORBAN

A kombinatív képesség a gondolkodási képességek közé tartozik, fontos szerepe van a tanulás eredményességében, az iskolai sikerességében. A képesség fejlődése már kora gyermekkorban elindul. Jelen előadás célja a 4–8 éves magyarországi és szlovákiai magyar gyermekek elemi kombinatív képességének az összehasonlító vizsgálata. A kutatás alapkérdése, hogy van-e különbség a magyarországi és a szlovákiai magyar gyermekek elemi kombinatív képesség teszten nyújtott teljesítménye között. Kutatási elrendezésként nagymintás keresztmetszeti mérésre került sor mindkét országban. A szlovákiai felmérés mintájába 156 fő középső csoportos és 210 fő nagycsoportos óvodás mellett 224 fő elsős, 222 fő másodikos és 129 fő harmadikos tanuló került. A magyarországi minta is közelítette az 1000 főt, az életkori eloszlás a szlovákiaihoz hasonló. A kominatív képességet mérő teszt manipulatív feladatokat tartalmazott. A mérés egyéni adatfelvétellel történt, gyermekenként átlagosan 15 percet vett igénybe. A mérés során a gyermekek „fagyis játékot" játszottak oly módon, hogy a tesztcsomagban található színes korongokból tölcsérek segítségével egy, két, esetenként háromgombócos fagylaltokat készítettek. Az adatfelvételhez a diagnosztikus teszt rövid változatát használtuk. A teszt reliabilitása magas (Magyarország 0,92; Szlovákia 0,87). A két ország keresztmetszeti mérési eredményei alapján az óvodás gyermekek körében szignifikáns fejlődésbeli eltérések mutathatók ki a magyarországi gyermekek javára. A fejlődési folyamat jellemzője magyarországi óvodások esetében, hogy a mérsékelten emelkedő fejlődési ütem nagycsoportban intenzívre vált. A szlovákiai magyar óvodásoknál ez a gyorsulás nem következik be, a fejlődési ütem az óvodai évek alatt végig mérsékelt marad. Az elemzések során a nyelvi környezet teljesítményre gyakorolt hatása nem volt kimutatható. A további elemzésekben a különbségek magyarázatát a tartalmi szabályozó dokumentumokban és az eltérő óvodai gyakorlatban keressük. Az összehasonító elemzés által lehetővé vált a fokozott támogatást igénylő területek feltárása és a beavatkozást igénylő életkori tartományok azonosítása. A kutatás soron következő feladata a szlovákiai magyar óvodák pedagógiai gyakorlatának alaposabb megismerése és annak megállapítása, hogy milyen fejlesztő programok lehetnek leginkább hatékonyak a szlovákiai magyar gyermekek számára.

Kulcsszavak: kombinatív képesség, 4–8 éves életkor, összehasonlító elemzés, Magyarország, Szlovákia

COMBINATIVE REASONING OF 4–8-YEAR-OLD HUNGARIAN-SPEAKING CHILDREN LIVING IN HUNGARY AND SLOVAKIA

Combinative reasoning, a thinking skill, plays a crucial role in school success. It begins to develop in early childhood. This paper presents the findings of a comparative analysis of the basic combinative reasoning of 4–8-year-old Hungarian-speaking children living in Hungary and Slovakia. The research aims to answer whether there is a difference in the performance of Hungarian-speaking children in Hungary and Slovakia on a basic combinative reasoning test. A large-scale, cross-sectional assessment was performed in both countries under investigation.

Participants from Slovakia included 156 4–5-year-old, 210 5–6-year-old, 224 first grade students, 222 second grade students, and 129 third grade students. The sample in Hungary also included close to 1000 participants; the age distribution was similar to the Slovak sample. The combinative reasoning test consisted of manipulation tasks. This individually administered test was completed in 15 minutes on average. During the assessment, children played a so-called ice cream game, which meant that they were asked to make one, two, or sometimes three scoops of ice cream using the cones and colourful discs of the test kit. We used a short version of the diagnostic test for assessment. Reliability was high (.92 in the Hungarian sample and .87 in the Slovak sample).

The results showed significant developmental differences in favour of children participating in pre-primary education in Hungary. In the Hungarian sample, the rate of development changed from moderate progress to intensive among children attending the final year of pre-primary education. However, this increase in the rate of development was not observed in the Slovak sample, the progress of Hungarian-speaking children living in Slovakia stayed moderate throughout the pre-primary years of education. The analysis did not detect any association between the language environment and children's performance. Further analysis will look at curriculum regulatory documents and country-specific practices to explain the differences between the Hungarian and the Slovak sample. The comparative analysis has revealed the areas which need more attention, and identified the optimal age of intervention. The next step is to gain insight into the teaching practices of Hungarian pre-schools in Slovakia as well as to identify what kind of intervention programs would be most suitable for Hungarian-speaking children living in Slovakia.

Keywords: combinative reasoning, 4–8-year-olds, comparative analysis, Hungary; Slovakia

Horváth Kinga[1] **– Tóth Péter**[2]

[1-2]*Selye János Egyetem Tanárképző Kar*

MAGYARORSZÁGI ÉS SZLOVÁKIAI MAGYAR GIMNAZISTÁK INDUKTÍV GONDOLKODÁSÁNAK FEJLETTSÉGE

Az induktív gondolkodás fontos szerepet játszik a matematika és a természettudományos tárgyak tanulása során. Meghatározó szerepet játszik a tanulnivaló megértésében és a munkaerőpiacon való helytállásban is (transzverzális kompetenciák, soft skill-ek). Carroll bizonyos szintű összefüggést feltételezett a képességszint és a gondolkodás sebessége között, megállapította, hogy általában a fejlett gondolkodási képességgel rendelkező egyének gyorsabban oldanak meg matematikai problémát, mint az alacsonyabb képességűek. Ezzel nem mindenki ért egyet. Sternberg és Pellegrino szerint egy helyes válasz megtalálásához szükséges idő pontosabban képes előrejelezni a teljesítményt, mint maga a képességszint.

A fentiek alapján kutatásunk célkitűzése volt (1) jellemezni és összehasonlítani magyarországi és szlovákiai magyar gimnazisták induktív gondolkodásának fejlettségét, (2) igazolni vagy cáfolni a feladatmegoldási idő és az induktív teszten elért teljesítmény közötti összefüggést.

Az online teszttel végrehajtott kutatásban közel 1200 magyarországi és szlovákiai magyar diák vett részt 2021 őszén. Az (1) induktív gondolkodás komponenseit leíró statisztikai elemzésnek, (2) a magyarországi és a szlovákiai almintát struktúravizsgálatnak vetettük alá, (3) a megoldási idő és a teszten elért eredmények közötti kapcsolatot korreláció- és regresszióelemzéssel határoztuk meg.

A tanulók a legjobb eredményt az analógiás, míg a leggyengébbet diagrammatikus feladatokban érték el. Az absztrakt gondolkodást igénylő feladatok közül azok az itemek okoztak nehézséget, amelyeknél a művelet az alak, illetve a teljes mintázat megváltoztatására irányult. A pozíció, a szín és a méret megváltozása kevesebb problémával járt. A nagyobb időráfordítás nem feltétlenül eredményez jó megoldást, ugyanakkor a jó eredményhez feltétlenül szükség van a rendelkezésre álló idő maximális kihasználására. Az induktív gondolkodás teszten elért eredményt és az időráfordítás közötti kapcsolatot exponenciális függvénnyel sikerült leírni, ami a teljes variancia közel 20%-át magyarázza, szemben a matematika eredménnyel (kb. 5 %).

Az induktív gondolkodás tudatos fejlesztésére a tanárgypedagógia keretében kell felkészíteni a tanárjelölteket, így kutatási eredményeink a pedagógusképzésben hasznosíthatók.

Kulcsszavak: STEM, induktív gondolkodás, online mérés, empirikus kutatás

DEVELOPMENT OF INDUCTIVE REASONING OF HUNGARIAN GRAMMAR SCHOOL STUDENTS IN HUNGARY AND SLOVAKIA

Inductive reasoning plays an important role in the study of mathematics and science. It also plays a key role in understanding what is being learned and standing in the labor market (transversal competencies, soft skills). Carroll hypothesized some level of relationship between skill level and speed of thinking, noting that, in general, individuals with advanced thinking ability solve a math problem faster than those with lower ability. Not everyone agrees with this. According to Sternberg and Pellegrino, the time required to find a correct answer can predict performance more accurately than the skill level itself. Based on the above, the aim of our research was (1) to characterize and compare the development of inductive reasoning of Hungarian grammar school students in Hungary and Slovakia, and (2) to prove or disprove the relationship between problem solving time and performance on the inductive test. Nearly 1,200 Hungarian students in Hungary and Slovakia took part in the research conducted with the online test in the autumn of 2021. The components of (1) inductive reasoning were subjected to descriptive statistical analysis, (2) the subsamples in Hungary and Slovakia were subjected to structural analysis, and (3) the relationship between solution time and test results was determined by correlation and regression analysis. Students achieved the best results in analogical and the weakest in diagrammatic tasks. Among the tasks that required abstract thinking, those items caused difficulty in which the operation was aimed at changing the shape or the overall pattern. Changing position, color, and size had fewer problems. More time does not necessarily lead to a good solution, but a good result definitely requires making the most of the time available. The relationship between the result obtained in the inductive reasoning test and the time spent was described by an exponential function, which explains almost 20% of the total variance, as opposed to the mathematical result (about 5%).

In order to consciously develop inductive reasoning, teacher candidates must be prepared within the framework of teacher methodology, so that our research results can be utilized in teacher training.

Keywords: STEM, inductive reasoning, online measurement, empirical research

Gulyás Klára

Tokaj-Hegyalja Egyetem, Comenius Intézet

ELKÜLÖNÍTVE, DE EGYENLŐEN?
PEDAGÓGIAI KULTÚRAVÁLTÁS ÉS ISKOLAI SZEGREGÁCIÓ

Borsod-Abaúj-Zemplén megye jellemzően aprófalvas településein a társadalmi felzárkózást elősegítő szolgáltatásokhoz, különösen a minőségi oktatáshoz, és egyéb pedagógiai fejlesztő foglalkozásokhoz való hozzáférés az adott településen nem, vagy csak korlátozottan működik. Ezekre a marginalizálódott helyzetű településekre ugyancsak jellemző a magas munkanélküliség, a mélyszegénység, amelyek egyik következményeként jelenik meg az iskolai szegregáció. Mindez, amellett, hogy akadályozza a minőségi oktatáshoz való hozzáférést, csökkenti a fiatalok közötti kapcsolatok kialakulásának esélyét is, hozzájárulva az egyébként is erős előítéletek fennmaradásához, a roma és a nem roma társadalom közötti távolság drasztikus növekedéséhez. A magasabb státuszú szülők gyermekeinek „elit” iskolába való ingázása következtében bizonyos települések iskolái annak ellenére váltak „gettó-iskolákká”, hogy az adott települések nem feltétlenül váltak roma többségűvé. Az iskolák közötti etnikai szegregáció ma Magyarországon igen jelentős mértékű. A szegregációs index 2010 – 2021 között folyamatosan növekszik. A HH és HHH gyermekek aránya az általános iskolákban regionális szinten jelentős eltérést mutat. Míg Budapesten és az ország nyugati megyéiben ez 5 százalék körüli, addig az ország észak-keleti megyéiben 35 százalék fölötti értéket mutat. Előadásomban a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében működő köznevelési intézmények adminisztrációs adatait vizsgálva kívánom bemutatni a spontán szegregációs folyamatok egyre drasztikusabb, erőteljesebb jelenlétét. A több éve tartó kutatás a statisztikai adatsorok szisztematikus elemzése mellett interjús módszerrel vizsgálja a szegregált általános iskolák működési mechanizmusait, pedagógiai tevékenységét Borsod-Abaúj-Zemplén megye deprivált térségeiben. Különösen a marginalizálódott településekre vonatkozó kutatási eredmények mutatják azt, hogy a határ menti és belső perifériákon található lokális közösségeket nem kizárólag a gettó- iskolák megjelenése, illetve jelenléte veszélyezteti, hanem magának a településnek az „elgettósodása” is. Ezek a folyamatok trend jellegűek és arra utalnak, hogy a térségben rövid időn belül drasztikusan megnő a teljesen szegregált általános iskolák száma.

Kulcsszavak: iskolai szegregáció, hátrányos helyzet, roma kisebbség, pedagógiai kultúraváltás, integrált nevelés

SEPARATELY BUT EQUALLY?
PEDAGOGICAL CULTURE CHANGE AND SCHOOL SEGREGATION

In the typically small rural settlements of Borsod-Abaúj-Zemplén county, services promoting social inclusion, especially access to quality education and other educational developmental activities, are not or only to a limited extent available in the given settlement. These marginalised settlements are also characterised by high unemployment and extreme poverty, one of the consequence of these is school segregation. All this, besides hindering the access to a guality education, it also decreases the opportunity of the development of relationship between young people, it also contributes to the survival of prejudice and to the drastic growth of distance between the Roma and non-Roma society.

As a result of children of higher status parents moving to 'elite' schools, schools in certain settlements have become 'ghetto schools', despite the fact that the settlements in question have not necessarily become Roma-majority. Ethnic segregation between schools is very significant in Hungary today. The segregation index will increase steadily between 2010 and 2021. The amount of underprivileged children in primary schools varies significantly at the regional level. While the figure is around 5 per cent in Budapest and the western counties of the country, it is over 35 per cent in the north-eastern counties.

In my presentation I will examine the administrative data of public education institutions in Borsod-Abaúj-Zemplén county to show the increasingly drastic and strong presence of spontaneous segregation processes. In addition to the systematic analysis of statistical data series, the research, which has been going on for several years, uses an interview method to investigate the mechanisms of operation and pedagogical activities of segregated primary schools in deprived areas of Borsod-Abaúj-Zemplén County.

In particular, research findings on marginalised settlements show that local communities on the border and inner peripheries are not only threatened by the emergence or presence of ghetto schools, but also by the 'ghettoisation' of the settlement itself. These trends indicate that the number of fully segregated primary schools in the region will increase dramatically in the short term.

Keywords: school segregation, disadvantage, roma minority, pedagogical culture change, integrated education

Tóth-Orsós Sarolta[1] **– Bencéné Fekete Andrea**[2]

[1]*Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény*
[2]*Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet*

EGY PÉLDAKÉP ÜZENETE A CIGÁNY GYERMEKEK SZÁMÁRA

Napjainkban egyre kevesebb gyermek éli meg a cigány identitását, csökken azon családok száma, ahol jelen vannak a hagyományok. Az emberek cigányként történő besorolásakor a burkoltan jelen lévő legfontosabb meghatározó a társadalmi-gazdasági státus, vagyis az egyének marginalizálódott helyzete. A kategóriák között folyamatos mozgás van, mert a közösség megítélése alapján a „cigány" kategóriába kerülhet sok, marginális helyzetű nem cigány, de sok „asszimilálódott" cigány pedig kikerül onnan. A társadalom előítéletes és a cigányokhoz sok negatívum kötődik. Néhány esetben az egyén motivált arra, hogy a saját csoportjára vonatkozóan pozitív sztereotípiákat alkosson, de máskor a saját csoportra vonatkozó jó és rossz sztereotípiák is visszatükrözik a csoport társadalomban elfoglalt helyét. Annak érdekében, hogy a gyerekekben pozitív identitás alakuljon ki, fontos a saját kultúra megismerése. A kutatás célja, hogy a gyerekek megismerjenek cigány életutakat, példaképeket, és ezáltal erősödjön a kötődésük kultúrájukhoz. Célunk volt, hogy egy 2021 nyarán megvalósított projekt során megfigyeljük, hogy Szentandrássy István művészete, életútja milyen hatással van, mit üzen a hátrányos helyzetű cigány tanodás gyermekek számára. A tanodában hátrányos helyzetű, cigány tanulók felzárkóztatása zajlik. A projektben 5 alsó tagozatos, 9–10 éves leány és 5 felső tagozatos, 11 éves fiú vett részt. Az első alkalommal egy prezentáció segítségével, mesébe ágyazva, játékos formában került bemutatásra Szentandrássy István, cigány festőművész életútját. A második alkalommal játékosan felidéztük ismereteiket Szentandrássy életével kapcsolatban, majd csoportokban dolgozva, puzzle segítségével több, az előző foglalkozáson megismert képet rakhattak ki. Ezt követően megbeszéltük, hogy mit ábrázolnak, és a művész életéhez hogyan kapcsolódnak a képek. Végül a diákok elkészítették önálló alkotásukat. A rajzok a „Mit üzent számodra a festő?" kérdésre válaszaként születtek meg. A foglalkozás zárásaként, mindenki bemutatta a munkáját, megfogalmazta szóban is, hogy mi az az üzenet, ami számára a foglalkozások során kialakult. Az elkészült alkotások között jól észrevehetők olyan szimbólumok, amelyeket minden gyermek kiragadott, a kereszt, mint központi elem jelenléte, mely a legtöbb gyermek számára a vallást, a hitet szimbolizálta. A ló, illetve a lovas szekér, mely egyrészt a festő képein gyakran megjelent, az utat, a változást jelentette számukra.

Kulcsszavak: példakép, cigány kultúra, művészeti projekt

THE MESSAGE OF A ROLE MODEL FOR GIPSY CHILDREN

Nowadays fewer and fewer children live their gypsy identities, the number of families nurturing the traditions is decreasing. When categorizing someone as gypsy, an underlying, but important determining factor is going to be the socio-economic status, or in other words, the marginalized situation of the individuals. There is a continuous transition between the categories, since many marginalized non-gypsies may be given the 'gypsy' label by the majority, while numerous 'assimilated' gypsies move out of this box. Society is prejudiced and there are a huge number of negative traits associated with gypsies. In some cases the individuals are motivated to create positive stereotypes regarding their community, but in numerous other cases the positive and negative stereotypes regarding one's own group may mirror the position of the group in the society. To formulate a positive identity in the minds of children it is important to get to know their own culture. The aim of the research is to familiarize children with gypsy career paths, role models and therefore enhance their bonds to their culture.

During the project realized in summer of 2021 our aim was to observe how the art and life path of István Szentandrássy affects handicapped children; what it means to those attending gypsy special schools. In the special schools the focus is on supporting handicapped gypsy children catching up. 5 lower grade 9–10-year-old girls and 5 upper grade 11-year-old boys participated in the research. On the first occasion the work of the gypsy painter István Szentandrássy was introduced by a presentation in a playful form, embedded in a tale. On the second occasion we recalled their knowledge on the life of Szentandrássy, and working in groups, they could formulate pictures presented earlier in the forms of puzzles. After this we discussed what they can see in the pictures and how they are related to the life of the artist. In the end the students have created their own artworks as a response to the question 'What kind of message does the painter send you?'. As an ending of the session everyone introduced his/her own work and explained the message which was formulating in their heads during the sessions.

The artworks contained some visible, common symbols: all the children included a cross as a central element, which, in most cases, symbolized religion and beliefs. Horses and horse-carriages appearing frequently in the pictures of the painter meant the road and the change to them.

Keywords: role model, gipsy culture, art project

Kovács László

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Pedagógiai Kar

FONTOSABB „MÉRFÖLDKÖVEK" AZ ELSŐ MAGYAR NYELVŰ TANÍTÓKÉPZŐSÖK ZENEI FELKÉSZÍTÉSÉBEN

Az előadás célja, hogy lényegesebb csomópontokat kiemelve bemutassa az egri képzőbe járó tanítójelöltek ének és zenei neveléséhez kapcsolódó változásokat a múlt század első felében, legfőképp a líceumi képzés bevezetése előtti évekre fókuszálva.

A jelen évtized különösen kiemelkedő időszak a tanítóképzés egri történetében, mert az első magyar nyelvű intézet közel két évszázada nyitotta meg kapuit Észak-Magyarország egyik legjelentősebb iskolavárosában. Pyrker János László érsek az egyházmegye központjában alapította meg azt az iskolát, ahol már anyanyelvünkön tanulhattak a nevelői hivatás iránt érdeklődő diákok, így sajátíthatták el a tanításhoz szükséges ismereteket.

A rendelkezésre álló források tanulmányozása által szemléletesen nyomon követhető az ének-zenei képzés folyamatos változása, fejlődése. A vokális és instrumentális zenéhez kapcsolódó felkészítés gyakorlati ismeretei mellett jól érzékelhető az elméleti ismeretek fontossága is, amelyek szintén megfigyelhetőek a korabeli dokumentumokban.

Az óraadó tanárok alkalmazását megváltoztató rendelkezéssel, az önálló énektanári státusz létrehozásával az 1930-as évek közepétől egy új korszak kezdődik a zeneoktatásban. A korábban is magas színvonalon folytatott művészeti felkészítés még inkább tovább tudott fejlődni, gazdagodni.

Fontos céljaink között szerepel továbbá, hogy az előadásban megjelenő intézet tevékenységének bemutatásával még sokszínűbbé, gazdagabbá tegyük eddigi ismereteinket a tanító szakos hallgatók ének-zenei felkészítésére vonatkozóan.

A makroszintű összefüggések feltárásához alapul vettük Donáth Péter, Molnár Béla, Szakál János témához kapcsolódó szakirodalmait, míg a helyi folyamatok vizsgálatában szekunder forrásként Benkóczy Emil, Somos Lajos, Bartók Béla és különös tekintettel Kelemen Imre munkáit tanulmányoztuk.

A vizsgált időszakban megjelent, és fellelhető Egri Érseki Római Katolikus Tanítóképző Értesítő-i jelentették azt a primer forrásanyagot, melyek segítségével, a vizsgált korszak mikrotörténeti szempontú megközelítésével leginkább szemléltetni lehet az intézményben zajló folyamatokat.

Kulcsszavak: ének-zene oktatás, tanítóképzés, első magyar nyelvű intézet, Eger

IMPORTANT "MILESTONES" IN MUSIC EDUCATION FOR CANDIDATES IN THE FIRST HUNGARIAN-LANGUAGE TEACHER TRAINING

The aim of the lecture is to highlight the most important junctures in the changes in the education of Eger's teacher candidates in singing and music in the first half of the last century, focusing on the years before the introduction of lyceum education.

The present decade is a particularly significant period in the history of teacher training in Eger, as the first Hungarian-language institute opened its doors in one of the most important school towns in Northern Hungary almost two centuries ago. Archbishop János László Pyrker founded the school in the center of the diocese, where students interested in the teaching profession could learn in their mother tongue and acquire the necessary knowledge for teaching.

By studying the available sources, it is possible to follow the continuous change and development of music education. In addition to the practical knowledge of vocal and instrumental music training, the importance of theoretical knowledge is also evident and can be observed in contemporary documents.

The provision changing the employment of teachers and the creation of the independent status of singing teacher mark the beginning of a new era in music education in the mid-1930s. The already high quality of artistic training could be further developed and enriched.

Another important goal is to make our knowledge of the activities of the institute in the field of the music training of teacher candidates even richer and more diverse by presenting the activities of the institute.

For the exploration of macro-level correlations, we used the works of Péter Donáth, Béla Molnár and János Szakál as a basis, while for the analysis of local processes we studied the works of Emil Benkóczy, Lajos Somos, Béla Bartók and especially Imre Kelemen as secondary sources.

The Bulletins of the Roman Catholic Teachers' Training School of the Archbishop of Eger, published in the period under study, are the primary source material, which, with the help of a micro-historical approach to the period under study, can best illustrate the processes taking place in the institution.

Keywords: music education, teacher training, first Hungarian-language institute, Eger

Révész József

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

A ZENEI NEVELÉS SZEREPE AZ ÉRZELMI KREATIVITÁS FEJLESZTÉSÉBEN

A kreativitás – ahogy a zene is – velünk együtt született, emberségünk fontos része. Mindkettő alapvető fontossággal bír az ember életében. A kreatív folyamatok során mindenkinek újra meg kell mindent tanulnia elölről. A kulturális evolúcióban a gének megfelelői a mémek, melyeket információegységként minden embernek újra és újra el kell sajátítania, mert ezek a kultúra, mint érték továbbadásához nélkülözhetetlenek. Ilyen értékek a nyelvek, számok, dalok, törvények, tradíciók. Egy kreatív személy ezeket a mémeket átalakítja, esetleg javítja, és ha ezt a javítást elég ember fogadja el, akkor a kultúra részévé válik. A kreativitás kutatása, megértése, fejlesztése össztársadalmi szempontból is jelentős, hiszen annak szerepe a gazdaságban, a menedzsmentben, a társadalmi együttélés minden szegmensében jelentősen felértékelődött. Az Európai Unió 2020 program is jelentős szerepet tulajdonít a kreativitásba való befektetésnek. Visszaszorul a kognitív képességeket alig igénylő munka a gazdaságban, egyre több helyen van szükség kisebb, nagyobb mértékű kreativitásra, komplex feladatok megoldásának képességére, saját válaszok és ötletek felhasználására a munkában. Az előadás célja a zenei nevelés és a kreativitás kapcsolatának feltárása, annak a mechanizmusnak a feltérképezése, melynek során a zene művelése a kreativitás fejlesztésében szerepet játszik. Ezen belül a zenei nevelés és az érzelmi kreativitás kapcsolatát kívánjuk bemutatni. Az érzelmi kreativitás (emotional creativity) viszonylag új fogalom, mellyel Averill (1999, 2000, 2005), Ghadiri és Abdi (2010), valamint Kőváry et.at, (2014) foglalkozott érdemben. Érvelésükben az ember képes arra, hogy élete során újabb, egyéni formákat találjon érzelmei kifejezésére. Az ilyen egyéni, eddig nem használt érzelmi reakciókat tekinthetjük az érzelmi kreativitás megnyilvánulásainak. Az újszerű megnyilvánulások nem csak a közösség számára lehetnek újszerűek, hanem az egyén személyére vonatkoztathatóan is azok esetleges korábbi, más életszakaszban hasonló kihívásra adott érzelmi válaszreakcióihoz képest. A kutatás része egy jelenleg is folyamatban levő doktori munkának és új kutatási eredménynek tekinthető az eredeti érzelmi intelligencia modell, valamint Csíkszentmihályi (2006) rendszerszemléletű kreativitáselméletének összekapcsolása. Az eredeti modell három kritériumát (újdonság, hatékonyság, hitelesség) kiegészítettük a készültség/felkészültség fogalmával. Gondolatmenetünkben a zenét érzelmi nyelvként értelmezzük, így adódik a feltevés, milyen módon alkalmazható a művészet és ezen belül a zene – érzelmi vetületein keresztül – az érzelmi kreativitás fejlesztésére. Feltételezésünk szerint a zenei nevelésben pozitív hatásként megmutatkozó érzelmi fejlődés és kreatív folyamatok hatással vannak az érzelmi kreativitás fejlődésére is.

Kulcsszavak: Zenei nevelés, kreativitás, érzelmi kreativitás, rendszerszemlélet

THE ROLE OF MUSIC EDUCATION IN THE DEVELOPMENT OF EMOTIONAL CREATIVITY

Creativity – just like music – was born with us, an important part of our humanity. Both are essential in a person's life. During the creative process, everyone has to learn everything from the very beginning again. In cultural evolution, the equivalents of genes are memes, which as a unit of information must be mastered over and over again by all human beings, because they are essential for the transmission of culture as a value. Such values are languages, numbers, songs, laws, traditions. A creative person transforms, or improves, these memes, and if this correction is accepted by enough people, it becomes part of the culture. The research, understanding and development of creativity is also significant from the point of view of society as a whole, as its role in the economy, in management, in all segments of social coexistence has significantly increased. The European Union 2020 programme also attaches great importance to investing in creativity. Work in the economy that requires little cognitive skills is declining, more and more places need less, more creativity, the ability to solve complex tasks, and use their own answers and ideas at work. The aim of the lecture is to explore the relationship between music education and creativity, to map the mechanism by which the cultivation of music plays a role in the development of creativity. Within this, we want to present the relationship between music education and emotional creativity. Emotional creativity is a relatively new concept, which Averill (1999, 2000, 2005), Ghadiri and Abdi (2010) and Kőváry et.at. (2014) have dealt with on the merits. In their reasoning, one is able to find new, individual forms in one's life to express one's emotions. Such individual, not-used-so-far emotional reactions can be seen as manifestations of emotional creativity. Novel manifestations may be novel not only to the community, but also to the individual in relation to their previous emotional responses to a similar challenge at another stage in their lives. The original model of emotional intelligence can be considered as part of an ongoing doctoral thesis and a new research result, as well as the connection of Csíkszentmihályi's (2006) system-based creativity theory. The three criteria of the original model (novelty, efficiency, credibility) were supplemented with the concept of readiness / readiness. In our way of thinking, we interpret music as an emotional language, so the hypothesis arises as to how art, and within it music, can be applied to the development of emotional creativity through its emotional aspects. We hypothesize that emotional development and creative processes in music education also have an impact on the development of emotional creativity.

Keywords: Music education, creativity, emotional creativity, systems approach

Révészné Pálfi Krisztina

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

KÖZÖS NYELVÜNK: A ZENE

A zene alkalmas gondolatok, érzelmek közvetítésére. Sokszor tapasztaljuk, hogy hatni lehet vele az emberekre. Ez hangsúlyozottan igaz az óvodáskorú gyermekekre. A legérzékenyebb életkorban rendkívül fontos, hogy igényes zenei tartalommal töltsük meg az óvodai mindennapokat. Fontosnak tartom, hogy a zenei készségek és képességek mellett, a személyiség fejlesztésére is hangsúlyt fektessünk. Ezért megteremtjük a lehetőséget a gyermek számára, hogy egy személyes élményen keresztül találkozzon a klasszikus zenével. Lényeges, hogy a művészetet komplex egységként kezeljük, beleértve a zenét, a vizuális önkifejezést és a szabad mozgást. Engedjük, hogy a gyermekek szabadon improvizáljanak képet, mozgást, mesét a zene hatására. A pedagógusnak itt csak segítő, ösztönző szerepe van. A zene az egyik legősibb kifejezőeszköz. Muzsikusként a zenét nyelvként értelmezzük, mely alkalmas érzelmeink, gondolataink, belső életünk kifejezésére. Zenei intelligenciával, a muzsika értelmezésének képességével mindenki rendelkezik, melyhez csak a fülükre van szükségük. Az óvodai zenei nevelés alapjait Kodály útmutatásai alapján Forrai Katalin fektette le. Módszerét országszerte sikeresen alkalmazzák óvodáinkban. Ennek alapvető értékeitől semmiképpen sem szeretnénk eltérni, hiszen szakmaisága, pedagógiai és művészeti értéke már sokszorosan bizonyítást nyert. Ugyanakkor az elmúlt évtizedek jelentős változást hoztak a társadalom minden szegmensében. A családok mindennapi élete, a gyermekek érdeklődési köre, a szociális viszonyok, kulturális szokások jelentős eltéréseket mutatnak. Szeretném arra is felhívni a figyelmet, hogy a jelenlegi óvodapedagógus képzés szinte kizárólag e módszertan alkalmazására készíti fel a leendő pedagógusokat. Az előadáson bemutatásra kerül egy 16 éve folyó gyakorlati foglalkozás és kutatás sorozat, mely a mindennapi óvodai zenei neveléshez harmonikusan illeszkedő, ugyanakkor a művészetet (zene, szabad mozgás, mese, rajz) komplex egységként kezelő alternatívát mutat be. Eddigi tapasztalataim szerint, a program pozitív hatással van az ebben részt vevő gyermekek családjainak kultúrához való viszonyára is, gyakrabban járnak hangversenyekre és nagyobb számban tanulnak zeneiskolában az óvodás éveket követően.

Kulcsszavak: zenei nevelés, komplexitás, interaktivitás

OUR COMMON LANGUAGE: MUSIC

Music is suitable for conveying thoughts and emotions. We often find that it can affect people. This is especially true for preschool children. At the most sensitive age, it is extremely important to fill everyday life in kindergarten with demanding music content. I consider it important to focus on personal development in addition to musical skills and abilities. That’s why we create an opportunity for the child to experience classical music through a personal experience. Essentially, we treat art as a complex unit, including music, visual self-expression, and free movement. We let the children freely improvise images, movements and stories under the influence of music. The teacher only has a helping and encouraging role here. Music is one of the oldest means of expression. As a musician, we interpret music as a language that is suitable for expressing our emotions, thoughts and inner life. Everyone has the musical intelligence, the ability to interpret music, all they need is their ears. The foundations of kindergarten music education were laid by Katalin Forrai based on Kodály’s instructions. Its method is successfully applied in our kindergartens nationwide. We do not want to deviate from the basic values of this in any way, as its professionalism, pedagogical and artistic value have already been proven many times over. At the same time, recent decades have brought significant change in all segments of society. The daily life of families, the interests of children, social conditions and cultural habits show significant differences. I would also like to draw your attention to the fact that the current kindergarten teacher training prepares prospective teachers almost exclusively for the application of this methodology. The lecture presents a series of practical sessions and research that has been going on for 16 years, which presents an alternative that fits harmoniously with everyday music education in kindergarten, but at the same time treats art (music, free movement, fairy tale, drawing) as a complex unit. In my experience so far, the program also has a positive impact on the cultural attitudes of the families of the children involved, attending concerts more often, and attending music school in greater numbers after the preschool years.

Keywords: music education, complexity, interactivity

Csehi Ágota[1] – Orsovics Yvette[2] – Tóth-Bakos Anita[3]

[1-3]*Selye János Egyetem Tanárképző Kar*

ÖNKÉNTESSÉG ÉS MŰVÉSZET – A MŰVÉSZET, A ZENE, MINT AZ ÖNZETLEN SEGÍTSÉGNYÚJTÁS LEHETSÉGES FORMÁJA

Az önkéntesség alapjai a régmúltba nyúlnak vissza. A társadalmi életben megjelenő problémák „felkarolásának" egyik legrégebbi formája, amely már a korai kereszténység idején megjelent. A keresztény szervezetek által folytatott segítő tevékenységek a formális segítségnyújtás alapjait jelentették. Az önkéntesség tehát a törődés és a segítségnyújtás hagyományán keresztül épült be szervesen minden kultúrába. A fő szándék, a cél: mások életének, életkörülményeinek javítása, segítése.

A szakirodalmakban és a hivatalos dokumentumokban az önkéntesség számos értelmezésével találkozhatunk. Az egymástól független értelmezések, magyarázatok viszont több közös vonással is rendelkeznek, mint például: *a tevékenység önkéntes; az egyén önként, szabad elhatározásból végzi, nem kötelező jelleggel; az önkéntesnek a tevékenységekből nem származik anyagi előnye, csak a kiadások megtérítése az elfogadott; a tevékenység elsősorban más személyek, ill. a társadalom jólétét segíti és fejleszti.*

Az önkéntesség egyre több területen jelenik meg, így többek között a társadalmi életben, a gazdaságban, a kultúrában. Smith és Wymer (1997) kutatásuk alapján a következő releváns csoportokat nevezték meg, ahol önkéntes munkavégzés folyhat: *1. művészet és kultúra, 2. vallás, 3. fiatalok személyiségének és képességeinek fejlesztése, 4. oktatás és egészség, 5. az emberek szolgálatában tett egyéb tevékenységek*. Wilson és Pimm (1996) is hasonlóan különítettek el egyes területeket, amelyeken kívül még a politika és a sport területén végezhető önkéntesség is számításba került. A GHG kutatása szerint (2010) Európában a következő szektorokban figyelhető meg az önkéntesség: *sport, pihenés és szabadidő; kultúra és művészetek; oktatás és kutatás; társadalmi szolgáltatások és egészségügy*.

Az itt bemutatott témát két fontos tényező inspirálta. Egyrészt rávilágítani arra a tényre, milyen szerepe, küldetése van a művészeteknek, így a zenének is az önkéntes segítségnyújtásban és a karitatív jellegű tevékenységekben. Másrészt milyen egyéni indítékok állnak e tevékenységeket végző személyek cselekedeteinek hátterében. Ennek érdekében vizsgálatokat végeztünk, saját fejlesztésű kérdőív segítségével, melynek célcsoportját a szlovákiai magyar pedagógusok és pedagógushallgatók képezték. A vizsgálatnak egy szegmense kerül itt bemutatásra, fókuszálva a jótékonysági hangversenyek szerepére, jelentőségére és a résztvevők egyéni motivációira.

Kulcsszavak: önkéntesség, karitatív tevékenység, művészet, segítségnyújtás, motiváció

VOLUNTEERING AND ART – ART, MUSIC AS A POSSIBLE FORM OF SELFLESS HELP

The basics of volunteering go back a long way. It is one of the oldest forms of "embracing" problems in social life, dating back to early Christianity. The relief activities carried out by Christian organizations were the foundation of formal assistance. Volunteering has thus been integrated into all cultures through a tradition of caring and helping. The main intention, the goal: to improve the lives and living conditions of others.

There are many interpretations of volunteering in the literature and official documents. Independent interpretations and explanations, however, have several features in common, such as: *the activity is voluntary; the individual performs voluntarily, of his or her own free will, without obligation; the volunteer does not derive any financial benefit from the activities, only the reimbursement of expenses is accepted; the activity is mainly performed by other persons or it helps and develops the well-being of society.*

Volunteering is appearing in more and more fields, including social life, the economy, and culture. Based on their research, Smith and Wymer (1997) identified the following relevant groups where volunteering can take place: *1. arts and culture, 2. religion, 3. developing the personality and skills of young people, 4. education and health, 5. serving people other activities.* Wilson and Pimm (1996) similarly singled out some areas outside which even volunteering in politics and sports was considered. According to a GHG study (2010), volunteering in Europe can be observed in the following sectors: *sport, leisure and leisure; culture and art; education and research; social services and health.*

The topic presented here was inspired by two important factors. On the one hand, to highlight the role and mission of the arts, including music, in volunteering and charitable activities. On the other hand, what are the individual motives behind the actions of those engaged in these activities. To this end, we conducted surveys with the by a self-developed questionnaire, the target group of which was Hungarian teachers and future teacher students in Slovakia. A segment of the study is presented here, focusing on the role and significance of charity concerts and the individual motivations of the participants.

Keywords: volunteering, charitable activity, art, assistance, motivation

Balatoni Katalin

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola

A HAGYOMÁNYOS MAGYAR GYERMEKKULTÚRA ÁTÖRÖKÍTÉSÉNEK ÉS PEDAGÓGIAI ALKALMAZÁSÁNAK INNOVÁCIÓJA AZ ÓVODÁBAN

A hagyományos paraszti kultúra felbomlásának nyomában különböző mozgalmak jelentek meg az 1900-as évek első felétől, mely törekvésekkel párhuzamosan az intézményen belüli színtereken is helyet kap a magyar gyermekkultúra játék- és táncvilága. Az elmúlt, több mint százéves intervallum során a tudományos feldolgozottság, a politikai ideológiák nagyban befolyásolták az óvodai keretek között megjelenő cél és funkciórendszert, mely folyamatok jelentős hatással bírtak a tantervek, útmutatók, vezérkönyvek módszertani és tartalmi voltára is. Ezek alakulása érhető tetten a ma általánosan elterjedt és megjelenő szemlélet és alkalmazás során mind az óvodapedagógus képzés, mind annak gyakorlata tekintetében. Az 1950-es években felerősödő produkcióorientált megjelenési forma egyaránt jellemzője lett a felnőtt és gyermektáncmozgalomnak, melynek hatására űr keletkezett a gyermekszemléletű pedagógiai módszerek és a népi játék, gyermektánc területek intézményen belüli alkalmazása között, valamint cél- és funkciómeghatározása is érvényét vesztette a mai nevelési-oktatási keretek között. Ebből adódóan igény alakult ki, valami egészen más, azonban az eredeti gyökerekhez visszanyúló, innovatív, de egyben hagyományos átörökítési módra és alkalmazásra egyaránt. Ennek szellemében jött létre 2010-ben az „Így tedd rá!" pedagógiai program, mely mára népszerű eleme lett mind Magyarország, mind pedig a Kárpát-medence óvodái és a diaszpóra magyar intézményei, közösségei körében is. Az innováció kiindulópontja a hagyományos tudásátadás kodályi koncepcióval azonos tiszta forráson és élményeken alapuló megjelenítése, mely a jelenkori pedagógiai elvek mentén szerveződik és illeszkedik az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja kritériumaihoz is. Célja és funkciója szerint kettős szerepet tölt be az óvodapedagógia világában és a hagyományos magyar gyermekkultúra alkalmazásának tekintetében. Egyidőben biztosítja az egyéni, közösségi és nemzeti identitás kialakulását, nemzeti kultúránk átörökítését és egyidőben kínál széleskörű pedagógiai eszköztárat a különböző kompetencia-, készség- és képességterületek fejlesztéséhez. Eredményei között tudhatjuk ma már széleskörű, Magyarországra, a Kárpát-medencére és a diaszpóra területekre, azok intézményeire és közösségeire kiterjedő alkalmazását, tudományos hátterének egyre kiszélesedő voltát és a 2020-ban megítélt Szellemi Kulturális örökség Jógyakorlat elemként való azonosítását.

Kulcsszavak: gyermekkor, kultúra, tudásátadás, népi játék, képességfejlesztés

THE INNOVATION OF TRANSMITTING TRADITIONAL HUNGARIAN CHILDHOOD-CULTURE IN KINDERGARDEN

In the wake of the disintegration of traditional peasant culture, various movements emerged from the first half of the 1900s, and in parallel with these efforts, the play and dance world of Hungarian children's culture was also given a place in the inner scenes of the institution. Over the last more than one hundred years, the scientific processing and political ideologies have greatly influenced the system of purpose and function within the framework of kindergarten, which has also had a significant impact on the methodology and content of curricula, guidelines and guidebooks. Their evolution can be discerned in the approaches and applications that are widespread and emerging today, in both the training and the practices of kindergarten teachers. This production-oriented form of presentation, which intensified in the 1950s, became a characteristic of both the adult and children's dance movements, creating a gap between child-oriented pedagogical methods and the institutional application of folk games and children's dance, and also leading to a loss of purpose and function in today's educational framework. This has led to a need for something different, going back to the original roots, innovative, yet at the same time traditional in both transmission and application. In this spirit, in 2010 the pedagogical programme "Így tedd rá!" was created, which has become a popular element both in Hungary and among kindergartens and Hungarian institutions and communities in the Carpathian Basin and the diaspora. The starting point of the innovation is a pure source and experience-based representation of traditional knowledge transfer, based on the Kodály concept, organised along contemporary pedagogical principles and aligned with the criteria of the National Kindergarten Basic Programme. In terms of its purpose and function, it has a dual role in the world of kindergarten education and in the application of traditional Hungarian children's culture. It simultaneously ensures the development of individual, community and national identity, the transmission of our national culture, and at the same time offers a wide range of pedagogical tools for the development of different fields of competence, skills and abilities. Among its achievements, we can already note its wide application in Hungary, the Carpathian Basin and diaspora areas, their institutions and communities, its widening scientific background and its identification as a Best Practice element of the Intellectual Cultural Heritage awarded in 2020.

Keywords: childhood, culture, knowledge transfer, folk play, skill development

Hegedűsné Tóth Zsuzsanna

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

FORRAI KATALIN MÓDSZERTANÁNAK IMPLEMENTÁCIÓJA ÓVODALÁTOGATÁSAIHOZ KAPCSOLÓDÓ FELJEGYZÉSEIBEN

Forrai Katalin, az óvodai ének-zenei nevelés meghatározó személyisége, aki 1951 és 2000 között jelentős munkát végzett az óvóképzés, óvodapedagógus továbbképzés, és az óvodák ének-zenei szakmai munkájának formálása terén. Tanított többek között a Brunszvik Teréz Óvónőképző Középiskolában 1959-ig, a képzés megszűnéséig, majd az 1960-66 és 1975-83 években az Országos Pedagógiai Intézet szakértője, konzulense, képzésvezetője, az óvodai ének-zenei nevelés szakfelügyelője volt. Közreműködött az Óvodai foglalkozások dokumentum (1953), a Nevelőmunka az óvodában című kézikönyv (1957), Az óvodai nevelés programja alapdokumentum (1971, 1989), és az Óvodai nevelés országos alapprogramjának (1996) kidolgozásában. A kecskeméti Kodály Intézet archívumában őrzött (LFZE Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet Könyvtár ás Archívum) hagyatékában számos napló, feljegyzés, szakfelügyelői beszámoló tükrözi munkájához kapcsolódó meglátásait, tapasztalatait az óvodai ének-zenei nevelésre vonatkozóan. Óvodalátogatásai során részletes feljegyzéseket készített az általa megtekintett foglalkozásokról (létszám, csoportösszetétel, óvodapedagógus énekes-zenei jellemzése, a foglalkozás felépítése, ismétlésszámok, fejlesztési célok megvalósítása stb.), és szakmai meglátásokkal, észrevételekkel tűzdelte azokat. A vizsgálat tárgyát 1960–1991 között született tizenegy napló, számos beszámoló, hivatalos jelentés képezi, melyeket dokumentum- és tartalomelemzésnek vetünk alá. Ez az elemző feltárás hozzájárulhat ahhoz, hogy tisztábban lássuk Forrai – óvodapedagógiai nézetek változásához is igazodó – módszertani elképzelésének alakulását, illetve megismerjük az óvodai ének-zenei neveléssel kapcsolatos szakmai észrevételeit, lássuk módszertanának azon sarkalatos pontjait, melyek mentén értékelte az óvodalátogatásai során a pedagógiai munkát. Az óvodalátogatásaihoz kapcsolódó naplók és egyéb dokumentumok elemző feltárása korunk módszertanára vonatkozó következtetések levonásához, az óvodapedagógus képzés innovatív megújulásához is elvezethet.

Kulcsszavak: óvodapedagógia, óvodások ének-zenei nevelése, dokumentum- és tartalomelemzés

IMPLEMENTATION OF KATALIN FORRAI'S METHODOLOGY IN HER NOTES ON KINDERGARTEN VISITS

Katalin Forrai, a leading figure of singing and music education in kindergartens, did significant work in the training and further training of kindergarten teachers and the development of professional work in singing and music in kindergartens between 1951 and 2000. She taught, among others, at the Teréz Brunszvik Secondary School for Preschool Teachers until 1959, when the training was discontinued, and then, in 1960-66 and 1975-83, she was an expert, consultant and training supervisor at the National Pedagogical Institute, and a specialist supervisor of singing and music education in kindergartens. She was involved in the development of the document "Kindergarten activities" (1953), the manual "Educational work in kindergartens" (1957), the basic document "The programme of kindergarten education" (1971, 1989) and the national basic programme of kindergarten education (1996).

The Kodály Institute in Kecskemét (LFZE Kodály Zoltán Music Pedagogical Institute Library and Archive) has a large number of diaries, notes and reports of her supervisions, which reflect her insights and experiences in the field of singing and musical education in kindergartens. During her visits to kindergartens, she made detailed notes on the sessions she attended (number of children, group composition, the singing and musical qualities of the kindergarten teacher, the structure of the lessons, the number of repetitions, the implementation of developmental objectives, etc.), and added her professional observations and comments. The research is based on eleven diaries, numerous reports and official documents from the period 1960–1991, which will be subjected to documentary and content analysis. This analytical exploration can contribute to a better understanding of the evolution of Forrai's methodological concept, which she also adapted to the changes in her views on pre-school education, as well as to her professional observations on pre-school singing and music education, and to the key points of her methodology, which she used to evaluate pedagogical work in the kindergartens. An analytical exploration of the diaries and other documents related to her visits to kindergartens can also lead to conclusions on the methodology of our time and to an innovative renewal of pre-school teacher training.

Keywords: pre-school pedagogy, pre-school music and music education, document and content analysis

SOPRONI EGYETEM | BENEDEK ELEK PEDAGÓGIAI KAR

Interreg Austria-Hungary
European Union – European Regional Development Fund
BIG_inn AT-HU

MATE MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM Neveléstudományi Intézet

Somogyi Anett

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

A KENDER FELHASZNÁLÁSA AZ ÓVODAI JÁTÉK SORÁN

A kender a legrégebbi kultúrnövényeink közé tartozik, és jelentős szerepet játszott a népi, paraszti kultúra mindennapjaiban. Rostját már régen is sokoldalúan fel tudták használni, legtöbbször textilféleségek, kötelek és madzagok készültek belőle. A kender napjainkban is keresett és népszerű fenntartható alapanyagnak számít, mert termesztése nem igényel gyomirtó- vagy permetezőszereket, lebomló és környezetbarát. Jóllehet, az óvodai nevelésben ajánlott az ilyen, természetes eredetű alapanyagok minél nagyobb számú jelenléte és használata, mégis megfigyelhető, hogy a népi játékok és kézműves foglalkozások során nem fektetnek elegendő hangsúlyt a kender játékba történő beiktatására – a gyapjú, a bőr, a csuhé, a szalma, a gyékény vagy a fa sokkal népszerűbb –, pedig az ebből készült játékok éppen az egyszerűségüknél fogva alkalmasak arra, hogy a gyermekek munkálkodjanak, játsszanak vele, és hogy segítségével csoportban, énekek, mondókák kíséretében fejlesszék az ügyességüket. A madzag, a zsinór és a kóc sokféle játék alapja lehet, a kenderből készült változatuk pedig lehetőséget teremt ennek az egyre népszerűbb anyag paraszti kultúránkban rejlő gyökereinek a megismerésére. A kender óvodai játékokban történt felhasználásával kapcsolatos, az előadás témáját adó kutatás egy nagyobb lélegzetű, a természetes anyagok kora gyermekkori nevelésben történő felhasználását – annak történetét és jövőbeli lehetőségeit – vizsgáló, széleskörű tudományos feltárás egyik része. Az előadás szakirodalmi adatok, óvodai pedagógiai programokból vett fejlesztési célok, tevékenységi formák gyűjtésén és elemzésén, valamint saját, az óvodai nevelés területén gyűjtött tapasztalatok esettanulmány-szerű bemutatásán nyugszik. A kutatás gyakorlati hasznosíthatósága vitathatatlan: a kender és más, természetes anyagok segítségével megvalósított óvodai játékok során alkalom nyílik az anyag jellegzetességeinek megismerésére, és a népi feldolgozás folyamatának – a gyermek életkorának megfelelő, játékos formában történő – bemutatására.

Kulcsszavak: óvodai nevelés, népi gyermekjátékok, természetes anyagok használata, kender

APPLYING HEMP IN KINDERGARTEN ACTIVITIES

Hemp belongs to our oldest cultivated plants and it used to play an important role in folk culture. Its fibre could be used in many ways, mostly by preparing different kinds of textile, ropes and strings. Hemp is also considered to be a popular and favoured sustainable material today, as its cultivation does not demand weedkillers or sprays; moreover, it is biodegradable and environmentally friendly. Although using these kinds of natural materials like hemp is highly recommended in kindergarten education, it is obvious that not enough emphasis is put on their involvement and application in folk games and handicrafts; instead, wool, leather, cornhusk, straw, rushes or wood are much more popular. Yet, toys made of hemp, due to their simplicity, are suitable for work and play. With its help, children can also develop their skills while singing songs and telling rhymes in groups. Strings, cords and oakum can be the base of several games and if they are made of hemp there is the opportunity to get familiarised with our traditional folk culture.

The research on how to use hemp in children's play is a part of a more extended exploration of using natural materials in kindergarten education together with the history and the future of the material and its application. The presentation is made up of a thorough literature review, the collection and analysis of developmental objectives with activities written in kindergarten programmes and a case-study introduction of the author's kindergarten experience. The practical benefits of the research are obvious: playing with hemp and other natural materials will give children the opportunity to get acquainted with the characteristic features of the material and its role in folk culture. Using hemp in kindergarten activities should be carried out with age-appropriate and playful methods.

Keywords: kindergarten education, children's traditional games, using natural materials, hemp

Molnár László[1] – Mucsi Marianna Mária[2]

[1]*Soproni Egyetem Faipari és Kreatívipari Kar Alkalmazott Művészeti Intézet*
[2]*Soproni Egyetem FKK Cziráki József Doktori Iskola*

TÉRJÁTÉKOK – JÁTÉK A TÉRBEN ÉS IDŐBEN

A gyermekek belső késztetése a tanulás. Életük a jelenben történik, figyelmük a pillanat eseményeire fókuszál. Tanulásuk folyamatos és intenzív, azonnali válaszokat igényel. A gyerekeket körülvevő világhoz való alkalmazkodás első meghatározó mozzanata a saját személyes fizikai tér megtalálása, vagyis a testi viszonyok, a testi határok definiálása, ami egyenlő a testséma kialakulásával. A meghatározást a fejlődő érzékszervek, valamint a fejlődő érzékelési és értelmezési rendszer végzik, amit az ösztönös és kialakulóban lévő kognitív érzelmek segítenek. A folyamatosan növekvő gyermeknek meg kell tanulnia a teret érzékelni és értelmezni, a teret használni és működtetni, vagyis a térben létezni. Változó méretei és arányai szükségessé teszik a környezet folyamatos újratanulását, valamint a környezet léptékeihez való ismétlődő alkalmazkodását. A folyamat nem a tudatosság megfontolt területén történik, hanem gyorsan és ösztönösen. A gyerek térhasználatának minősége a tanulási folyamat minőségétől függ, amit célzott értelmezési és érzelmi tanítással lehet segíteni. Cél a gyermek megtanítása a térhasználatra, ideértve a tájékozódás, a szabályok és a biztonság kérdéseit is. A gyerek ösztönösen „belenő" a térbe, ezt a folyamatot segíti, ha a tér rugalmasan változik a gyerek korosztályonkénti tanulási igényéhez. A tanulás esztétikailag megnyugtató és érzelmi kényelmet nyújtó környezetben ideális, ahol a téri világ segíteni tudja a gyermek fizikai, mentális és érzelmi fejlődését, valamint a gyermeket nevelők tevékenységeit. A gyermekek vonatkozásában két különböző téri élménnyel kell foglalkozni: egyik az a tér, amit a gyermeknek meg kell tanulni (a felnőttek világa), a másik pedig, ami segíti a gyermek képességeinek fejlődését (a gyermekek számára épített tér). A dolgozat áttekinti hazai és külföldi példák bemutatásával, hogy milyen építészeti és belsőépítészeti eszközökkel lehet segíteni iskoláskor előtt a megfelelő különféle téri mentális műveletek elsajátítását, valamint alkalmazását óvodai környezetben. Foglalkozik továbbá a testséma és a személyes fizikai tér kialakítását, illetve a téri tájékozódást fejlesztő téri-tárgyi összefüggésekkel. Mindezeken túl vizsgálja még a mozgást ösztönző téri struktúrákat és az érzékszervek fejlesztésére fókuszáló játékokat, tárgyakat, berendezéseket, bútorokat.

Kulcsszavak: térhasználat, tájékozódás, térérzékelés, testséma, építészet

SPACE GAMES – A GAME OF SACE AND TIME BUILT SPACE – ADAPTATION AND SPACE – OBJECT RELATIONSHIP IN KINDERGARTEN ENVIRONMENT

The inner urge of children is learning. Their lives take place in the present, their focus is on the events of the moment. Their learning is continuous and intensive, requiring an immediate response.

The first defining moment of adapting to the world around children is finding their own personal physical space, that is, defining bodily relationships, bodily boundaries, which is equal to the formation of a body scheme. The definition is made by the evolving senses and the evolving system of perception and interpretation, aided by instinctive and emerging cognitive emotions. The ever-growing child must learn to perceive and interpret space, to use and operate space, that is, to exist in space. Its changing sizes and proportions necessitate the constant re-learning of the environment as well as its repeated adaptation to the scales of the environment. The process does not take place in a considered area of consciousness, but quickly and instinctively. The quality of a child's use of space depends on the quality of the learning process, which can be aided by targeted interpretive and emotional teaching. The aim is to teach the child how to use the space, including issues of orientation, rules and safety.

The child instinctively "grows" the space, this process is facilitated if the space changes flexibly to the child's learning needs for each age group. Learning is ideal in an environment that is aesthetically pleasing and provides emotional comfort, where the spatial world can support the child's physical, mental and emotional development, as well as the activities of raising a child. For children, two different spatial experiences need to be addressed: one is the space that the child needs to learn (the world of adults) and the other is what helps the child develop skills (a space built for children).

The dissertation reviews domestic and foreign examples of the architectural and interior design tools that can be used to help the acquisition and application of various spatial mental actions in kindergarten before school. It also deals with the spatial-material relationships that develop the body scheme and the development of personal physical space, as well as spatial orientation. In addition, he examines the spatial structures that stimulate movement and the toys, objects, equipment, and furniture that focus on the development of the senses.

Keywords: space use, orientation, space perception, body scheme, architecture

5. A GYERMEK ÉS A CSALÁD A XXI. SZÁZADBAN

Engler Ágnes[1] – Markos Valéria[2] – Major Enikő[3]

[1-3]*Debreceni Egyetem, Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért*

GYERMEKVÁLLALÁSI TERVEK A PÁRKAPCSOLATI FORMA TEKINTETÉBEN

A különböző együttélési formák tekintetében az elmúlt évtizedben a tradicionális forma mellett egyre elfogadottabban jelennek meg az alternatív életformák, így egyre inkább elterjedt az élettársi kapcsolat. Az is látható, hogy gyermekcentrikus és házasságpárti fiatal generáció fontosnak tartja a házasságkötést és a gyermekvállalást. A legfrissebb eredmények azt mutatják, hogy egyre inkább emelkedik azoknak a száma, akiknek nincs, vagy csak egy gyermekük van, illetve növekszik a nagycsaládosok száma is, akik három vagy több gyermeket nevelnek. A megszületendő gyermekek számát befolyásolja a szülőképes korú nők jelenléte és az, hogy ők milyen gyakorisággal vállalnak gyermeket. Az is látható, hogy egyre inkább kitolódott a nők életkora, mely hatással van a gyermekvállalásra, továbbá a párkapcsolatok terén kialakult változások kapcsán a házasságon kívüli születések száma és aránya is emelkedik. Előadásunkban a Hungarostudy 2021-es adatbázisának segítségével vizsgáljuk a válaszadók gyermekvállalási jellemzőit, melyet a párkapcsolat fennállása (illetve hiánya) alapján vizsgálunk meg, a későbbiekben pedig a párkapcsolat jellege alapján további megállapításokat teszünk. Eredményeink szerint a párkapcsolati státusz és a gyermekvállalási hajlandóság között szoros összefüggés van. Az eredmények szerint elsősorban a pár nélküliek szeretnének és terveznek gyermeke(ke)t vállalni, náluk hosszabb távú célként jelenik meg a gyermekvállalás. A gyermekesek körében a párkapcsolat megléte pozitívan hat a további és vágyott gyermekszám elérésére. A párkapcsolat és a gyermekszámon túl még inkább befolyásoló tényezőnek tűnik a párkapcsolat jellege (házas, együttélő, párkapcsolatban van együttélés nélkül), illetve a kapcsolat hiánya. A házasságban élők körében a családalapítási és gyermekvállalási hajlandóság magas, melyet az élettársi kapcsolatban élők követnek, bár bizonyos esetekben az egyedül élő, de párkapcsolattal rendelkezők meg is előzik őket. Összességében minden kapcsolati csoportban magasnak mondható az ideálisnak tartott és a tervezett gyermekszám, leginkább a házasságban élőknél, ahol a már megszületett gyermekek száma is kiemelkedően magas.

Kulcsszavak: párkapcsolati forma, gyermekvállalás, családalapítás

CHILDBEARING PLANS IN TERMS OF THE FORM OF THE RELATIONSHIP

Different forms of cohabitation have become more and more accepted in addition to the traditional form in the last decade, so cohabitation has become more widespread. It can also be seen that the child-centered and pro-marriage young generation attaches importance to marriage and childbearing. Recent results show an increasing number of people with no or only one child, and an increase in the number of large families raising three or more children. The number of children to be born is influenced by the presence of women of childbearing age and the frequency with which they have children. It can also be seen that the age of women has been extend more and more, which has an impact on having children, and the number and proportion of births outside of marriage are rising due to changes in relationships.

In our presentation, we examine the childbearing characteristics of the respondents with the help of Hungarostudy’s 2021 database, which we examine on the basis of the existence (or absence) of the relationship, and later we make further findings on the basis of the nature of the relationship.

Our results suggest a strong correlation between relationship status and willingness to have children. According to the results, it is mainly the unmarried who want and plan to have a child (ren), and having a child is a longer-term goal. Among children, having a relationship has a positive effect on achieving an additional and desired number of children.

In addition to the number of children and the number of children, the nature of the relationship (married, cohabiting, cohabiting without cohabitation) and the lack of a relationship seem to be even more influential factors. Among married people, the willingness to start a family and have children is high, followed by those living in a cohabiting relationship, although in some cases they are preceded by those living alone but in a relationship. Overall, the number of children considered ideal and planned is high in all contact groups, especially those married, where the number of children already born is also remarkably high.

Keywords: forms of relationship, having children, starting a family

Engler Ágnes[1] – Kozek Lilla Katalin[2]

[1]Debreceni Egyetem, Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért
[2]Debreceni Egyetem BTK Nevelés- és Művelődéstudományi Intézet,
Kopp Mária Intézet a Népesedésér és a Családokért;
Debreceni Egyetem Neveléstudományi Doktori Program

A CSALÁDI ÉLETRE NEVELÉS PREVENTÍV FUNKCIÓJA

Az előadás célja a családi életre nevelés, ezen belül a párkapcsolati kultúrára történő felkészítés relevanciájának alátámasztása. A hagyományos tanulási út (ti. családi minták) a 21. század társadalmi folyamatainak követekeztében nem működnek megfelelően. Ilyen szociodemográfiai háttértényezők pl. első házasságkötési kor és első gyermek születésének későbbre tolódása, házasságon kívül születő gyermekek, válások és élettársi kapcsolatok számának növekedése, patchwork családok arányának változása, családok külföldre költözése illetve a nemzetközileg vegyes hosszútávú párkapcsolatok nagyobb arányú kialakulása. A származási családból hozott minták tehát nem minden esetben adnak támpontokat, ugyanakkor a formális oktatásban jelenleg csekély hangsúlyt kap az önismeret és a társas kapcsolatok működésének tanulása és reflektív gyakorlása, jóllehet, a párkapcsolati működés bizonyos részei – értékrend, attitűdmintázat, érzelemszabályozás, egészséges, proaktív kommunikáció, stb. – tudatosítható és gyakorolható elemek. Egy hatékony oktatási program azonban nemcsak a tematikára, hanem a befogadók oktatásszociológiai státuszára, valamint párkapcsolati jellemzőire is épít. Előadásukban olyan összefüggéseket emelünk ki, amelyek mentén plaszikusan jellemezhető a párkapcsolatai kultúra, ezáltal terevezhető(bb) lesz a nonformális vagy formális oktatási folyamat, valamint e folymat illesztése a résztvevők adottságaihoz.

Előadásunk a Hungarostudy 2021 országos, több szempontból reprezentatív vizsgálatának adatbázisán alapul. A kutatásban 7000 fő válaszolta meg az elsősorban testi-lelki egészségre vonatkozó kérdéseket, amelyek érintették a társas kapcsolatok minőségét, a család élet mintázatait, a munka-magánélet egyensúlyát.

Hipotézisünk szerint a korábbi kutatások eredményeinek megfelelően kimutatható a gyermekkori családi háttér összefüggése a házastársi stresszel, valamint a munka és családi élet egyensúlyához kialakított viszonnyal.

Feltételezzük, hogy a párkapcsolati problémák feltérképezésével kimutathatóak lesznek azok a rizikófaktorok, amelyeket azonosítva preventív jelleggel a családi életre nevelés típusú képzésekbe építhetünk.

Eredményeink szerint a származási család, a családtagokkal való kapcsolati minták erőteljesen befolyásolják a későbbi társas kapcsolatokat. A párkapcsolati krízisekben, a munka-magánélet dilemmákban feltárt problémák preventív jelleggel azonosíthatók és felhasználhatók a családi életre nevelés felkészítő funkcióval bíró elemeiben.

Kulcsszavak: családi életre nevelés, társas kapcsolati kultúra, lelki egészség

THE PREVENTIVE FUNCTION OF FAMILY LIFE EDUCATION

The lecture corroborates that family education and specifically the area of relationship education has significant relevance. Traditional learning channels (e.g., family patterns) are not functioning effectively in all situations due to the social trends in the 21st century. Such sociodemographic factors are the higher age of first marriage and the first childbirth, rising numbers of childbirths out of wedlock, and the increasing ratio of divorces, long-term cohabitations, patchwork families, ex-pat lifestyle, and international relationships. Due to these trends, the original family cannot support the procreational family patterns in all circumstances. Meanwhile, formal learning scenarios offer poor opportunities to improve self-knowledge, learn about the dynamics of intimate relationships, and practice basic social skills. However, some aspects of an intimate relationship are objects of awareness and practice, such as value system, attitude structure, emotional regulation, and proactive healthy communication.

We present a coherent context, which plastically characterizes relationship culture. Respecting the characterization of educational programs would be planned, targeted, and seamlessly fitted to the background and relational features of the learners.

The characterization is based on the Hungarostudy 2021. This multi-layered, representative, nationwide research contains the answers of 7000 individuals regarding the areas of physical and mental health, such as quality of personal relationships, patterns of family life, and work-life balance. Based on former results, we hypothesized that early childhood family background connects to the later marital stress and the attitudes toward work-life balance. We presume that mapping problems and challenges of intimate relationships can identify some main risk factors that could be handled preventively in a family-life and relationship education program. Our results show that the original family and relation to those family members profoundly influence later social and intimate relationship patterns and behavior.

Keywords: family life education, social relationship, culture, mental health

Engler Ágnes[1] – Bencze Ádám[2]

[1]Debreceni Egyetem, Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért
[2]Debreceni Egyetem, Nevelés- és Művelődéstudományi Intézet;
Debreceni Egyetem Nevelés- és Művelődéstudományi Doktori Program

A TARTÓS PÁRKAPCSOLAT ÉS A HÁZASSÁGKÖTÉS FELTÉTELEINEK VIZSGÁLATA

A család, mint értékeket és normákat közvetítő társadalmi intézmény nélkülözhetetlen szerepet tölt be az egyének közösségi funkcionalitásában, még ha a család értelmezése és ezáltal funkciói változnak is a különböző társadalmi, gazdasági és kulturális változások hatásra, ami hatással van arra, hogy a mindenkori fiatalok mit gondolnak párkapcsolatról, családról, házasságról, gyermekvállalásról. A posztmodern jelenben, ahol az értékek pluralizációja és anómiás állapot kísérik egymást, ahol a hagyományos értékek, szerepek és minták eltűnőben vannak, ahol a kapitalista piacgazdaságok az életvitelt a pragmatizmus és a materiális értékek felé sodorja, ahol az individualitás a közösség fölé nőtt, ahol ezek ellenére vagy pont ezekért, egyre nagyobb igénye van az embereknek a biztonságra és az érzelmi kapcsolatok pszichés védelmére, a fiatalok ambivalens viszonyt alakítottak ki a párkapcsolatokkal, a családdal, a házassággal és a gyermekvállalással, mely viszonyok tudományos vizsgálata, megismerése és megértése elengedhetetlen a társadalmak fennmaradásához. A tanulmányunkban ezekre a kérdésekre keressük a válaszokat. A Család és karrier 2017 kutatás során szakértői mintavétellel kiválasztott tizenegy magyarországi egyetem 1502 hallgatóját reprezentáló adatbázis született, melyet az SPSS adatelemző program segítségével elemeztünk. Az elemzés során megállapítottuk, hogy a hallgatók egy párkapcsolatban a bizalmat, a hűséget és az intimitást tartják a legfontosabbnak; ezután a felsorolt tíz párkapcsolati érték fontosságának megítélése mentén klaszterelemzéssel négy csoportot kaptunk (individualisták, toleránsak, minimalisták, maximalisták), mely csoportokat szociodemográfiai háttérváltozók mentén értelmeztünk részletesen; végezetül pedig a párkapcsolatok kialakulásával, a párkapcsolatok felbomlásával, valamint a házasság és gyermekvállalás feltételeinek elemzésével zártuk a tanulmányunkat. A szakértői mintavétel során felvett a teljes populációra részben általánosítható eredményeink hozzájárulnak a fiatalok családdal, házassággal, gyermekvállalással kapcsolatos nézeteinek a megértéséhez, amely tudás elengedhetetlenül fontos minden társadalom fennmaradásához és kultúrájának tovább örökítéséhez.

Kulcsszavak: család, párkapcsolat, házasság, gyermekvállalás

Simonyi Gabriella

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Neveléstudományi Doktori Iskola

DEPRESZIÓ, A SZEMÉLYISÉGJEGYEK ÉS A SZÜLŐI SZEREP TÜKRÉBEN

Minden ember élete folyamán tapasztal olyan depressziós tüneteket, mint a mély szomorúság, az öröm hiánya, az érzelmi üresség, a letargia, az érdeklődés elvesztése, és ezek az érzelmi állapotok, ha nem tartanak túl sokáig és / vagy nem túl erősek, normálisak, egészséges reakciók. Ez azonban nem depresszió, a szomorúság nem egyenlő a depresszióval. A depresszió stresszre adott reakció. Depressziót kiváltó helyzet lehet például a kudarc, szeretteink elvesztése, betegség vagy valamilyen veszteség. A depresszió becslések szerint 15 felnőttből egyet (6,7%) érint egy adott évben és minden hatodik ember (16,6%) lesz depressziós élete során. A depresszió bármikor felléphet, de átlagosan először a tizenévesek késői szakaszában és a 20-as évek közepén jelentkezik. A nők nagyobb valószínűséggel szenvednek depresszióban, mint a férfiak. Egyes tanulmányok azt mutatják, hogy a nők egyharmada él át élete során súlyos depressziós epizódot. Az elsőfokú rokonok (szülők / gyermekek / testvérek) depressziója esetén nagyfokú az öröklődés (kb. 40%). A szülő depressziója lényegesen befolyásolja a gyerekek későbbi fejlődését. A depressziós szülők gyermekei 16 éves korukra lényegesen elmaradnak kortársaikhoz képest az iskolai teljesítmény terén. A szülői kezeletlen depresszió tehát a gyerek későbbi életkilátásait, tanulási lehetőségeit, pályaválasztását is befolyásolhatja. A szülő depressziója akkor is hatással volt a gyerek későbbi jegyeire, ha nem az iskolás évek alatt, hanem korábban volt depressziós: a gyerek 1–5 éves kora közötti szülői depresszió ugyanúgy kimutatható hatással járt, mint a 6–10 vagy 11–15 éves kor közötti. Ez a kutatás a következő kérdés megválaszolására tesz kísérletet: Vannak-e különbségek a személyiségi tényezők között a depresszióban szenvedők és az általános népesség között? A bemutatott tanulmány célja a Costa és McCrea modell személyiségdimenzióinak és a depresszió kapcsolatának vizsgálata. A Beck Depressziós Skálát (BDI II) és a NEO PI-R Személyiségleltárt mindkét nemből 60, 20–60 éves korú mintán alkalmaztuk. A kapcsolatokat többszörös regressziós analízissel vizsgáltuk, amelyben a kritérium a depresszió dimenziójának pontszáma volt, a prediktorok pedig a Big Five modell dimenzióinak pontszámai. Az eredmények szignifikáns összefüggést jeleznek a depresszió és a személyiségi tényezők között.

Kulcsszavak: depresszió, szülői szerep, személyiségtényezők

DEPRESSION IN LIGHT OF PERSONALITY TRAITS AND PARENTAL ROLE

Every person experiences depressive symptoms during their lifetime, such as deep sadness, lack of joy, emotional emptiness, lethargy, loss of interest, and these emotional states, if they do not last too long and / or not very strong, normal, healthy reactions. However, this is not depression, sadness is not the same as depression. Depression is a reaction to stress. A depressive situation can be, for example, failure, the loss of a loved one, an illness, or some loss.

Depression is estimated to affect one in 15 adults (6.7%) in a given year. And one in six people (16.6%) will be depressed in their lifetime. Depression can occur at any time, but on average it first appears in the late teens and mid-20s. Women are more likely to suffer from depression than men. Some studies show that one-third of women experience a major depressive episode during their lifetime. In the case of depression in first-degree relatives (parents / children / siblings), heredity is high (approximately 40%). Parental depression significantly affects children's later development. Children of depressed parents by the age of 16 lag significantly behind their peers in terms of school performance. Thus, untreated parental depression can also affect a child's later life prospects, learning opportunities and career choices. Parental depression had an effect on the child's later signs even if he was depressed not during his school years but earlier: parental depression between the ages of 1 and 5 had the same detectable effect as those aged 6–10 or 11–15. between.

This research attempts to answer the following question: Are there differences in personality factors between people with depression and the general population? The aim of the study presented is to examine the relationship between the personality dimensions of the Costa and McCrea models and depression. The Beck Depression Scale (BDI II) and the NEO PI-R Personality Inventory were applied to 60, 20–60-year-old samples from both sexes. Relationships were examined by multiple regression analysis, in which the criterion was the score of the depression dimension and the predictors were the scores of the dimensions of the Big Five model. The results indicate a significant association between depression and personality factors.

Keywords: depression, parenthood, personality dimension

Haász Sándor

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

KÖZÖS NYELV
A GYERMEKVÉDELEMBEN

Az előadás a veszélyeztetett gyermeki létforma és a gyermekek megmentésére szerveződött szakmaközi tér prioritásait, s működési anomáliáit hangsúlyozza. Alapvető kérdéskört vizsgál: Hol van a kötelezettség mögött meghúzódó egyéni felelősség a pedagógia, a szociális munka és a társszakmák, különösen az egészségügy vonatkozásában, ha a gyermek védelmi tereiben gondolkodunk? Külön nyomatékkal vizsgálom a gyermekvédelmi bevonódások szubjektív tartalmait, a gyermek és a származási család ellenállásának kezelését, valamint a partneri kapcsolódások gyakori sikertelenségének rendszerszintű okait. Természetéből fakadóan fontos ezen relevanciák átfogó ismerete, ha a gyermekvédelem közös nyelvét szeretnénk elsajátítani. Ehhez társultan megjelennek a társszakmák képviselői, nevezzük a Gyvt. (1997. évi XXXI. tv.) értelmében észlelő- és jelzőrendszeri tagoknak, akik tudásalapú és bizalmi kapcsolódása nélkül ma nem beszélhetünk gyermekvédelemről. A közös nyelv feltétele az adekvát és felelős jelentét, a tudásalapú kapcsolódások rendszerének szinte napra pontos ismerete. A szociális dimenzió az, ami összekapcsol, ami referenciát nyújt és a fejlődés allokációit adja a rendszerszintű gyermekvédelem megértéséhez. A szociális munka megszületése óta a praxis alapú megközelítésekkel igazolta képzései és kutatásai irányvonalait. Eredeti közege az aktív cselekvés, ami a tapasztalati tudások összegzésére hagyatkozik. Igazi hajtóerő, a szakmai és jogszabályi környezetben is deklaráltan megjelenő tudatosság. Elég, ha szintén a gyermekvédelmi törvényünkre tekintünk rá, ami a már említett jelzőrendszeri aktivitást felelősökhöz rendeli. A családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok ezeknek a rendszereknek a támpillérei, akik minden hazai településen elérhető aktivitással kapcsolják össze a tapasztalati tudások bázisát. Mindezek mégis csupán normatív intézkedések maradnának a cselekvő és a gyermekvédelem nyelvezetét értő szakember jelenléte nélkül, aki a megfelelő tudásokhoz hozzárendelve a leglényegesebb szereplője gyermekvédelmi munkánknak.

Kulcsszavak: gyermekvédelem, közös nyelv, kooperáció, szakmaköziség, hatékonyság

COMMON LANGUAGE
IN CHILD PROTECTION

The interpretation emphasizes the anomalies of vulnerable childhood and the communication between the helping professions. Examining a fundamental issue: Where is the individual responsibility behind the obligation in pedagogy, social work and co-professions, especially in health care, when we think about child protection context? I examine the subjective content of child protection involvement with a particular emphasis, the resistance of the child and the family and the systemic reasons for frequent failure of partnerships. It is important to know the comprehensive knowledge of these relevance if we want to master the common language of child protection. We cannot talk about child protection without the knowledge-based and confidence connectivity of the co-professions. The common language is a prerequisite for the adequate and responsible report, an accurate knowledge of the system of knowledge-based connections. The social dimension is the one that connects, which provides a reference and provides allocations of development to understand child protection service. Since the birth of social work, he has justified the guidelines for its training and research by praxis-based approaches. It is a real driving force, a consciousness in a professional and legal environment. Family and child welfare services are the support of these systems who link the base of experiential knowledge with activity available in all domestic settlements. All of these would only remain normative measures without the specialist, who used language of child protection.

Keywords: child protection, common language, cooperation, interprofession, efficiency

Molnár László[1] – Boros Eszter[2]

[1]*Soproni Egyetem Faipari és Kreatívipari Kar Alkalmazott Művészeti Intézet*
[2]*Soproni Egyetem, Cziráki József Faanyagtudomány és Technológiák Doktori Iskola, Alkalmazott Művészeti Intézet*

VIRTUÁLIS TÉRHASZNÁLAT ÉS ENNEK HATÁSAI A GYERMEKEKNÉL 7 ÉVES KORIG

A 21. század világa az élet egyre több részét érintő digitalizáció kora, amelynek hatásai – jelenlegi tudásunk szerint – előbb vagy utóbb minden korosztályt érinteni fognak. Kutatásunk középpontjában az egyre jobban elterjedő okoseszközök által elérhető virtuális és kiterjesztett valóságok és azok gyermekekre való hatásai állnak. A VR (virtual reality) és az AR (augmented reality) a valóság egyfajta látszólagos kibővítése, mellyel például az okostelefonunk kamerájával szétnézve a valós környezetbe virtuális elemeket vetítünk. A kiterjesztett valóság megjelenési formája igen széles, mégis sok közös tulajdonsággal rendelkezik. Ezek közül talán az egyik legfontosabb, hogy a tárgyi világ kontextusában a virtuális tárgyak valós időben épülnek be. A folyamat elválaszthatatlan az azt létrehozó technológiától, hiszen a külvilágot érzékelő szenzorokra, optikára és az ezt bemutató kijelzőre van szükség. A fogyasztói társadalom piaci világa pedig felismerte, hogy milyen kiegészítő értéket tudnak ezek az eszközök jelenteni, például egy autóba szerelt rendszer, orvosi diagnosztika stb. formájában. Az alkalmazások segítségével a tárgyi világról szóló információk interaktívak lesznek és digitalizálódnak, ilyen módon tárolhatóvá és könnyebben hozzáférhetővé válnak, miközben a való világra többlet információs rétegként rakódnak. Ennek megfelelően a VR és AR technológiák hozzájárulhatnak a valóságtapasztalat átértékelődéséhez, és a világ befogadásának módosulásához is. Ebben az összefüggésben tűnik fel a gyerekek számára fejlesztett VR technológiák területe, és az alapvető kérdés, hogy ezek vajon tényleg a gyermekek számára készültek? Az egyik válasz erre, hogy a mese, vagy számítógépes játék, melyet okostelefonon vagy tableten, TV-n indítunk el a gyermekünk számára, hogy lekössük a figyelmét, leginkább a szülőt szolgálja. Hiszen addig van ideje egyéb dolgokat elintézni, amíg a gyermeke figyelmét leköti az eszköz és az azon látható virtuális valóság. De vajon a gyerekek mennyire tudják különválasztani a valóságot a virtuális valóságtól? Hány éves kortól képes egy gyermek elkülöníteni a saját énjét a külvilágtól és a külvilágot azután a virtuális valóságtól? Milyen hatással van ez a képzeletének, probléma megoldó képességének fejlődésére? Mennyire válnak függővé? Mikor tesz a szülő jót, ha teljesen eltiltja ezektől az eszközöktől, vagy engedi esetleg korlátozottan a használatukat, netalán korlátlan hozzáférést biztosít? A kutatás során empirikus módszerekkel (kérdőív) vizsgáljuk a 0–7 éves gyerekek és szüleik VR használatának szokásait, ezzel alkotva részletképet a jelen magyarországi helyzetről. Az eredmények elemzésével és a témában végzett szakirodalmi kutatás során pedig következtetéseket vonunk le arról, hogy mikor és mennyire lehet hasznos vagy éppen ártalmas a VR használata az adott korosztály számára.

Kulcsszavak: virtuális valóság, gyermekkor, okoseszközök, fejlődés, térhasználat

THE USAGE OF VIRTUAL REALITY AND ITS AFFECTS ON CHILDREN UP TO 7 YEARS OLD

The 21st century is the century of digitalisation which sooner or later will reach and affect every year-group in society. Our research focuses on the smart tools and the virtual reality they can offer and their affect on children. The VR (virtual reality) and the AR (augmented reality) are an illusory expansion of the material world and for example with our smart phone's camera we can project virtual elements into the real environment which we live in. The appearance of VR can be very varied however they possess many common characteristics. Out of them the most important is that – in the context of the material world – the virtual elements are incorporated in real time. The process is unseparable from the source/mother technogy because it needs sensors, cameras, optics and screens to show us the surrounding world. This was also noticed by the consumption market, manily in connection with the worth of the complementary products – such as the GPS in a vehichle or some medical diagnostics tools etc. – to consumers.

With the assistance of the online apps the knowledge about the material world will be more interactive and they can be digitalised, in this way it is easier to store them and reach more people with it. Those information layers are then encrusted on the real world as additional data. Accordingly the VR and AR technologies contribute and impact how we discover and feel the reality around us, and they modify how we adopt it and its alternative versions.

In this context we can examin those VR technologies which were made specifically to children. The main question is whether they are really made for kids?

Partly the answer is that all the cartoons, games which children can view on our smartphones, tablets, laptops or smart TVs etc. are meant to make the parents' lives easier. As the children are engaged in VR parents get the time to sort out their business. But how easy is for children to differentiate their young self from reality and the reality from virtual reality? What effects it might have on their creativity, imagination or problem solving skills? How addict this can make them? Parents are constantly trying to make the best decisions regarding the use of VR tools. Is it better to forbid any use, or maybe give children some time to enjoy or better not to control in any way the usage of VR tools?

During the research we are going to examin (online survey) children's – between the age of 0–7 – and their parents' habits regarding the usage of VR technology. With this we can create a picture about the state of usage of smart tools between Hungarian families. With the results of the survey and the additional literature research we can draw the inference how and when it is useful/harmful to apply VR tools in parenting in the given age group.

Keywords: virtual reality, childhood, smart tools, development, the use of space

Kántor Zsuzsanna

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

HOGYAN FOGNAK TANULNI A BÉTA GYEREKEK? A KORAGYERMEKKORI TANULÁS Z GENERÁCIÓS PERSPEKTÍVÁBÓL

Nehezen képzeljük el a jövőt, de forgatókönyvek léteznek rá. Tudomásul kell vennünk, hogy ma egy globális és exponenciális világban élünk. Ha valami történik a bolygó egyik felén, azt a másik félteke is másodperceken belül megtudja. Az emberi agy ellenben lokális és lineáris környezetben fejlődik. A XXI. század fogyasztói társadalma hiányállapotra építi a növekedést. A törzsfejlődés során szerves velejárója volt az alkalmazkodóképesség. A tanulás módszerét a gyermekek családban, a szülők cselekedeteit figyelve és utánozva sajátították el. Az új kohorsz minőségileg teljesen más időben él, más perspektívákkal, más kérdésekkel és más elvárásokkal. Fontosnak tartom, hogy előre felkészüljünk a jövő lehetséges fejleményeire. Mccrindle 2020-ban már ír a Béta generációról (2025–2039 között születendő gyermekek), akiknek a szülei a Z nemzedék lesz (1996–2007 között születettek). A nevelés hatékonysága érdekében lényeges lehet feltérképezni a következő szülői réteg világlátását. Vajon a Z generáció hogyan értelmezi a koragyermekkori tanulást? Kutatási célom volt, hogy felmérjem, mit is gondolnak a tanulás folyamatáról és a digitális kultúra tanulásra gyakorolt hatásairól. Fontos megismerni, hogy milyen családi mintákat fognak átörökíteni gyermekeiknek, a bétáknak. Kutatási kérdésfelvetéseim között szerepel, hogy mi jellemzi a tanulással kapcsolatos attitűdöket? Hogyan jelenik meg a környezet befolyásoló hatása az eredményekben? A jelenleg is aktív kutatás során kombinált módszert alkalmaztam. Az írásbeli kikérdezés célcsoportja a Z generáció 18 és 22 éves nagykorú tagjai. A vizsgált minta (n = 64) online kérdőív formájában gyűlt össze közösségi felületekről, az elemzése kvantitatív és kvalitatív metodikával történt. Az eredmények alapján elmondható, hogy a kitöltők a koragyermekkori tanulás folyamatára is tanítás-tanulás rendszerközvetítő folyamatként gondolnak. A feltárt készségek és képességek köre visszatükrözi azt, amit korunkban globális kompetenciaként említ a szakirodalom. A meglévő tudásra vonatkozó eredményeket árnyaltam a metafora-elemzés módszerével. A kutatásból kiderül, hogy a Z generáció a jövőbeni gyermeknevelés során a családi mintákat fogja követni, és legalább azokat a feltételeket szeretnék biztosítani hozzá, mint ami nekik is rendelkezésükre állt. Úgy gondolom, ha a jövőbe szeretnénk befektetni, akkor a szakembereknek a neveléstudományi eredményeket közérthető módon kellene eljuttatni a fiatalokhoz az új platformokon.

Kulcsszavak: koragyermekkori tanulás, Béta generáció, Z generáció, attitűd, családi minta

HOW WILL BETA CHILDREN LEARN?
LEARNING OF EARLY CHILDHOOD FROM Z GENERATION PERSPECTIVE

We find it difficult to imagine the future, but scenarios exist. We have to acknowledge that we are living in a global and exponential world today. If something happens in one of the planet's half, the other hemisphere will find out within seconds. The human brain is evolved in a local and linear environment. The consumer society of the 21st century builds growth in a deficit state. During the field development, adaptability was an organic consequence. The method of learning was acquired and mimiced in the children's family, the actions of parents. The new cohort lives in a very fully different time, with other perspectives, other issues and other expectations. I find it important to prepare for the future developments of the future.

McCrindle (2020) is already writing about the beta generation (children born between 2025 and 2039) whose parents will be the Z generation (born between 1996 and 2007). For the efficiency of education, it may be essential to map the worldview of the next parental layer. How is the Z generation interpreting early childhood learning? I was a research goal to assess what they think about the process of learning and the effects of digital culture on learning. It is important to know what family patterns are going to overcome their children, Beta. Among my research questions, do you include what is characterized by learning attitudes? How does the influencing effect of the environment appear in the results?

I used a combined method for the current research. The target group of written interviews is 18 and 22 years old agents of the Z generation. The examined sample (n = 64) has gathered in the form of an online questionnaire for community surfaces, its analysis was done with quantitative and qualitative methodology. Based on the results, it can be said that the fillers also teach the process of teaching for early childhood learning as a system intermediary process. The scope of the discovered skills and capabilities reflects what the literature refers to a global competence in our time. I have shadowed the results of existing knowledge with the method of metaphor analysis. The research reveals that the Z generation will follow family samples during future child rearing. and I want to provide at least the conditions that they have been available to them. I think that if we want to invest in the future, the professionals in the art should be communicated to young people in a public sense of new platforms.

Keywords: Early Childhood learning, Beta Generation, Z Generation; Attitude; Family pattern

Frang Gizella

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

MÉDIAHATÁS ÉS MÉDIASZOCIALIZÁCIÓ

Korunkban környezetünk természetes része a média, bármelyik korosztályt tekintjük. Jelenléte minden generációt érint, csak különböző módokon. A médiát a különböző nemzedékek eltérő módon használják. Hogyan lehet a generációk ismereteit e digitális világban átadni egymásnak? Mindez hogyan jelenik meg a pedagógusképzésben, illetve a leendő médiaszakemberek képzésében? Van-e különbség? Milyen készségeket és képességeket, illetve milyen tudást kell figyelembe venni? Milyen tudományterületeket érint? Milyen módszerekkel lehet segíteni a médiaértést a gyakorlatban? Hogyan lehet a hagyományos értékeket a Z generáció számára is hozzáférhetővé tenni? Amikor ma a médiahatásról és a médiaszocializációról beszélünk, ezeket a kérdéseket is fel kell tennünk. Az oktatási tapasztalataim alapján e felgyorsult világban éppen a lassítás lehet az egyik megoldás. A másik a kulturális antropológia. Ezek is segíthetnek a média képi, zenei és nyelvi megértésében, a szókincsfejlődésben és legfőképpen a virtuálissá vált emberi kapcsolatok visszafordításában, valóságossá tételében. A médiahatás vizsgálatakor a pedagógiai szakokon a gyermeki szókincs és a kapcsolatépítés nehézségeivel találkozunk. Annak ellenére, hogy a családoknak szánt kérdőíveken a szülők elismerik az élő szó, a közvetlen és meghitt kapcsolat, a mesemondás fontosságát. Ugyanakkor a felmérésekből kiderül, hogy a gyermekek szabadidejükben már egészen kis kortól a média (televízió, okoseszközök) bűvöletében élnek. Karunkon kétféle módon is megjelenik a médiaoktatás. Az egyik a Kommunikáció és média szak, a másik az Anyanyelvi nevelés és médiakultúra választható tantárgy a pedagógusképzésben. A két terület közti különbséget és hasonlóságot, valamint az oktatásban alkalmazott hangsúlyokat és módszereket kívánja dolgozatom bemutatni az összehasonlítás módszerével. Az oktatási módszereket harminc év médiatapasztalata, illetve a hallgatói csoportok különbsége is meghatározza. Ehhez járul a felgyorsult világ és napjaink „újmédiája", amely ötvözi a hagyományos felosztásokat, de új platformokat is létrehoz. Az új platformokon megjelenő tartalmak minősége és értékhordozó szerepe is különböző. A hagyományos és az új szerep tehát sok esetben eltérő. A vizsgálat ezekre a különbségekre is kitér, hangsúlyozva a szocializációban fontos értékalapú értelmezést és oktatást.

Kulcsszavak: médiahatás, médiaszocializáció, z generáció, gyakorlat, képzés

MEDIAEFFECTS AND MEDIASOCIALIZATION

The media is the natural part of our environment in our age, by see from site of whichever generation. Of this presence affects every generation in different way. The different generations use the media in different ways.

How we can transfer the knowledge of these generations to each other in that digital world? And how appears it in the education for educationist and for future specialist of communication? Is there any different between them?

Which skills, facilities and knowledge have we to consider? What fields of sciences effects it? With which methods can we help theire understanding of media in the practice? In what kind of road can we take access the traditional values also for Z generation?

When we speak about mediaeffects and mediasocialization, we have to take these questions. By my educational experiences the either result would be just the deceleration in that accelerated world. The other way would be the cultural antropology. Those also might help to understand the visual, musical, linguistical language of media, in the developing of vocabulary, and most of all in to return for reality the human relationships, which are now wirtual.

Keywords: mediaeffects, mediasocialization, Z generation, practice, education

6. FENNTARTHATÓSÁG, KÖRNYEZETI NEVELÉS

Hartl Éva

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

A SOPRONI TERMÉSZET- ÉS ÁLLATVÉDELEM CÍMŰ SZAKLAP A TERMÉSZET- ÉS ÁLLATVÉDELEMRE NEVELÉS NEMES ÜGYÉNEK SZOLGÁLATÁBAN

A XIX. század végén az állatvédelem ügyét Sopronban az 1898-ban alapított Országos Állatvédő Egyesület Madárvédelmi Fiókcsoportja karolta fel. A fiókcsoport Soproni Állatvédő Egyesület néven, 1900-ban önálló egyesületté alakult. A helyi egyesület, akárcsak az Országos Állatvédő Egyesület a tagdíjakból befolyt összegekből támogatta az iskola, az ifjúság természet- és állatvédelemre nevelésének az ügyét is. A környékbeli szegény tanulókat az évenként megjelenő, természetszeretetre és védelmére nevelő Gyermeknaptárral való ellátással, az iskolákat különféle állat- és madárvédelmi könyvek, adományozásával, madárodúk és etetők kihelyezésével, a Madarak és Fák Napja ünneplésének népszerűsítésével segítette. A Soproni Állatvédő Egyesület az I. világháborúig töretlen lelkesedéssel végezte a munkáját. Majd a háborús évek és az azt követő időszak hanyatlást hoztak az egyesület életében, és végül az egyesület szakosztályként beolvadt a Soproni Városszépítő Egyesületbe.

A Soproni Városszépítő Egyesület Természet- és Állatvédő Szakosztálya 1937-ben indította el a Természet- és állatvédelem című lapját, mely 1937 és 1944 között jelent meg hazánkban. Az évenként négy alkalommal kiadott egyetlen ilyen magyar szaklap hét éven át vállalkozott arra, hogy az olvasók figyelmét a természet – és állatvédelemre irányítsa. Az országosan is elérhető újság, az ott megjelentetett cikkek, hírek és események közlésével a természetszeretetre- és védelemre nevelés nemes ügyét elkötelezetten segítette. A tanulmányban, az adott időszakban megjelent helyi egyesületi eseményeket, a természet- és állatvédelemre nevelést támogató kezdeményezéseket mutatom be a dokumentum- és tartalomelemzés módszerével.

Kulcsszavak: természet- és állatvédelem, természetismeret, nevelés, iskola

SOPRONI EGYETEM | BENEDEK ELEK PEDAGÓGIAI KAR
Interreg Austria–Hungary
European Union – European Regional Development Fund
BIG_inn AT-HU
MATE MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM Neveléstudományi Intézet

THE ENVIRONMENTAL AND ANIMAL PROTECTION SCIENTIFIC JOURNAL OF SOPRON IN SERVICE OF AN HONOURABLE CAUSE

At the end of the 19th century animal protection in Sopron was supported by the Bird Protection Branch of the National Animal Protection Association.founded in 1898.The branch formed into an independent association in 1900 under the name Animal Protection Association of Sopron. The local association just like the National Animal Protection Association supported the school and youth environmental and animal protection education from the income of the membership fees. The poor students from the neighbourhood were given a child calendar every year educating them for the love and the protection of the environment, the schools were supplied by different books about bird and animal protection, by putting out nesting boxes and bird tables, by making the celebration of the Day of Birds and Trees popular. The Animal Protection Association of Sopron did its job with undiminished enthusiasm until the World War I. Later on the war and the period after caused a decline in the life of the association, and at last the association got assimilated into the Town Embellishment Association of Sopron as a section.

The Environmental and Animal Protection Section of the Town Embellishment Association of Sopron started its journal under the title Environmental and Animal Protection in 1937, which was published between 1937 and 1944 in Hungary. The journal was published four times a year for seven years and was a unique scientific journal which turned the attention of the readers to the love of the environment and animal protection. The national journal was committed to support the education of the love and protection of nature by publishing articles, news and events. In the paper the local events, the initiatives supporting the education of the environment and animal protection are introduced by analysing documents and contents.

Keywords: environmental and animal protection, knowledge of nature, education, school

Valentné Albert Éva

Semmelweis Egyetem, Pető András Kar

HOVÁ TŰNTEK A MÓKUSOK?

Kedves Olvasó! Ön mikor látott utoljára mókust természetes környezetében? Vajon mióta lett olyan ritka a mókus, a róka, a vadnyúl, hogy hiába megyünk el Magyarország erdős vidékeire, szinte alig-alig lehet vadállatot látni egy erdei sétán sem, nemhogy a település belterületén. Előadásomban egy százéves oktatási projektet mutatok be, és annak mai utóéletét. A bemutatott projekt egy mai szóhasználattal élve természetközeli erdő, kezdetben gyümölcsös létesítéséről, és annak mai, a hallgatók általi önkéntes projektjeiről, hasznosításáról szól. Közben bemutatom a visszaköltözött fajok sokszínűségét, mindezt London egyik egyetemének kampuszán. A mai Roehampton Egyetem (Roehampton University) négy, gazdag múlttal rendelkező, főiskola egyesüléséből jött létre London Roehampton városrészében. Az egyik e négy közül a Friedrich Fröbel reform elveit követő Froebel Educational Institute. Friedrich Fröbel (1782–1852) óvodai nevelési koncepciója fókuszában a „kertművelés” a „mozgásos játékok” és az ún. „ajándékokkal” történő szabad játék áll. Pestalozzi munkásságából táplálkozó reformpedagógiája több nyugat-európai országban is elterjedt. A londoni Froebel Educational Institute (röviden FEI) 1892-ben kezdte meg az óvónők képzését. A képzést az Oktatási Tanács (Board of Education) 1920-ban ismerte el, és a képzési időt három évben állapította meg, egy évvel hosszabban, mint más óvónői képzéseket, tekintettel a többlet képzőművészeti, mozgásművészeti és természettel kapcsolatos hangsúlyosabb tartalmakra. A FEI a jelenlegi, roehamptoni campusra 1921-ben költözött és 1922-ben már el is ültették az akkori óvónő hallgatók azokat a gyümölcsfákat, melyekből még ma is él és termést hoz 22 db veterán gyümölcsfa. A fák köré erdő nőtt, és ma már nemcsak mókusokat, de rókát is találni benne. Vajon melyik tanító vagy tanárképző felsőoktatási intézmény lesz a legbátrabb, amelyik először tartja fontosnak, hogy immáron százéves lemaradást pótolva megveti egy leendő erdő alapjait, hogy aztán száz év múlva ismét láthassanak mókusokat az unokáink, akár az óvodájukban is?

Kulcsszavak: óvónők képzése, Fröbel, természetközelség, kertművelés, Roehampton

WHERE DID THE SQUIRRELS GO?

Dear Reader! When was the last time you saw a squirrel in its natural environment? Since when did squirrels, foxes and rabbits become so rare that even though we go to the wooded areas of Hungary, you can hardly see them on a walk in the woods, especially in the interior of the village.

In my presentation I will show a hundred-year-old educational project and its afterlife today. The project I will present is about the establishment of a semi-natural forest, initially an orchard, and its use today by students in voluntary projects. Meanwhile, I will show the diversity of species that have returned, all on the campus of a university in London. Four colleges with a rich history merged in the London Borough of Roehampton named the Roehampton University. One of these four is the Froebel Educational Institute, which follows the reform principles of Friedrich Froebel.

Friedrich Froebel's (1782–1852) concept of pre-school education focuses on 'gardening', 'movement games' and free play with 'gifts'. His reform pedagogy, inspired by Pestalozzi's work, has spread to many Western European countries. The Froebel Educational Institute (FEI) in London began training nursery teachers in 1892. The training was recognised by the Board of Education in 1920. The training period was set at three years, one year longer than in other nursery teacher training courses. The additional time was spent on fine arts education nature study and movement and dance education. The FEI moved to its present campus in Roehampton in 1921. In 1922 the kindergarden teacher school training students had planted fruit trees, from these 22 veteran fruit trees are still alive and bearing fruit today. A forest has grown up around the trees, and today you can find not only squirrels but also foxes.

I wonder which kindergarden teacher training college or teacher training college will be the most courageous to be the first to take the initiative to lay the foundations of a future forest, so that in a hundred years' time our grandchildren will be able to see squirrels again, even in their own kindergarten.

Keywords: training of kindergarten teachers, Froebel, closeness to nature, gardening, Roehampton

Csákiné Dobos Laura

Soproni Egyetem, Erdőmérnöki Kar,
Roth Gyula Erdészeti és Vadgazdálkodási Tudományok Doktori Iskola

HATÉKONYSÁGMÉRÉS MÚZEUMOK KÖRNYEZETI NEVELÉSÉBEN: RÉSZEREDMÉNYEK A PÁSZTÓI MÚZEUMBÓL

A múzeumok szerepét a környezettudatos magatartás alakulásában egy doktori kutatás keretében vizsgáljuk. A környezeti nevelés feladata a múzeumpedagógiai foglalkozások során azoknak a kognitív képességeknek a fejlesztése, melyek lehetővé teszik a későbbiekben a tanulók érzékenyítése mellett a természettudományokkal kapcsolatos attitűdváltozást. A kutatás egyik célja, hogy a Pásztói Múzeum vonzáskörzetében lakó általános iskolai tanulóknál a környezeti szemléletformálást végző múzeumi foglalkozások hatásait megfigyeljük és dokumentáljuk a diákok ismeretszint-változásait, illetve mérjük a rövid és a hosszú távú emlékezésüket. A kutatáshoz kapcsolódóan múzeumpedagógiai foglalkozásokon vettek részt általános iskolás diákok a Pásztói Múzeumban, a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban és a Széchenyi Zsigmond Kárpát-medencei Magyar Vadászati Múzeumban. Az egyes foglalkozásokhoz kapcsolódó empirikus mérőeszközöket (kérdőíveket, ezen belül tesztkérdéseket) állítottunk össze a diákok véleményének és ismeretszint-változásainak felmérésére. Mindösszesen 1526 teszt került kitöltésre. A tanulóknak azonos sémájú kérdésekre kellett válaszolniuk, melyek összeállításánál figyelembe vettük az adott foglalkozáson átadott információkat. A vizsgálat után egy év elteltével megismételjük a felmérést. Az előadás keretében a Pásztói Múzeum foglalkozásához kapcsolódó kérdőívek eredményeit ismertetjük. Az 1 évre tervezett longitudinális vizsgálatban 12 osztály, 296 diákkal vesz részt. Az állatok világnapja alkalmából egy bemutató során a városi életközösséget alkotó fajok sokszínű világába pillanthattak be a tanulók. Összesen 298 fő általános iskolai tanuló töltött ki a programhoz kapcsolódó tesztet a foglalkozás előtt. A foglalkozás után összesen 296 teszt került vissza hozzánk ugyanezektől a diákoktól a foglalkozást követően. Az eredetileg 298 fős mintából annak a 296 tanulónak az adatait elemeztük, akik mind a két tesztet megírták, hiszen a vizsgálatban való részvétel feltétele a foglalkozásokon való állandó jelenlét volt. A mintavételre 2021 szeptemberében került sor papíralapú adatfelvétellel. A tesztek kiértékelése folyamatban van. Szignifikáns különbségre számítunk a két mérés között, vagyis a foglalkozás után a diákok teljesítménye feltételezéseink szerint nagymértékben, lényegesen javult.

AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTÉRIUM KOOPERATÍV DOKTORI PROGRAM DOKTORI HALLGATÓI ÖSZTÖNDÍJ PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

Kulcsszavak: múzeumpedagógia, környezeti nevelés

MEASUREMENT OF EFFICIENCY IN ENVIRONMENTAL EDUCATION OF MUSEUMS: RESULT FROM THE MUSEUM OF PÁSZTÓ

The subject of my own doctoral research is the role of museums in the sustainability education. That plays a decisive role in forming the attitudes and the responsible education of the next generation.

One of the aims of the research is to observe and document the effects of museum activities on the formation of environmental attitudes in primary school students and to measure their short- and long-term memory. In connection with the research, primary school students took part in museum pedagogical classes at the Museum of Pásztó, the Museum Hungarian Agriculture and the Széchenyi Zsigmond Hunting Musem. Instruments with sample items by class were compiled to assess changes in students 'opinions and knowledge' levels. A total of 1526 tests were completed. Students had to answer questions of the same scheme. One year after the test, the survey is repeated.

In the framework of the lecture, we present the results of the questionnaires related to the work of the Museum of Pásztó. The 1-year longitudinal study investigates 12 classes with 296 students. At World Animal Day, students were introduced to the diverse world of the species that make up the urban community. A total of 298 primary school students completed the program-related test before the special programme. After the programme, a total of 296 tests were returned to us from the same students. The sampling took place in September 2021 with paper-based data collection. The evaluation of the tests is in progress. We expect a significant difference between the two measurements.

PROJECT FINANCED FROM THE NATIONAL RESEARCH, DEVELOPMENT AND INNOVATION OFFICE HUNGARY: COOPERATIVE DOCTORAL PROGRAMME.

Keywords: Museum Educator, environmental education

Mesterházy Helga

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

A KÖRNYEZETISMERET TANTÁRGY KÖZELMÚLT VÁLTOZÁSAINAK TANÁRI ÉRTÉKELÉSE

Napjainkban Magyarországon a kerettantervek határozzák meg az oktatás követelményeit. Jelenleg a 2012-es és a 2020-as Nemzeti Alaptanterv (továbbiakban NAT) előírása szerint folyik az oktatás. Az utóbbit, a 2020/2021-es tanévtől kezdődően felmenő rendszerben kell alkalmazni az intézményekben. Az új NAT bevezetésével számos változás érte a tantárgyakat. Ezek a változások nagymértékben hatottak a környezetismeret tantárgyra is, az általános iskola alsó tagozatában. A régi, 2012-es NAT követelményrendszere szerint a diákok 1–4. osztályig tanulnak környezetismeretet. A változások miatt az előbb említett tantárgy eltűnt az 1–2. osztályból, s csak a 3–4. osztályban van jelen. A felmenő rendszerben az anyanyelvi, irodalmi tárgyakba beépülve tervezik megvalósítani a természet megismertetését, a környezetismereti tudnivalókat. Ez problémát vet fel több szempontból is. A vadon élő állatok témaköre unikális téma napjainkban. A körülöttünk élő fajok ismerete, védelme elengedhetetlen követelményként jelenik meg. Iskolai keretek között is tanítanunk szükséges minden ehhez kapcsolódó ismeretet, mivel e fajok ismerete éppúgy elengedhetetlen, mint a házi állatoké, hiszen a közvetlen környezetünk színes világát jelentik. A környezetismeret tantárgy keretein belül ismerkedhetnek meg a tanulók mindkét témakörrel. 2020 tavaszán végzett kutatásunk igazolta, hogy a 2019/20-as tankönyvlistán szereplő alsó tagozatos tankönyvek közül a 2. osztályos tananyag tartalmazza a legtöbb főbb vadfajról szóló ismeretet, mely az új NAT bevezetésével eltűnt. Ahhoz viszont, hogy a gyermekeknek pontos ismereteken alapuló tudása legyen, szükség van ezen ismeretek átadására, tankönyvre, munkafüzetre, illetve egy olyan pedagógusra, aki a hiteles ismeretátadó / tanulásszervező szerepet jól ellátja. Kutatásunk célja az volt, hogy felmérje a környezetismeretet tanító pedagógusok ismereteit a vadon élő állatok témakörében, illetve, hogy megvizsgálja az új, 2020-as NAT-tal kapcsolatos véleményüket.

Kulcsszavak: Nemzeti Alaptanterv, környezetismeret, pedagógus

TEACHERS' EVALUATION OF RECENT CHANGES IN THE SCHOOL SUBJECT ENVIRONMENTAL EDUCATION

Nowadays, in Hungary, the Framework Curricula determine the requirements of education. Currently, education is provided in accordance with the requirements of the 2012 and 2020 National Core Curricula (hereinafter NAT). The latter shall apply to the institutions in an ascending system from the 2020/2021 school year onwards.

With the introduction of the NAT 2020, a number of changes have taken place in the subjects. These changes also had a major impact on the subject of environmental education in the lower grades of primary school. According to the requirements of the 2012 NAT, students are 1–4. they learn environmental knowledge until class. Due to the changes, the aforementioned subject has disappeared in 1–2. from class 3–4 only. is present in class. In the ascending system, it is planned to introduce nature and environmental knowledge by incorporating it into the mother tongue and literature subjects. This poses a problem in several ways.

The topic of wildlife is a unique theme these days. Knowledge and protection of the species around us appears to be an essential requirement. We also need to teach all the knowledge related to this in a school setting, as knowledge of these species is just as essential as that of domestic animals, as they represent the colorful world of our immediate environment. Within the framework of the subject of environmental education, students can get acquainted with both topics. Our research conducted in the spring of 2020 confirmed that of the lower-grade textbooks on the 2019/20 textbook list, the 2nd grade curriculum contains knowledge of most major wildlife species that disappeared with the introduction of the 2020 NAT. However, in order for children to have knowledge based on accurate knowledge, it is necessary to transfer this knowledge, a textbook, a workbook, and an educator who performs the role of a credible knowledge transfer / learning organizer.

The aim of our research was to assess the knowledge of environmental education educators on the topic of wildlife and to examine their views on the new 2020 NAT.

Keywords: National Core Curriculum, environmental knowledge, teacher

Szántóné Tóth Hajnalka

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Neveléstudományi Intézet

A TANÍTÓJELÖLTEK KÖRNYEZETISMERET-TANTÁRGY TANÍTÁSA A MÓDSZERTANT OKTATÓ SZEMSZÖGÉBŐL

Az elméleti-gyakorlati képzés egysége és a gyakorlatok képzési folyamaton átívelő kitüntetett szerepe a pedagógusképzés tradicionálisan meghatározó sajátossága. A hallgatók a gyakorlati képzés folyamatában ismerkednek az iskolai tevékenységek különböző formáival (oktatási, nevelési és adminisztrációs feladatok). A gyakorlatok célja, hogy a pedagógusjelöltek széleskörűen megismerjék a tanítói munkát és a tanítással összefüggő gyakorlati feladatokat, egyúttal fejlődjenek a tanítósághoz szükséges készségeik-képességeik. A tanítóképzés ugyancsak hagyományosan meghatározó jellemzője az alapos és sokszínű módszertani felkészítés, amit a képzők és a felhasználók is a képzés erősségeként tartanak számon. A gyakorlati órák látogatásával, a tanítási órák megfigyelésével és elemzésével a hallgatók nem csak a tanítói tevékenység tudatos részelemekre bontását és összekapcsolását gyakorolják, hanem reflektivitásukat is fejlesztik. Kutatásunk célja, megismerni a tanító szakos hallgatók tanításának sajátosságait. Kutatásunk típusa terepkutatás, tudatos és célirányos megfigyelés volt, melyet az intézmény gyakorló iskolájában végeztünk a 2021–2022-es tanév I. félévében, a környezetismeret-tantárgy tanítása közben. Megfigyeléseinket az alábbi szempontok szerint végeztük: (1) A tanítójelöltek kérdés- és utasítás kultúrája; (2) A tanítójelöltek tanórai szemléltető tevékenysége; (3) A tanítójelöltek tanulói tevékenységeket értékelő munkája; (3) Szaktudományos és hétköznapi tévedések, hibák; (4) A hallgatói tanításokat követő elemzés, értékelés. Az előadás az alsó tagozatos környezetismeret-tantárgy tanítási gyakorlatát elemzi a módszertant oktatók szemszögéből. Bemutatja és értelmezi a hallgatói tanításon látottakat és tapasztaltakat. Megfigyeléseink megerősítették azt, hogy az elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazása kiemelkedő jelentőségű a tanítóvá válás folyamatában.

Kulcsszavak: tanítóképzés, környezetismeret módszertan, iskolai gyakorlat

THE SCIENCE OF TEACHING
FROM THE METHODOLOGY TEACHERS' PONT OF VIEW

The unity of theoretical-practical training and the distinguished role of teaching practice across the training process are traditionally defining characteristics of teacher training. Students learn about the different forms of school activities in the practical training process (educational and administrative tasks). The aim of the practices is to provide teachers with a wide understanding of the teaching job and the practical tasks related to teaching, while at the same time to develop their skills and abilities for teaching. A traditionally defining feature of teacher training is the thorough and diverse methodological preparation, which is considered by trainers and users to be the strength of the training.

By visiting, observing and analysing the lessons, students not only practice the breakdown and interconnection of the teacher's activity into conscious sub-elements, but also develop their reflectivity.

The aim of our research is to know the pecularities of students in teaching. The type of our research was field research, conscious and purposeful observation, which we conducted in the practice school of the institution in the first semester of the 2021–2022 school year, while teaching the subject of science. Our observations were made according to the following aspects: (1) The question and instruction culture of the teacher students; (2) Classroom demonstration activities for teacher students; (3) Teachers' work to evaluate student activities; (3) Scientific and everyday mistakes; (4) Analysis and evaluation following student teachings.

The lecture analyses the teaching practice of the lower primary science subject from the point of view of teachers of methodology. It presents and interprets issues seen and experienced at a class held by students. Our observations confirmed the fact that the practical application of theoretical knowledge is of paramount importance in the process of becoming a teacher.

Keywords: teacher training, science methodology, school practice

Kui Biborka

Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kar,
Róth Gyula Erdészeti és Vadgazdálkodási Tudományok Doktori Iskola

A TERMÉSZETI KÖRNYEZET FONTOSSÁGA A GYERMEKJOG TÜKRÉBEN

A fenntartható fejlődés 2030-ig tartó keretrendszere az emberi jogokon alapszik, ehhez szükséges illeszteni értelmezésben a gyermeki jogokat. Az Agenda 2030 kijelenti, hogy a fenntartható fejlődési célok minden ember jogainak megvalósítására törekszik, így fontos beleértenünk, értelmeznünk a gyermekjogot is. A fenntartható fejlődési célok átfogó és ambiciózusan megfogalmazott keretrendszerét nehéz jogilag is kötelező érvényű egyezményekké vagy eszközökké változtatni emberi- és különösen a gyermeki jogok területén. Cél lehet a meglévő nemzetközi jog/gyermekjog rendszerében kezelni saját céljaikat és célkitűzéseiket. A gyermekjog egy viszonylag fiatal ága a jogtudománynak. A Gyermekjogi Egyezmény, mely e jogok nemzetközi törvénykönyvének tekinthető, mindössze 33 éves. A gyermekek speciális és kiszolgáltatott helyzetére vonatkozó szabályokat körülbelül 100 éve kezdték el rögzíteni. Akkor még csak a gyermekek túlélése volt a cél: etetés, ruháztatás, orvosi ellátás. Lassan-lassan bővült a szabályok és rendeletek tartalma napjainkig, amikor is a gyermekjogot a legprogresszívebben fejlődő emberi jogi területként tartják nyilván. A jelenlegi tanulmány célja górcső alá venni a gyermekekre vonatkozó jogi szabályozásokat, egyezményeket, tanulmányokat, ezzel kapcsolatos kiadványokat, esszéket, történelmi leírásokat és megfigyelni milyen szinten található meg bennük a természeti környezet szerepe a gyermekek életében, mennyire ismerik fel és írják elő ezek a szabályozások a természeti környezet létfontosságú szerepét a gyermekek testi, lelki, szellemi, erkölcsi jóllétében. Ennek egyik fő alappillére a környezeti nevelés, a fenntarthatósági pedagógia, melynek minél nagyobb térhódítása szükségszerű és elvárható a jelen társadalmi és szociális körülmények között. Mindezeket figyelembe véve az látható, hogy jelenleg a gyermeki jogok cikkelyei nem térnek ki jól érthetően és félreérthetetlenül a természeti környezet állandó jelenlétének fontosságára, nincs kidomborítva kellő mértékben a gyermek szabad levegőhöz, természeti környezetben való nevelkedésének joga, ami viszont elengedhetetlen feltétele a gyermek egészséges testi, lelki, szellemi, erkölcsi fejlődésének.

Kulcsszavak: gyermekjog, természeti környezet, környezeti nevelés

THE IMPORTANCE OF THE NATURAL ENVIRONMENT IN CHILDREN'S RIGHTS

The 2030 Agenda for Sustainable Development is based on human rights, and children's rights need to be interpreted in this context. As the 2030 Agenda declares that the sustainable development goals seek to realise the human rights of all, it is important to include and interpret the rights of the child as a part thereof.

The comprehensive and ambitiously worded Agenda of sustainable development goals is difficult to transpose into any binding conventions or tools in the area of human, and thus especially children's, rights. One goal could be to manage these goals and targets in the existing international framework of law and children's rights.

Children's rights is a comparatively new branch of law. The Convention on the Rights of the Child, which is considered the code of these rights, is only 33 years old. The rules pertaining to the special, vulnerable situation of children were first written down approximately 100 years ago. At the time, the only goal was the survival of the child: feeding, clothing, and medical care. The content of rules and regulations has gradually broadened, and now children's rights are considered one of the most progressively developing areas of human rights.

The purpose of this study is to closely examine the legal regulations, conventions, studies, publications, essays, and historical descriptions pertaining to children, and to examine the degree to which they deal with the role of the natural environment in the life of the child and how these regulations recognise and require the essential role played by the natural environment in the physical, spiritual, intellectual, and moral development of children. One of the main pillars is environmental education, or Education for Sustainable Development (ESD), the spread of which to the greatest extent possible is necessary and expected under the current social circumstances.

Keywords: children's rights, natural environment, environmental education

Dávid János

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

A ZERO WASTE GONDOLKODÁSMÓD ALAPELVEI ÉS OKTATÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN

Az emberiség a népességszám növekedésével és a gazdasági termelés egyre nagyobb mértékű emelkedésével növekvő mértékben veszi igénybe a természeti erőforrásokat. Ezzel párhuzamosan a természetes környezetbe visszajuttatott szennyeződések nagysága is emelkedő tendenciát mutat. A folytonos gazdasági növekedés hajtómotorja az egyre nagyobb mértékű fogyasztás, amely a személyes jólét egyik jellemzőjévé vált (sokat fogyasztok > jól élek). A megtermelt áruk volumenével párhuzamosan fokozódik a hulladék mennyisége is, ráadásul a 20. században általánossá vált a lassan és rendkívül környezetszennyező módon lebomló műanyag termékek előállítása. Az elhatalmasodó, egyre nehezebben kezelhető mennyiségű hulladék a környezetükért felelősséget érző emberek körében kialakította a hulladékmentes (zero waste) életmód gondolatát és gyakorlatát. Alapelvei (6R) a következők: 1. Refuse (visszautasítás). A termék beszerzése előtt végig kell gondolni, hogy szükség van-e rá, tudjuk-e sokáig használni és ezután újrahasznosítható lesz-e. Ezeket a gondolatokat a gyermekek személyes környezetéből vett példák alapján végig lehet vezetni. 2. Reduce (csökkentés). Tárjuk fel a tanulókkal a környezetükben feleslegesen vagy túlzó mértékben megvásárolt termékeket. Közösen találjuk ki a csökkentésük lehetséges módjait. 3. Reuse (újrafelhasználás). A gyermek is tanulja meg, hogy a vásárlások során azokat a termékeket helyezze előtérbe, amelyek hosszú ideig használhatók, tartósak. 4. Recycle (újrahasznosítás). Ha egy eszközt nem tudunk az eredeti funkciójában használni, akkor ne váljunk meg tőle, hanem átalakítással keressünk neki új felhasználási lehetőséget. 5. Rot (komposztálás). A gyermekek számára nagy élményt jelenthet a szobai komposztálók összeállítása gilisztákkal és a rendszer folyamatos táplálása, majd a komposzt elhelyezése az iskolakertben vagy az osztályterem növényeinek ültetésekor. 6. Repair (megjavítás). Az elromlott eszközöket ne dobjuk a szemetesbe (hulladék), hanem egyszerűbb példákon mutassuk be megjavításuk és újrahasználhatóvá tételük folyamatát. Az előadás példák segítségével mutatja be a fenti alapelveket. Megismerésük és gyakoroltatásuk az iskolában több tantárgy művelése során szerepet kaphat. A tapasztalatok és a vizsgálatok szerint a gyermekek az átlag magyar családban nem, vagy csak nagyon ritkán hallanak róla, kevesen tapasztalnak jó példákat. Ennek tükrében különösen nagy jelentősége van az iskolai nevelésnek és oktatásnak.

Kulcsszavak: hulladékmentes életmód, hulladékcsökkentés, újrahasznosítás, komposztálás, példamutatás

SOPRONI EGYETEM | BENEDEK ELEK PEDAGÓGIAI KAR
Interreg Austria–Hungary
European Union – European Regional Development Fund
BIG_inn AT-HU
MATE MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM Neveléstudományi Intézet

PRINCIPLES OF ZERO WASTE THINKING AND OPPORTUNITIES FOR TEACHING IN PRIMARY SCHOOL

As the number of people increases and economic production increases, we are increasingly using natural resources. At the same time, the amount of pollutants returned to the natural environment is also on the rise. The driving force behind continuous economic growth is the increasing consumption, which has become a characteristic of personal well-being (I consume a lot > I live well). In parallel with the volume of goods produced, the amount of waste is also increasing, and in the 20th century the production of plastic products that slowly and extremely pollutingly degraded became commonplace. The increasing amount of waste, which is becoming increasingly difficult to manage, has developed the idea and practice of a zero waste lifestyle among people who feel responsible for their environment. Principles (6R) are as follows: 1. Refuse. Before purchasing the product, it is necessary to consider whether it is necessary, whether it can be used for a long time and then whether it can be recycled. These thoughts can be guided by examples from children's personal environments. 2. Reduce. Discover with students the products they have purchased unnecessarily or excessively in their environment. Together we will find possible ways to reduce them. 3. Reuse. The child also learns to prioritize products that can be used for a long time, durable, in the foreground when making purchases. 4. Recycle. If you can't use a device in its original function, don't part with it, but remodel it to find a new use option. 5. Rot or composting. For children, it can be a great experience to assemble in-room composters with worms and constantly feed the system, and then place compost in the school garden or when planting plants in the classroom. 6. Repair. Do not throw broken devices in the trash (waste), but present simpler examples of the process of repairing them and making them reusable. The presentation shows the above principles by examples. Learning and training in school can play a role in the cultivation of more subjects. Experience and studies show that children in the average Hungarian family do not, or are only very rarely heard, hear good examples. In view of this, school education and education are particularly important.

Keywords: waste-free (zero waste) lifestyle, waste reduction, recycling, composting, exemplary

Kollarics Tímea[1] – Molnár Katalin[2] – Hartl Éva[3]

[1-3]Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

ENERGIA- ÉS VÍZTUDATOSSÁG VIZSGÁLATA FENNTARTHATÓSÁGI FELMÉRÉS KERETÉN BELÜL

A globális és helyi környezeti problémák következtében egyre nagyobb hangsúly tevődik a fenntarthatóság és környezeti nevelés kérdéskörére. A nevelési-oktatási célokba, feladatokba élménydús tevékenységeket szükséges illeszteni, amelyek hatékonyan szolgálják a szemléletváltást.

Fenntarthatósággal kapcsolatos kutatásunkban célul tűztük ki, hogy hat célcsoportban megismerjük a válaszadók környezettel / fenntartható élettel kapcsolatos ismereteit, attitűdjeit és viselkedésmintáit. A felmérés területeit az ENSZ 2015 Fenntartható fejlődési célok pontjai közül azok alkották, amelyek összefüggésbe hozhatók a fenntartható élettel (nyolc terület). Jelen előadásban a vízzel és az energiával kapcsolatos kérdésekre adott válaszok eredményeit elemezzük.

Kutatásunkhoz az írásbeli kikérdezés módszerét választottuk, amelyhez kérdőívet szerkesztettünk. A kérdőíven az energia- és víztudatosság elemzésére alkalmas összefüggések feltárására többnyire zárt kérdéseket alkalmaztunk, azonban a vízfogyasztással kapcsolatban feltettünk egy félig zárt kérdést is. Az eredmények kiértékelését excel-program segítségével leíró statisztikai módszerekkel végeztük. A felmérést hat célcsoport bevonásával végeztük (pedagógusok, középiskolai tanulók, pedagógus hallgatók nappali és levelező tagozaton, fiatal szülők, nagyszülők), összesen 1037 fő elérésével. A célcsoportok közös jellemzője a nevelési intézményekkel való közvetlen vagy közvetett kapcsolat.

Az eredményekről összességében elmondható, hogy a víz- és energiatakarékosság tekintetében az összes célcsoportban optimizmusra adnak okot a Likert-skálán értékelt válaszok (a középiskolai tanulók kivételével a legmagasabb arányban a „leginkább egyetért” kategóriát választották). A vízfogyasztási adatok pontos ismerete, illetve ennek hiánya ezzel szemben tájékozatlanságot tükröztek minden célcsoportban. A mindennapi energiatakarékossági megoldások ismerete és alkalmazása terén összetettebb, ellentmondásosabb eredményeket kaptunk (pl. LED-technológia ismerete és használata magas arányú, de a hővisszaverő fóliát kevesen alkalmazzák).

A felmérés eredményeit hasznosítottuk ösztönző, népszerűsítő, valamint az oktatásban is hatékonyan alkalmazható programjaink és rendezvényeink kidolgozása során. Továbbá folyamatosan beépítjük az eredményeket, tapasztalatokat a pedagógusképzéseink tartalmába a hiányterületekre fókuszálva (óvodapedagógus képzés és szakmai tanárképzés tematikáinak megújítása).

Kulcsszavak: fenntarthatóság, energia, víz, pedagógus

EXAMINING ENERGY AND WATER AWARENESS AS PART OF A SUSTAINABILITY SURVEY

As a result of global and local environmental problems, there is an increasing emphasis on sustainability and environmental education. It is necessary to integrate experiential activities and tasks into the educational goals, which effectively serve the change of attitude.

In our research on sustainability, we aimed to learn about the participants' knowledge, attitudes and behaviours about the environment / sustainable living in six target groups. The areas of the research were the UN 2015 Sustainable Development Goals that can be related to sustainable living (eight areas). In this presentation, we analyze the results of answers to the questions related to water and energy.

In our research, we chose the method of written questioning, for which we edited a questionnaire. In the questionnaire, we mostly used close ended questions to explore the relationships between energy and water awareness, but we also asked a semi-closed question about water consumption. The evaluation of the results was performed using descriptive statistical methods. The research was carried out with the involvement of six target groups (teachers, high school students, full-time and correspondence students in pedagogy, young parents and grandparents), reaching a total of 1,037 people. The common feature of the target groups is their direct or indirect relationship with educational institutions.

Overall, the results on the Likert scale are optimistic about water and energy savings in all target groups (with the highest proportion of "most agree", except the high school students). By contrast, the exact knowledge and the lack of knowledge about water consumption data reflected ignorance in all target groups. We have obtained more complex and contradictory results in the knowledge and application of everyday energy saving solutions (e.g. the knowledge and usage of LED technology is high-level, but the heat-reflecting film is rarely used). We have utilized the results of the survey in the elaboration of our stimulating, promoting and effectively applying programs and events used in education.

Furthermore, we continuously incorporate the results and experiences into the content of our teacher training, focusing on the areas of shortage (renewal of the topics in the kindergarten teacher training and the professional teacher training).

Keywords: sustainability, energy, water, teacher

7. MÓDSZERTANI MEGÚJULÁS, INKLUZÍV NEVELÉS

Bolla Zsolt

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola

AZ ISKOLAVÁLASZTÁS SZEMPONTJAINAK VIZSGÁLATA SZÜLŐI ÉS INTÉZMÉNYI OLDALRÓL

A Magyarországon hatályos törvényi szabályozás szerint „a szülőt megilleti a nevelési, illetőleg nevelési-oktatási intézmény szabad megválasztásának joga." Az iskolaválasztás az esetek többségében szülői oldalról kifejezetten tudatos, nem pedig véletlenszerű folyamat. Több kutatás foglalkozik azzal, hogy milyen az Oktatási Jogok Biztosának Hivatala megbízásából korábban végzett, országos szociológiai vizsgálat szerint nagyon sokrétű szempontok szerint választanak iskolát a szülők gyermekeiknek. Ezeknek a szempontoknak a megismerése kifejezetten fontos lehet egy-egy iskola megújulása vonatkozásában, hiszen ez lehet az innováció legfontosabb alapja. Az előadás egy konkrét intézmény, a Pécsi Mátyás Király Utcai Általános Iskola példáján keresztül mutatja be azt, hogy a gyermeküknek iskolát választó szülők milyen szempontok szerint döntenek egy adott iskola mellett. Az előadás továbbá arra mutat megvalósított és megvalósítható példákat, hogy milyen változtatások segítették a beiskolázás sikeressé tételét az iskola külső képének és belső, tartalmi munkájának a megújítása segítségével. Az előadás alapját adó kérdőíves kutatás arra irányult, hogy feltárja, mi befolyásolta a szülőket az iskolaválasztásnál, melyek voltak számukra a legmeghatározóbb innovációk az adott intézmény esetében. Egyebek között az óvoda-iskola átmenet problémáinak a kezelése, az alsó tagozat stílusának, arculatának az átalakítása, a Hangol-órák bevezetése, a leterheltség csökkentése, a foglalkoztató terek, az iskolai udvar, a tantermek megújítása, a zaklatásmentesség és az inkluzív szemlélet konzisztens megvalósítása jelentették a korábbi évtizedben a bezárás határára sodródott iskola megújulásának alapját. A kutatás gyakorlati haszna az adott intézmény szempontjából egyértelmű: további innovációs lépéseket alapoz meg a szülői vélemények, az iskolaválasztás mechanizmusának korábbi éveknél árnyaltabb megismerése. Egyértelmű, hogy az eredmények számos szempontból tanulságosak és hasznosíthatók lehetnek más, hasonló helyzetbe kerülő, beiskolázási nehézségekkel küzdő állami fenntartású intézmények számára is.

Kulcsszavak: iskolaválasztás, óvoda-iskola átmenet, alsó tagozat, szülői elvárások, „sajáterős innováció"

EXAMINING THE ASPECTS OF SCHOOL CHOICE AS SEEN BY PARENTS AND BY INSTITUTIONAL ACTORS

Pursuant to legal regulations in effect in Hungary, "parents shall have the right to choose an educational institution". In most cases, school choice is a process of informed choice rather than a random process. Significant research work deals with the diverse aspects that orient parents when they select a school for their children – a key effort was the nationwide sociological study performed earlier upon assignment by the Office of the Commissioner for Educational Rights. It may be expressly important to identify such aspects with a view to reformation of schools, as that may be one of the main foundations of innovation. This presentation shows, through the example of Mátyás Király Utcai Általános Iskola, Pécs, an existing primary school, the aspects along which parents finally choose a given school when trying to find one for their child. Furthermore, the presentation shows existing and viable examples of changes which helped make enrolment a success through renewal of the external appearance and internal contents, the work, of a school. The survey research, which served as the basis for this presentation, was aimed at exploring what had influenced parents when choosing a school, what had been the most convincing innovations in the case of the given school. Management of the problems of passage from pre-primary to primary school, changing the style and image of the lower primary classes, the introduction of a music program ("Hangol-órák"), reduction of the workload, renewal of activity areas, the schoolyard and the classrooms, consistent implementation of a bullying-free school environment and inclusiveness, among others, constituted the basis of the revival of a school which had almost been earmarked for closure in the previous decade.

The practical value of the research from the point of view of the given institution is obvious: a more sophisticated understanding of the parents' opinions and the mechanism of school choice compared to earlier periods serve as foundations for further steps of innovation. The results are clearly instructive from several aspects and may be useful for other state-run schools as well which get in a similar situation encountering enrolment difficulties.

Keywords: school choice, passage from pre-primary to primary school, lower primary classes, parents' expectations, "self-sustained innovation"

Fizel Natasa

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

SZÖVEGÉRTÉSFEJLESZTÉS A 21. SZÁZADBAN: EGY INNOVATÍV TANODA KIALAKÍTÁSA ÉS HÉTKÖZNAPJAI

A gyerekek szövegértésének minőségével kapcsolatos problémák a PISA mérések, az OECD jelentések jóvoltából nem ismeretlenek a magyar társadalom számára. Az olvasási képesség elsajátítása egy hosszan tartó tanulási folyamat, amelyet lehetőség szerint egy adott pedagógus személyéhez kötött. A támogató pedagógiai attitűd, a gyermek fejlődésébe vetett hit a fejlesztés sikerét maximalizálhatja. A gyermek által a negyedik osztály végére elért olvasási / szövegértési szint nagymértékben befolyásolja a felső tagozat sikereit, hiszen minden tantárgy esetében nagy szerepe van az értő olvasás használatának. A középiskolai felvételi szintén magas szintű szövegértést vár el a tanulóktól nem csak a kifejezetten szövegértést vizsgáló feladatok, hanem az egyéb feladatok instrukcióinak értelmezése esetében is. Előadásom célja egy olyan jógyakorlat bemutatása, ami akár a köznevelési rendszer keretein belül, akár a magánoktatásban megvalósítható. 2018 tavaszán nyílt meg Szegeden a Varázskönyv Mestertanoda. Vezetője magyar szakos általános iskolai tanár és a neveléstudomány doktora. Saját fejlesztésű műhelyének elsődleges célja az, hogy 21. századi környezetben, modern eszközöket használva, gyermekre szabottan fejlessze az olvasási- és szövegértési képességeket. A fizikai tér kialakítása során a biztonságos környezet megteremtésén túl fontos szempont volt az ergonómia is, valamint, hogy a tanoda – a reformpedagógiai módszerek értékeit szem előtt tartva – emlékeztessen az otthonra, sok könyv vegye körül a gyereket. A tanulók első alkalommal egy kompetenciamérésen vesznek részt, amely alapján kiderül, hogy Vigotszkij legközelebbi fejlődési zóna elmélete szerint hogyan fejleszthető eredményesen a gyermek. Az órák a tanoda saját fejlesztésű, szigorúan meghatározott menetrendje szerint zajlanak, a jégtörő feladatok után a nehezebbtől a könnyebb feladatok felé haladva. A papír-ceruza feladatokon túl a tanodában Radosza-gyűrűt, a Logico Primo és Piccolo valamint a Mini Lük szövegértésfejlesztéshez használt eszközeit, a Varázsbetű-szoftver játékos feladatait, a Smart Games és a Thinkfun logikai játékait is használják.

Előadásom során bemutatom négy év tapasztalatai alapján a műhely által fejlesztett fizikai teret, az innovatív tanmenetet, valamint egy adott óra menetét, a használt módszertani palettát, az egyes módszerek, eszközök erősségeit és hibáit, valamint a magabiztos személyiség kialakításának elősegítésére használt metódusokat.

Kulcsszavak: szövegértés, olvasásfejlesztés, iskolán kívüli oktatás

DEVELOPING COMPREHENSION IN THE 21ST CENTURY: DESIGNING AN INNOVATIVE WORKSHOP AND EVERYDAY LIFE

Problems related to the quality of children's comprehension are not unknown to Hungarian society, thanks to PISA measurements and OECD reports. Acquiring reading is a long-term learning process, possibly tied to the person of a particular educator. A supportive pedagogical attitude, a belief in the child's development, can maximize developmental success. The level of reading / comprehension achieved by the child by the end of the fourth grade greatly influences the success of upper secondary school, as the use of intelligent reading plays a major role in all subjects. High school admissions also expects students to have a high level of comprehension not only in the case of tasks that specifically test comprehension, but also in the interpretation of instructions for other tasks.

The aim of my lecture is to present a good practice that can be implemented either within the framework of the public education system or in private education.

In the spring of 2018, the Magic Book Master School opened in Szeged. Its head is a Hungarian primary school teacher and a doctor of education. The primary goal of her self-developed workshop is to develop child-specific reading and comprehension skills in a 21st century environment using modern tools. In addition to creating a safe environment, ergonomics were also an important consideration in creating the physical space, and so that the school reminds the child of the home, keeping in mind the values of reform pedagogical methods.

For the first time, students will take part in a competency test to find out how the child can be successfully developed according to Vygotsky's theory of the nearest developmental zone. Classes are held according to the school's own, strictly defined schedule, moving from more difficult to easier tasks after icebreaking tasks. In addition to paper-and-pencil assignments, the school also uses the Radosa ring, Logico Primo and Piccolo and Mini Lük comprehension tools, Magic Letters software player assignments, Smart Games and Thinkfun logic games.

In my presentation, I present the physical space developed by the workshop, the innovative curriculum and the course of a given lesson, the methodological palette used, the strengths and weaknesses of each method and tool, and the methods used to help build a confident personality.

Keywords: reading comprehension, reading development, out-of-school education

Dezső Renáta Anna

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

A TANULÓI IMPLICIT INTELLIGENCIA KONCEPCIÓK VÁLTOZATAI A PEDAGÓGIAI INNOVÁCIÓ LEHETSÉGES ESZKÖZEKÉNT

Dweck világviszonylatban is népszerű kötete (2006) a siker új pszichológiájának ígéretét kínálva 2015-ben látott széles körben napvilágot magyar nyelven, a „szemléletváltás" kifejezést használva az eredetiben „mindset"-ként keretezett koncepció megjelölésére. A fogalom hátterében eredetileg a tanulói implicit intelligencia percepciók vizsgálatai álltak. A diákok implicit intelligencia elméletei és iskolai teljesítményük közti korreláció, illetve a dicséretek szerepére vonatkozó vizsgálatok a 21. században is visszaigazolják az elmélet jelentőségét a tanulók mindennapi életére vonatkozóan. A dwecki elmélet megjelenése világszerte az iskolai mindennapok pedagógiai eszköztárába is beszivárgott. A Keele University egy gyakorlóiskolájában, az Elison Primary School-ban, Wolstanton-ban tudatos, osztályszintű fejlesztést végeznek a tantestület tagjai, melynek vizsgálatát magam résztvevő megfigyeléssel végeztem 2019. szeptemberben.

A mintegy harminc évtizedes kutatómunka eredményeképp létrejött dwecki elmélet öt indikátor (kihívások, akadályok, erőfeszítés, kritika, mások sikerei) mentén osztályozza kétféleképp „beállítódásainkat" – mely kifejezés egy online elérhető tananyagban jelenik meg a hazai neveléstudományi szakirodalomban elsőként az implicit intelligencia elmélet, avagy „mindset" interpretációra vonatkozóan. A koncepciót több szakmai, illetve tudomány-népszerűsítő honlap, online elérhető összegzés nem fordítja, így előadásomban annak egységes magyarosítása mellett érvelek. Ezt követően a Dweck elméletének nemzetközi hangsúlyát mutató több kutatás főbb irányait veszem górcső alá. Ezeket összehasonlítom tárgyuk, illetve következtetéseik tekintetében.

A „mindset" fogalma eredetének nyomába eredve felvázolom a koncepció megjelenésének egyéb változatait a nemzetközi neveléstudományi szakirodalom vonatkozó vizsgálatával. Bemutatom az e kifejezés konnotációiban tetten érhető fejlődési paradigma jegyeit az alkalmazott szókapcsolatokra vonatkozóan: „benefit", „learner" / „inquiry", „inquiry", „learner" vs. „judger", „innovator".

Kulcsszavak: implicit intelligencia elmélet, mindset, neveléstudományi szaknyelv, fejlődési paradigma, kibontakozás-támogatás

Vida Gergő[1] **– Gajdócsi Levente**[2]

[1]*Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar*
[2]*Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar*

KRITIKAI GONDOLKODÁS ÉS TÖRTÉNELEM ÉRETTSÉGI

A kritikai gondolkodás fejlesztése a hazai köznevelési rendszerben neuralgikus pont. A tanári kompetenciák és faktorai között is megjelenik a kritikai gondolkodás és a tanulók számára is elérendő cél, kialakítandó gondolkodási forma. Így indokolható annak vizsgálata, hogy a történelemtanítás módszertana és a történelem érettségi, mint a kompetenciák mérésének egy lehetséges pontja miként segítik és mérik a kritikai gondolkodás fejlődését és fejlesztését. A történelem érettségi feladatsorok Bloom taxonómiájának történő megfeleltetése, valamint a kritikai gondolkodás faktorainak összevetése részben igazolhatja, hogy a történelem érettségi, mint mérési-értékelési pont, milyen gondolkodási műveletekről ad visszajelzést. Mindez releváns lehet a kritikai gondolkodás szempontjából is ugyanis az értékelés típusa és az alkalmazott oktatásmódszertan optimális esetben nem leválasztható egymásról. Tanulási problémákkal küzdő gyerekek vizsgálata már igazolta, hogy a probléma meghatározása szorosan összefügg az alkalmazott oktatásmódszertannal. Egy pécsi szakközépiskolában a 2019/20-as tanévben, történelem órán végzett pedagógiai kísérlet esettanulmánya igazolhatja, hogy a kritikai gondolkodás fejlesztése kooperatív mikrostruktúrák alkalmazásával megvalósulhat történelemórán. Tanárképzésben akciókutatás már alátámasztotta, hogy a kritikai gondolkodás és a kooperatív mikrostruktúrák alkalmazása összefügghet. Vitathatatlan a kritikai gondolkodás relevanciája a XXI. századi oktatással szembeni elvárások tükrében, azonban kérdés, hogy amennyiben a történelem érettségi, mint mérési-értékelési pont nem a kritikai gondolkodásra reflektál, képződhet-e a feszültség az azt célzó módszertan és maga a mérés-értékelési rendszer között? Amennyiben igen, indokolható a feszültségek pontos feltárása és azok feloldása.

Kulcsszavak: érettségi, gondolkodás, taxonómia, Bloom, kritikai

CRITICAL THINKING AND HISTORY EXAMINATION

The improvement of critical thinking has already had a significant role in the national public education system. Critical thinking is an important indicator in teacher competences and academic standards. It is also a goal for students to achieve.. On this basis, it is reasonable to research how the methodology of teaching history and secondary school leaving examination in history as a possible point of measurement of competences can support and prove the development and the teaching of critical thinking in the practice of education. The correspondence of the history examination tasks with Bloom's taxonomy and the comparison of the factors of critical thinking can partly justify the use of the history examination as a point of measurement and assessment to provide feedback on thinking objectives. This may also be relevant regarding critical thinking, as the type of assessment and the teaching methodology used are optimally not separable. Previous research of children with learning problems has already proved that the definition of the problem is closely related to the educational methodology used. A case study of a pedagogical experiment conducted on a history lesson in a vocational secondary school in Pécs in the academic year 2019/20 may prove that the development of critical thinking can be achieved by using cooperative microstructures. In teacher education, action research has already confirmed that critical thinking and the use of cooperative microstructures can be related. The relevance of critical thinking is undeniable in the light of the expectations of the 21st century education, but the question is: if the history exam as a measurement-assessment point does not reflect critical thinking, could there be a tension between the methodology aimed at it and the measurement-assessment system itself? If so, it is relevant to accurately identify and resolve these tensions.

Keywords: examination, critical thinking, taxonomy, Bloom, history

Tóth Attila

Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem

RAJZZAL MONDJUK EL

Nem gondoltuk volna a hetvenes években, hogy a rajz és az ábrázolás ekkora szerepet fog betölteni a matematikaoktatásban. A matematikára már abban az időben is úgy tekintettek, mint a tudomány szolgálójára. Ez a szolgáló lehet szép is, tetszetős (sőt tetszelgő) is, szimmetrikus és aszimmetrikus is. Ugyanakkor a számtani része, az algebra, azóta mintha kicsit jobban fejlődött volna, mint a mértan. Kifejlesztettük az ábrázoló mértant, sokat gyarapodott a műszaki rajz is. Évszázadok tapasztalata, hogy az ábrázolás, a feladat szemléltetése nagyon fontos és sokat segíthet a megértésben. Egyetemünkön rámutattunk arra, hogy éppen a nem elégséges elképzelés az oka a hiányos matematikai ismereteknek. Ezért több esztendeje azon fáradozunk, hogy már az óvodáskortól kezdve tudatosan megalapozzuk a matematikai tudást, felismeréseket, amelyek segíthetnek a minket körülvevő környezet és társadalom könnyebb megismeréséhez. Új kihívások elé nézünk, ezért az utánunk jövő generációnak a fennmaradás korridorát kell majd számítania, prognózisokat fognak alkotni és fontos döntéseket hozni. Ebben segítenek az elképzeléseket és konkrét számításokat konkrétan ábrázoló feladatok. Amellett a térlátásnak is nagyon fontos szerepe adódott. Hiszen az új évezredben a matematika új fejezeteket nyitott meg és rátért egy újabb, könnyebb, mértani megoldásokat tartalmazó útra. A múltban is nagy szerepe volt az ábrázolásnak, hiszen a feladat láthatóvá, érzékelhetőbbé tétele éppen abban rejlik, hogyan tudjuk azt minél egyszerűbben szemléltetni, lerajzolni. Geometriai módszerekhez kell folyamodnunk, hogy gyorsabban megértethessük a számfogalmakat, a matematikai műveleteket. Mi a rajzolás fontosságát hangsúlyozzuk már az óvodáskortól kezdve, majd rajzainkkal egyre pontosabban készítjük elő a valóság megértéséhez az utat. Bemutatjuk, hogyan képzeljük el és mérjük a körülöttünk levő tárgyakat, de fogalmakat, matematikai módszereket is. A felsőbb tagozaton az egyszerű feladványok tovább fejlesztésével érthetőbbé válik a maradékos és maradéknélküli osztás. Középfokon bizonyosan könnyebben értelmezhető a valós, és képzetes számok levezetése az ábrákon keresztül. Főiskolai szinten pedig a feltételes optimalizálás is lehetséges a geometria segítségével. Nemcsak a tanáraink, de a hallgatóink is felfedeznek, rácsodálkoznak újabb és újabb ábrázolási módszerekre, lehetőségekre. Ezek a szemléltetések különösen nagy szerepet fognak játszani a tanításban, és nemcsak a matematikán belül. A gyakorlatban a magánvállalkozók segítségére lehetnénk egy gazdasági korridor szemléltetésével, ahol a felszínen maradás határesetei ábrázolandóak. Ezenkívül a statisztikában, monopolista gazdasági matematikában és a valószínűség számításban nyer fokozatosan teret a geometriai szemléltetés. Az említett típusok mindegyikéből bemutatunk néhány szemléletes gyakorlati példát. Szeretnénk elősegíteni a rálátást az összefüggésekre, a nagy és végtelen kicsi jelenségekre is.

Kulcsszavak: rajz, matematikai ábrázolás, térlátás, gyakorlat

LET’S TELL BY DRAWING

We would not have thought in the 1970s that drawing and representation would play such a role in mathematics education. Even at that time, mathematics was considered a servant of science. This servant can be beautiful, pleasing (even appealing), symmetrical and asymmetrical. Only the arithmetic part, algebra, has since evolved a little better than geometry. We developed the descriptive geometry, and the technical drawing also increased a lot. Centuries of experience that representation, the illustration of the task is very important and a lot in understanding. At our university, we pointed out that it is precisely the lack of an idea that is the cause of incomplete mathematical knowledge. That is why we have been working for several years to consciously establish mathematical knowledge and insights from pre-school age, which can help us to get to know the environment and society around us more easily. We are facing new challenges, so the next generation will have to look forward to a corridor of survival, make predictions and make important decisions. Tasks that concretely represent ideas and specific calculations help in this. In addition, spatial vision also played a very important role. After all, in the new millennium, mathematics has opened up new chapters and embarked on another journey of easier, geometric solutions. Representation has played a big role in the past as well, as making the task more visible and perceptible lies in how we can illustrate and draw it as simply as possible. We have to resort to geometric methods in order to understand numerical concepts and mathematical operations faster. We emphasize the importance of drawing from preschool age, and then use our drawings to prepare the way to understand reality more and more accurately. We show how we imagine and measure the objects around us, but also concepts and mathematical methods. With the further development of simple problems in the upper grades, the division between residual and residue-free becomes more understandable. In secondary, it is certainly easier to interpret the derivation of real and imaginary numbers through the figures. At the college level, conditional optimization is also possible using geometry. Not only our teachers, but also our students discover and marvel at newer and newer methods and possibilities of representation. These illustrations will play a particularly important role in teaching, and not just within mathematics. In practice, we could help private entrepreneurs by illustrating an economic corridor where borderline survival cases are depicted. In addition, geometric illustration is gradually gaining ground in statistics, monopolistic economic mathematics, and probability calculus. Here are some illustrative practical examples of each of these types. We also want to promote insight into the connections, the big and the infinitesimal.

Keywords: drawing, mathematical representation, spatial vision, practice

SOPRONI EGYETEM | BENEDEK ELEK PEDAGÓGIAI KAR

Interreg Austria–Hungary
European Union – European Regional Development Fund
BIG_inn AT-HU

MATE MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM Neveléstudományi Intézet

Bencéné Fekete Anikó Andrea

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

INNOVATÍV OKTATÁSI MÓDSZEREK ALKALMAZÁSA ALSÓ TAGOZATON

Az iskolában sajnos egyre inkább jellemző az a tendencia, hogy a diákok tantárgyi attitűdje negatív irányba változik, még a kedveltebb tantárgyak esetében is. A hatékony tanításhoz – tanulás-irányításhoz a tanítóknak változatos módszertani eszköztárral, hatalmas szakmai tudással kell rendelkezniük, annak érdekében, hogy a tanórák nagyon színesek, izgalmasak és rendkívül hatékonyak legyenek. Fűz Nóra 2016-os kutatása arra hívja fel a figyelmet, hogy bár a 2012-es Nemzeti Alaptantervben már megemlítik az iskolán kívüli foglakozások jelentőségét, az iskolán kívüli programokon való általános iskolai részvétel azonban Magyarországon még nem integrálódott szervesen az oktatásba.

A jelenlegi, nem reprezentatív feltáró kutatás célja annak vizsgálata, hogy a pedagógusok melyik oktatási módszereket részesítik előnyben. Kutatási kérdéseink arra irányulnak, hogy a tanítók az indoor vagy az outdoor módszereket alkalmazzák szívesebben? Megkapják-e a megfelelő támogatást az innovatív módszerek alkalmazásához az iskolavezetéstől, a kollégáktól és a szülőktől?

Az online kérdőívet 115 tanító töltötte ki 2021 őszén, az eredmények értékelése statisztikai módszerrel történt. A kitöltők az iskolán belüli oktatást alkalmazzák szívesebben, ritkán nyúlnak az outdoor módszerekhez, annak ellenére, hogy úgy vélik, hogy a tanulók az iskolán kívüli tanulási módszereket sokkal jobban kedvelik. A módszereket ismerik a tanítók, jónak tartják, de a nehézségek között megemlítették, hogy az iskolán kívüli tanulás hosszas előkészítést, szervezőmunkát, külső szereplők bevonását igényli. Hiányzik az anyagi forrás és az idő sem elegendő. A támogatottságot tekintve, az eredmények nagyon pozitívak. Az intézményvezetők és a kollégák is támogatják az iskolán kívüli oktatást függetlenül attól, hogy vidéken vagy városban található az intézmény. A szülők esetében azonban kisebb mértékű a támogatás, ezt azzal indokolták, hogy féltik a gyerekeiket, és anyagilag sem tudják megfelelően támogatni ezeket a programokat. A kutatás eredményei arra hívják fel a figyelmet, hogy a szülőkkel is meg kellene ismertetni az outdoor módszerekben rejlő kiváló lehetőségeket, de az iskolának is nyitnia kellene abban a tekintetben, hogy meg kellene találni a módszer alkalmazásának lehetőségét a jelenleg kötött órarendi rendszerben annak érdekében, hogy a gyermekeknek több lehetősége legyen a saját tapasztalat által megszerzett tudásra.

Kulcsszavak: innovatív eljárások, outdoor módszer, általános iskola, tanítók véleménye

THE APPLICATION OF INNOVATIVE EDUCATIONAL METHODS IN THE LOWER GRADE OF PRIMARY SCHOOL

Unfortunately, there is a tendency in schools that the attitude of children towards the subjects – even the more favored ones – is changing in a negative direction. To be able to teach and guide the learning process efficiently, pedagogues need to apply a methodological toolbar of great variety and bear with extraordinary professional knowledge to make the lessons captivating, colorful and efficient. The 2016 research of Nóra Fűz raises the attention to the fact that even though the National Curricula of 2012 already mentions the importance of activities outside the school building, these practices have not been integrated into the Hungarian education system yet.

The aim of the current, non-representative, exploratory research is to discover the educational methods favored by pedagogues. Our research questions focus on whether teachers prefer indoor or outdoor methods and if they receive the necessary support from the directory of the school, the colleagues, and the parents for the application of innovative methods.

The online questionnaire was filled by 115 teachers during the fall of 2021, which were evaluated by a variety of statistical methods. The respondents prefer to apply indoor methods primarily and reach out to outdoor tools only rarely; even though they think students prefer outdoor methods highly over the indoor ones. Teachers know the different methods and have a positive opinion on them, but among the difficulties they have also mentioned that outdoor methods require long preparation and organizing work and the inclusion of external parties, and financial resources and the suitable amount of time are also missing. Concerning support, the results are highly positive: both leaders and colleagues support education outside the school, independent from the institution being in a city or the countryside. The support of the parents is lower, since, as they have said, they fear for their children and feel that they cannot support these programs sufficiently financially. The results of the research raise the attention to the necessity of introducing the benefits of the outdoor methods to the parents as well, but schools should open up too in the sense that they should try to find opportunities for applying these methods within the strict boundaries of the current schedules to provide children with the opportunity of gaining knowledge via experience.

Keywords: innovative procedures, outdoor method, primary school, teachers' opinions

Kovács Elvira[1] **– Manijlovic Heléna**[2]

[1]*Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka*
[2]*Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka,*
Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Szabadka

AZ OKTATÁSI CÉLÚ SZABADULÓ SZOBÁK MÓDSZERTANI LEHETŐSÉGEI EGYETEMI HALLGATÓKNÁL

A mai társadalmi elvárások erősen megváltoztak, így könnyen felhasználható, a mindennapi életben hasznosítható tudást, kompetenciákat kell biztosítani az iskolai munka során a tanulóknak. A kulcskompetenciák közé a kommunikációt, csapatmunkát, problémamegoldó képességet, a tanulás és teljesítmény fejlesztését sorolhatjuk. A pedagógusok egyre inkább tudatában vannak a puha készségek fontosságával, melyek óriási szerepet játszanak abban, hogy a tanulók megfelelően felkészüljenek az egyetem és a munka világára. Fontos, hogy alkalmazkodó, együttműködő, kreatív, problémamegoldó személyiséggé váljanak. A hagyományos oktatás során alkalmazott gyakorlat nem tudja kellő mértékben biztosítani ezeknek a képességeknek, készségeknek a megszerzését. A szerbiai iskolai gyakorlatban ritkán találkozunk az együttműködés, elfogadás, kommunikáció, élményszerű, aktív tanulás fogalmával. Az oktatási gyakorlat innovációja a pedagógusok állandó feladata, így a változatos módszerek, munkaformák, tanulási módok beépítése a gyakorlatba. A pedagógusok számára általában nehéz az új módszerek elfogadása, attitűdök változtatása, mivel kötődnek a több éves gyakorlathoz. Számtalan nemzetközi kutatás igazolta már a szabaduló szoba pedagógiai gyakorlatának hatékonyságát. A pedagógiai céllal létrehozott játékot általában oktatási szabaduló szobának nevezik, amely a gamifikáción és a játék-alapú tanuláson alapul. Az oktatási célú szabaduló szoba egyik fő előnye a tanulói motiváció növelése a tananyag elsajátítása érdekében, közben a puha készségek fejlesztése is elengedhetetlen a módszer alkalmazása folyamán. Kutatásunk során ennek az innovatív oktatási módnak a módszertani lehetőségeit vizsgáljuk egyetemi hallgatók körében. A kutatásunk fő kérdése az, hogyan valósítható meg a kollaboratív problémamegoldó kompetencia mérése a szabaduló szoba által, illetve mi jellemzi a szabadkai (Szerbia) Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar hallgatóinak kollaboratív problémamegoldó kompetenciáját. Tanulmányunkban a szakirodalmi ismereteket felhasználva, az oktatási célú szabaduló szobák módszertani lehetőségeit ismertetjük. Munkánk során egy saját fejlesztésű, oktatási szabadidős szabaduló szoba játék bemutatását is vázoljuk röviden, amely kifejezetten a kollaboratív problémamegoldó kompetencia megfigyelésére, mérésére alkalmas.

Kulcsszavak: kollaboratív problémamegoldó kompetencia, szabaduló szoba, módszertani megújulás

METHODOLOGICAL POSSIBILITIES OF EDUCATIONAL ESCAPE ROOMS FOR STUDENTS IN HIGHER EDUCATIONS

Today's social expectations have changed greatly, so students must be provided with knowledge and competencies that can be applied in everyday life. Key competencies include communication, teamwork, problem-solving, learning and performance development. Educators are increasingly aware of the importance of soft skills, which play a huge role in getting students properly prepared for the world of universities and the labour market. It is important for them to become adaptive, collaborative, creative, problem-solving personalities. The practice used in traditional education cannot sufficiently ensure the acquisition of these abilities and skills. In Serbian school practice, we rarely come across the concepts of cooperation, acceptance, communication, experiential, active learning. The innovation of educational practice is a constant task of teachers, such as the introduction of various methods, forms of work and ways of learning in practice as well. It is usually difficult for teachers to adopt new methods and change attitudes because they are related to many years of practice.

Numerous international studies have already confirmed the effectiveness of the pedagogical practice of escape rooms. A game created for pedagogical purposes is usually called an educational escape room, and it is based on gamification and game-based learning. One of the main advantages of the educational escape room is the increase of students' motivation to master the curriculum, while the development of soft skills is also essential during the application of this method.

In our research, we examine the methodological possibilities of this innovative teaching method among students in higher education. The main question of our research is how the collaborative problem-solving competence can be measured through the escape room, and what characterises the collaborative problem-solving competence of students of the University of Novi Sad Hungarian language Teacher Training Faculty, in Subotica (Serbia). In our study, relying on existing literature, we describe the methodological possibilities of educational purposes escape rooms. In the paper, we briefly present our educational escape room, which is especially suitable for observing and measuring collaborative problem-solving competence.

Keywords: collaborative problem-solving competence, escape room, methodological innovation

Prantner Csilla

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Informatika Kar,
Digitális Technológia Intézet

AZ NKP PORTÁL LEHETŐSÉGEI – AKADÁLYMENTES TANÍTÁST-TANULÁST TÁMOGATÓ FELÜLET

A Nemzeti Köznevelési Portálon (NKP) lévő okostankönyveknek, mint digitális, innovatív, sokoldalú taneszközöknek, a tanórákra való bevitele, módszertani szempontból új perspektívákat nyit a tanítási-tanulási folyamatok kapcsán. A digitális mobil eszközök és webes funkciók tanórai alkalmazása már önmagában jelentős motivációs hatással bír a mai gyermekek tanulási attitűdjére. Az elektronikus tanulási környezet lehetőségei és az internethasználat lelkesíti a tanulókat a tananyag befogadására, hiszen használatukkal élményszerűvé válik az információszerzés és a feladatvégzés: úgy érzik, hogy játszva tanulnak.

Az NKP 2.0 portál okostankönyveinek tantermi körülmények közti módszertani kipróbálására még a portál nyilvános megnyitása előtt az Eszterházy Károly Egyetem Gyakorló Általános, Közép-, Alapfokú Művészeti Iskola és Pedagógiai Intézetének 5. e osztályában került először sor 2018 májusában. Akciókutatás keretében négy tantárgy (magyar nyelv, matematika, természetismeret és történelem), tantárgyankénti négy tanórája lett megtartva az NKP 2.0-ás verziójú felület támogatásával. Az tanórasort a tanárokkal való interjúk, a felület használatáról szóló bemutatók előzték meg. A tanároknak volt idejük az általuk választott – ám tanmenethez igazodó – témakörre egyénileg felülkészülniük az NKP 2.0 felület elérésével. A vizsgálati sort megelőzően és követően minden, kísérletben részt vevő tanár és tanuló töltött ki kérdőívet arról, hogy mit vár ezektől a tanóráktól, illetve milyen tapasztalatokat és benyomásokat szerzett az órák során. A kutatás eredményeként tanároknak szóló jó gyakorlatok kerültek kidolgozásra a felület tanórai használata kapcsán, illetve a tapasztalatok alapján a portálon informatikai és tartalmi javítások is történtek.

Az okostankönyvek az otthoni felkészülés alkalmával is hatékony, használható, kényelmes és izgalmas támogatást nyújtanak mind a tanárok, mind a tanulók számára, amit a 2020-ban kezdődő pandémiás időszak is alátámaszt, az iskolák bezárása után nemsokkal vált nyilvánossá az NKP 2.0 portál. A pandémiás időszakban a portál használatát felmérő online kérdőívek eredményeiről a használat mértékéről, illetve az újbóli iskolamegnyitások óta eltelt időszak portálon nyomon követhető időszakáról szól még az előadás.

Kulcsszavak: akadálymentes, online oktatás, digitális oktatás, LCMS, oktatási portál, e-tankönyv, okoskönyv

OPPORTUNITIES OF THE NKP 2.0 PORTAL – AN ACCESSIBLE INTERFACE SUPPORTING TEACHING AND LEARNING

The introduction of textbooks on the National Public Education Portal (NKP) as a digital, innovative, versatile teaching tool in lessons opens up new perspectives on teaching-learning processes from a methodological point of view. The use of digital mobile devices and web features in the classroom has a significant motivating effect on today’s children’s learning attitudes. The possibilities of the e-learning environment and the use of the Internet inspire students to learn the educational material, as their use makes it more experiential to access information and complete tasks: they feel that they are learning by playing.

The methodological testing of the smartbooks of the NKP 2.0 portal under classroom conditions took place in May 5, 2018, in the 5th class of the Eszterházy Károly Egyetem Gyakorló Általános, Közép- , Alapfokú Művészeti Iskola és Pedagógiai Intézet before opening the portal for public. In the action research four subjects (hungarian grammar, mathematics, geography and history) and three lessons per subject were held with the support of the NKP 2.0 interface.

Before lessons the portal was introduced for the teachers and they got iPads and access for the portal, so They had time to individually prepare for their lessons. Before and after the test series, all teachers and students who participated in the experiment completed a questionnaire about what they expected from these lessons and what experiences and impressions they gained during these lessons. As a result of the research, (1) good practices for teachers were developed in connection with the use of the interface in lessons, (2) IT and content improvements were made to the portal based on the experience.

For both teachers and students the smartbooks provide effective, usable, convenient, and exciting support in preparing for home, as evidenced by the pandemic period beginning in 2020, and the NKP 2.0 portal became public shortly after school closures. The results of the online questionnaires assessing the use of the portal during the pandemic period will also be discussed. There is also talk of using the portal since the reopening of schools.

Keywords: accessibility, online education, digital education, LCMS, e-school-book, smartbook

8. ÚJ LEHETŐSÉGEK A KUTATÁSMÓDSZERTANBAN

Pribék László

Selye János Egyetem, Tanárképző Kar

A LELTÁROZÁS FOLYAMATÁNAK KONCEPCIONÁLIS MODELLÁLÁSA A KVALITATÍV TARTALOMELEMZÉSBEN

Mayring (2010) és Kuckartz (2012, 2014) kvalitatív tartalomelemzésről alkotott tudományos koncepciói aprólékosan részletezik a manifeszt és látens szövegtartalmak kinyerésének újszerű lehetőségeit. Jelentős előrelépés történik a vizsgálat során kinyert adattartalmak e-alapú, Maxqda-szoftver segítségével történő feldolgozására és elemzésére vonatkozóan. Nyitott kérdés marad azonban a módszerek révén kreált kategóriák és adattartalmaik körültekintő rendezésének miként je, valamint a tartalmi csomópontok közötti kapcsolatok komplex térbeli ábrázolásának megoldása n-dimenziójú elemzési térben. A már idézett tudományos koncepciókban kevés szó esik a tartalomelemzés során redundánssá váló tartalmak okairól, holott komplex elemzési térben komplex adattárral dolgozunk. A kvalitatív tartalomelemzés folyamatának e-alapú naplózása önmagában véve még nem elégíti ki a kvalitatív tartalomelemzés komplex szemléletének megvalósulását, azaz nem magyarázza a rendelkezésre álló szövegtartalmak egy részének ab ovo irreleváns tartalomként történő kezelését, továbbá más, szövegbeli tartalmakkal azonosnak vélt szövegkorpuszok kihagyását, egybevonását, vagy részben történő felhasználását. Amennyiben elfogadjuk a különféle vizsgálati kategóriák kreálásának szükségességét, akkor az egyes tartalmak redundánssá válása többkörös folyamatként értelmezhető. A tartalomelemzési folyamat részleteinek áttekintésekor jellemzően nem kapunk információkat arról, hogy a redundánssá vált adattartalmak mögött milyen kutatói döntések állnak, mi vagy mik indokolják a rendelkezésre álló adatmennyiség mesterséges csökkentését. Azt azonban feltételezhetjük, hogy akarva vagy akaratlan formában, de sérül a kezdetektől fogva rendelkezésre álló adatelemzési tér eme kutatói döntések következtében. Célunk a leltározás folyamatának koncepcionális bemutatása, modellálása az előzőekben ismertetett felvetések tükrében, melynek alapjául az előadó egyik korábbi empirikus vizsgálati anyaga szolgál. Eredményként konkrét információkhoz jutunk az adatredukció intenzitásának mértékéről, témabeli kontrollálásának kutatási szintjéről. Ebben a vizionált új, kvalitatív megközelítésben semmi sem kerül kidobásra. Minden egyes munkafázisról pontos leltár készül, a kutatás előrehaladása párhuzamosan követhető a felhasznált, a részben vagy egészben fel nem használt adattartalmak vonatkozásában. A feladat rendkívül összetettnek tekinthető, főleg a tematikus és az értékelő tartalomelemzés típusjegyeit egyszerre magán viselő ún. szövegtípus-képző tartalomelemzési módszer esetében. A leltározás koncepcionális modellálásának erőssége, hogy látjuk: milyen jellemzőkkel bíró adatmennyiséggel kezdtünk el dolgozni, a feldolgozás során milyen kutatói döntések következtében hová jutottunk, illetve az eredményeket mely adatrészletekből, összefüggésekből állapítottuk meg. A tartalmak feldolgozása és elemzése során a fel nem használt részek is megőrződnek a jövőnek, alkalmassá téve a folyamatot arra, hogy a teljes „archivált háttér" bármikor újra felhasználható legyen.

Kulcsszavak: leltározás folyamata, koncepcionális modellálás, kvalitatív tartalomelemzés, n-dimenziójú elemzési tér

CONCEPTIONAL MODELING OF THE INVENTORY PROCESS IN QUALITATIVE CONTENT ANALYSIS

The scientific concepts of qualitative content analysis developed by Mayring (2010) and Kuckartz (2012, 2014) detail the novel possibilities of extracting manifest and latent textual content. Significant progress is being made in the processing and analysis of data content extracted during the study using e-based Maxqda software. However, the way to carefully sort the categories created by the methods and their data contents and the solution of the complex spatial representation of the relationships between content nodes in n-dimensional analysis space remains an open question.

There is little talk in the scientific concepts already cited about the causes of content that becomes redundant during content analysis, although we work with a complex repository in a complex analytical space. E-based logging of the process of qualitative content analysis alone does not satisfy the implementation of the complex approach of qualitative content analysis, ie it does not explain the treatment of some available textual content as ab ovo irrelevant content, and other text corpora considered identical to textual content omission, amalgamation, or partial use. If we accept the need to create different test categories, the redundancy of individual contents can be interpreted as a multi-cycle process. When reviewing the details of the content analysis process, we typically do not get information about what research decisions are behind the data content that has become redundant, what or what justifies an artificial reduction in the amount of data available. However, we can assume that the data analysis space available from the beginning is intentionally or unintentionally damaged as a result of these research decisions.

Our aim is to conceptually present and model the process of inventory in the light of the suggestions described above, which is based on one of the lecturer's previous empirical research materials. As a result, we obtain specific information about the degree of data reduction intensity and the level of research on its control over the topic. Nothing is thrown out in this visionary new, qualitative approach. An accurate inventory is made of each work phase, and the progress of the research can be tracked in parallel with respect to the data contents used, which have not been used in whole or in part. The task can be considered extremely complex, especially the so-called for a text type-forming content analysis method.

The strength of the conceptual modeling of the inventory is that we can see: what amount of data we started working with, what research decisions we made as a result of the processing, and from which data details and correlations we established the results. During the processing and analysis of the content, the unused parts are also preserved for the future, making the process suitable for reusing the entire "archived background" at any time.

Keywords: inventory process, conceptional modeling, qualitative content analyzis, n-dimensional analysis space

Emri Zsuzsanna

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Természettudományi Kar

AZ OKTATÁSI FOLYAMAT MONITOROZÁSA EEG AKTIVITÁSOK ELEMZÉSÉVEL

A kognitív funkciókhoz az agyi hálózatok különböző frekvenciájú és téri kiterjedésű oszcillatórikus folyamatai kapcsolhatóak. Ezeket frekvenciájukkal jellemezik. A théta (3,5–7Hz) az információkódoláshoz, a béta (13,5–30Hz) a szenzoros információ feldolgozásához, figyelemhez (béta/théta), az alfa (7–13,5Hz) pedig a relaxációhoz, irányított figyelem kialakításához kell. Ezeket az aktivitásokat főleg laboratóriumokban, ingerszegény környezetben, pontosan időzített feladatoknál tanulmányozták, emiatt az eredményeket valós oktatási környezetet jobban megközelítő körülmények között validálni kell.

Méréseinkben néhány környezeti hatás mellett, egy nem túl szigorú időzítést használó feladatsort alkalmaztunk. Az EEG-ből terhelést (frontális théta és poszterior alfa hányadosa) bevonódást (frontálisan a béta és a két alacsonyabb frekvenciatartomány hányadosa) számoltunk, vizsgáltuk őket különböző feladatok alatt, és azt, hogy korrelálnak-e a feladatmegoldás eredményével vagy a résztvevők szubjektív benyomásaival.

Emotiv Epoc EEG készülékkel mértük 16 egyetemista EEG aktivitását relaxáció, olvasási és fejszámolási feladatokat alatt. Értékeltük az olvasási feladatnál a szöveghez kapcsolódó kérdésekre adott válaszokat, és a számolási feladat eredményét. Rögzítettük a feladatok megoldására szánt időt, egy kérdőívben mindenki értékelte teljesítményét, a feladatok nehézségét, nyilatkozott arról, hogy mennyire tetszett az olvasott szöveg. Az EEG aktivitásból elkészítettük a regisztrátumok Fourier spektrumát. Kiszámoltuk az egyes frekvenciatartományokra eső relatív teljesítményt, és ezekből a figyelem, mentális terhelés, bevonódás mértékét.

A szöveges feladatnál az eredmény 77,4 ± 21,9%-ban helyes volt, a számolásnál viszont mindössze 6 helyes válasz volt. Az EEG-ből számolt jellemzők közül csak a figyelem értéke tért el a két feladat között, olvasás alatt volt magasabb. Mindkét feladatnál a bevonódás nőtt a fáradsággal, a terhelés pedig a feladatra szánt idővel. A terhelés az olvasási feladatnál azoknál volt magasabb, akik rosszabbul válaszoltak a kérdésekre. A figyelem a számolás mutatott csak korrelációt az eredmény helyességével (rho = 0,47) és a számolási idővel (rho = –0,41).

Valós környezetben az EEG önmagában nem használható oktatási folyamat értékelésére, a többféle környezeti hatás érvényesülése miatt egyéb pedagógiai módszerekkel együtt kell alkalmazni ahhoz, hogy segítséget nyújtson a tanulási folyamat értékeléséhez.

Kulcsszavak: EEG, figyelem, kognitív terhelés

THE EEG-BASED ANALYSIS
OF THE EDUCATIONAL PROCESS

Cognitive functions can be linked to oscillatory processes of different brain networks. These oscillations are characterized by their frequency and spatial organization. Frontal theta (3.5–7Hz) activity is linked to information encoding, beta (13.5–30Hz) to sensory information processing, or attention (beta/theta ratio), while alpha (7–13.5Hz) activity is high during relaxation, and required to maintain focus. These activities have been studied mainly in laboratories, in a low-stimulus environment, using precise timing, so the results should be validated under conditions that are more similar to the real educational environment. Therefore, in our study we used a series of tasks without strict timing, in a quiet environment. From the EEG activity attention, engagement (the ratio of the frontal beta and the two slower EEG bands) and cognitive workload (the ratio of frontal theta and posterior alpha) were calculated. We examined whether these values correlated with the outcome of the tasks or the subjective impressions of the participants. We measured the EEG activity of 16 students during relaxation, reading and mental arithmetic tasks using Emotiv Epoc EEG. We evaluated the answers to questions related to the text and the result of the arithmetic calculation. We also recorded the time allotted for solving the tasks, and in a questionnaire everyone rated their performance, the difficulty of the tasks, and the text they were reading. Fourier spectra of EEG activities were calculated, we estimated the relative powers for each frequency brands to determine the attention, engagement and cognitive workload values. For the reading task $77.4 \pm 21.9\%$ of the answers were correct, but only 6 participant figured out the correct sum of the arithmetic task. Of the characteristics calculated from the EEG, only the attention value differed between the two tasks, it was higher during reading. For both tasks, the engagement increased with tiredness and the cognitive workload with the time spent solving the task. The cognitive workload of the reading task was lower in participants who managed to answer all question correctly. Attention values during calculation showed correlation with the correctness of the result (rho = 0.47) and the calculation time (rho = –0.41). The characteristics of EEG activity is affected by several environmental factors. Thus in a real environment, the EEG alone cannot be used to evaluate an educational process, it must be combined with other methods to help the evaluation of a learning process.

Keywords: attention, cognitive workload, EEG

Varga László[1] **– Rosemond, Suzy**[2]

[1]*Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar*
[2]*Kindercare Education At Work*

MIT TUDUNK ÉS MIT TESZÜNK – A KORAGYERMEKKORI NEUROLÓGIA ÉS A PEDAGÓGIA HÍDJÁN

Egy Koragyermekkori Neuropedagógiai Nemzetközi Kutatócsoportot és Laboratórium működik a Benedek Elek Pedagógiai Karon, Sopronban. A kisgyermek elméje születéskor egyáltalán nincs készen, így is mondhatjuk: az agy az egyetlen olyan szervünk, mely túl korán születik. Születéstől körülbelül nyolc éves korig az agy egy bámulatos szivacs – mindent magába szív. Ez az elme fejlődésének legszenzitívebb időszaka, a „lehetőségek ablaka" – ekkor tanul az emberi elme a legtöbbet környezetéből.

A tudósok folyamatosan vizsgálják, hogyan fejlődik a kisgyermekek idegrendszere. A tanárok ugyanakkor olyan hatékony pedagógiai stratégiákat keresnek, amelyek segítségével a gyerekek a legteljesebb mértékben ki tudják használni agyi kapacitásukat. Az elmúlt években a kisgyermekek agyának és érzelmi intelligenciájának korai fejlődésével kapcsolatos kutatások rávilágítottak azok rendkívüli fontosságára a gyermek későbbi életútja szempontjából. Ennek az idegkutatásnak az osztálytermi gyakorlatba való beintegrálása konstruktív párbeszédet indít az oktatási szakemberek és az agykutatók között; annak eredményei rendkívül fontosak mind a további kutatások, mind a kisgyermeknevelő intézmények innovációja szempontjából. A koragyermekkori agykutatás és a kora gyermekkor pedagógiája között felépített híd megerősítése új és értékes felismerésekkel, tudással, adalékokkal szolgálhat a gyermekek fejlődésének és tanulásának megértéséhez.

Az interdiszciplináris kutatás rengeteg új elemmel gazdagíthatja a neveléstudományt, az óvodapedagógus- és kisgyermeknevelő képzések tartalmát, valamint a kisgyermekkori nevelési és kutatási intézmények innovációját. A neuropedagógiai kutatás két kulcsfontosságú hajtóereje: egyrészt az idegtudomány hogyan tud alapul szolgálni a további oktatási stratégiákhoz; valamint annak megismerése, hogy a tanárok mit tudnak a gyermekkori tanulás idegélettani hátteréről, illetve mit tesznek az osztályteremben az idegrendszer megtámogatása érdekében.

A kisgyermekkorról folytatott hazai és nemzetközi tudományos diskurzusok és innovációk birtokában válaszokat keresünk a legújabb kisgyermekkori neurológiai kutatási eredmények pedagógiai hasznosításának lehetőségeire.

A kutatás során különféle kvalitatív és kvantitatív módszereket alkalmaztunk a pedagógusok, a szülők véleményének feltárására: egyéni interjúk, szülők és kisgyermeknevelők kérdőívei; szakirodalom-, dokumentum- és tartalomelemzés.

Kulcsszavak: kora gyermekkor, agyfejlődés, neuropedagógia, lehetőségek ablaka, pedagógiai innovációk és megközelítések

WHAT WE KNOW AND WHAT WE DO – ON THE BRIDGE BETWEEN EARLY CHILDHOOD NEUROLOGY AND PEDAGOGY

An Early Childhood Neuropedagogy International Research Group & Lab operates at the Benedek Elek Faculty of Pedagogy in Sopron, Hungary. The human brain is a mysterious organ that poses serious learning challenges to scientists and child educators. At birth, the brain is remarkably unfinished. From birth to about the age of eight the brain is a super-sponge. This is the brain's most absorbent stage, where it actively learns from its environment. "Windows of opportunity" are sensitive periods in children's lives when specific types of learning take place. Information flows easily into the brain through 'windows' that are open totally for only a short duration. Scientists are continually learning more about how young children's brains develop. At the same time, teachers are looking for effective strategies to help children use their brains to their fullest capacity. In recent years, research on young children's early brain and emotional development has underscored its importance for later development. Integrating this research into classroom practice, however, will require meaningful dialogue between educators and brain scientists to inform both research and ECE institutions. Linking brain and EQ research to ECE is extremely valuable to our understanding of children development and learning. The research will provide educational sciences with loads of new information and data whereas it will also modify and complement the content of nursery school teacher and early childhood educator trainings as well as the innovation of early childhood educational and research facilities. Understanding how neuroscience can inform education strategies and finding out what teachers want and need to know about the ways children learn are two key drivers behind the neuro-education initiative. This work also contributes to this dialogue by summarizing what we already know about the learning process in the brain and suggests how it might inform the teaching and learning process in the classroom. The research used varied qualitative and quantitative methods to discover teachers' and parents' opinions and seeking their perspectives such as individual interviews, questionnaires from parents and early childhood educators; and literature, document, content analysis.

Keywords: early childhood, brain development, neuropedagogy, windows of opportunity, pedagogical innovations and approaches

Sebestyén Edmond

Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola

A TANÁRI ADATVEZÉRELT DÖNTÉSHOZATAL HATÉKONYSÁGÉRZETÉNEK VIZSGÁLATI LEHETŐSÉGEI

Az adatvezérelt döntéshozatal (AVDH) megközelítése az osztálytermi folyamatokban egyre növekvő figyelmet kap a neveléstudományi kutatásokban. A tanárok konzekvens és átfogó módon információkat gyűjtenek és használnak fel, hogy ezekre alapozva hozzák meg a tanulók eredményességét támogató döntéseiket. Ezt a folyamatot számos egyéni szintű, kognitív és affektív tényező befolyásolja, jelen kutatás során az affektív komponenseket tárgyaljuk. A kutatások azt mutatják, hogy a tanári hatékonyságérzet befolyással van a tanárok stresszszintjére, a pedagógiai-oktatási döntéshozatalra és újdonságok, innovációk tanteremben való megjelenésére is. A hatékonyságérzet vizsgálata során arról kaphatunk pontos képet, hogy a pedagógusok mit gondolnak a saját adathasználatuk hatékonyságáról. A hatékonyságérzet egyik befolyásoló tényezője a szorongás. Minél alacsonyabb fokú szorongást érez valaki, annál inkább érzi magát hatékonynak. Kutatásunk célja, hogy feltárjuk a pedagógiai-oktatási információkon alapuló döntések és az ehhez vezető lépések során megfigyelhető hatékonyságérzet vizsgálati lehetőségeit. A kutatás arra a kérdésre keresi a választ, hogy hogyan vizsgálja a szakirodalom az AVDH-hoz köthető hatékonyságérzetet és az ezt befolyásoló szorongást. Az osztálytermi AVDH lépései tartalmazhatják az adatokhoz való hozzáférést, az adatok gyűjtését, a (digitális) technológia) használatot, az adatok értelmezését, és az ezekhez köthető hatékonyságérzetet és a szorongást, külső és belső ösztönzőrendszereket stb. A kutatások jellemzően vagy ezek hatékonyság- és a stresszérzetét mérik például, hogy a pedagógus mennyire képes az adatértelmezés eredményeit a tanulói eredményesség javítására felhasználni vagy magához az AVDH-hoz kapcsolható konstruktumokat, mint az erről való ismeret-tudás halmazt vagy a tanári aggodalmat. A tanárjelölteknek / gyakorló pedagógusoknak készített releváns online továbbképzésekről szóló vizsgálatok eredményei pedig azt mutatják, hogy a magukat leginkább én-hatékonynak és legkevésbé adatszorongónak gondoló tanárok pozitív vélekedéssel voltak az AVDH gyakorlati alkalmazása iránt. Mint látható a hatékonyság- és stresszérzetnek vizsgálatai kiterjednek az AVDH teljes folyamatára, annak elemeire és a szorosan kötődő konstruktumokra (tudás, aggodalom stb.) is. Ezek határozzák meg az adathasználathoz való viszonyulást, annak felhasználásának módját, így a későbbi döntéshozatalt is. Ahhoz, hogy jobban megérthessük és elősegíthessük az adatokra alapozott pedagógiai döntéshozást, először is meg kell ismernünk a tanárok ehhez kapcsolódó hatékonyság- és szorongásérzetét.

Kulcsszavak: tanári hatékonyságérzet, szorongás, stressz

POSSIBILITIES OF EXAMINING THE SENSE OF EFFICACY OF TEACHER DATA-DRIVEN DECISION-MAKING

Data-Driven Decision-Making (DDDM) approach in the classroom acquire expanding attention in educational research. Teachers collect and use information in a consistent and comprehensive way to make their decisions supporting students' outcome. This process is influenced by a number of cognitive and affective factors, and in this research we are discussing affective components. Research shows that teachers' sense of efficacy influences teachers' stress levels, pedagogical-educational decision, and innovations in the classroom. Examining the sense of efficacy, we can acquire an accurate picture of what educators think about the effectiveness of their data use. One of the factors influencing the sense of efficacy is anxiety. The lower the level of anxiety one feels, the more effective one feels.

The aim of our research is to explore the possibilities of examining the decisions based on pedagogical-educational information and the sense of efficacy that can be observed during this process. The research wants to find answers the question of how the literature examines the sense of efficacy associated with DDDM and the anxiety that influences it. Classroom DDDM steps may include access to data, data collection, use of (digital) technology, interpretation of data, and associated feelings of efficacy and anxiety, external and internal incentive systems, and so on.
Research typically measures their sense of effectiveness and stress, for example, the extent to which the educator is able to use the results of data interpretation to improve student achievement or constructs that can related to the DDDM itself, such as the body of knowledge about it or the teacher's concerns.

Furthermore, the results of studies on training for pre/in-service teachers who considered themselves the most self-efficient and least data anxious had a positive view of the practical application of DDDM.

As can be seen, studies of efficacy and stress also cover the whole process of DDDM, its elements, and binding constructs (knowledge, concern, etc.). These determine the attitude towards the use of data, the way of its use, and thus the subsequent decision-making. In order to better understand and promote data-driven pedagogical decision-making, we must first become aware of teachers' sense about efficacy and anxiety in this regard.

Keywords: teacher sense of efficacy, anxiety, stress

Kissné Zsámboki Réka

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

MATEMATIKAI FÉLELMEK VIZSGÁLATA ÓVODAPEDAGÓGUS-JELÖLTEK KÖRÉBEN

A tanítás-tanulás folyamata sokkal bonyolultabb folyamat mint a tudás, tények, információk vagy adatok transzformálása és passzív befogadása. William A. Ward, amerikai író gondolatai szerint: *„A középszerű tanár magyaráz. A jó tanár indokol. A kiváló tanár demonstrál. A nagyszerű tanár inspirál."* A legtöbb tanár gyakran frontális munkamódszerrel, előadás-jelleggel (lecture method) tanítja a tantárgyakat, így a matematikát is. A folyamat során a tanár a tananyagot „átadja", a tanulók az elhangzott információkat jegyzetelik, majd formatív és szummatív értékelés során a pedagógus minősíti a megszerzett tudást. A pedagógus központi szerepet tölt be, míg a tanulók passzív, befogadó szerepbe kényszerülnek, ami kevéssé vezethet hatékony tanuláshoz. A koragyermekkori években a tanulás egy állandó, folyamatos, spontán és szervezett keretek között megvalósuló tevékenység, amelyet a pedagógus inspirál és facilitál. A pedagógiai folyamat, az élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés a gyermeki személyiség harmonikus kibontakoztatására törekszik, nem szűkül le a tudás megszerzésére. Az óvodai nevelés során előforduló szituációkban, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, a pedagógusok által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti- és időkeretekben valósul meg (363/2012. Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról). A tanulási folyamat legmeghatározóbb szereplője az óvodapedagógus, ezért a felsőoktatási alapképzésben részt vevő hallgatók matematikai neveléshez való viszonyulása, a matematikával kapcsolatos attitűdjeik meghatározó tényezők lehetnek a matematikai ismeretek és készségek korai fejlesztése szempontjából. Jelen kutatásunk célja annak feltárása volt, hogy megvizsgáljuk, miként jellemzik a hallgatók korábbi iskolai tapasztalataikat és jelenlegi attitűdjüket a matematikával kapcsolatban. A metaforaelemzés, dokumentumelemzés és kvalitatív interjú módszerével végzett vizsgálatainkban – a matematikatanítással kapcsolatos attitűdök feltárása mellett – fókuszáltunk a korábbi iskolai pályafutásból eredeztethető, matematikai szorongást kiváltó tényezőkre is. A kutatásba bevont mintát 90 fő, óvodapedagógus hallgató képezte. Közülük 25 fővel kvalitatív interjúkat is készítettünk. Vizsgálati eredményeink azt mutatták, hogy a hallgatók matematika tantárgy iránti attitűdje döntően negatív volt. A metaforákhoz kapcsolt indoklásában a hallgatók 73%-a említett olyan matematikai szorongást kiváltó tényezőt, amelyek korábbi iskolai pályafutásuk során keletkeztek. Vizsgálati eredményeink alapján megerősítést nyert, hogy a köznevelési intézményekben történő matematikaoktatás során egyre sürgetőbbé válik az innovatív, kooperatív és tapasztalatalapú tanulási technikák és tanítási módszerek alkalmazása annak érdekében, hogy növeljék a tanulók érdeklődését, pozitív attitűdjét és motivációját a matematika iránt. Ennek hatására az óvodapedagógus-jelöltek is eredményesebben és hatékonyabban tudják megvalósítani az óvodai matematikai nevelést.

Kulcsszavak: frontális oktatás, felfedező megközelítés, tevékenységalapú tanulás, matematikai szorongás, hallgatói attitűdök, tapasztalat alapú tanulási technikák

MATH ANXIETY AMONG KINDERGARTEN TEACHER STUDENTS

Teaching is much more than transmitting knowledge, facts, information or data. For it is said that: "A poor teacher tells; An average teacher informs; A good teacher teaches; An excellent teacher inspires." (William A. Ward, american writer) Most teachers often teach mathematical subjects by the "lecture method". This requires making lesson notes, passing on the information to the children and students and then evaluating them. The teacher seems very "active" while the children are rather "passive". This does not lead to an effective learning. In the early years learning is a permanent, continuous, spontaneous and organized activity that is facilitated by the teachers and supports development of the entire personality. It does not narrow down to the acquisition of knowledge, but takes place in situations that occur throughout the day, in a natural and simulated environment, on excursions, in forms of activities initiated by teachers, in organizational and time frames (National Core Programme of Kindergarten Education, Hungary, 2012). Kindergarten teachers provide children a variety of activities based on their individual interest, curiosity, as an age-specific feature, and existing experiences and knowledge, through which they can gain further experiences about the surrounding natural and social environment. Teachers are one of the most decisive actors in this process, therefore undergraduate students' approach to mathematics education is considered as one important factor for the later development opportunities of mathematical knowledge and skills in the early years. This research contributes to this discussion of contemporary interest by investigating how students characterize their previous experiences and present attitudes towards mathematics. The aim of our research was to explore the attitudes towards teaching Maths basically focused on the "telling method" vs. "discovery approach" and the indicators of Maths anxiety that can be based on their previous school career. We used the metaphor and document analysis (n = 90) and qualitative interviews with students (n = 25) at Kindergarten Education BA training programme. Our results demonstrated that students' attitudes towards Maths were generally negative based on the factors related to the factors of Maths anxiety emerged in their previous school carrier. On this basis, we conclude that innovative, cooperative and experience-based learning techniques and teaching methods should be worked out to increase students' interest, positive attitudes and motivation to early childhood Maths education.

Keywords: lecture method, discovery approach, activity based learning, Maths anxiety, students' attitudes, experience-based learning techniques

Kövecsesné Gősi Viktória

Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar

A TANULÁS TÁMOGATÁSÁNAK SZEREPE, JELENTŐSÉGE A PEDAGÓGUSKÉPZÉSBEN

Gyorsan változó világunkban az élethosszig tartó tanulás alapkövetelmény minden területen. Az élethosszig tartó tanulás egyik nagyon fontos alappillére a tanulás megtanítása, az alapvető tanulásmódszertani ismeretek átadásával, a tanulási, gondolkodási képességek fejlesztésével, a tanulással kapcsolatos „önismereti felfedezésekkel", az önszabályozó tanulás kialakításával. Réthy Endréné szerint „Önszabályozó tanulásról akkor beszélhetünk, ha egy személy önmagát motiválja, és a tanulási tevékenységét önállóan, önmagáért felelősen tervezi, strukturálja, vezérli és kontrollálja." Ennek kialakításában nemcsak az oktatási folyamat tudatos és differenciált tervezése, szervezése játszik központi szerepet, hanem a tanulás megtanítása, a tanulásmódszertani alapok megteremtése. Mindezek egyre szükségszerűbbek lennének, sajnos azonban nem kapnak kellő hangsúlyt a mai oktatás gyakorlatában. Sajnos a mai napig is érvényesek Lappints Árpád 2002-ben publikált gondolatai, melyben kifejti, hogy a tanulók jelentős része sajnos nem szeret, és nem is tud tanulni. Jellemző sajátosságuk, hogy mind a tanulásban, mind a felidézésben a mechanikusság érvényesül akkor is, amikor nem indokolt. Sok esetben nem ismerik a tanulási technikák, tanulási módszerek, stratégiák jelentőségét, és nem is törekednek azok megismerésére és alkalmazására. A felsőoktatásba bekerülő hallgatók esetében sokszor tapasztaljuk, annak ellenére, hogy számukra a világhálón, az online tanulást elősegítő keretrendszereken, applikációkon keresztül számos forrás, és segítség rendelkezésre áll, valahogy mégsem eredményez hatékonyabb, és örömtelibb tanulást. A tanítóképzésben kiemelt figyelemmel fordulunk a téma iránt, hiszen a leendő tanítóknak fel kell készülni a rájuk bízott gyermekek tanulásának támogatására. Ezt azonban tapasztalataink szerint náluk kell elkezdeni, amihez nagyfokú önismeretre is szükség van, illetve olyan technikák, módszerek megismerésére, melyek a saját tanulási tevékenységüket is hatékonyabbá tudják tenni. Írásomban egy kutatás kezdeti szakaszát szeretném bemutatni. A kutatás célja annak feltérképezése volt, hogy a képzéseinkbe belépő pedagógus hallgatók foglalkoztak-e eddigi tanulmányaik során tanulásmódszertannal, mit gondolnak a tanulásról, leendő pedagógusként a tanításról. Miben látják a tanulás, tanítás hatékonyságát? Milyen előfeltevésekkel rendelkeznek a kérdésben. Mindezeket az online oktatás vonatkozásában is próbálom értelmezni.

Kulcsszavak: önszabályozó tanulás, tanulásmódszertan, online alkalmazások, hatékony tanulás

THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF LEARNING SUPPORT IN TEACHER EDUCATION

Lifelong learning is a basic requirement in all areas in our rapidly changing world. One of the very important pillars of lifelong learning is the teaching of learning by transferring basic knowledge of learning methodology, developing learning and thinking skills, through "self-knowledge discoveries" associated with learning, and by developing self-regulated learning.

According to Endréné Réthy, the education process as a complex, interactive process includes not only the process of teaching and learning, but also the process of building and developing of cognitive self-regulation and motivational self-regulation. According to Endréné Réthy, "we can talk about self-regulated learning when a person motivates himself and plans, structures, directs and controls his learning activities independently and self-responsibly."

All these would be increasingly necessary, but unfortunately not enough emphasis is put on them in the practice of education today.

In case of students entering higher education, we often find that despite the fact that there are many resources and help available to them through the World Wide Web, frameworks and applications that promote online learning, it does not somehow result in more effective and enjoyable learning. In higher education dropout campaigns try to help young people, during which, in addition to pedagogical methods and the organisation of learning, it would be important to offer students a "menu" – given their learning habits and strategies – to successfully meet the various challenges.

In teacher training, we pay a special attention to the topic, since prospective teachers need to be prepared to support the learning of the children entrusted to them. However, based on our experience, this has to be started with them, which requires a high degree of self-knowledge, as well as the getting to know of techniques and methods that can make their own learning activity more effective.

The paper presents the initial phase of a research. The aim of the research was to map whether the pedagogical students enrolling in our study programmes had dealt with learning methodology during their studies so far, what they think about learning and teaching as future teachers. How do they see the effectiveness of learning, teaching? What assumptions do they have about the issue? The paper also tries to interpret all this in relation to online education.

Keywords: self-regulated learning, learning methodology, online applications, effective learning

Zsubrits Attila

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

ÚJ SZEMÉLYISÉG MEGISMERÉSI MÓDSZEREK ALKALMAZÁSA AZ ÓVODAPEDAGÓGUS KÉPZÉSBEN

A Pedagógiai pszichológiai tananyagban jól ismertek már a kisgyerekek személyiségének megismerését szolgáló eljárások. Ezeket a módszereket a pedagógusok nevelő-oktató munkájukban megfelelően alkalmazhatják, és a pedagógiai személyiség megismerési szakmai kompetencia fejlődését támogatják. A módszerek hozzájárulnak a gyerekekkel történő hatékonyabb foglalkozáshoz. Ahhoz, hogy a kisgyerekkel végzett pedagógiai beavatkozások eredményesek lehessenek, szükséges a személyiségfejlődés általános jellemzői mellett az egyéni sajátosságok figyelembevétele. Ezt biztosíthatja a releváns személyiség megismerési tevékenységeknek az ismerete. A személyiség megismerési eljárások között a rajzelemzések megfelelő alkalmazása szintén fontos helyet képvisel. Az előadásban egyrészt olyan újabb rajzelemzési tevékenységek bemutatására kerül sor, amelyek az óvodapedagógus hallgatók képzési rendszerében a pedagógiai pszichológia tantárgy keretén belül jelenhetnek meg. Az eljárások ismertetésének elméleti és gyakorlati vonatkozásait már célirányosabb tankönyvek is tartalmazzák, amelyek jól segíthetik a hallgatók kiscsoportos és egyéni feladatmegoldásait. Másrészt az előadás a rajzelemzési módszerek tananyagának alkalmazását is bemutatja, ahogyan az a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karán megvalósul. A vonatkozó személyiség megismerési elméleti ismeretek megfelelően biztosítják az alkalmazáshoz szükséges ismereteket: a kompetenciahatárokat, a pedagógusok kompetenciájának kérdéskörét, a személyiség megismerés fontosságát, a megismerési területeket és a konkrét eszközöket. A kisgyerekeknél történő alkalmazási követelmények betartása ugyancsak kívánatos. Végül pedig a konkrét rajzelemzési típusok ismertetésére is sor kerül, amelyek pszichológiai személyiség megismerési lehetőséggel szemben a pedagógiai területen történő alkalmazásra fókuszál.

Kulcsszavak: korai gyermekkor, neveléslélektan, személyiség megismerési módszerek, rajzelemzési eljárások

APPLICATION OF NEW PERSONALITY COGNITION METHODS IN PRESCHOOL TEACHER TRAINING

Methods for getting to know the personalities of children are already well known in the Pedagogical Psychology curriculum. These methods can be properly applied by educators in their educational work and support the development of professional competence in cognitive personality. The methods contribute to dealing with children more effectively. In order for pedagogical interventions with young children to be effective, it is necessary to take into account individual characteristics in addition to the general characteristics of personality development. This can be ensured by knowing the relevant personality cognition activities. The proper application of drawing analyzes also plays an important role among personality cognition procedures. On the one hand, the lecture will present new drawing analysis activities that may appear in the training system of kindergarten teacher students within the framework of the subject of pedagogical psychology. Theoretical and practical aspects of the description of the procedures are already included in more targeted books, which can be good for students' group and individual problem solving. On the other hand, the lecture also presents the application of the curriculum of drawing analysis methods, as realized at the Benedek Elek Faculty of Education of the University of Sopron. The relevant theoretical knowledge of personality cognition adequately provides the knowledge required for application: the limits of competence, the issue of teachers' competence, the importance of personality cognition, the areas of cognition, and the specific methods. Adherence to application requirements in young children is also desirable. Finally, specific types of drawing analysis are described, which focus on their application in the pedagogical field as opposed to the possibility of cognition of psychological personality.

Keywords: Early childhood, Pedagogical psychology,
Methotds for getting to know the personalities, Drawing analysis methotds

Kopecskó-Hodosi Zsófia

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola

GIMNAZISTA TANULÓK HATÉKONY PEDAGÓGUS FOGALMÁNAK VIZSGÁLATA AZ ASSZOCIATÍV CSOPORT ANALÍZIS TECHNIKA SEGÍTSÉGÉVEL

A pedagógusprofesszióra vonatkozó kutatások egyik központi vizsgálati kérdése, milyen a jó pedagógus, melyek azok a tulajdonságok, jellemzők, amelyeket a felsőbb irányítók, valamint a diákok és szüleik elvárnak, amelyek a pályán való eredményességhez szükségesek és elengedhetetlenek. A korábbi kutatási eredmények beszámolói alapján a szakma műveléséhez szükséges speciális ismeretekkel párhuzamosan megjelenik az igény olyan személyiségbeli jellemzőkre, amelyekkel a pedagógus teljesíteni tudja a lexikális tudásátadáson túlmutató elvárásokat.

Francis Galton önmegfigyelésen alapuló asszociációs vizsgálatai (1879) során megfogalmazta, hogy az asszociációk sajátos világossággal leplezik le az emberi gondolatok alapjait. Az ő munkásságát követően számos, köztük a pedagógia területén kezdték el sikerrel alkalmazni az asszociációs vizsgálatokat, arra alapozva, hogy az inger-szavak által előhívott válasz-szavak által következtethetünk a válaszadó személy attitűdjére.

A középiskolás tanulók hatékony pedagógus fogalmának feltárására – egy nagyobb vizsgálatsorozat részeként – asszociációs vizsgálatot végeztünk az Asszociatív Csoportanalízis Technika segítségével. Az AGA módszer segítséget nyújt fogalmakhoz társított szubjektív jelentések mély és komplex feltárásában. A módszert korábban főként kulturális összehasonlító vizsgálatok során alkalmazták, azonban bizonyítást nyert, hogy eredményesen alkalmazható adott kultúrán belüli csoportok összehasonlítására is. A szóasszociáció bőséges listáját adja olyan fogalmaknak, amelyek a tanulók gondolkodásában megjelenhetnek. Azáltal, hogy a vizsgálat elemzése nem csupán a szavak szintjén zajlik, hanem a csoportalkotást követően komplex, hierarchikus struktúrát alkothatunk, így alkalmas összetett fogalmak értelmezésére. A vizsgálat során a 9. és 12. évfolyamos tanulókat kérdeztük – mindkét évfolyamról 210-210 főt – az ő válaszaik kerültek elemzésre és összehasonlításra. Az alkalmazott hívószó a hatékony pedagógus volt.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a 12. évfolyamos tanulók nagyobb összsúllyal említették azokat a tulajdonságokat, amelyek a pedagógus szakmai tudástartalmára vonatkoznak.

A kutatás eredményei hozzájárulhatnak a gyakorlatban dolgozó pedagógusok munkahatékonyságának emeléséhez, valamint a pedagógus-képző intézmények hallgatóinak pályaszocializációjához azáltal, hogy betekintést enged a diákok által támasztott elvárásokba.

Kulcsszavak: hatékony pedagógus, pedagóguskép, gimnázium, Asszociatív Csoport Analízis

INVESTIGATING THE SECONDARY GRAMMAR SCHOOL STUDENTS' CONCEPT OF EFFECTIVE PEDAGOGIST BY USING THE ASSOCIATIVE GROUP ANALYSIS TECHNIQUE

One of the main questions of the research on pedagogist profession is what makes a good teacher, what kind of qualities and characteristics are expected from them by the executive management, students and their parents, and are considered to be necessary and essential to be successful in this field. Previous research has shown that the demand for interpersonal skills which enable the pedagogist to meet the expectations beyond transmitting lexical knowledge has appeared alongside with the need of specific knowledge required to practice the profession. In his associative studies based on self-observation (1879), Francis Galton stated that associations reveal the foundations of the human thoughts with a unique explicitness. Following his work, association studies have been successfully applied in several fields – including pedagogy – based on the idea that we can deduce the attitude of the respondent through observing the response words elicited by the stimulus words. To explore the secondary school students' concept of an effective pedagogist – as part of a larger series of studies – we have conducted an association study using the Associative Group Analysis technique. The AGA method helps the deep and complex identification of subjective meanings attached to concepts. The method has previously been used mostly in comparative cultural studies, but it has been proven that it can be used effectively to compare groups within a culture too. The word association provides a list full of concepts that could appear in the students' minds. By analysing the study not just at the level of words, but by forming a complex and hierarchical structure after the classification, it is suitable for interpreting complex concepts. The study involved students in grade 9 and grade 12, 210 students from each grade, and the answers given by them were analysed and compared. We used the expression "effective pedagogist". The results of the research show that the 12th-grade students mainly mentioned the qualities regarding the professional knowledge of the teacher. The results of the research may contribute to the improvement of work efficiency of practitioner teachers and to the career socialisation of students of teacher training education by providing insights into the expectations of students.

Keywords: effective teacher, the image of the teacher , grammar school, Group Analysis technique

Molnár Katalin[1] **– Varga Rita**[2]

[1]*Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar*
[2]*Soproni Egyetem, Erdőmérnöki Kar, Roth Gyula Doktori Iskola*

ERDŐPEDAGÓGIAI MÓDSZEREK AZ ERDÉSZTECHNIKUSOK SZAKMAI GYAKORLATI ÓRÁIN

Az erdőpedagógia célja erdőtudatos és környezettudatos magatartás kialakítása. A nevelés és tanítás / oktatás helyszíne az erdő, ami nem tiszta természet, hanem kultur- és gazdasági térség is egyben. Láttatásában, értelmezésében a leghitelesebb az ott dolgozó erdész (erdőmérnök, erdésztechnikus). A középfokú erdésztechnikus képzésben a gyakorlati órák során a tanulók növénytant, állattant, termőhelyismerettant tanulnak. Megismerik az erdő természetes körforgását, összefüggéseit, diverzitását, a tájat, annak kulturtörténeti vonatkozásait. Szert tesznek a gazdálkodással kapcsolatos ismeretekre is.

Az erdész napi munkája során kapcsolatban van a társadalom számos társadalmi csoportjával, különböző életkorú emberekkel. A megfelelő kapcsolat és eredményes munka speciális kompetenciákat követel nem csupán szakmai, hanem kommunikációs területeken is. A képzés során a szakmai ismeretek mellett ezen kompetenciákra is hangsúlyt kell fektetni. Itt a legeredményesebb az erdőpedagógia bevonása, hiszen módszereinek széles köre alkalmat teremt az elméleti ismeretek ellenőrzésére, azok gyakorlatban történő észrevétlen alkalmazására.

Az erdésztechnikusi munka változatossága a képzés sokoldalúságát, komplexitását követeli. Az alapozó tantárgyak esetén a játékosságára alapozva mesék, mondák segítségével eredményes az érdeklődés, kíváncsiság alapú tanulás. Nagy szerepet kapnak az érzékszervek: a szaglás, ízlelés, látás/láttatás. A gyakorló tanulási szakaszokba a kooperatív- és konstruktív tanulás elemei épülnek be. A kutatás során megfigyelés, valamint dokumentumelemzés módszereit használtuk, ezek segítségével mutatjuk be a képzés erdőpedagógiai jellemzőit. A tanulók az elsajátított ismereteket különböző pályázatokon, pályaorientációs napokon, gyakorlati szakvezetéseken, nyári gyakorlatokon, például erdészeti erdei iskolákban kamatoztatják.

Kulcsszavak: erdő, középfokú erdésztechnikus képzés, erdőpedagógia, kompetencia, tanulási hatékonyság

FOREST PEDAGOGICAL METHODS IN THE PROFESSIONAL PRACTICE CLASSES OF FOREST TECHNICIANS

The aim of forest pedagogy is to develop forest-conscious and environmentally conscious behavior. The place of education and teaching is the forest, which is not a purely nature, but also a cultural and economic area. The most authentic in its vision and interpretation is the forester working there. (forest engineer, forestry technician). In the secondary forestry technician training, students learn botany, zoology and site knowledge during practical classes. They get to know the natural cycle of the forest, its connections, diversity, the landscape and its cultural-historical aspects. They also gain knowledge of farming.

In his or her day-to-day work, the forester is associated with many social groups in society, people of all ages. Proper communication and effective work require special competencies not only in professional but also in communication areas. In addition to professional knowledge, these competencies should be emphasized in the training. The involvement of forest pedagogy is the most effective here, as the wide range of its methods provides an opportunity to test theoretical knowledge and apply it unnoticed in practice.

The diversity of forestry engineering work requires the versatility and complexity of training. In the case of foundation subjects, interest-based learning based on playfulness is effective with the help of tales and sayings. The senses play an important role: smell, taste, sight. Elements of cooperative and constructive learning are incorporated into the practical learning phases. In the course of the research we used the methods of observation and document analysis, with the help of which we present the forest pedagogical characteristics of the training. Pupils use the acquired knowledge in various applications, career orientation days, practical guided tours, summer internships, for example in forestry forest schools.

Keywords: forest, secondary forestry technician training, forest pedagogy, competence, learning efficiency

Fehér Ágnes

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

ATTITŰDVIZSGÁLAT AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK KÖRÉBEN AZ AUTIZMUS SPEKTRUM ZAVARRAL ÉLŐ GYEREKEK INTEGRÁLT ÓVODAI NEVELÉSÉRŐL

Az elmúlt időszakban 43%-kal nőtt meg Magyarországon az óvodáskorú sajátos nevelési igényű gyerekek száma, ami mára már kb. 10.000 érintettet jelent (KSH, 2019/20). Az Európai Unió inkluzív oktatáspolitikájának megfelelően, ma Magyarországon ezen gyerekek közel 82%-át együtt nevelik tipikusan fejlődő kortársaikkal. Az együttnevelés arányának növekedésével, központi kérdéssé vált mind a gyógy- mind a többségi pedagógiában az integráció, mely sikerességének meghatározó szubjektív feltétele maga a befogadó pedagógus. A jelen tanulmány kifejezetten az autizmus spektrum zavarral élő gyerekek integrált óvodai nevelésére irányul, hiszen az előzetes eredmények alapján az ő integrálásuk okozza a legnagyobb nehézséget. Az óvodapedagógusok válaszainak begyűjtéséhez egy zárt szakmai csoportban közzétett anonim online kérdőívet használtam, a szignifikancia számolást, pont-biszeriális korreláció vizsgálattal végeztem. A nem reprezentatív minta a kérdőívet országszerte kitöltő 98 óvodapedagógusból (100% nő) tevődött össze, akiknek átlagéletkora 46 év volt. A válaszadók között középiskolai, főiskolai és egyetemi végzettségű pedagógusok egyaránt voltak. Az óvodapedagógusok 27%-a értett egyet az autizmus spektrum zavarral élő gyerekek együttnevelésével és 78% jelölte meg, hogy az nehézséget okoz számára és/vagy óvodája számára a mindennapok során. A pont-biszeriális korrelációvizsgálat az autizmus spektrum zavarral élő gyerekek együttnevelése tekintetében sem mutatott ki szignifikáns összefüggést a pályán eltöltött évek és a között, hogy nehézséget jelent-e az adott óvodapedagógus számára az együttnevelés ($p = 0,36$; $p = 0,47$). A válaszukat kifejtők a nehézség és/vagy elutasításuk okaként egyértelműen az együttnevelés feltételeit és a szakmai tudás hiányát emelték ki. Az óvodapedagógusok 73%-a vélte úgy, hogy alapképzése egyáltalán nem készítette fel az autizmus spektrum zavarral élő gyerekek és tipikusan fejlődő kortársaik együttnevelésére. A kiértékelés alapján elmondható, hogy arányaiban többen utasították el az autizmus spektrum zavarral élő gyerekek esetében az együttnevelést, mint korábban általánosan a sajátos nevelési igény tekintetében. Ezen kívül az eredmények rámutatnak arra a kettősségre, miszerint bár az együttnevelés egyre inkább teret hódít az óvodai nevelésben és az autizmus spektrum zavar a leggyakoribb integráltan nevelt fogyatékossági típusok közé tartozik (KSH 2019/20), a többségi óvodapedagógusok egy jelentős része ezzel nem ért egyet és/vagy hiányolja az ahhoz szükséges szakmai tudást és feltételeket.

Kulcsszavak: együttnevelés, autizmus spektrum zavar, integráció, óvodapedagógia, sajátos nevelési igény

ATTITUDE SURVEY AMONG KINDERGARTEN TEACHERS ON INTEGRATED KINDERGARTEN EDUCATION FOR CHILDREN WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER

In the recent period, the number of preschool children with special educational needs in Hungary has increased by 43%, which is now approx. means 10,000 stakeholders (KSH. 2019/20). In accordance with the inclusive education policies of the European Union, today in Hungary almost 82% of these children are raised with their typically developing peers in the kindergartens. With the increase in the proportion of co-education, integration has become a central issue in both special education and in mainstream pedagogy as well. The present study focuses specifically on the integrated preschool education of children with autism spectrum disorder, as their integration causes the greatest difficulty based on preliminary results. To collect the answers of the kindergarten teachers, I used an anonymous online questionnaire published in a closed professional group. The significance calculation was performed using a point-biserial correlation study. The non-representative sample consisted of 98 kindergarten teachers (100% female) who completed the questionnaire nationwide, with an average age of 46 years. Respondents included teachers with high school, college, and university degrees as well. 27% of kindergarten teachers agreed with the co-education of children with autism spectrum disorder and 78% indicated that it was difficult for them and / or their kindergarten on a daily basis. The point-biserial correlation study did not show a significant correlation between the years spent on the career and the difficulty of the co-education ($p = 0.36$; $p = 0.47$). The respondents clearly highlighted the conditions of co-education and the lack of professional knowledge as the reasons for the difficulty and / or rejection. 73% of kindergarten teachers believed that their initial training did not prepare them at all for co-educating children with autism spectrum disorder and their typically developing peers. Based on the evaluation, it can be said that proportionally more people rejected co-education in children with autism spectrum disorders than before in general with regard to special educational needs. In addition, the results point to the duality that although co-education is gaining ground in pre-school education and although autism spectrum disorders are among the most common types of disability in integrated education (KSH, 2019/20), a significant proportion of majority kindergarten teachers disagree and / or lack the necessary professional knowledge and expertise.

Keywords: co-education, kindergarten, autism spectrum disorder, special educational needs, integration

Mascher Róbert

Semmelweis Egyetem, Pető András Kar

MŰVÉSZETI NEVELÉSSEL A MOZGÁSSÉRÜLT GYERMEKEK ANYAGISMERETÉNEK BŐVÍTÉSÉÉRT

A mozgássérültek folyamatos mozgásfejlesztése mellett, nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a fejlesztésre érkezett gyermekek az őket körülvevő világról sokkal kevesebb empirikus tapasztalattal rendelkeznek. Kiemelt feladatunk a vizuális nevelés keretein belül is a lehető legtöbb lehetőséget megadni a gyermekek számára, hogy ezen a téren is felzárkózzanak ép mozgású, fejlődésű társaikhoz.

Figyelmemet két területre koncentráltam, melyek közül az első a neveltjeink számára szóba jöhető újabb kézműves technikák monitorozása, a feltárt kézműves technikáknak a vizuális nevelés óráin történő meghonosítása, értékelése.

A második terület a lehetséges együttműködő partnerek megismerése azzal a céllal, hogy a különféle anyagokkal alkotó mesterek, műhelyek melyike alkalmas a vizuális nevelés oktatásába történő estleges bevonásra?

A kutatás során a műhelylátogatásokon végzett irányított megfigyeléseken, interjúkon kívül a nemzetközi foglalkoztató intézmények adatainak, tapasztalatainak gyűjtése, elemzése is módszereim közé tartoztak.

Világossá vált, hogy a gyermekek sokkal több taktilis információt, tapasztalatot szerezhetnek világunkról, ha több manuális tevékenységre biztosítunk számukra lehetőséget. Előadásomban példákat mutatok a kiválasztásra került kézműves művészeti technikákra. Bemutatom alkalmazásukat eltérő diagnózisú mozgássárült és ép mozgású gyerekcsoportok estében, mégpedig különféle korosztályú csoportokban, az óvodától a kisiskolás koron át a fiatal felnőttekig.

Intézményünkben önerőből nehéz megvalósítani minden tevékenység oktatási helyzetbe illesztését. A sikerhez szükség lehet megfelelő műhellyel, tapasztalattal rendelkező együttműködők bevonására is.

Az eredmények alkalmazásának több formája is elképzelhető. Ilyen a vizuális nevelésbe illesztett műhelylátogatásoknak, és a továbbtanulásuk számára releváns képzési helyek bemutatóinak szervezése. Ezen túlmenően hatásosnak látszik egy önálló alkotóműhely létesítése, melyben fiataljaink kiemelt óraszámban, szakkör keretén belül tevékenykedhetnek.

Kulcsszavak: művészeti nevelés, mozgássérült gyermekek, kézművesség, alkotóműhely

WITH ART EDUCATION TO INCREASE THE MATERIAL KNOWLEDGE OF CHILDREN WITH DISABILITIES

In addition to the continuous development of mobility for people with disabilities, we cannot ignore the fact that the children to be developed have much less empirical experience of the world around them.

Our main task is to give the children as many opportunities as possible within the framework of visual education, so that they can catch up with other children in the field of the use of basic materials.

I focused my attention on two areas, the first of which is the monitoring of new handicraft techniques for children, the introduction and evaluation of the revealed handicraft techniques in visual education.

The second area is to get to know the possible cooperating partners with the aim of which of the craftsmen and workshops with different materials are suitable for possible involvement in the teaching of visual education?

In the course of my research, in addition to the directed observations and interviews conducted during the workshop visits, my methods also included the collection and analysis of data and experiences of international craft educational institutions.

It has become clear that children who study with us can gain more information that is tactile and experience about our world if we provide them opportunities for more manual activities. In my presentation, I will show examples of the craft arts techniques that have been selected. I present their application to groups of children with different mobility impairments and normal mobility, namely in different age groups, from kindergarten to elementary school age to young adults.

Within our institution, it is difficult to integrate all activities into visual education on our own. Success may also require the involvement of collaborators with a suitable workshop and experience.

Several forms of application of the results are conceivable. Such is the organization of workshop visits included in visual education and presentations of training places relevant to their further learning. In addition, the establishment of an independent creative workshop seems to be effective, in which our children can work in a special number of classes, within the framework of a professional circle.

Keywords: arts education, children with disabilities, handicrafts, creative workshop

Dinnyés Katalin Julianna[1] **– Pusztafalvi Henriette**[2]

[1]*Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar*
„Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola
[2]*Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar*

ÉRZÉKENYÍTŐ FOGLALKOZÁSOK HATÉKONYSÁGA EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI HALLGATÓK KÖRÉBEN A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ SZEMÉLYEKKEL SZEMBENI ATTITŰDFORMÁLÁSBAN

Nemzetközi viszonylatban hazánkban a legnegatívabb a hallgatók attitűdje a fogyatékossággal élő társaikkal szemben. Az attitűdünket a nemünk, az életkor, az előzetes tudás, a fogyatékossággal élő társakkal kapcsolódás, az önértékelés, az életminőség és a kulturális faktorok is befolyásolják. Az attitűdünk meghatározza a helyzetekre való reagálásunkat. Az Európai Bizottság szerint a 15–64 éves korcsoportban minden hetedik ember fogyatékossággal él (European Commission, 2020). Magyarországon a KSH 2011. évi adatai alapján a magyar lakosság közel 5%-a (490.578 fő) fogyatékossággal él, továbbá az OECD adatai alapján a fogyatékossággal élő személyek a második legnagyobb kisebbségnek tekintendők (KSH, 2011). Az idő előre haladásával az Európai Unió egyre nagyobb figyelmet szentel a fogyatékossággal élők helyzetének, így a fogyatékosságügyi politika bevezetése is kardinális kérdéssé vált (European Parliament, 2020).

Célunk, hogy igazoljuk – a szakirodalom által meghatározott érzékenyítő feltételeket is tartalmazó – foglalkozássorozat hatékonyságát és szükségességét. Kiemelt célunk volt, hogy feltérképezzük, hogy korábban részt vettek-e ilyen jellegű foglalkozáson a hallgatók.

Az adatgyűjtéséhez validált attitűd kérdőívet (MAS, ATDP-O) alkalmaztunk saját kérdésekkel kibővítve, amelyet a résztvevő hallgatók töltöttek ki. Az adatok feldolgozása SPSS 24.0 statisztikai programmal készült. Pilot vizsgálatunkat 2022 tavaszán végeztük Egészségügyi Szakkollégium hallgatói körében.

A többalkalmas érzékenyítő foglalkozás hatékony volt, változás tapasztalható a kapott eredményeket illetően. Már az első alkalmat követően pozitív visszajelzések igazolták a foglalkozás eredményességét. Módszertanilag gazdag eszközökkel számos információt szereztek a résztvevők.

A hallgatók fogyatékossággal élő személyekkel szembeni attitűdje negatív. Az attitűdformálás, tehát a szociális kompetencia-fejlesztésére és az érzékenyítő foglalkozásokra szükség van, mivel ezt a tanult viselkedést a szociális kompetenciák fejlesztésével valósíthatjuk meg.

AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTÉRIUM ÚNKP-21-3 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

Kulcsszavak: attitűd, érzékenyítés, foglalkozássorozat, fogyatékosság, attitűdformálás

EFFECTIVENESS OF SENSITIZATION SESSIONS IN HEALTH SCIENCE STUDENTS IN SHAPING ATTITUDES TOWARDS PEOPLE WITH DISABILITIES

In the international context, the attitude of students towards their peers with disabilities is the most negative in Hungary. Attitudes are influenced by gender, age, prior knowledge, association with peers, self-esteem, quality of life, and cultural factors. Attitude determines the response to situations. According to the European Commission, one in seven people between the ages of 15 and 64 has a disability (European Commission, 2020). According to the 2011 data of the CSO in Hungary, almost 5% of the Hungarian population (490,578) have a disability, in addition, according to OECD data, people with disabilities are considered to be the second largest minority (CSO, 2011). The European Union is paying increasing attention to the situation of people with disabilities, so the introduction of disability policy has become a cardinal issue (European Parliament, 2020])

Including sensitizing conditions defined in the literature our goal, to prove it the effectiveness and necessity of a series of occupations. Our main goal was to examine whether students have previously attended such a session.

A validated attitude questionnaire (MAS, ATDP-O) was used to collect the data. We expanded it with our own questions, the questionnaires were filled out by the participating students. The data were processed with the statistical program SPSS 24.0. The pilot study was conducted in the spring of 2022 among students of the College of Health Sciences.

The multi-competitive sensitization session was effective, with a change in the results obtained. After the first time, positive feedback confirmed the effectiveness of the session. We used methodologically rich tools, so the participants obtained a lot of information.

Students have a negative attitude towards people with disabilities. Attitude shaping is essential. There is a need for social competence development and sensitization sessions. Learned behaviors can be achieved through the development of social competencies.

SUPPORTED BY THE ÚNKP 21-3 NEW NATIONAL EXCELLENCE PROGRAM OF THE MINISTRY FOR INNOVATION AND TECHNOLOGY FROM THE SOURCE OF THE NATIONAL RESEARCH, DEVELOPMENT AND INNOVATION FUND.

Keywords: attitude, sensitivity, series of occupations, disability, attitude formation

Tóth-Szerecz Ágnes

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

TÖBBSÉGI PEDAGÓGUSOK LEHETŐSÉGEI A KÖZNEVELÉSBEN TÖRTÉNŐ ÉRZÉKENYÍTÉSRE A FOGYATÉKOSSÁGOK IRÁNT

A hatályos hazai köznevelési dokumentumok tartalmaznak olyan elemeket, amelyek elősegíthetik a fogyatékosságok iránti érzékenyítést. A köznevelési törvény értelmében kiemelendő alapelv a tanulók közti különbségek, eltérések természetes elfogadása. A kerettantervek áttekintése során a tananyaghoz kapcsolódóan látszik, hogy folyamatosan jelen van a szociális kompetenciák fejlesztése. A tankönyvek, mint az oktatás során használt leggyakoribb eszközök áttekintése során arra is találhatunk példát, hogy a fogyatékosság témája megjelenik akár illusztráció, akár az elsajátítandó ismerethez köthető tartalmi tényezők vonatkozásában is. Az társadalmi érzékenyítés témakörében nagy szerepet kapnak a köznevelési intézmények, valamint az abban oktató-nevelő munkát végző pedagógusok is. Ezért kikerülhetetlen annak megvizsgálása, hogy a gyakorló pedagógus hogyan vélekedik a fogyatékosság iráni érzékenyítés megvalósíthatóságáról, s milyen lehetőségei vannak annak arra. Kutatásomban a pedagógusok számára kiküldött, s általuk kitöltött kérdőívek eredményeképp elmondható, hogy a tanítók egy vékonyabb rétege nem vesz részt sajátos nevelési igényű gyermek oktató-nevelő munkájában, munkájuk során azonban találkoznak a fogyatékosság kérdésével. Az érzékenyítő programok közül keveset ismernek, csak egy szűk réteg vesz részt osztályával külső helyszínen megvalósuló érzékenyítő programokon. A nevelési intézményen belüli lehetőségekkel azonban többen élnek, érzékenyítő programokhoz csatlakozva, vagy osztályfőnöki óra témáján belül tárgyalva erről. A tantárgyak közül leginkább az etika és a magyar nyelv és irodalom kapcsán találkoztak a fogyatékosság témájával, vagy ahhoz kapcsolódó illusztrációval. Amennyiben a tananyag kapcsán találkoztak a fogyatékossággal, szinte minden pedagógus elmélyedt a fogyatékosságok iránti érzékenyítésben, a kapcsolódó ismeretek átadásával. Ám a kitöltők úgy vélik, a fogyatékosság témája ritkán jelenik meg a tankönyvekben, kevés a kötődő konkrét tartalom. Szűkös tapasztalataik ellenére motiváltak, nyitottak a téma iránt, amennyiben lehetőségeik engednék, szívesen csatlakoznának az általuk tanított gyermekekkel egy-egy érzékenyítő programhoz, s ez a hajlandóság magasabb abban az esetben, ha külső szakemberek szervezésében valósulna meg a program. A témakör kiegészítéseként a programokban szívesen vennének olyan elemeket, modulokat, amelyek a szülőcsoportokat célozzák meg.

Kulcsszavak: fogyatékosság, érzékenyítés, köznevelés, attitűd, szemléletformálás

OPPORTUNITIES FOR MAJORITY EDUCATORS TO BE SENSITIZED TO DISABILITIES IN PUBLIC EDUCATION

Current domestic public education documents contain elements that may facilitate sensitization to disability. According to the Public Education Act, the principle to be emphasized is the natural acceptance of the differences between students. During the review of the framework curricula, it seems that the development of social competencies is constantly present in connection with the curriculum. In reviewing textbooks as the most common tools used in education, we can also find examples where the topic of disability appears in terms of both illustration and content factors related to the knowledge to be acquired. In the field of social sensitization, public education institutions as well as educators working in it also play an important role. Therefore, it is inevitable to examine how the practicing educator thinks about the feasibility of sensitization to disability in Iran and what opportunities it has for it. In my research, as a result of the questionnaires sent to and filled in by teachers, it can be said that a thinner layer of teachers does not participate in the work of educating and educating children with special educational needs, but they encounter the issue of disability in their work. Few of the sensitization programs are known, with only a narrow layer participating in sensitization programs with their class at an off-site location. However, more people take advantage of opportunities within the educational institution by joining sensitization programs or discussing this within the topic of a class teacher class. Among the subjects, they mostly met the topic of disability in connection with ethics and the Hungarian language and literature, or an illustration related to it. When disability was encountered in connection with the curriculum, almost all educators immersed themselves in sensitization to disability by passing on related knowledge. But fillers believe the topic of disability rarely appears in textbooks, with little specific content associated with it. Despite their limited experience, they are motivated and open to the topic, if they allow, they would be happy to join a sensitization program with the children they teach, and this willingness is higher if the program is organized by external professionals. In addition to the topic, the programs would like to include elements and modules that target the parent groups.

Keywords: disability, sensitization, public education, attitude, attitude formation

Horváth Mariann

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Vitéz János Tanárképző Központ

REJTETT KÉPEK A LOGOPÉDIAI FOGLALKOZÁSOKON

A logopédiai foglalkozások során az anyanyelvi kompetencia fejlesztése beleivódik a feladatokba. A hangok helyes ejtésének megtanulása csak az egyik pillér. A beszédértés és -észlelés fejlesztése, a fonológiai tudatosság játékos keretek között történő kialakítása, a verbális memória kapacitásának növelése szintén elmaradhatatlan része a terápiának. A felsorolt területek vizuális ingerekkel való kombinálása nem csak a gyermekek számára üdítő, hanem a szakember módszertani megújulását is magában hordja. A Rejtett képek címmel eddig 14 füzet jelent meg a Klett Kiadó gondozásában. A kiadó honlapján az első kötet számos ötletet tartalmaz, hogyan használhatjuk fel a képeket tanórán vagy egyéb foglalkozáson. A füzeteket a vizuális észlelés, a figyelem, a koncentráció, az emlékezet fejlesztésére kiválóan lehet alkalmazni. Ezen felül a Gestalt-látás, a rész-egész viszonyának felismerésére, a szem-kéz koordináció fejlesztésére, a finom- és grafomotorium segítésére is alkalmas. A beszédkészséghez kapcsolódóan a szókincsbővítés és a logikus gondolkodás kialakítása szintén megjelenik a feladatokban. Az említett kiadványokon túl még számos lehetőséget ki lehet próbálni. Az internetes keresők az angol elnevezésre, vagyis a hidden pictures-re rengeteg fekete-fehér, valamint színes képet találnak. Ezek számos témához, tananyaghoz kapcsolhatók. A rejtett képek nem csak analóg módon jelenhetnek meg a tanulás folyamatában. Vannak interaktív honlapok, ahol digitálisan érhetők el ezek a feladatok. Ilyen lehetőség például a https://www.highlightskids.com. A felület applikációként okoseszközre is letölthető. Jelen tanulmány a logopédia didaktikai elemeire építve foglalja össze azokat a játékos feladatokat, melyeket a rejtett képek segítségével egy-egy foglalkozásba belecsempézhetünk. Az alábbi gyűjtemény más órák folyamatába beépíthető, így téve izgalmasabbá a magyar- vagy idegennyelvórákat. Az öletek elsősorban a feladatlapok közös, órán vagy foglalkozáson történő átbeszélésére irányulnak, nem pedig a digitális kompetencia fejlesztésével összefonódva jelennek meg. Ez azonban nem zárja ki azt a lehetőséget, hogy az interaktív térbe ezen gyűjtemény elemei nem emelhetők át.

Kulcsszavak: logopédia, anyanyelvi fejlesztés, nyelvi fejlesztés, rejtett képek

HIDDEN PICTURES IN SPEECH THERAPY

The development of native language competence is ingrained into the tasks of the speech therapy. Learning to pronounce sounds correctly is just one of the pillars. The other parts of therapy are improving speech comprehension and perception, developing phonological awareness with playful ideas, and increasing the capacity of verbal memory. The combining the listád areas with visual stimuli is refreshing both for children and but also involves a methodological renewal for the teachers and therapist.

Ere now 14 booklets under the title 'Hidden pictures' have been published by Klett Kiadó. The first booklet gives a lot of ideas how to use the hidden pictures in a lesson or therapy. This omnibus can be downloaded from the publisher's website.

The booklets can be used to develop visual perception, attention, concentration and verbal memory. It is able to support the visual cognition, is suitable for recognizing the part-whole relationship, developing eye-hand coordination, graphomotorik movement. In connection with speaking skills appear the development of vocabulary and the development of logical thinking also in the exercises.

In addition to the publications mentioned there are many other possibilities to try out this tasks. The internet searchers will find so many black-and-white as well as color images under the keyword hidden pictures. These can be related to many topics and curricula.

The hidden pictures may not only appear in an analogous way in the learning process. There are interactive websites where these tasks can be accessed digitally. An example is https://www.highlightskids.com. This can be downloaded as an application to a tablet or a mobile.

This study is based on the didactic elements of speech therapy, summarizes the playful tasks that can be smuggled into a session with the help of hidden pictures. The collection can be integrated into the process of other lessons, they make the native language or foreign language lessons more exciting. The ideas are focused primarily on discussing worksheets together, in a class or therapy, rather than intertwined with the development of digital competence. However, this does not rule out the possibility that elements of this collection cannot be used for interactive tasks.

Keywords: support native language skills, support language skills, hidden pictures

Horváth Mariann

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Vitéz János Tanárképző Központ

SCHULBEGINN VOR, WÄHREND UND NACH DER COVID-19. ERGEBNISSE EINER VIERJÄHRIGEN LOGOPÄDISCHEN UNTERSUCHUNG

Hat die Corona-Pandemie unser Leben so stark beeinflusst? Gehen die Kinder mit weniger Kenntnisse und unreif in die Schule? Welche Einflüsse übte die COVID-19 auf die 6-jährigen Kinder aus? Diese Fragen hatten wir vor vielen Jahren ohne Viren anders gedacht. Normalerweise gab es und gibt es immer noch viele Krankheiten, wegen deren die Kinder von dem Kindergarten fehlen. Anfang 2020 hatte sich alles völlig umgewandelt. Aber wie? Die folgende Studie versucht die am Anfang gestellten Fragen zu beantworten. Die Untersuchungen wurden immer im September – letzten vier Jahren – aufgenommen. In 2018, wo es noch keine Corona war, wurden insgesamt 209 Kinder untersucht. In dem darauffolgenden Jahr war die Teilnehmeranzahl 203, in dem es immer noch keine Pandemie herrste. In 2020 hatten alle untersuchten Kinder schon ein halbes Jahr unter „unnormalen“ Bedingungen gelebt. Die 205 Kinder sind 6 Monaten lang zu Hause geblieben. In 2021 gab es immer noch außergewöhnliche Situationen, deren Auswirkungen und Folgen die Ergebnisse der untersuchten 147 Kinder präsentieren. Der Untersuchungsort jedes Jahres war das gleiche Budapester Bezirk. Der angewendete Test ist in Ungarn, auf Ungarisch erreichbar unter dem Namen „SZÓL-e ?“. Diese Probe wurde in 2011 ausgearbeitet und die Pilotdaten stammten aus dieser Zeit. Die Ergebnisse und die ganze Methodik sind seit 2012 erreichbar. Sie untersucht die Artikulationsproduktion und die zum Lesen und Schreiben nötigen Fähigkeiten der 5,0–6,5-jährigen Kinder. Das besteht aus dem folgenden: Artikulationsuntersuchung, rezeptive und expressive Sprachverstehensübungen, verbale Memorieprobe (Wortebene, Satzebene), phonologische Bewusstheit, Anwendung der Morpheme, Eingriff zum mentalen Lexikon, visuelle Verarbeitung, grafomotorische Leistung. Die Ergebnisse der Kinder sich zu drei Altersgruppen geordnet: 5,0–5,5-Jährige, 5,6–5,11-Jährige und 6,0–6,5-Jährige. Die Ergebnisse sind die Ausgangspunkte weiterer heilpädagogischen und logopädischen Untersuchungen und Therapien.

Schlüsselwörter: Logopädie, Kindergarten, Schulbeginn, Ungarn

GO TO SCHOOL BEFORE, DURING AND AFTER COVID-19. RESULTS OF A FOUR-YEAR RESEARCH IN SPEECH THERAPY

Has the corona pandemic affected our lives so much? Do children go to school with less knowledge and are they immature? What influences did have the COVID-19 on the 6-year-old children?

We had thought about these questions differently many years ago without viruses. Usually there were and there are still a lot of illnesses, because of which the children are absent from the kindergarten. At the beginning of 2020 had changed everything. But how?

The following study tries to answer the at the beginning asked questions. The investigations were conducted always in September (last four years). In 2018, when there was no Corona yet, 209 children were examined. In the following year was 203 the number of participants, in which there was no pandemic. In 2020, all examined the children had been living already under "abnormal" conditions for half a year. The 205 children stayed at home for 6 months. In 2021 there were still exceptional situations, the effects and consequences of which are presented in the results of the examined 147 children. The place of the study was the same Budapest district in each year.

The applied test is available in Hungary, in Hungarian under the name "SZÓL-e ?". This test was prepared in 2011 and the pilot data stemed from that time. The results and the whole methodology are available since 2012. It examines the articulation production and the skills required for reading and writing of 5.0–6.5 year old children. This consists the following skills: articulation, receptive and expressive language comprehension, verbal memory test (word level, sentence level), phonological awareness, spatial orientation, intervention in the mental lexicon, visual processing, graphomotor skills. The children's results are classified into three age groups: 5.0–5.5 year olds, 5.6–5.11 year olds and 6.0–6.5 year olds. The results are the starting points for further curative education and logopedic examinations and therapies.

Keywords: speech therapy, kindergarten, go to the school, Hungary

Komlósi Veronika Júlia

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

AZ ÁLLATASSZISZTÁLT PEDAGÓGIA JELENE ÉS JÖVŐJE MAGYARORSZÁGON

Az állatok, főként a kutyák egészségre gyakorolt pozitív hatásairól ma már számos bizonyíték áll rendelkezésünkre. A kutyák jelenléte és a velük való interació létesítése által kiváltott fizikai hatások közül a legtöbb tanulmány az ember légzésszámában, pulzusszámában, vérnyomásában kimutatható változásra fókuszál. Számos egyéb neurofiziológiai haszna van, a kutya-ember kacsolat hatására a β-endorfin, az oxitocin, a prolaktin, a β-feniletilamin és a dopamin koncentrációja mindkét fajnál megnő, a kortizolé pedig csak az embernél csökkent a fajok közötti interakciót követően. E mellett az emocionális-, és szociális hatás is megfigyelhető. A depresszió- és szorongáscsökkenés, a spontán érzelemkifejezés elősegítése és az állatasszisztált foglalkozásokon jelen lévő gyermekek viselkedésére gyakorolt pozitív irányú változások miatt az állatasszisztált intervenciók abban is segítségünkre lehetnek, hogy az iskolai légkörben a tanulói jóllétben is pozitív irányú módosulást érjünk el, amelyek a gyermekek teljesítményét, tanulási-, és pályaválasztási motivációját is javíthatják. Magyarországon az állatasszisztált tevékenységek kapcsán a legtöbb ember a „kutyás terápiára" asszociál, hisz a legismertebb formája hazánkban az EGYMI-kben, gyógypedagógusok által vezetett kutyás terápiás foglalkozások. A többségi pedagógiába itthon számos oknál fogva nem tudott eléggé elterjedni az állatasszisztált pedagógia, amely prevenciós és intervenciós lehetőségként is funkcionálhat. Vizsgálatunkban ennek okaira kívántunk fényt deríteni. Egyik magyarázat lehet, hogy a pedagógus hallgatók a felsőfokú tanulmányaik során e lehetőségről – az állatok pedagógiai színtérre való beemeléséről –, nagyon keveset hallanak. Vizsgálatunk során arra is fény derült, hogy hallgatók és az aktívan dolgozó pedagógusok is csekély ismerettel rendelkeznek e területen, amely részben magyarázza a széles körben való elterjedésének sikertelenségét, még abban az esetben is, ha egyébként nyitottak lennének afelé, hogy munkájukba beépítsenek kutyás foglalkozásokat. A vizsgával rendelkező terápiás kutyák (és felvezetőik) részére a lehetőség adott lenne, hogy az oktatás bármely színterén megjelenjenek, mégis nagyon kevesen használják ki e lehetőséget, pedig sokan nyitottak lennének rá. Célom rávilágítani a megoldási lehetőségekre.

Kulcsszavak: állatasszisztált pedagógia, állatasszisztált nevelés- oktatás, állatasszisztált intervenció, pedagógusképzés, pedagógusi attitűd

THE PRESENT AND FUTURE
OF ANIMAL-ASSISTED PEDAGOGY IN HUNGARY

We now have a lot of evidence of the positive effects of animals, especially dogs, on health. Of the physical effects caused by the presence and interaction of dogs, most studies focus on changes in human respiratory rate, heart rate, blood pressure, and cortisol levels, but there are a number of other neurohormonal, emotional, and social effects. There are a number of other neurophysiological benefits, with β-endorphin, oxytocin, prolactin, β-phenylethylamine and dopamine levels increasing in both species and cortisol decreasing only in humans following inter-species interaction. In addition, emotional and social effects can be observed.

Due to the reduction of depression and anxiety, the promotion of spontaneous emotional expression and the positive changes in the behavior of children in animal-assisted occupations, animal-assisted interventions can also help us to achieve a positive change in students well-being in the academic environment. This can also improve their motivation in learning and choosing a career.

Most people associate animal-assisted activities with "dog therapy" in Hungary, as the most well-known forms in Hungary are the dog therapy sessions led by special educators in schools for special needs children. For a number of reasons animal-assisted pedagogy which can also function as a preventive and interventional option could not be sufficiently widespread in general pedagogy in Hungary.

In our study, we wanted to shed light on the reasons for this. One explanation may be that pedagogical students hear very little about this possibility during their higher education – about bringing animals into the field of education. Our study also revealed that both students and active educators have little knowledge in this area, which partly explains the failure of its widespread use, even if they would otherwise be open to incorporating canine activities into their work. Therapy dogs (and their handlers) with a certificate would have the opportunity to appear in any fields of education, yet very few take advantage of this opportunity, even though many would be open to it. My gools is to highlight the possible solutions.

Keywords: animal- assisted education, animal- assisted pedagogy, animal- assisted intervention, teachers training, pedagogical attitude

Porkoláb Anna

Semmelweis Egyetem Pető András Kar

A NEMEZELÉS ALKALMAZÁSA ÓVODÁSKORÚ MOZGÁSSÉRÜLT GYERMEKEKNÉL

Kutatásom célja volt, hogy felderítsem, alkalmazható-e az óvodai konduktív csoportokban a nemezelés, mint kézműves művészeti technika. Célom volt megvizsgálni, mely térbeli alakzatok kivitelezhetőek a gyermekek számára, illetve, mely tanult mozgásformákat lehet alkalmazni a nemezelésen keresztül? A kutatásom kérdései: A Konduktív Gyakorló Iskolán tudjuk, hogy elterjedt technika a nemezelés, de alkalmazható-e a Konduktív Gyakorló Óvoda gyermekei körében is? Az egyéni életkori sajátosságokat figyelembe véve és a különböző diagnózisoknál, hogyan lehet alkalmazni a nemezelést? A nemezelés, mint motivációs eszköz alkalmazható-e, és segíti-e elérni a Konduktív Nevelési célokat? Vannak-e különleges alkalmazási lehetőségei a nemezelésnek? A tanult mozgásformákat lehet-e ezen keresztül alkalmazni, és ha igen, akkor mit hogyan alkalmazunk? Van-e eltérés a tipikus fejlődésmenetű és a Cerebrál Parézissel élő gyermekek technikája között? A célom eléréséhez a megfigyelés és a kérdőív módszert alkalmaztam. A kutatásom célcsoportja a konduktív óvodán lévő mozgássérült óvodások voltak. A megfigyelést a foglalkozások alatt, a gyermekek körében végeztem, meghatározott megfigyelési szempontsor alapján. A kérdőívet a vizuális tevékenység foglalkozássorozaton résztvevő konduktorokkal készítettem el, hogy megtudjam, a tapasztalatuk alapján ők alkalmaznák-e vagy sem a nemezelést az óvodán? Előadásomban a konduktív nevelés alapjait, a nemezelés történeti hátterét, a megfigyeléseket, a megfigyelések eredményeit mutatom be. A kutatásom során négy foglalkozás megtartása és a beérkezett válaszok elemzése után arra az eredményre jutottam, hogy ez a technika a konduktív óvodai csoportokban kímélten hasznos. A gyermekek sok fontos, a feladatsorok alatt már megtanított kézmozdulatot alkalmaznak, így ezeket újabb tevékenységforma keretein belül gyakorolhatják. A konduktív nevelés a motivációt és a ritmikus intendálást az aktivitáshoz elengedhetetlennek tartja. A nemezelés különleges motivációs eszközként szolgált a fontos kézmozdulatok gyakorlásában. A konduktorokkal készített kérdőíves kutatásomból kiderült, hogy a tapasztalatszerzés útján történő tanulás egyik eszközének, értékes motivációs eszköznek tartják. Fontos azonban azt is kiemelni, hogy több válaszadó a csoportokban a mozgásukban és értelmileg is súlyosan érintett gyermekek esetében nem ajánlották ezt a technikát. Ezen tevékenység az összetettebb előkészületek és felkészülés ellenére is érdemes a széleskörű bevezetésre.

Kulcsszavak: konduktív nevelés, Cerebrál Parézis, nemezelés, óvodáskor

USING FELTING AT MOTOR DISABLED CHILDREN IN THE AGE OF PRE-SCHOOL

My research goal was to find out that felting as an artistic handcraft technique can be used in conductive kindergarten groups. I wanted to analyze which three-dimensional objects can be achieved for the children respectively which learned movements can be used through felting? My research questions are: In the Conductive Practice School we know that felting is a widely used technique, but can we use it in the group of children in the Conductive kindergarten? Considering the children's special needs and the different diagnoses how can we use felting? Can felting be used as a motivation tool and help achieve the conductive educational goals? Are there any special application possibilities for using felting? Could be used the learned manual movements during this and if can, then what do we use and how do we use it in conductive education? Is there any deviation between the technique of a typical developmental child and a child who lives with Cerebral Palsy?

To reach my goal I used observation and questionnaire methods. My research target group was the motor disabled children in the Conductive kindergarten. The observation was done during the sessions among children, based on a specific set of observation criteria.

I made the questionnaire with the conductors involved in the series of visual activity sessions to find out, based on their experience, whether or not they would use felting in their kindergarten sessions. In my presentation, I present the basics of conductive education, the historical background of felting, my observations, and the result of the observations.

In my research, after holding four sessions and analyzing the responses received, I came to the conclusion that this technique is sparingly useful in conductive kindergarten groups. The kids use a lot of important hand movements that they learned in the task series they can practice the learned hand movements within the confine of a new activity. The conductive education considers the motivation and the rhythmical intention indispensable for activity. Felting is a special motivational tool to practice important developing hand movements.

My research with conductors revealed that they are considered a valuable motivational tool for learning through experience. However, it is also important to note that several respondents in the groups did not recommend this technique for children who were severely affected not only in their movement but also intellectually.

This activity, despite the more complex preparations, is worth the widespread implementation.

Keywords: conductive education, Cerebral Palsy, felting, pre-school age

SOPRONI EGYETEM | BENEDEK ELEK PEDAGÓGIAI KAR

Interreg Austria-Hungary
European Union – European Regional Development Fund
BIG_inn AT-HU

MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM Neveléstudományi Intézet

10. SPORTTUDOMÁNY ÉS EGÉSZSÉGNEVELÉS I.

Simon István Ágoston[1] – Reiner Dóra[2] – Szilva Zsuzsanna[3] – Abonyi Barbara[4] – Simonné Kajtár Gabriella[5]

[1-3,5]*Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar*
[4]*Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Neveléstudományi Kar*

A GYÓGYTESTNEVELÉS ÓRÁN RÉSZTVEVŐ TANULÓK MENTÁLIS EGÉSZSÉGE ÉS TEVÉKENYSÉGSZERKEZETE

Napjainkban a fiatal korosztály mentális terhelése növekvő, a regenerálódásra szánt idő csökkenő tendenciát mutat. E negatív folyamat egyik következményeként megnövekedett a különböző elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók száma. Az egészségi állapot pozitív irányú megváltoztatásában meghatározó szerepet játszó mozgásterápia (gyógytestnevelés) sikere nagyban függ a tanulók mentális állapotától és a szabadidő-tevékenységszerkezetének minőségétől. A gyógytestnevelés korszerű szemléletében kiemelt feladat a tanulók mentális állapotának javítása, egészségtudatos magatartásának kialakítása, a tudatos életvitelre történő felkészítés. Kutatásunk célja felmérni, hogy a gyógytestnevelés órán résztvevő tanulók milyen egészségmagatartással rendelkeznek, valamint egy 1 éves egészségfejlesztési program hatással van-e az egészségmagatartásukra. Előadásunkban a kutatás első lépését mutatjuk be, amikor a gyógytestnevelésre járó tanulók mentális egészségüket és szabadidő-tevékenységszerkezetüket vizsgáltuk meg. A kutatásban az alábbi hipotézisek bizonyítását tűztük ki célul: A tanulók többségének a mentális állapota kiegyensúlyozott. A tanulók többsége kevés külső segítséggel oldja meg a problémáit. A tanulók többsége hetente 1-2 alkalommal éjszakázik tanulás vagy szórakozás miatt. A kutatásban résztvevők átlagban heti 7-9 órát töltenek TV, számítógép előtt. A hipotézisek bizonyítására írásbeli kikérdezést, kérdőíves módszert alkalmaztunk, amelynek mintáját (n = 376) a gyógytestnevelés órán részt vevő soproni, szombathelyi és budapesti tanulók adták. Az eredmények megmutatták, hogy a kutatásban résztvevő tanulók 40%-a érezte mentális állapotát kiegyensúlyozottnak, de sajnos magas arányt mutatott a változó és labilis lelki állapotú tanulók száma. Intő jelként vehetjük, hogy a megkérdezettek csak közel 30%-a nem érezte magát soha magányosnak és több mint egynegyede érezte magát gyakran magányosnak. Talán ez indokolhatja, hogy magas (35%) a problémáit maga megoldó tanulók aránya. A tevékenységszerkezet vizsgálat eredményei alapján elmondható, hogy a tanulók ritkán éjszakáznak és viszonylag kevés időt, heti 3-6 órát fordítanak videó, TV nézésre, s a hasonló kutatásokhoz képest kevesebb időt töltenek a számítógép előtt. Az eredmények rámutattak arra, hogy a gyógytestnevelő tanárnak a mozgásterápia mellett hangsúlyosabban kell foglalkoznia a tanulók mentális állapotával, s tekintélyi személyként támogatnia, segítenie kell a tanulók helyes életvitelének kialakítását.

Kulcsszavak: mentális állapot, tevékenységszerkezet, szabadidőeltöltés, mentális egészség

CHILDREN'S MENTAL HEALTH AND ACTIVITY STRUCTURE DURING ADAPTED PHYSICAL EDUCATIONAL LESSONS

New tendency has been showed up between the youth. Their mental health has been growing and the time for its regeneration has been declining. This is a negative process and the consequences are, that the number of students, who have different changes, disorders in their health and have also some internal medicine illnesses, are increasing. Their health status has to be changed positively and the defining role for it is the mobility therapy (Adapted P. E.). But its success mostly depends on the students' mental status and the quality and structure of their free time activities. The Adapted P.E lesson has a modern approach. Its highlighted task is to correct the pupils' mental status, to form their health conscious behaviour and to prepare them for conscious living.

The aim of our research is to overview the pupils'present health-behaviour and how it changes after a year long health preventing programme. In our presentation we are introducing you the first steps of our research work. We were examining the mental health and structure of their free time activities of those who are taking part in Adapted P, E. lessons.

Our hypotheses are as follows: Most students have a balanced mental status. Most student/pupils can solve their problem without any outsider help. Most student stay out in the night late, while others learn late in the night. They spend an average 7-8 hours by sitting in front of the tv set or the PC. To prove our hypotheses we used the method of questionnaire. The 376 sample were pupils from 3 cities, Sopron, Szombathely, Budapest, all of them were taking part on Adapted P. E. lessons. The results show, that 40% of the sample felt his/her mental health balanced, and there is the high rate of students, whose mental mind is changeable and unstable. We can consider it a warning sign, that only 30% of the asked students have never felt lonely and more than one fouth felt often lonely. Maybe this fact justifies that a high rate (35%) of them have no help to solve any problem of theirs.

Examining the structure of their activities, we can estimate that this students rarely stay up long at night, spend 3-4 hours in front of TV and spend less time in front of PC - compared to similar explorations. The results pointed out, that Adapted Physical Educational teachers' work has to be more emphasized while dealing with students' mental state. The teacher, as an authority person, has to support and help the students in forming their right way of life.

Key words: mental state, activity structure, leasure, mental health

Simonné Kajtár Gabriella[1] **– Reiner Dóra**[2] **– Szilva Zsuzsanna**[3] **– Abonyi Barbara**[4] **– Simon István Ágoston**[5]

[1-3,5]*Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar*
[4]*Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Neveléstudományi Kar*

A GYÓGYTESTNEVELÉS ÓRÁN RÉSZTVEVŐ GYERMEKEK FIZIKAI AKTIVITÁSA ÉS TÁPLÁLKOZÁSI SZOKÁSA

A különböző elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező gyermekek száma az elmúlt években növekvő tendenciát mutat. A folyamat megállítása, illetve visszafordítása kiemelt feladata a fiatalok nevelésével foglalkozó intézményrendszereknek. A különböző mozgásterápiás tevékenységek mellett meghatározó szerepe van a nevelésnek, amelynek egyik meghatározó színtere a gyógytestnevelés óra. A gyógytestnevelés korszerű szemléletében fő célként jelenik meg a gyógytestnevelés órán résztvevő tanulók egészségtudatos magatartásának kialakítása, a tudatos életvitelre történő felkészítés. Kutatásunk célja felmérni, hogy a gyógytestnevelés órán résztvevő tanulók milyen egészségmagatartással rendelkeznek, valamint egy egyéves egészségfejlesztési program hatással van-e az egészségmagatartásukra. Előadásunkban a kutatás első lépését mutatjuk be, amikor a tanulók fizikai aktivitását és táplálkozási szokásait vizsgáltuk meg és az alábbi hipotézisek bizonyítását tűztük ki célul: A tanulók általában egészséges táplálkozási- és étkezési szokásokkal rendelkeznek. A tanulók gyógytestnevelés órán kívüli fizikai aktivitása alacsony szintet mutat. A tanulók többsége tudatos az elváltozásuk, egészségük javításának megvalósításában. A hipotézisek bizonyítására írásbeli kikérdezést, kérdőíves módszert alkalmaztunk, amelynek mintáját (n = 376) a gyógytestnevelés órán részt vevő soproni, szombathelyi és budapesti tanulók adták. Az eredmények alapján elmondható, hogy a kutatásban résztvevő tanulók ismerik az egészséges táplálkozás kritériumait, de azokat nem teljes mértékig tartják be, továbbá a tanulók meghatározó része nem reggelizik, de nagy százalékuk (85%) 3-szor, vagy többször étkezik naponta. A megkérdezettek több mint 2/3-a rendszeresen sportolt a gyógytestnevelésre utalása előtt, s ezt a szokását megtartotta a gyógytestnevelés mellett is. A gyógytestnevelésre járó tanulók nagyrésze tisztában van az elváltozása, betegsége következményeivel, s tudja, hogy milyen mozgásokat végezhet, valamint közel fele elkötelezett a felnőttkori testmozgás iránt. Az eredmények rámutattak, hogy a gyógytestnevelő tanárnak nagyobb hangsúlyt kell fektetni arra, hogy a tanulók tudatosabban dolgozzanak elváltozásuk, egészségük javulásának érdekében. A kutatás eredményei segítséget nyújtottak abban, hogy a továbbiakban a tanulók számára meghatározott egészségfejlesztési programban mely területek legyenek relevánsak. A gyógytestnevelésre járó tanulók jó egészségmagatartással rendelkeznek, és nagyrészük tudatosan készül az iskola utáni időszakra, az egészséges felnőtt életre.

Kulcsszavak: fizikai aktivitás, gyógytestnevelés, tudatos táplálkozás, egészségtudatosság

PHYSICAL ACTIVITIES AND NUTRITION HABITS OF CHILDREN PARTICIPATING IN ADAPTED PHYSICAL EDUCATION

The number of children who suffer from different deformities and other medical problems has been increasing in the past couple years. Stopping and reversing this tendency should be the high priority of the institutions that nurture and educate children and young people. Doing so, besides using different therapies, education that incorporates Adapted Physical Education as well, should also play a very important role. One of the main goals of the up-to-date approach of Adapted Physical Education is to form the mentality of the students who participate in Adapted PE, towards living a healthy active lifestyle. The goal of our research is to measure and find out that what is the approach of students who participate in Adapted PE towards a healthy active lifestyle. We also would like to see if their approach changes after a full year of a health-enhancing program, and if yes, how. In this paper we would like to show the first step of our research, in which we were studying the physical activities and nutrition habits of the students and we proposed the following hypotheses: Students do have healthy eating habits in general. The level of the sudents' physical activity is low. Most students are aware of their deformities and medical problems and ready to improve their health. To prove our hypotheses, we used questionnaires that were filled out by students who participate in Adapted PE, from Sopron, Szombathely and Budapest (n = 376). Based on the results it can be said that these students do know the criteria of the healthy nutrition habits, although they do not always keep those. Most of these students do not eat breakfast, but larger percentage of them (85%) do have three or more regular meals a day. Two-third of these students used to do sports before they started Adapted PE, and many of them keep practicing it besides participating in Adapted PE. Most of these students are aware of the consequences of their medical problems and they do know that what kind of physical activities they are allowed to practice in. About half of this population are committed towards a life-long healthy active lifestyle. Our results point out that Adapted PE teachers should put bigger emphasis on educating their students more in order that the students themselves would work harder to be able to overcome and heal their deformities and medical problems and enhance their health.

These results also help us to find out which areas of this specific health-improving program developed for these students are more relevant and which areas need to be further improved.

Students who participate in Adapted PE do own a good health-behavior and most of them do prepare for living healthy adult lives.

Keywords: physical activities, Adapted Physical Education, self-conscious nutrition, health-consciousness

Abonyi Barbara[1] **– Bognár József**[2] **– Simon István Ágoston**[3]

[1]*Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Neveléstudományi Kar*
[2]*Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Pedagógiai Kar, Neveléstudományi Doktori Iskola*
[3]*Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar*

SERDÜLŐK EGÉSZSÉGMAGATARTÁSA, STRESSZMEGOLDÁSA ÉS SAJÁTTEST ÉRTÉKELÉSE A FIZIKAI AKTIVITÁS TÜKRÉBEN

Az egészségtudatos életvitel napjainkban felértékelődött és ennek megfelelően számos kutatás foglalkozott a fizikai aktivitás pozitív hozadékaival. Bognár (2019) többek között kiemeli a tanulókorban az egészségtudatos aktív szokásrendszer megalapozását, felnőttkorban pedig az életminőségre és az egészséges életmódra gyakorolt hatását. Pikó (2010) szerint az egészségmagatartás az egészségi állapot egyik meghatározó tényezője, amely nemcsak az egyén szabad elhatározásán múlik, hanem közösségi és kulturális körülményeken is. A kutatásunk célja bemutatni a középiskolás fiatalok (n = 351) (M életkor 16,12 ± 0,64 év) (144 fiú, 207 lány) fizikai aktivitásának kapcsolatát az egészségvédő szokásokkal, személetükkel, stresszkezelési stratégiájukkal, valamint káros szokásaikkal. A kutatási célunk megvalósítására írásbeli kikérdezést, kérdőíves módszert alkalmaztunk. Az adatfeldolgozás során SPSS 25 programmal, leíró statisztikát, kereszttábla elemzést és kétmintás t-próbát végeztünk. Az iskolai testnevelésen kívül naponta vagy hetente többször edz a tanulók 36,2%-a, viszont 18,2%-uk fizikailag inaktív. A megkérdezettek 44,4%-nak nincs stresszmegoldó stratégiája, 30,7%-uk többet mozog, 20,9%-uk több édességet eszik ilyenkor. 18,9%-uk fogyaszt napi 3-4 alkalommal nyerskosztot, 53,4%-uk napi 1-2-szer. 15,7%-uk visz be naponta 3-4 liter folyadékot, 54,7%-uk napi 1-2 litert. 91,1%-uk soha nem dohányzik, alkalmanként pedig 4,6%-uk. 25,7%-uk teljesen megbékélt a testével, 49,1%-uk 1-2 problémával, de elfogadta magát. 65,2%-uk tartja normál testalkatúnak magát, 19,4% soványnak, 15,4%-uk teltebbnek. Szignifikáns összefüggést találtunk ($p < 0,05$) az edzés gyakorisága és a stresszmegoldó stratégia, a dohányzás gyakorisága, a nyerskosztfogyasztás és a napi folyadékbevitel között. Szignifikáns összefüggést találtunk még a stresszmegoldó stratégia és az iskola egészségnevelő program gyakorisága között. Az eredmények alapján elmondható, hogy a gyakoribb fizikai aktivitású serdülők folyadékbevitele fokozottabb, táplálkozása egészségesebb, stresszmegoldó stratégiája fejlettebb és ritkábban dohányoznak kevésbé aktív társaiknál. A kutatás rámutatott arra, hogy az iskola meghatározó szerepet játszik a tanulók stresszfeldolgozásában.

Kulcsszavak: fizikai aktivitás, vitaminfogyasztás, folyadékfogyasztás, stresszmegoldás, sajáttest értékelés

HEALTH BEHAVIOUR, STRESS-COPING STRATEGIES AND BODY IMAGE OF ADOLESCENTS AS REFLECTED BY THEIR PHYSICAL ACTIVITY

Much research had been published about the positive proceeds of physical activity. Bognár (2019) underlines, among others, the establishment of an active, health-conscious habit system during childhood and its effects on life quality and healthy lifestyle among adults. According to Pikó (2010) one's health behaviour partally determines the health state, but it is influenced not only by the one's decision, but social and cultural circumstances as well.

Utilizing a survey method, the aim of this research was to demonstrate the connection between physical activity and mindset, health-protecting habits, stress-coping strategies and health-damaging habits of adolescents (n = 351) (M age 16,12 ± 0,64 yrs, 144 males, 207 females) Data processing: SPSS 25, Descriptive statistics, Crosstabs, Two-sample t-test.

Beyond their physical education in school, 36,2% of students train 3-4 times a week, but 18,2% of them are inactive. 44,4% of them do not have any strategies for coping with stress, 30,7% of them are more active physically, 20,9% of them consume more sweets during these times. 18,9% of them consume fruits and vegetables 3-4 times a day, 53,4% of them once or twice a day. 15,7% of them drink 3-4 liters, 54,7% of them 1-2 liters daily. 91,1% of them never smoke, 4,6% of them occasionally. 25,7% of them are satisfied with their body, 49,1% of them accept it with 1-2 problems. 65,2% think of their body as being normal sized, 19,4% think their body is slim, 15,4% of them that it is plump. Significant correlations ($p < 0,05$) were found between the frequency of the physical activity and stress-coping strategy, smoking habits and daily consumption of fruits, vegetables and liquid. Significant correlation was also observed between the stress-coping strategy and frequency of health education in school.

Keywords: physical activity, smoking habits, liquid consuming, stress-coping strategies, body image

Csima Melinda[1] **– Cseh Szabolcs**[2] **– Fináncz Judit**[3]

[1-3]*Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem, Neveléstudományi Intézet*

A KORA GYERMEKKORI NEVELÉSBEN ÉS AZ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÓRENDSZERBEN DOLGOZÓK EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTÁNAK, EGÉSZSÉGMAGATARTÁSÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE

Az egészségügyi ellátórendszerben dolgozók és a pedagógusok tevékenysége az elmúlt években fokozott figyelmet kapott a laikus és a tudományos diskurzusokban egyaránt. Mintaadó szerepük miatt kiemelten fontos az egészségi állapotuk és egészségmagatartásuk feltérképezése, mivel mindkét szakmacsoport képviselői nagymértékben hozzájárulnak a velük kapcsolatban álló kliensek és gyermekek egészségmagatartásának formálásához. A pedagógusok vonatkozásában különösen igaz ez a kora gyermekkori nevelésben dolgozókra, akik a gondozás és a játéktevékenység során hasonló igénybevételnek vannak kitéve, mint az egészségügyi ellátásban dolgozók. Kvantitatív, keresztmetszeti kutatásunk célja ennek megfelelően az egészségügyi ellátórendszerben és a kora gyermekkori nevelésben dolgozók egészségi állapotának, egészségmagatartásának összehasonlító elemzése (n = 2058). Vizsgálataink során a következő kérdésekre kerestük a választ:(1) Milyen hasonlóságok és különbségek mutatkoznak az egészségügyi ellátórendszerben és a kora gyermekkori nevelésben dolgozók egészségi állapotában és egészségmagatartásában? (2) Melyek a leggyakrabban előforduló krónikus betegségek a vizsgált csoportokban? (3) Milyen mértékű a rizikómagatartás előfordulása a két csoportban? Vizsgálatunkat két Zala megyei kórház orvosai és egészségügyi szakdolgozói (n = 1048), továbbá kora gyermekkori nevelésben dolgozó óvodapedagógusok, kisgyermeknevelők, pedagógiai asszisztensek és dajkák (n = 1010) körében végeztük kényelmi mintavétel alkalmazásával 2018-ban. A mérőeszközök a szociodemográfiai jellemzők mellett az Európai Lakossági Egészségfelmérés vonatkozó kérdéscsoportjait és saját szerkesztésű kérdéseket tartalmaztak. A vizsgált csoportok mintegy kétharmada nyilatkozott pozitívan szubjektív egészségi állapotáról, azonban a diagnosztizált krónikus betegségek a kora gyermekkori nevelésben dolgozókat szignifikánsan nagyobb arányban érintik ($p < 0,05$) – különösen magas körükben a mozgásszervi problémák előfordulása. Az egészségügyi dolgozók szignifikánsabb magasabb arányban vesznek részt a szűrővizsgálatokon ($p < 0,05$), ugyanakkor dohányzási és alkoholfogyasztási szokásaik kedvezőtlenebbek. Eredményeink felhívják a figyelmet a kora gyermekkori nevelésben dolgozók magasabb érintettségére a krónikus betegségek vonatkozásában, s egyben hangsúlyozzák az egészségügyi dolgozók kedvezőtlenebb mutatóit a rizikómagatartások terén.

Kulcsszavak: egészségi állapot, egészségmagatartás, kora gyermekkori nevelés, egészségügyi dolgozók

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE HEALTH STATUS AND HEALTH BEHAVIOUR OF PROFESSIONALS WORKING IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION AND IN THE HEALTH CARE SYSTEM

Health care workers' and educators' activities have received increased attention in recent years in both lay and academic discourses. Because of their example setting role, mapping their health status and health behaviours is of paramount importance, as both professions contribute significantly to shaping the health behaviours of their clients and the children they interact with. This is particularly true for early childhood educators, as during care and play activities they are exposed to similar stresses and strains to those experienced by health care workers.

Accordingly, the aim of our quantitative, cross-sectional research is to conduct a comparative analysis of the health status and health behaviour of workers in health care and in early childhood education ($n = 2058$). We sought to answer the following questions: (1) What are the similarities and differences in the health status and health behaviour of health care workers and early childhood educators? (2) What are the most common chronic diseases in the groups studied? (3) What is the prevalence of risk behaviour in the two groups? Our study was conducted in 2018 among physicians and health care professionals working in two hospitals in Zala County ($n = 1048$), and among preschool teachers, early childhood educators, pedagogical assistants and nannies working in early childhood education ($n = 1010$) using convenience sampling. In addition to sociodemographic characteristics, the instruments included relevant sets of questions from the European Health Interview Survey and our own questions. Around two thirds of the surveyed groups reported positively on their subjective health status, but diagnosed chronic diseases are significantly higher among early childhood educators ($p < 0.05$) – they have a particularly high prevalence of musculoskeletal problems. Health care workers' rate of attendance at medical screening examinations is significantly higher ($p < 0.05$), whereas their smoking and alcohol consumption habits are worse. Our results highlight the higher exposure of early childhood educators to chronic diseases, and also underline the more unfavourable indicators of health care workers' risk behaviours.

Keywords: health status; health behaviour; comparative study; professionals working in the health care system; professionals working in early childhood education

Beregi Erika[1] **– Bognár József**[2]

[1]*Miskolci Egyetem Egészségtudományi Kar*
[2]*Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Pedagógiai Kar, Neveléstudományi Doktori Iskola*

ISKOLAI EGÉSZSÉGFEJLESZTŐ PROGRAMOK VIZSGÁLATA AZ ÉSZAK-MAGYARORSZÁG RÉGIÓBAN: FÓKUSZBAN A FIZIKAI AKTIVITÁS

Az iskolai egészségfejlesztő programok kiemelt szerepet kapnak az oktatás-nevelés folyamatában, mivel helyzetelemzésre sarkall, a programok cselekvési tervként is funkcionálnak, valamint a szervezet számára szükséges fejlesztésekre is erőteljes pozitív hatást gyakorolnak. Az egészségmegőrzés szempontjából lényeges, hogy a rendszeres, kornak és képességnek megfelelő fizikai aktivitás már gyermekkorban elkezdődjön, majd az egész élet folyamán fennmaradjon. A kutatás célja, a pedagógiai, valamint a szakmai programok részeként elkészített egészségfejlesztési programok elemzése, elsősorban a tanulók fizikai aktivitásának fokozását kínáló lehetőségek oldaláról. Többlépcsős mintavételi eljárást követően, dokumentumelemzés módszerét alkalmazva, Észak-Magyarország régióban található középfokú nevelési-oktatái intézmények programjait és céljait vettük elemzés alá (n = 36). Megállapítható, hogy az egészségfejlesztési programok a célmeghatározás, az alapelvek, az egészségnevelés módszerei, eszközei, a program hatékonyságát vizsgáló mérési és értékelési folyamat rögzítése tekintetében jelentős hiányosságok tapasztalhatóak. Ugyanakkor nem található lényeges eltérés a különböző iskolatípusok egészségfejlesztési programjainak tartalmát illetően. A fizikai aktivitás vonatkozásban a mindennapos testneveléssel kapcsolatos elvek szerepelnek leggyakrabban. Az órarenden kívüli tevékenységek eltérő hangsúllyal és szereppel jelentek meg. Összességében a sportnap, tanulmányi kirándulás és a túrázás lehetőségei kerültek legtöbb esetben leírásra. Csupán néhány esetben volt tapasztalható a sporttevékenységek széles repertoárjának ajánlása. Az eredmények tükrében elmondható, hogy konkrét megoldási javaslatokat és további fejlesztési terveket szükséges kidolgozni az egészségnevelési programok minél pontosabb és hatékonyabb megtervezése és gyakorlatba ültetése érdekében. A vizsgálatot érdemes kiterjeszteni több régióra és iskolafokra is, tekintettel arra, hogy a programok elemzése, átgondolása, megújítása, a hatékony iskolai egészségfejlesztés első lényeges lépése.

Kulcsszavak: egészségnevelés, egészségfejlesztés, fizikai aktivitás, egészségfejlesztési program

EXAMINATION OF SCHOOL HEALTH PROMOTION PROGRAMS IN THE NORTHERN HUNGARY REGION: FOCUS ON PHYSICAL ACTIVITY

School health promotion programs play a key role in the process of education, as these encourage situation analysis, these olso function as an action plan, and have a strong positive effect on the improvements needed for the organisation. From the point of view of maintaining health, it is important that regular physical activity, appropriate to age and ability, begins in childhood and then lasts throughout life. The aim of the research is to analyze the health promotion programs prepared as part of the pedagogical and professional programs, primarily from the point of view of the possibilities offered by the increase of the physical activity of the students. Following a multistage sampling procedure, using the method of document analisys, the programs and goals of secondary education institutions in the Northern Hungary region were analized (n = 36). It can be stated that there are significant shortcomings in the definition of goals, principles, methods and tools of health education, and the recording of the measurement and evaluation process examining the effectiveness of the program. However, there are no significant differences in the content of health promotion programs for different types of schools. Regarding physical activity, the principles related to daily physical education are the most common. Extracurricular activities appeared with different emphasis and roles. Overall, sports day, study trip, and hiking opportunities were described in most cases. In only a few cases was it possible to recommend a wide repertoire of sporting activities. In the light of the results, it can be said that concrete solution proposals and further development plans needed to be developed in order to plan and implement health education programs as accurately and efficiently as possible. The study should be extended to several regions and school levels, given that the analysis, rethinking, and renewal of programs is the first essential step in effective school health promotion.

Keywords: health education, health promotion, physical activity, health promotion program

Podráczky Judit[1] – Fináncz Judit[2] – Józsa Krisztián[3] – Csima Melinda[4]

[1-4]*Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet*

EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAMOK A KORA GYERMEKKORI NEVELÉSBEN: NEMZETKÖZI KITEKINTÉS

Az egészséges életmódra nevelés vonatkozásában az iskola előtti nevelés személyiségformáló, magatartásirányító szerepe kiemelt jelentőségű, mely ráirányítja a figyelmet az e korosztály körében végzett egészségfejlesztő tevékenység jelentőségére. Magyarországon az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja az óvodai nevelés alapfeladataként definiálja az egészségfejlesztést, mely tevékenységeken átívelve, a nevelés alapvető kereteként jelenik meg az óvodai mindennapokban. A kora gyermekkorban megalapozott egészségtámogató életmód jelentős mértékben járul hozzá az élettartam és az egészségben eltöltött életévek számának növekedéséhez, valamint az életminőség javulásához, továbbá a tanulási eredményességhez. A nemzetközi szakirodalomban kiemelt figyelem irányul a kora gyermekkori nevelésben végzett, tervezett egészségfejlesztési beavatkozások vizsgálatára, melyek hatékonyan beépíthetőek mind az óvodai, mind az alsó tagozatos pedagógiai tevékenységekbe. Célunk a koragyermekkori nevelés területen alkalmazott intervenciós programok áttekintése, s a jó gyakorlatok adaptálásának előkészítése a hazai óvodai és iskolai egészségnevelés fejlesztése érdekében. Arra a kérdésre keressük a választ, hogy nemzetközi színtéren miként jelenik meg az iskoláskor előtti korosztály egészségfejlesztése, és a gondolkodás erről mennyire holisztikus szemléletű, és mely elemek adaptálhatók a hazai gyakorlatba. Az elemzésbe bevont tanulmányokban ismertetett intervenciós programok alapján kirajzolódik, hogy a fizikai aktivitás és az egészséges táplálkozás kapcsán a programok nagy hangsúlyt fektetnek az elhízás megelőzésére, az aktív szabadidő eltöltésre, továbbá a képernyőhasználat csökkentésére. Az intervenciót megelőző előmérések, illetve az azt követő utómérések során a kutatók jellemzően piktogramok alkalmazásával nyernek információt a gyermekek egészséggel kapcsolatos ismereteiről, mely megfelelően adaptálható a hazai mérőeszköz-fejlesztés során. Az áttekintett tanulmányokban a holisztikus szemlélet kevéssé jelenik meg, a lelki és a szociális egészséggel, valamint a rizikómagatartással kapcsolatos témakörök marginális szerepet kapnak.

Kulcsszavak: kora gyermekkori nevelés, egészségfejlesztés, intervenció

HEALTH EDUCATION PROGRAMMES IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION: AN INTERNATIONAL PERSPECTIVE

The role of pre-school education in shaping personality and behaviour is of particular importance in the context of healthy lifestyle education, which draws attention to the importance of health promotion activities for this age group. In Hungary, the National Core Programme of Kindergarten Education defines health promotion as a basic task of kindergarten education, which is reflected in the everyday life of kindergartens through activities and as a basic framework of education. A health-promoting lifestyle established in early childhood makes a significant contribution to increasing life expectancy and the number of healthy life years, as well as improving quality of life and learning outcomes. The international literature has focused in particular on the study of planned health promotion interventions in early childhood education that can be effectively integrated into both pre-school and lower-primary-school pedagogical activities.

Our aim is to review intervention programmes in the field of early childhood education and prepare the ground for the adaptation of good practices to improve health education in preschool and school settings in Hungary.

We seek to answer the question of how pre-school health promotion is presented in international contexts, how holistic the thinking on this is, and which elements can be adapted to Hungarian practice.

Based on the intervention programmes described in the studies included in the analysis, it is clear that, in relation to physical activity and healthy eating, education programmes place a strong emphasis on obesity prevention, active leisure time and screen use reduction. In pre-intervention pre-measurements and follow-up post-measurements, researchers typically use pictograms to gain information on children's health-related knowledge, which can be adapted appropriately for Hungarian measurement instrument development. The reviewed studies show no real holistic approaches and the issues related to mental and social health and risk behaviour are not highlighted at all.

Keywords: early childhood education, health promotion, intervention

Kiss Andrea Tünde

Soproni Egyetem Roth Gyula Erdészeti és Vadgazdálkodási Tudományok Doktori Iskola

AZ ERDŐ MULTIFUNKCIONÁLIS SZEREPE AZ ÓVODAI KÖRNYEZETI NEVELÉSBEN

Az előadás célja, hogy részleteket mutassak be az Az erdő multifunkcionális szerepe az óvodai környezeti nevelésben című doktori témám eddigi kutatási eredményeiről. A kutatás célja az óvodai nevelés szemszögéből nézve feltárni a környezeti nevelés és a fenntarthatóságra való nevelés megvalósulását az erdő multifunkcionalitásához és az ökoszisztéma-szolgáltatásokhoz kapcsolódóan. Ez a téma az erdészeti tudományok felől az erdő multifunkcionális szerepéhez, az ökoszisztéma szolgáltatások fogalmi rendszeréhez és a fenntarthatósághoz kapcsolódik. A neveléstudomány felől pedig a környezeti nevelés, a fenntarthatóságra nevelés, az óvodai nevelés fő fogalmi kategóriáit öleli fel. Szekunder kutatásaim során szakirodalmak gyűjtöttem és elemeztem az erdei ökoszisztéma szolgáltatásokról, a környezeti nevelésről, az óvodai nevelés történetéről az erdőpedagógiához kapcsolódóan. Kigyűjtöttem 49 erdészeti neveléstudományi témájú forrást, melyekről rövid tartalmi kivonatot készítettem. A legfontosabb fogalmakról, illetve ezek kapcsolódásáról egy fókuszlistát készítettem, amelyben az erdő ellátó, szabályozó, fenntartó és kulturális funkciói jellenek meg. Primer kutatásaimban interjúkat készítettem óvodapedagógusokkal, valamint a Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt. szakmai vezetőjével. További kutatásaim során kérdőíves felmérést végeztem Győr-Moson-Sopron megye 10 és Burgenland 2, Tolna megye 1 óvodájában az óvodapedagógusok körében az erdő megismertetésével kapcsolatos óvodai tevékenységeikről. A kiküldött kérdőíveket 80-an töltötték ki. A részeredmények közül relevánsnak tartom kiemelni, hogy az óvodapedagógusok 57,5%-a vett részt a közelmúltban környezeti neveléssel kapcsolatos továbbképzésen. Ezeknek a továbbképzéseknek a témája 78,3%-ban a fenntarthatóságra irányult. Ugyancsak nagy érdeklődést mutatnak az óvodapedagógusok az ökoszisztémával kapcsolatos továbbképzések iránt, hiszen a kitöltők jelentős hányada szívesen résztvenne ilyen továbbképzésen. Az interjúk válaszaiból kirajzolódik, hogy az óvodapedagógusok egyöntetűen a közvetlen tapasztalatszerzést, az élménypedagógiát tartják a legfontosabbnak.

Kulcsszavak: multifunkcionális szerep, ökoszisztéma szolgáltatások, fenntarthatóság, környezeti nevelés, élménypedagógia

THE MULTIFUNCTIONAL ROLE OF THE FOREST IN THE KINDERGARTEN ENVIRONMENTAL EDUCATION

The aim of the presentation is to present details of the research results of my doctoral dissertation entitled The multifunctional role of the forest in kindergarten environmental education. I have been dealing with this topic since July 2021 at the Roth Gyula Doctoral School of Forestry and Wildlife Management Sciences. The aim of the research is to explore the realization of the environmental education and the education related to the multifunctionality of the forest and the ecosystem services from the perspective of the kindergarten education. I present the results of the primary and secondary research so far. Theoritical framework: This topic is related tot he multifunctional role of the forest, the conceptual framework of the ecosystem services and the sustainability in the field of the forestry sciences. From the point of view of the educational science, it covers the main conceptual categories of the environmental education, the education for sustainability and pre-school education. Methods (measuring instruments, samples, data collection, analytical procedures): Collection and analysis of the literature in the field of the forest ecosystem services, the environmental education, the kindergarten education Primary research: interview with 3 head teachers of kindergartens in Sopron, the professional head of the Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt., and 2 head teachers of kindergartens in Mosonmagyaróvár with 5 focus questions. Questionnaire survey on the practices related to the introduction of the forest among pre-school teachers in 10 kindergartens in Győr-Moson-Sopron county and in 2 in Burgenland, in 1 in Tolna county, which were accompanied by 25 – mostly closed – questions on Google. I collected 49 sources in the field of forestry and educational science, about which I prepared a short abstract. I made a focus list about the most important concepts and their connection. The questionnaires sent out were filled in by 80 people, and I consider it relevant to note that among the partial results, 57.5% of the pre-school teachers have recently participated in in-service training related to environmental education, 78.3% of which focus on sustainability. 4 people have not heard about the role of the forest in the conservation of biodiversity, but 21 and 37 people are well acquainted with the timber-producing function and herbs. From the answers tot he interviews, it can be seen that the pre-school teachers unanimously consider the acquisition of direct experience and experiential pedagogy to be the most important. Theoritical and educational relevance: It is important that the multifunctional role of the forest is integrated into pre-school education, the education and further education of pre-school teachers. The research creates a bridge between the elements of the forest ecosystem and the theoretical models and practices of environmental education, kindergarten education.

Keywords: multifunctional role, ecosystem services, sustainability, environmental education, experiential pedagogy

Mogyorósi Zsolt

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Pedagógiai Kar

NEVELÉSELMÉLET ÉS TESTI NEVELÉS. KORAI FEJEZETEK A TESTI NEVELÉS TÖRTÉNETÉBŐL

Előadásomban először áttekintem a testi neveléssel kapcsolatos főbb megállapításokat neveléselméleti (Educational theory) nézőpontból. Ennek eredményeképpen amellett fogok érvelni, hogy a testi nevelés ma is kiemelkedő szerepet játszik a neveléselméletben, ahogyan azt az új pedagógusgenerációk számára készült nevelési koncepciókat tartalmazó tankönyvek is tükrözik. A tudományok funkcionális differenciálódása mára nyilvánvalóan átalakította több tudományfejlődési szakaszban a pedagógia tudományát. Az egykori, a 19. század elején Magyarországon is egyetemi tudományként megszülető elméleti pedagógia, kitüntetetten kezelte a testi nevelés kérdését. A testi nevelés területén ma már nincs felhasználói szintű elvárás a neveléselmélettel szemben, hiszen a testnevelés tantárgypedagógiája, valamint a sportpedagógiai és sporttudományi alap- és alkalmazott kutatások naprakész, tudományosan megalapozott válaszokat adnak mind a szakmai felhasználók, mind a laikus közönség számára. Ugyanakkor a neveléselméleti megközelítések jelzik, hogy lehetséges egy jellegét tekintve tradicionálisan pedagógia értelmezése a testi nevelésnek, ami bár nem változatlanul jelenik meg sem az időben, sem pedig a szövegekben, de mindenképpen áthagyományozható neveléselméleteken keresztül az elméleti pedagógia professzionális és adott esetben laikus felhasználói számára. Második lépésben a fent említett tradicionálisan pedagógiai értelmezés nyomában járva mutatok rá – a neveléstörténeti aspektust beemelve mintegy 18. és 19. századi „korai fejezetekként” –, az elméleti alapvetésekre, majd az „alkalmazott” testi nevelésre, továbbá a testi nevelés társadalmi elterjedésére. Ez utóbbi folyamat alatt a sport (sportágak) megjelenését, a szélesebb társadalom számára biztosított hozzáférhetőségét és nevelési célokhoz való kapcsolhatóságának lehetőségét értem. Végezetül megkísérlek értelmező választ adni arra a kérdésre, hogy a „korai fejezetekben” pedagógiailag megragadható testi nevelés, mint elméleti konstrukció és mint pedagógiai praxis, mit adhat a mai professzionális felhasználóknak, azaz a pedagógusoknak, pedagógusjelölteknek.

Kulcsszavak: neveléselmélet, elméleti pedagógia, testi nevelés, sport

EDUCATIONAL THEORY AND PHYSICAL EDUCATION. EARLY CHAPTERS IN THE HISTORY OF PHYSICAL EDUCATION

In my presentation, I will first review the main findings on physical education from an aspect of educational theory. As a result, I will argue that physical education continues to play a prominent role in educational theory today as reflected in textbooks on pedagogical concepts for the new generations of pedagauges.

The functional differentiation of the sciences has now clearly and in several stages transformed the science of pedagogy. Theoretical pedagogy, which was also born as a university science in Hungary at the beginning of the 19th century, gave special attention to the issue of physical education. Today, there is no user-level expectation toward educational theory in the field of physical education, as the subject pedagogy of physical education, as well as the basic and applied research in sport pedagogy and sport science, provide up-to-date, scientifically sound answers for both professional users and the lay public. At the same time, approaches to educational theory indicate that it is possible to have a traditionally pedagogical interpretation of physical education, which, although not unchanged in time or in texts, can be transmitted through educational theory to professional and lay users of theoretical pedagogy.

In the second step, following the traditionally pedagogical interpretation mentioned above, I will point out – including the historical aspect of education as “early chapters” of the 18th and 19th centuries – the theoretical foundations, then the “applied” physical education, and the social spread of physical education. By this latter process I mean the emergence of sport (sports), its accessibility to the wider society and its potential to be linked to educational objectives.

Finally, I will try to give an interpretative answer to the question of what physical education, as a theoretical construct and as a pedagogical practice, which can be grasped pedagogically in the “early chapters”, can give to today’s professional users, pedagauges and trainees.

Keywords: educational theory, theoretical pedagogy, physical education, sport

Széplaki Ildikó

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Spottudományi Intézet

NEMZETKÖZI KUTATÁSOK ELEMZÉSE: A PILATES ÉLETMINŐSÉG JAVÍTÓ HATÁSA AZ EGÉSZSÉGES POPULÁCIÓT VIZSGÁLVA

A Pilates tornára az elmúlt 25 évben figyeltek fel nemzetközi szinten, mint testhasználatot tanító, életminőségjavító fitnesztevékenységre. Előtte, az 1900-as években elsősorban a rehabilitáció terén használt mozgásformaként alkalmazták. Hazai viszonylatban még gyerek cipőben jár az erre irányuló kutatás, épp ezért, jelen irodalmi áttekintés célja az ebben a témában született nemzetközi empirikus kutatások eredményeinek elemzése. A tanulmány azt vizsgálja, hogy nemzetközi szinten mennyire elismert és ismert a Pilates hatékonysága, milyen módon történt ennek felmérése, és mit vizsgáltak pontosan. A cél, hogy a vizsgálatba bevont empirikus kutatásokat összegezzük, csoportosítsuk és levonjuk a megfelelő konklúziót a torna testre és szellemre gyakorolt hatását illetően. További célja jelen összegzésnek megvizsgálni, hogy a kutatások alapján a Pilates torna mivel és hogyan tud hozzájárulni az életminőség javulásához az egészséges populációt vizsgálva, milyen következtetés vonható le, és milyen feltételekkel érdemes kutatni, hogy annak értékelhető, a gyakorlatban hasznosítható eredménye legyen. Ennek érdekében az EBSCO digitális adatbázis lektorált tanulmányai között történt a keresés, relevancia szerint sorba rendezve a kapott találatokat és a 2017–2021-es időszakot figyelembe véve. A célnak megfelelő szűréseket követően a 148 találatból 18 tanulmány maradt, ami releváns a kutatás szempontjából. Összegezve a cikkek résztvevőinek a számát, n = 1155 fős mintát kapunk és hat féle nemzetet ölelnek fel. A kutatások elég diverzifikáltak: a kísérleti idő hossza (1 alkalomtól egészen 9 hónapig terjed), a Pilates végzésének gyakorlása, a használt mérési módszerek, a résztvevők száma, kora (az érintett korosztály 12 év feletti), neme, életmódja és a vizsgálat módjának kivitelezése tekintetében. Egyetértés mutatkozik abban, hogy a Pilates torna hatékony módja a törzsizmok erősítésének, a testtartás javításának, ruganyosít, fokozza az erőt és az állóképességet, tónusossá teszi a testet, miközben a koncentráció és a légzés során hat a testre és az elmére, abban viszont megoszlanak a vélemények, hogy ez lenne a leghatékonyabb törzsizomerősítő mozgásforma. Összességében elmondható, hogy a Pilates torna mozgásszervi és életminőségjavító hatása rendszeres, tartós gyakorlása esetén szignifikáns eredményt mutat. Célszerű a külföldi kutatási eredményeket, tanulságokat a magyar viszonylatba átültetni mind gyakorlati, mind elméleti téren.

Kulcsszavak: pilates, életmód, tartásjavítás, testtudat, életminőség javítás

ANALYSIS OF INTERNATIONAL RESEARCH: THE IMPACT OF PILATES ON QUALITY OF LIFE IN A HEALTHY POPULATION

Pilates has received international attention over the past 25 years as a quality-of-life fitness activity that teaches body use in a healthy population. Before that, in the 1900s, it was used mainly as a form of exercise for rehabilitation. Research in this area is still in its infancy in the domestic context, and the aim of this literature review is to analyse and present the results of international empirical research on this topic. The study looks at how well Pilates is recognised and known internationally, how it has been measured and what exactly has been studied. The aim of it is to summarise and group the empirical research included in the study and to draw the appropriate conclusions about the beneficial effects of Pilates on body and mind. A further aim of this summary is to examine how Pilates exercises After the appropriate screening, 18 of the 148 results were found to be relevant to the research. Summarizing the number of participants in the research, we get a sample of n = 1155 and cover six different nations. The studies are quite diversified in terms of length of the trial (from 1 session to 9 months), the practice of Pilates, the measurement methods used, the number of participants, age (the age group concerned is over 12 years), gender, lifestyle and the study design. While there is consensus that Pilates is an effective way to strengthen core muscles, improve posture, flexibility, strength and endurance, tone the body while working the mind and body through concentration and breathing, there is disagreement as to whether it is the most effective form of core strengthening exercise. In conclusion, the musculoskeletal and quality of life effects of Pilates gymnastics show significant results when practiced regularly and consistently. It is advisable to transfer foreign research results and lessons learned to the Hungarian context, both in practical and theoretical terms.

Keywords: pilates, lifestyle, posture improvement, body awareness, quality of life improvement

Kertész Tamás[1] **– Bognár József**[2] **–Szakály Zsolt**[3]

[1]*Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola*
Széchenyi István Egyetem Egészség- és Sporttudományi Kar
[2]*Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Pedagógiai Kar, Neveléstudományi Doktori Iskola*
[3]*Széchenyi István Egyetem Egészség- és Sporttudományi Kar*

A MOZGÁS, MINT A TANULMÁNYI EREDMÉNYESSÉG LEHETSÉGES TÁMOGATÓJA

A jelenkor kor emberének szokásai drasztikusan megváltoztak. Nincs ez másként a kisiskolások esetében sem. A mozgásszegény életmód káros hatásai egyre szélesebb körben vállnak ismerté. A hipóaktivitás korunk csendes gyilkosává vált. Felértékelődnek azok a módszertani innovációk, amelyek tényleges választ adnak a megváltozott oktatási környezet és oktatási rendszer kihívásaira. Mindezt úgy megvalósítva, hogy támogassák a kívánatos napi szintű fizikai aktivitás kialakítását a fiatal korban. Kutatásunk célja, hogy megvizsgáljuk a nemzetközi szinten megvalósuló iskolai mozgásalapú, fizikai aktivitással támogatott tanórai intervenciókat, azok tartalmát, fejlesztései irányait, valamint trendjeit. További cél, hogy képet kapjunk a beavatkozások hatásairól, hogy kijelöljük közülük azokat a módszereket, amelyek alkalmasak hazai gyakorlatba és kutatásokba történő adaptálásra. A kutatás során az utóbbi évtized olyan nemzetközi tanulmányait elemeztük, amelyek a mozgásalapú intervenciós programok hatékonyságával, azok kritikai vizsgálatával foglalkoznak. Az előadás elméleti-analitikus jellegű: az általános iskolai fizikai aktivitással támogatott beavatkozások erősségeit és gyengeségeit emeli ki. Elemzésünkben a pozitív hatások széles spektrumát értük tetten. Ezeket csoportosítottuk (helyszín, korosztály, cél, időtartam, következtetés) és táblázatba foglaltuk. Fókuszunkat a fizikai aktivitás és a kognitív funkciók között rejlő kapcsolatokra irányítottuk át. A jótékony hatások leginkább a matematikai és olvasási tesztek eredményeiben, és a feladatok pontos végrehajtásánál igazolódtak. Trendként figyelhető meg, hogy az intervenciók végrehajtási ideje rövidült. Felértékelődtek azon beavatkozások, amelyek osztályteremben valósultak meg, és rövid ideig tartottak. Fontos eredményének tartjuk, hogy az involvált tanulmányok között nem találtunk arra utalást, hogy a fizikai aktivitásokkal megvalósított tanórák negatívan befolyásolnák a kognitív funkciókat. A terület hazánkban kevésbé kutatott, így egyelőre nincs egységes kialakult szemlélet. Szeretnénk hiánypótló kutatásokat lefolytatni, ezért kezdtünk bele a hazai módszertani fejlesztés – VSL3D sport/rend/szer – hatásrendszerének vizsgálatába. A rendszer további elméleti és gyakorlati kutatások lehetőségeit hordozza magában. A tanórai létra használata új fejezetet nyit a fizikai aktivitással támogatott óravezetések palettáján, mert nóvumként a koordinációs képességekre építkezve támogat.

Kulcsszavak: fizikai aktivitás, tanulmányi eredményesség, kognitív funkció, VSL3D

PHYSICAL EXERCISE AS A POTENTIAL PROMOTER OF LEARNING OUTCOMES

The habits of modern man have changed drastically. This is no different for young schoolchildren. The harmful effects of a sedentary lifestyle are becoming more widely known. Hypoactivity has become the silent killer of our time. Methodological innovations that provide a real response to the challenges of a changed educational environment and educational system are becoming increasingly important. All this is done in a way that supports the development of desirable daily levels of physical activity at a young age.

The aim of our research is to examine the internationally implemented school-based physical activity interventions, their content, developmental directions and trends. A further aim is to gain an understanding of the impact of interventions and to identify those methods that are suitable for adaptation into national practice and research.

In the course of the research, we analysed international studies from the last decade that deal with the effectiveness of movement-based intervention programmes and their critical examination. The presentation is theoretical-analytical in nature: it highlights the strengths and weaknesses of interventions that support physical activity in primary schools.

In our analysis, we have identified a broad spectrum of positive impacts. These were grouped (location, age group, purpose, duration, conclusion) and tabulated. Our focus has been redirected to the links between physical activity and cognitive function. Beneficial effects were most evident in math and reading test scores and in the accuracy of task performance. The trend was that the time to complete the interventions was shortened. Interventions that were implemented in the classroom and lasted a short time were favoured. No evidence was found among the included studies that classroom lessons with physical activities had a negative impact on cognitive function, which was an important finding.

This field is less researched in Hungary, so there is no uniform approach yet. We want to fill the gap in the research, which is why we started to investigate the impact of the VSL3D sport/system, a Hungarian methodological development. The system has the potential for further theoretical and practical research. The use of the sports ladder in the classroom opens a new chapter in the physical activity-assisted classroom management. Its novelty lies in the fact that it supports by building on coordination skills.

Keywords: physical activity, academic performance, cognitive function, VSL3D

Pázmándi Eszter[1] – Sárigné Szilárd Zsuzsa[2] – Szilva Zsuzsanna[3]

[1-2]*Semmelweis Egyetem Pető András Kar*
[3]*Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar*

AZ ÓVODAI TESTNEVELÉS FOGLALKOZÁSOKON MEGJELENŐ, ELTÉRŐ MOTOROS KÉPESSÉGEK OKAI

A kisgyermekek idegrendszerében zajló érés a születést követően dinamikusan változik. A mozgásminták és a koordinált mozgásszabályozás alakulása determinált, de célzott környezeti hatásokkal alterálható. A primitív reflexek gátlása és az akaratlagos mozgások manifesztálódása az idegrendszer érettségét követeli meg, amely a kognitív képességek alakulásával fejlődik. Az éretlen idegrendszer lassabb fejlődési ívet mutat és átmenetileg, vagy akár tartósan is a motoros és kognitív képességekben korosztályi lemaradást eredményezhet. Változatos környezeti ingerekkel, életkori sajátosságoknak és egyéni igényeknek megfelelő, sokoldalú és célzott mozgásos tevékenységekkel a lemaradás hatékonyan korrigálható. A gyermekek fejlődését a testi fejlődés törvényszerűségei, a szomatikus és motoros fejlődés egysége, valamint a környezeti hatások befolyásolják. Annak megállapításához, hogy a testi-lelki-szellemi fejlődés megfelelő mértékben és minőségben zajlik, a korosztályi standardok alapján megállapított életkori és teljesítmény szakaszok adnak támpontot. Többnyire az ezektől történő elmaradás hátterében is környezeti tényezők, vagy egyéb, idegrendszeri éretlenségben megmutatkozó okok állnak. Napjainkra a gyermekek fejlődésmenetét a rendszeres ellenőrzésnek, valamint az egyre sokoldalúbb módszereknek és mérőeszközöknek köszönhetően egyre pontosabban tudjuk feltérképezni. Megfelelő intenzitású és tartalmú intervencióval a korosztályos képességbeli lemaradások sok esetben sajátos nevelési igényű gyermekeknél (SNI) is enyhíthetők, vagy akár orvosolhatók. Kutatásunkban azt vizsgáljuk, hogy a mozgásfejlődés összetevői (genetikai potenciál, strukturális sajátosságok, a fejlődés örökletes elemei, reflexek és elemi mozgásminták, mozgástapasztalatok, mozgásingerek, a természeti környezet, a társadalmi és szociális viszonyok) miként befolyásolják az óvodáskorúak szenzomotoros fejlődését. Ezek között vannak olyan tényezők, amelyeket pedagógiai módszerekkel nem lehet fejleszteni. Elemezzük a közel negyedszázaddal ezelőtti iskolaérettségi követelményeket, valamint azt, hogy ehhez képest milyen változások következtek be napjainkra. Megvizsgáljuk, hogy napjainkban milyen elméleti és kézzel fogható eszközöket adunk pedagógusként, szülőként a gyermekeknek ahhoz, hogy az életkori sajátosságaiknak és az iskolaérettségi feltételeknek megfelelően léphessenek ki az óvodából. Ehhez alapul vesszük a XX. századvégi mozgásfejlődéssel kapcsolatos szakirodalmat és áttekintjük napjaink követelményrendszerét. A tényszerű adatokat táblázatos formába rendezzük, bemutatjuk a hasonlóságokat és különbségeket, illetve a fejlődési, fejlesztési lehetőségeket, s emellett ajánlásokat is megfogalmaztunk.

Kulcsszavak: mozgásfejlődés, testnevelés, SNI, pedagógusképzés, óvodáskor

CAUSES AND POSSIBLE CORRECTION METHODS OF DIFFERING MOTOR SKILLS APPEARING IN EARLY CHILDHOOD PHYSICAL EDUCATION

Maturation of the children's nervous system changes dynamically after being born. Patterns of movements and conditioning of the coordinated movements are fundamentally determined but can be altered by aimed environmental effects. Inhibition of simplistic reflexes and manifestation of the voluntary movements need a certain maturity of the nervous system that develops with the shaping of the cognitive skills. The immature nervous system develops slower and can cause deficiency in motor- and cognitive skills temporarily or even permanently compared to the children's age groups. These deficiencies and fallbacks can be corrected efficiently by diverse environmental stimuli and by personalized, diverse and aimed movement activities.

Development of children is influenced by the natural rules of somatic development, unity of the somatic and motor development and environmental impacts. There are set age-group standards that help stating that the child's somatic, psychic and mental development happens in a healthy way. If a child's performance drops behind these standards it is mostly caused by environmental factors or other immaturity factors of the nervous system. Nowadays we can chart and assess child development with regular check ups using versatile and modern tools and methods. Intervening the right time with adequate tools, fallbacks can be soothed greatly or even corrected in cases of children with special needs as well.

In our research we examine how sensory-motor development of kindergarten-age children is influenced by elements of motor development (genetic potential, structural idiosyncrasy, inherited developmental elements, reflexes, fundamental motor patterns, movement experiences, movement stimuli, natural environment and social circumstances). Amongst these there are some factors that cannot be improved by pedagogical methods. We analyze requirements of school-readiness a quarter-century ago and how these requirements changed by today. We examine that what tools we can give to teachers, parents and children, that help these children who finish kindergarten being ready for school in all ways. We study and use scientific literature from the end of the 20th century that describes motor development and we compare it with the recent requirements of the same matter. We organize data we find, show similarities and differences of the recent past' and today's methods, we show potentials and possibilities of developmental improvements and we also form recommendations.

Keywords: motor development, Physical Education, children with special needs, training of pedagogues, kindergarten age

Telegdi Attila[1] **– Bodnár József**[2]

[1-2]*Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Pedagógiai Kar,*
Neveléstudományi Doktori Iskola

AZ EREDMÉNYESSÉG ÉS A PEDAGÓGIAI ÉRTÉKRENDSZER ÖSSZEFÜGGÉSEI A GYORSKORCSOLYA SPORTÁGBAN

Rohanó világunkban mindennek alapja a teljesítmény, aminek megnyilvánulása leginkább a versenysportra jellemző. A sport, mint emberi teljesítménynövelő tevékenység, eleve művelő, nevelő jellegű. Hazánkban, a kiemelt sportágak támogatása eredményességi alapon történik. A teljesítménykényszer az egyes sportszövetségek különböző színtereinek szinte mindegyikén érezhető, egészen az utánpótlás korosztályokig. A sportolók pedagógiai fejlesztése legalább olyan fontos feladat, mint bármely sportképesség fejlesztése, ami messze túlmutat a mérhető sportteljesítmények hajszolásán. Kutatásunk célja rávilágítani a hazai gyorskorcsolya sportágban a Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség, annak sportvezetői és az edzők mennyire tartják fontosnak a pedagógiai értékátadást, szemben a versenysport által generált eredménykényszerrel. A kutatásunk során a szereplők által közvetlenül a sportolókra és szüleikre gyakorolt hatásmechanizmust is vizsgáltuk. Félig strukturált interjúk módszerével kérdeztünk meg szövetségi vezetőket (n = 3), egyesületi, illetve válogatott edzőket (n = 10), versenysportolókat (n = 5) és szüleiket (n = 5). Az interjúkat összegeztük, az összegzéseket kérdésenként, az azonosított témákat kvalitatív módon összehasonlítottuk. A sportszövetség által kidolgozott Hosszú-távú Sportoló Fejlesztési Program (LTAD) célja az edzők szakmai és pedagógiai iránymutatása, amely közvetve hatással van a sportolók személyiségfejlődésére, értékrendjére, énképének, önértékelésének, alakulására és ezáltal a sportteljesítményére is. A kutatási eredmények azt mutatják, hogy a sportszövetség a felnőtt válogatott sportolók esetében az eredményesség irányába presszionál, az utánpótlás korú sportolóknál viszont az érték alapú pedagógiára épít. Az edzők és a sportszövetség a hosszú távú felkészítés pedagógiai értékrendszerét képviselik, azonban a szülők nem minden esetben partnerek ebben, a hiányos kommunikáció miatt. A versenyzők azonosulnak a sport által közvetített értékrendszerrel, és az edzők részéről tapasztalják ennek edukációs törekvéseit. Jelen kutatásunk rámutat a versenysport egyes szereplőinek felelősségére a szülők tájékoztatásának és kommunikációjának hiányára, amely jelentősen gátolja a pedagógiai folyamatokat és a rendszer hatékonyságát. A sportszövetség szerepe kiemelésre érdemes a folyamatok fejlesztésében. Erre megoldás a képzés és a továbbképzés rendszere, a szerepek és felelősségi területek megerősítése, és az együttműködés erősítése.

Kulcsszavak: LTAD, pedagógiai értékátadás, edukáció

RELATIONSHIPS BETWEEN EFFECTIVENESS AND PEDAGOGICAL VALUES IN THE SPORT OF SPEED SKATING

In our fast-paced world, everything is based on performance, which is most evident in competitive sports. Sport, as a human performance-enhancing activity, is inherently educational. In Hungary, the support of key sports is based on effectiveness and performance. The compulsion to perform can be felt in almost all of the different parts of each sports federation, all the way to youth age groups. The pedagogical development of athletes is at least as important a task as the development of any sporting ability that goes far beyond the pursuit of measurable sporting performance. The aim of our research is to shed light on the importance of pedagogical value transfer in the speed skating sport in Hungary, the sports leaders and coaches of the Hungarian National Skating Federation, as opposed to the compulsion to achieve results generated by competitive sports. In our research, we also examined the mechanism of action of each participant directly affecting the athletes and their parents. We interviewed federal leaders (n = 3), club and national team coaches (n = 10), competitive athletes (n = 5) and their parents (n = 5) using semi-structured interviews. The interviews were summarized, the summaries were compared on a question-by-question basis, and the identified topics were compared qualitatively. The Long-Term Athlete Development Program (LTAD) developed by the sports federation aims to provide professional and pedagogical guidance to coaches, which has an indirect effect on athletes' personality development, values, self-esteem, and thus their athletic performance. The research results show that the sports federation is pushing for success in the case of adult national team athletes, while it builds on value-based pedagogy in the case of young athletes. Coaches and the sports federation represent a pedagogical value system for long-term preparation, however, parents are not always partners in this due to a lack of communication. Competitors identify with the value system mediated by the sport and experience the educational endeavours of the coaches. Our present research points to the responsibility of some players in competitive sports for a lack of information sharing and communication with parents, which significantly impedes pedagogical processes and the effectiveness of the system. The role of the sports federation in the development of processes deserves to be emphasized. The solution is a system of training and further training, strengthening roles and responsibilities, and strengthening cooperation.

Keywords: LTAD, pedagogical value transfer, education

Molnár Anita[1] **– Bognár József**[2] **– Vajda Ildikó**[3]

[1, 3]*Nyíregyházi Egyetem Testnevelés és Sporttudományi Intézet*
[2]*Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Pedagógiai Kar, Neveléstudományi Doktori Iskola*

TESTNEVELŐTANÁR SZAKOS HALLGATÓK CÉL- ÉRTÉK ÉS SZEMLÉLETRENDSZERE

A testnevelőtanároknak munkájuk során folyamatosan döntéseket kell meghozniuk annak érdekében, hogy az iskola és a szakma céljainak, szükségleteinek és érdekeinek is megfelelő legyen. Az értékorientációs modell alapján jól áttekinthető az egyén, a közösség és a testnevelés tantárgy egymáshoz viszonyított helyzete, amely segítséget nyújt a tanterv gyakorlati megvalósulásáért dolgozó testnevelők reflektivitásán alapuló tartalmi és módszertani fejlesztésében. Vizsgálatunk célja, hogy megismerjük a testnevelő tanárjelöltek körében a testnevelés oktatásával kapcsolatos céljaikat, értékeiket és szemléletrendszerüket. A minta (n = 87) a Nyíregyházi Egyetem testnevelő tanár szakos hallgatói (férfi: 67,8%, nő: 32,2%, átlagéletkor: 24,68 év). A kitöltők 25,3%-a még nem, 27,6%-a már teljesített módszertani kurzust, de tanítási gyakorlatot még nem, 17,2%-a tanítási gyakorlatát végzi, 29,9%-a jelenleg összefüggő tanítási gyakorlatát teljesíti. Az értékorientációs kérdőív (VOI-2) 90 tételt tartalmaz 18 kérdéskörben. Ez öt fő területre bontható, amely az értékorientáció területeit jelöli: tantárgy-orientált (tantárgyi tartalom az elsődleges), önmegvalósítás-orientált (cél az individuális fejlesztés), közösségorientált (társadalom igényeit helyezi előtérbe), tanulási folyamat (a tanulás folyamata fontosabb az eredménynél) és jövőorientált életvezetés (célja a jövőre irányuló célok kitűzése egyéni és társadalmi szinten) irányzat. Az értékorientációk bemutatásához leíró statisztikát alkalmaztunk, csoportok közötti különbségeket kétmintás t-próbával és varianciaanalízissel vizsgáltuk.

Eredményeink alapján elmondható, hogy a testnevelés célja a mozgás és a sport megszerettetése (49,4%). A legnagyobb prioritást a hallgatók körében a közösségorientált (M = 57,54), majd a tantárgyitudás-orientált értékirányzat (M = 54,4) kapott, míg legkevésbé jellemző a jövőorientált életvezetési irányzat (M = 51,39). A minta jelentős részére a közösségorientált irányzat (M = 58,52) jellemző, az összefüggő tanítási gyakorlatot végzőknél a tantárgyitudás-orientált irányzat (M = 55,46) prioritása jelent meg. A nemek között és a képzés előrehaladta tekintetében nem találtunk különbséget.

Megállapítható, hogy a testnevelőtanár-képzésben nagy hangsúlyt kell fektetni a hallgatók értékeinek és döntéshozatalának alakításában, amely befolyásolja a jövő generációjának nevelését-oktatását. Eredményeink alapján érdemes nagyobb mintán és a testnevelő tanárok körében vizsgálni a cél- érték és szemléletrendszert.

Kulcsszavak: értékorientáció, testnevelőtanár-képzés, testnevelés, testnevelő tanárjelöltek

VALUE ORIENTATIONS OF STUDENT PE TEACHERS

During their careers physical education teachers have to constantly make decisions so that they meet the goals, needs and interests of their schools and profession. Using the value orientation model, the relationship between the individual, society and the subject of physical education can be adequately overviewed that, in turn, aids in the content-based and methodological development of PE teachers working to put the curriculum in practice based on their reflectivity.

The purpose of our study is to look at the goals, values and beliefs of student PE teachers in relation to physical education teaching.

The sample (n = 87) consisted of the students of University of Nyíregyháza enrolled in the physical education teaching course (male: 67,8%, female: 32,2%, mean age: 24,68 years). Of the sample, 27,6% had completed a methodological course, but not teaching practice, 17,2% were doing their teaching practice, 29,9% were doing their individual practice at a chosen school while 25,3% had not completed either at the time of data collection. The value orientation questionnaire (VOI-2) consists of 90 items across 18 groups of questions. This can be divided into 5 principal areas of value orientation: disciplinary mastery orientation (the curriculum of the subject is primary), self-actualization orientation (the goal is individual progress), social reconstruction orientation (prioritises the interests of society), learning process orientation (the process of learning is more important than achievement of results) and the ecological integration orientation (its objective is the setting of future-oriented goals on an individual and societal level). We employed descriptive statistics to present the value orientations of student PE teachers. The differences between groups were examined using variance analysis and paired sample t-tests.

Based on our results we can confidently say that the goal of physical education is to encourage the enjoyment and love of sports and physical exercise. Our sample assigned highest priority to the social reconstruction orientation (M = 57,54). Second to that in importance was the disciplinary mastery orientation (M = 54,4). Least characteristic of the sample's value orientation of the 5 areas was the ecological integration orientation (M = 51,39). A significant portion of the sample displayed a social reconstruction value orientation (M = 58,52). Of those that were in the process of completing their individual practice at a chosen school the disciplinary mastery orientation received the highest priority (M = 55,46). We found no differences between the sexes or based on how advanced the students were in their course.

Our conclusion is that considerable importance should be accorded to the formation and cultivation of the values and decision-making processes of physical education students who will influence the education of future generations. Based on our results it would be worthwhile to investigate the value orientations in a larger sample and amongst physical education teachers.

Keywords: value orientation, physical education teacher education, physical education, student physical education teachers

Reiner Dóra[1] – Szilva Zsuzsanna[2] – Simonné Kajtár Gabriella[3] – Simon István Ágoston[4]

[1-4]*Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar*

GÖRKORCSOLYÁZÁS POZITÍV HATÁSAI AZ ÓVODÁBAN ÉS ISKOLÁBAN

Az elmúlt évtizedben a görkorcsolyázás széles körben elterjedt szabadidősport, amely szinte minden korosztály számára elérhető, a kicsiktől az egészen idősekig. A sportág fajtái (fitnesz, agresszív, gyorsasági) közül a hétköznapi életben a fitnesz ág terjedt el legnagyobb mértékben, amely mozgásforma már megjelent az 5–10 éves korosztály életében is. A görkorcsolya nem csak a motoros képességek és a személyiség fejlesztésére hat pozitívan, hanem mint katalizátor hozzájárul az ének-zenei nevelés hatékonyságának növeléséhez. Kutatásunk célja megvizsgálni, hogy egy kétéves intervenciós beavatkozás milyen mértékben fejleszti a motoros képességeket, különös tekintettel a koordinációs képességekre, illetve milyen mértékben támogatja a zenei képességek fejlődését. A vizsgálat során az alábbi hipotézisek bizonyítására törekszünk: A rendszeres görkorcsolyázás pozitívan támogatja a gyermekek zenei képességeinek a fejlődését. A rendszeres görkorcsolyázás hatására a motoros képességek közül a ritmusképesség és az egyensúlyérzék, valamint az állóképesség nagyobb mértékben fejlődik. A vizsgálati csoport tagjai a kontrollcsoport tagjaihoz viszonyítva pozitívabb attitűddel rendelkeznek a rendszeres sportolással és a zenei műveltséggel kapcsolatban. A kutatás alapsokaságát a soproni és szombathelyi 5–10 éves gyermekek adják, amelyből csoportos mintavétellel határoztuk meg a kísérleti csoportokat. A vizsgálati csoportok két éven keresztül heti rendszerességgel görkorcsolya oktatásban részesülnek. A kontroll csoportok a vizsgálati csoporttal hasonló fizikai aktivitást végeznek. Vizsgálati módszerként képességfelmérő, tudásfelmérő teszteket, valamint írásbeli kikérdezést, kérdőívet alkalmazunk, amelyeket a kutatás kezdetekor és végén végzünk. Várható eredményeink, hogy a kísérleti csoportban résztvevők a rendszeres oktatás hatására nagyobb fejlődést mutatnak, mint a kontrollcsoport tagjai a motoros képességek, a zenei képességek és a személyiségfejlődés területén. A kétéves intervenció hatásaként pozitív attitűd alakul ki a rendszeres sportolás és a zenei neveléssel kapcsolatban, nő a gyermekek motivációs bázisa ezeken a területeken. Előadásunkban az előzőekben leírt kutatás első lépéseit szándékozunk bemutatni.

Kulcsszavak: görkorcsolya, motoros képességek fejlődése, zenei képességek fejlesztése, motiváció

POSITIVE EFFECTS OF ROLLER SKATING IN KINDERGARTEN AND SCHOOL

Over the past decade, roller-skating has become a widespread recreational sport, accessible to almost all ages, from the young to the very old. Of the different types of the sport (fitness, aggressive, speed), the fitness type has been the most widespread in everyday life and has become a form of exercise for even 5–10 year olds. Roller-skating not only has a positive effect on the development of motor skills and personality, but also acts as a catalyst to increase the effectiveness of vocal and musical education.

The aim of our research is to investigate the extent to which a two-year intervention develops motor skills, with a focus on coordination skills, and the extent to which it supports the development of musical skills. In this study, we aim to prove the hypotheses below: Regular roller-skating positively supports the development of children's musical abilities. Regular roller-skating has a positive effect on children's motor skills, with special respect to the sense of rhythm and balance, which develop more. Members of the study group have more positive attitudes towards regular sport and musical literacy compared to members of the control group.

The population of the study consists of children aged 5–10 years from Sopron and Szombathely, from which the experimental groups were identified by group sampling. The study groups receive weekly roller-skating lessons for two years. The control groups perform similar physical activities as the study group. As research methods, we use ability tests, knowledge tests and written questionnaires, which are administered at the beginning and end of the research.

The expected results are that the participants in the experimental group will show greater improvement than the control group in motor skills, musical skills and personality development as a result of regular instruction. The effect of the two-year intervention is to develop positive attitudes towards regular sports and music education, and to increase the motivational base of the children in these areas. In our presentation we intend to present the first steps of the research described above.

Keywords: roller skating, motor skills development, musical skills development, motivation

12. NYELVOKTATÁS, NYELVTANULÁS, NEMZETISÉGI NYELV

Klein Ágnes[1] **– Márkus Éva**[2]

[1]*Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar*
Illyés Gyula Pedagógusképző Intézet
[2]*Eötvös Lóránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar*

MUNDART IM KINDERGARTEN

Das ungarische Nationalitätengesetz sichert den nationalen Minderheiten das Recht zu, ihre Muttersprache und Kultur auch in den Kindergärten zu benutzen bzw. zu erlernen (7/2013. (III. 1.) EMMI – Verordnung: Richtlinien zur Erziehung in Kindergärten und zum Unterricht an Schulen der Nationalität). Einen Teil der Kultur bildet die Mundart, die in Form von Kinderliedern, Reimen usw. im Spracherziehungsprozess erscheinen soll. Es ist ein Problemfeld für viele Kindergartenpädagogen, die die ungarndeutsche Mundart nicht beherrschen, sie den Kindern – neben der deutschen Standardsprache – zu vermitteln. Aus diesem Grunde und um diese Arbeit einfacher für sie zu gestalten sowie ihnen die Angst zu nehmen, befassen sich beide Autorinnen dieses Vortrages mit der Methodik, der Rolle und Position der Mundart im Kindergarten. In dieser Präsentation werden die Mundartvarietäten der ungarndeutschen Minderheit charakterisiert, ihre Situation durch die Ergebnisse einer Erhebung aus dem Jahr 2007 *(Klein, 2009)*, die die Mundartkompetenzen von Kindergartenkindern in Nationalitätenkindergärten vorstellt, erläutert. Nur anhand der tatsächlich vorhandenen Sprachkompetenzen der Kinder kann eine Sprache ihnen erfolgreich vermittelt werden. Im Falle der ungarndeutschen Mundarten, wegen des großen Sprachverlusts *(Klein, 2010)*, was aus der oben erwähnten Erhebung eindeutig hervorgeht, geht es eher weniger um den Erwerb, sondern weit mehr darum den Kindern erste Eindrücke zu vermitteln. Aus diesem Grunde ist diese Vermittlung erlebnis- und sprechorientiert, natürlich den Alterseigentümlichkeiten der Kinder entsprechend, dass dieser Prozess mit modernen IKT-Mitteln und traditionellen Techniken sowie auch durch abwechslungsreiche Methoden funktionieren kann, soll im Vortrag ebenfalls erörtert und unter anderem auch durch die Arbeit von Studierenden bewiesen werden.

- Klein Ágnes (2009): Analyse zur Sprachaneignung im Nationalitätenkindergarten. In: *Deutsch Revital* 6., pp. 9-23.
- Klein Ágnes (2010): Sprachgebrauch zwischen den beiden Weltkriegen im Kreise der Ungarndeutschen im Komitat Tolnau. In: Kurucz Rózsa – Klein Ágnes – Józan-Jilling Mihály – Krémer György (Hrsg.): *Die deutsche Minderheit im Komitat Tolnau*. Szekszárd, pp. 65-107.
- Márkus Éva (2016): Milyen szerepet játszanak a nyelvjárások a német nemzetiségi oktatásban?, *Gyermeknevelés*, 4. évf., 1. sz., pp. 152–157. – DOI https://doi.org/10.31074/gyntf.2016.1.152.157

Schlüsselwörter: Sprachverlust, Mundart, Kindergarten, Sprechentwicklung

DIALECT IN THE KINDERGARTEN

The Hungarian Nationalities Act guarantees national minorities the right to use and learn their mother tongue and culture in kindergartens (7/2013. (III. 1.) EMMI – Regulation: Guidelines for education in kindergartens and for teaching in schools of nationality). A part of the culture is the dialect, which should appear in the form of children's songs, rhymes, etc. in the language education process. It is a problem for many kindergarten teachers who do not master the Hungarian-German dialect to convey it to the children – in addition to the standard German language. For this reason and to make this work easier for them and to take away their fear, both authors of this lecture deal with the methodology, the role and the position of the dialect in kindergarten. In this presentation, the dialect varieties of the Hungarian-German minority are characterized, their situation explained by the results of a survey from 2007 *(Klein, 2009)* presenting the dialect competences of kindergarten children in nationality kindergartens. A language can only be taught successfully based on the children's actual language skills. In the case of the Hungarian-German dialects, because of the great loss of language *(Klein, 2010)*, which clearly emerges from the survey mentioned above, it is less about acquisition and much more about giving children first impressions. For this reason, this mediation is experience- and language-oriented, of course in accordance with the age characteristics of the children, that this process can work with modern ICT means and traditional techniques as well as with varied methods, should also be discussed in the lecture and, among other things, through the work of students be proven.

Keywords: speech loss, dialect, kindergarten, speech development

Hirschler Erzsébet

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

WIR > ICH – ZWEI > EINSPRACHIG

Ein Plädoyer für das zweisprachige Sopron.
Meine Familiengeschichte. Und nicht nur meine. Bruckner, Krisch, Jandl, Lichtl, Preidl, Trackl... ehrenwerte Namen mit bewegter Lebensgeschichte an der Grenze zu Österreich.

Die wunderschöne Innenstadt, deren Häuser immer noch mit Straßenschildern in zwei Sprachen versehen sind, hat vieles erlebt. Es gab Zeiten, in denen man sich für ein Land entscheiden musste, auch wenn man in einer anderen Sprache beheimatet war. Und es gab Zeiten, als es dafür eine Strafe gab. Deutsche Familiennamen wurden übersetzt, die Kinder und Kindeskinder haben statt der Muttersprache der Großeltern zyrillische Buchstaben gelernt und im Grenzgebiet Deutsch als Fremdsprache in der Schule.

Die Generation der Urgroßeltern, die mühelos in zwei Sprachen den Alltag gemeistert hat, ist am Lebensabend angelangt.

Wie könnte man den Reichtum der geschichtlich bedingten Zweisprachigkeit neubeleben und über den wirtschaftlichen Nutzen hinweg zum kulturellen Modell bzw. wieder zur Selbstverständlichkeit erheben? Grenzüberschreitende Projekte und frühe Sprachförderung im Primärbereich können diese Chance wahrnehmen und wesentlich zum Erfog beitragen. Doch wo gibt es Stolpersteine?

Mein Augenmerk richtet sich auf die Vergangenheit und Gegenwart meiner ehemals zweisprachigen Heimatstadt mit Ausblick in die Zukunft, da sich die Absolventinnen der Pädagogischen Fakultät für Deutsche Nationalitäten zum Ziel gesetzt haben, die heranwachsende Generation sprachlich zu betreuen und ihnen das immaterielle Erbe weiterzugeben. Nur durch Spiel und Spaß gelangen wir zur Sprache. Grundvoraussetzung zu diesem hehren Vorhaben sind profunde Kenntnisse der deutschen Sprache.

Die alltagsintegrierte und erlebnisorientierte Sprachförderung muss auch die Tradierung der Kultur beinhalten, die Freude an der harten Arbeit der Weinbauer sowie die Freude an der Sprache durch Lieder, Reime in Mundart Dies alles können Wurzel und Flügel bedeuten.

Die Nachfrage ist da. Schaffen wir das anspruchsvolle Angebot!

Schlüsselwörter: Zweisprachigkeit, Geschichte, Generationen, Kultur, Werte

We > I – Bilingual > Monolingual

Pleading in favour of bilingualism in Sopron.

It’s my life. And the life of many families in Sopron, past, present and hopefully future.

A town at the border to Austria, wonderful streets with names both in German and Hungarian. History, generations, culture, values. How can we save and share this precious treasure of bilingualism? At the Faculty of Pedagogy we support students in BA courses so as to become Ethnic Minority (German) Kindergarten Educators. Songs, rhymes in dialect, games and fun lead to the roots and give our students wings.

Keywords: bilingualism, history, generations, culture, values

Hirschler Erzsébet

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

A NYELVTUDÁS ÉRTÉKE ÉS A NYELVVIZSGÁK ÉRTÉKELÉSE, AVAGY KELL-E NEKÜNK A NYELVVIZSGA?

„...tanulni kell magyarul és világul,
tanulni kell mindazt, ami kitárul...”
(Nemes-Nagy Ágnes)

Nyelveket beszélni jó... volna. Ám sajnos a statisztikai adatok nagyon szolid emelkedést mutatnak a magyarországi lakosság magát az anyanyelvén kívül más nyelven is megértetni képes százaléka tekintetében. Találkozik-e a nyelvtudás és a nyelvvizsga? Miképp lehetséges, hogy a közoktatásban a világviszonylatban legtöbb nyelvóra az aktív nyelvhasználat terén világviszonylatban az egyik legrosszabb képet mutatja? Hol a helye a nyelvtudásnak a mai fiatalok életében? A nyelvvizsgát tevők életkori eloszlása szerint a 17–35 közötti korosztály vezet. Milyen cél vezérli a fiatalokat, hogy dokumentummal igazolhassák a hosszú, időnként rögös úton megszerzett tudásukat? Mit mérhet egy sikeres nyelvvizsga? Könnyítünk-e egy diplomás fiatal életén, ha nem kérjük rajta számon egy második nyelv legalább középszintű ismeretét? Milyen kompetenciák és stratégiák birtokába jutunk, ha az anyanyelvünkön kívül más nyelven/nyelveken is szót értünk a világgal? A nyelvvizsgák szintrendszerét meghatározó Közös Európai Referenciakeret egységesíti a követelményeket a minimumszinttől egészen a mesterszintig. Az értékelési skála kritériumai között szerepet kaptak olyan általános és nyelvi kompetenciák, mint például az interkulturális tudatosság vagy a szociolingvisztikai, illetve pragmatikai készségek, melyek ismerete a jövő értelmiségének a gondolkodását nagymértékben befolyásolhatja, horizontját szélesítheti, esetleges sztereotípiák korlátait lebonthatja. Ha pedig a jövő pedagógusáról beszélünk, nem felejthetjük el a minta motiváló erejének fontosságát. Az igényes, nyitott felnőtt érdeklődő gyermekeket nevel. Több nyelv ismerete kihat az anyanyelvhez való viszonyulásra is. Egy sikeres nyelvvizsga növeli a nyelvtanuló önbizalmát, valamint visszajelzés diáknak-tanárnak egyaránt: kijelölheti a továbblépés útját. Előadásomban példákon keresztül szeretnék rámutatni az élményközpontú nyelvtanulás és a nyelvvizsga, mint élmény fontosságára.

Kulcsszavak: nyelvtudás, világtudás, nyelvvizsga, készségek

THE VALUE OF LANGUAGE-KNOWLEDGE, VALUATION IN LANGUAGE-EXAMS DO WE REALLY NEED LANGUAGE-EXAMS?

It’s good to speak languages... would be at least. Statistics show a slight rise in Hungary, but the knowledge of languages still leaves a lot to be desired.

Where should we place the language exams? It is mailnly young people aged 17–35 who take part. Does the need or possibility of an exam encourage them?

CEFRL is a guideline of descriptions from the beginnigs to superior level (C1) The knowledge of a foreign language of course means much more than skills in a language. It brings students, learners closer to countries, cultures, people, a wider horizon.

If we consider our students at the Faculty of Pedagogy, we mustn’t forget how important it is for them to be able to motivate children by their own example. To set an example, is the best strategy, if not the only strategy. Learning, learning languages, as well, is discovering – and discovering is great experience and adventure!

Keywords: language-knowledge, world-knowledge, language-exams, skills

Verebélyi Gabriella

Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar

HOGYAN VÁLTOZTAK A NYELVI HÁTRÁNY ISKOLAI MEGJELENÉSI FORMÁI AZ ELMÚLT ÉVTIZED TÁVLATÁBAN?

A bemutatni kívánt kutatás egy 10 évvel ezelőtti kutatás *(Verebélyi 2019)* újragondolása a folyamatosan változó társadalmi-gazdasági-oktatáspolitikai környezet kontextusában (pl: a digitális médiahasználati szokások változása, a társadalmi szerkezet átalakulása (csepp alakú társadalom), online oktatás). Alapfeltevése az, hogy a gyermeki beszédproduktumok elemzése révén pontosabban megismerhetővé válnak a nyelvi hátrány megjelenési formái.

A 2010-12 között végzett kutatás főbb eredményei a következők voltak: Az első évfolyamon a hátrányos helyzetű és a nem hátrányos helyzetű tanulók bemeneti eredményei (expresszív nyelvi képességek) szignifikánsan nem tértek el egymástól a vizsgált függő változók tükrében. Azonban ez az állapot negyedik évfolyamra jelentősen megváltozott és a két csoport beszédprodukciós teljesítményei magas szintű szignifikáns eltérést mutattak, amely teljesítménybeli különbségek kilencedik évfolyamra tovább növekedtek. A jelen vizsgálat célja annak feltárása, hogy az utóbbi tíz évben jelentősen megváltozott nyelvi szocializációs környezet milyen szerepet játszik a gyermekek beszédfejlődésében. A korai gyermekkor megváltozott nyelvi szocializációs környezete milyen mértékben befolyásolja az első évfolyamot kezdő tanulók nyelvi képességeinek receptív (nyelvi feldolgozási) és expresszív (nyelvi kifejezés) oldalát a vizsgálati csoportok és egyéni teljesítmények szintjén? A 2010–2012 közötti vizsgálati eredményekhez képest milyen irányban és mértékben változott a vizsgálati csoportok teljesítménybeli különbsége különös tekintettel a nyelvi kifejező képességre? Hatékonyabban tudja-e a köznevelés a nyelvi hátrány kialakulását kezelni, mint 10 évvel ezelőtt?

A kutatási eredmények várható felhasználhatóságának tervei a köznevelés, illetve a felsőoktatás, ezen belül a pedagógusképzésre vetítve a következők: A pedagógusképzésben az atipikus fejlődés evidenciaként történő elfogadása, megfelelő felkészítés az atipikus fejlődésű tanulók hatékony oktatására-nevelésére!

- Verebélyi Gabriella (2019): *A nyelvi hátrány szerepe a tanulási akadályozottság kialakulásában.* Kézirat, Doktori (PhD) értekezés, PTE, Pécs, URL: https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/18700 (2022. május 15.)

Kulcsszavak: nyelvi hátrány, atipikus fejlődés, expresszív nyelvi képességek, receptív nyelvi képességek

SOPRONI EGYETEM | BENEDEK ELEK PEDAGÓGIAI KAR

Interreg Austria–Hungary
European Union – European Regional Development Fund
BIG_inn AT-HU

MATE MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM Neveléstudományi Intézet

HOW DID THE MANIFESTATION OF RESTRICTED LANGUAGE CODES CHANGE IN THE LAST DECADE?

The presented research is a new take on a study conducted 10 years ago *(Verebélyi, 2019)* in the context of the ever-changing social-economic-educational environment (for example, the shift in the consumption of digital media, online learning, the structural transformation of society – especially the drop-like tendency in the Hungarian class system). Its hypothesis is that through the analysation of children's communicational products, the manifestation of restricted language codes can be understood more accurately.

The main results of the study conducted between 2010 and 2012 are: The input results (expressive linguistic abilities) of first-grade students of underprivileged and not underprivileged students did no differ significantly when analysed through the studied variables. However, this position changed substantially by the time pupils entered fourth grade, and the two groups' performance via communicational products showed a high level, significant difference. These differences in performance further escalated by the time they entered ninth grade.

The aim of the current research would be to explore the role played by the significant transformation through the last 10 years of the socio-linguistic environment in pupils' linguistic development. To what extent does the transformed socio-linguistic environment in the early childhood influence the receptive (linguistic processing) and expressive (linguistic expression) side of first-grade pupils' linguistic abilities on the level of group and individual performances? Compared to the results of the study conducted between 2010-12, in which direction and to what extent did the differences of the studied groups' performance change, with a particular focus on the expressive linguistic abilities? Can the public school system manage the occurrence of restricted language codes more effectively, than 10 years ago?

The application of the research's results in the public education and higher education system, especially to the education of faculty members, is the following: the acceptance of the existence of atypical development as an evident fact, appropriate training for the effective education of pupils of atypical development!

- Verebélyi Gabriella (2019): *The role of restricted language codes in the formation of learning difficulties.* Manuscript, Doctoral (PhD) dissertation, University of Pécs, Pécs, URL: https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/18700 (May 15, 2022)

Keywords: restricted language codes, atypical development, expressive linguistic abilities, receptive linguistic abilities

Kopházi-Molnár Erzsébet[1] – Nagy Mónika Zita[2]

[1-2]*Pannon Egyetem Veszprém, Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar*

ONLINE ANGOL ÓRÁK

A pandémia alatti online oktatásnak már vége, de annak tapasztalatai sok hasznos információval szolgálnak a jövőre nézve. Carmen Carrillo és Maria Assunção Flores (2020) nagyon találóan ‘emergency remote teaching’ (sürgősségi távoktatás) vagy ‘emergency eLearning-nek (sürgősségi e-learning) nevezi az oktatás e formáját, és hangsúlyozza, hogy fontos minél többet megtudni annak potenciáljáról és használatáról. Léteztek digitális módszertanok az online oktatásra való áttérést megelőzően is, ezek használata azonban kiegészítő tevékenységként funkcionált. Hazánkban a digitális oktatásra való áttérésről szóló rendelet nem tartalmazott konkrét elvárást az online órák megtartásáról. Nemcsak a tanároknak jelentett azonban kihívást az új helyzet, hanem a diákoknak is, melyről Nagy – Fekete (2022) úgy vélekedik, „a közvetlen kapcsolattartás megszűnésével elvész a primer figyelem és a sokoldalú interakció”. A digitális oktatás ráadásul komoly készségeket igényel, ahogy arra Proháczik is rámutat (2020). Felmérésünkben olyan általános iskola alsó és felső tagozatán, továbbá középiskolákban tanuló diákokat szólítottunk meg, akik angol nyelvórán vettek részt az online oktatás során. A nyelvtanulás az online térben egy különösen speciális feladatot jelent, hisz egyszerre több készség fejlesztésének megvalósítása még a jelenléti órán is nagy kihívást jelent. Egy internetes kérdőív segítségével, hólabda mintavétellel közelítettük meg a célcsoportot: a kötelező idegen nyelvoktatás, azaz az általános iskola negyedik osztályától a középiskola végéig terjedő időszakot vettük alapul. Célunk az volt, hogy információt szerezzünk a tanulók online angol óráinak gyakorlati megvalósításáról. Ezért egyrészt a tanórák szervezésével és technikai megoldásaival kapcsolatban tettünk fel kérdéseket (órák látogatottsága, heti online óraszám, házi feladat), másrészt a tanórákon elsajátítandó készségek arányaira voltunk kíváncsiak (a tanórán elsajátított négy alapkészség, illetve a nyelvtan és a szókincs) és azok százalékos megoszlására fókuszált. Statisztikai módszerrel elemeztük a válaszokat több háttérváltozó vonatkozásában (nem, kor, településtípus, iskolatípus), illetve ütköztettük az eredményeket a tanulók szöveges válaszaival. A válaszokból az rajzolódott ki, hogy a nyelvtanárok főként (továbbra is?) a nyelvtan tanítását tűzték ki célként, illetve a beszédkészség fejlesztését. A válaszokból azt láthatjuk, hogy a beszéd helyett a számonkérés többnyire írásban történt, elmaradtak viszont a szódolgozatok, melyek a szótanulás számonkérését szolgálták volna, illetve a szóbeli feleletek aránya jóval elmaradt az írásbeli számonkéréstől. Sok diák szerint az órák egysíkúak, unalmasak voltak, vagy egyszerűen nem is volt online óra, a házi feladatokról sem kaptak mindig visszajelzést. Fodorné Tóth Krisztina (2020) tanulmányában olvashatjuk, hogy mit is érthetünk digitális, illetve távoktatáson, s erre hogyan kellett volna már korábban felkészülnünk, ami úgy tűnik hazánkban elmaradt, a pedagógusok eszköztára ezen a téren igencsak szegényes. Czirfusz – Misley – Horváth (2020) felmérésének eredményei is alátámasztják a tanárok digitális kompetencia fejlesztésének szükségességét, mely a jelen felmérésünkben is kirajzolódik. A házi feladat, melynek elmélyítő, gyakoroltató funkciója kellene, hogy legyen, pedig sok esetben egyenlővé vált a tanítás fogalmával.

Kulcsszavak: online oktatás, angol óra, digitális készség, számonkérés, nyelvi készségek fejlesztése

ONLINE ENGLISH LESSONS

Online teaching during the pandemic is over, its experience can provide a lot of useful information for the future. Carmen Carrillo and Maria Assunção Flores (2020) aptly call this form of teaching 'emergency remote teaching' or 'emergency eLearning and emphasize that it is very important to know as much as possible about its potential and usage. Digital methodologies had existed before the switch-over to online teaching as well, but they had functioned only as complementary activities. In our country the directive on the switch-over to digital teaching did not contain any specific requirements about teaching online. However, the new situation was a challenge not only for the teachers but for the students as well, about which Nagy – Fekete (2022) think that „primary attention and diverse interaction are lost with the termination of direct contact". Digital teaching requires serious skills, as it is pointed out by Proháczik (2020). In our survey we have addressed students in lower and upper primary school and in secondary school who had online English language lessons during the online teaching period. Learning a language in the online space means a particularly special task because the realization of the development of several skills at the same time is a major challenge even in a lesson when the students are present. We have approached the target group with the help of a questionnaire on the internet using the snowball method: we have taken the period ranging from the fourth grade of primary school to the end of the secondary school, namely the period of compulsory language learning for our basis. Our aim has been to gather information about the practical realization of the students' online English lessons. For this reason we have asked questions in connection with the organization and the technical solutions of the lessons (attendance at lessons, the number of weekly online lessons, homework), on the other hand we have been interested in the ratio of skills acquired during the lessons (the four basic skills during the lessons, furthermore grammar and vocabulary) and we have focused on their percentage share. We have analysed the answers with the help of statistical methods according to different background variables (gender, age, type of settlement, type of school), and we have also set the results against the answers written by the students. We have outlined from the answers that language teachers (still?) mainly focus on the teaching of grammar, and the development of speaking. From the answers it can be concluded that testing happens mainly in a written form instead of oral presentations and the pop quiz checking vocabulary was missing, which could test the new vocabulary presented, and the ratio of oral presentations fell far behind the written tests. According to several students, the lessons were simple and boring, or there were no online lessons at all, and they did not always get any feedback on homework, either. We can read in the study of Fodorné Tóth Krisztina (2020) what we have to mean by digital, or remote teaching and in what way we should be prepared for that, which seems to be missing in our country, the teachers' toolbox is quite empty in this field. The results of the survey by Czirfusz – Misley –Horváth (2020) confirm the need for the development of the teachers' digital skills, which can be observed on the basis of the present survey as well. Homework, which should have a deepening, practising function has equalled to the notion of teaching in several cases.

Keywords: online teaching, English lesson, digital skill, tests, development of language skills

Vódli Zsolt István

Soproni Szakképzési Centrum Fáy András Két Tanítási Nyelvű Közgazdasági Technikum

NYELVTANULÁS, GLOBÁLIS KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE, INTERKULTURÁLIS NEVELÉS AZ AFS CSEREDIÁK-PROGRAM SEGÍTSÉGÉVEL

A nevelés- és művelődéstörténet évezredes múltját áttekintve szembetűnő, hogy nagyon régi hagyománya van annak, hogy a diákokat, ifjakat egyes családok, felekezeti közösségük az otthonuktól, saját anyaiskolájuktól távolabbra, akár más országokba, más földrészekre küldték tanulni. Ennek egyes korszakokban, eltérő helyszíneken részben különböző okai, más-más céljai lehettek, ám többnyire közös célként azonosítható a más népek által használt, a diákok anyanyelvétől eltérő nyelv(ek) minél magasabb szintű elsajátítása. A nyelvtudás, a nyelvek alapos és széleskörű ismerete, a kiterjedt nemzetközi kapcsolatok és külföldi tapasztalatok mára már integráns részét képezik a felnövekvő generációk életének. A 20-21. század fordulóját jellemezve az interkulturális tanulás egyik fontos területeként, az idegen nyelv elsajátítása egyik kiemelkedő lehetőségeként említhetjük a diákcsere kapcsolatokat. Az előadás középpontjában egy önkéntességen alapuló, több mint 100 éves múltra visszatekintő, a világ 65 országában jelen lévő civil szervezet, az AFS törekvéseinek a bemutatása áll. Az előadást megalapozó kutatás főbb kérdései: Milyen többletet adhat a hagyományos, iskolai keretek között történő nyelvtanuláshoz a diákcsere-program? Mit értünk globális kompetenciák alatt, és hogyan lehetséges felkészíteni ezekre a diákokat? Miként járulhat hozzá az interkulturális neveléshez a diákcsere-kapcsolatok szervezése? Milyen eredményei és lehetőségei vannak a szervezet három évtizedes – eredetileg a legendás Eötvös Collegiumban indult – magyarországi működésének? A kutatás neveléselméleti és neveléstörténeti keretek között, különböző módszertani eljárásokkal igyekszik feltárni a válaszokat: az AFS múltját történeti forráselemzéssel, jelenbeli törekvéseit, eredményeit pedig hazai sajtócikkek dokumentumelemzésével, a csereprogramban részt vett diákok, tanárok és befogadó családok tapasztalatai nyomán rögzített esettanulmányok segítségével mutatja be az előadás. A kutatás eredményei fontos kiindulópontot jelenthetnek a diákcsere-programok minőségi kibővítéséhez tartalmi és létszámokat érintő vonatkozásban is. Így a bemutatásra kerülő elemzés legfontosabb gyakorlati haszna az lehet, hogy az AFS működésén keresztül a nyelvelsajátítás és az interkulturális tanulás szempontjából is fontos jó gyakorlatokat hozhat felszínre.

Kulcsszavak: interkulturális nevelés, diákcsere-program, nyelvelsajátítás, globális kompetencia

LANGUAGE LEARNING, GLOBAL SKILL DEVELOPMENT, AND INTERCULTURAL EDUCATION WITH THE HELP OF THE AFS STUDENT EXCHANGE PROGRAMME

If we look at the history of education and culture, we see that families and congregations used to send young people to faraway countries and continents to study. This practice had its purposes and goals depending on time and place. However, a common objective was learning languages spoken by other peoples and different from the student's native language(s) on the highest possible level. Language proficiency, extensive international connections, and foreign experience have by now become an integral part of the lives of future generations. At the turn of the 21st century, student exchange relationships are an important part of intercultural studies and an outstanding opportunity to master a foreign language. This lecture aims to introduce the goals of the AFS, a civil organisation founded over 100 years ago, entirely based on volunteer work, and present in 65 countries. The questions my research poses are as follows: What extra value do student exchange programmes give to traditional in-school language learning? What are global skills, and how can students develop them? In what way can student exchange relationships help intercultural education? What opportunities can be shown off, and what results have been achieved by the organisation during its three decades of operation (begun originally in the legendary Eötvös Collegium) in Hungary? I try to find the answers within the framework of the theory and history of education using different methods. I analyse historical sources relating to the history of the AFS, discuss newspaper articles, and examine case studies written from students', teachers', and host families' experiences. The results of my research can be a good starting point to further improve the contents of the student exchange programme and to increase student numbers. Finally, this analysis could lead to a very important practical outcome; that is to say, the AFS could create best practices in the fields of language learning and intercultural studies.

Keywords: intercultural education, student exchange programme, language learning, global competence

Kocsis Rita

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola

UNTERSUCHUNG DER WAHRNEHMUNGEN VON MENTOR-LEHRERN MITHILFE DER QUALITATIVEN INHALTSANALYSE VON MAYRING

In meiner Forschung habe ich untersucht, wie MentorInnen die Kompetenzen von Lehrer Innen in Ungarn wahrnehmen. In meiner Studie folgte ich dem kombinierten Paradigma, das in der aktuellen internationalen Forschungsmethodik vorherrscht, basierend auf Creswells interpretativem sequentiellen Designmodell. Die Untermethode (quantitative Studie mit selbst entwickeltem Fragebogen) ging der Hauptmethode (qualitative Studie mit dem Tiefeninterview nach Seidman) voraus. Mein Ziel war es, die Informationen zu erhalten, die notwendig sind, um die tieferen Zusammenhänge zwischen den durch die Hauptmethode aufgedeckten Daten zu untersuchen *(Sántha, 2009)*. Die Ausrichtung der qualitativen Inhaltsanalyse erfolgte auf der Grundlage des inhaltsanalytischen Kommunikationsmodells von Mayring. Zu den grundlegenden Formen der Interpretation gehörte die deduktive kategoriale Analyse, einschließlich der inhaltlichen Strukturierung *(Mayring, 2000, 2012)*. In meiner Forschung haben sich die beiden methodischen Kulturen gegenseitig ergänzt. sie erleichterten die Erforschung von Kausalzusammenhängen und vermittelten ein differenzierteres Bild meines Forschungsthemas. Die Relevanz meiner Forschung zeigt sich darin, dass die Erforschung des Lehrerbildner-Kompetenzsystems einerseits und des Mentorenberufs als Profession andererseits in der internationalen und nationalen Bildungsforschung noch viel Potenzial birgt. Die methodologische Relevanz meiner Forschung ist durch die Anwendung der Mayring'schen Inhaltsanalyse gegeben, die in der einheimischen qualitativen Forschung noch weniger bekannt ist.

- Sántha Kálmán (2009): Körkép a hazai kvalitatív pedagógiai kutatásokról = Überblick über die qualitative pädagogische Forschung in Ungarn. *Iskolakultúra*, 19 5-6., pp. 86-96.
- Mayring, Philipp (2000): Qualitative Inhaltsanalyse. *Forum Qualitative Sozialforschung*, Vol. 1, No. 2, Art. 20 – Juni 2000 URL: https://bit.ly/38xNBk5 (2022. 05. 15.)
- Mayring, Philipp (2012): Qualitative Inhaltsanalyse. Ein Beispiel für Mixed Methods. In: Gläser-Zikuda et al.: *Mixed Methods in der empirischen Bildungsforschung*. Waxmann, Münster. pp. 27-36.

Schlüsselwörters: Wahrnehmungen von Mentor-Lehrern,
Kompetenzen in der Lehrerausbildung, kombiniertes Paradigma,
Mayrings inhaltsanalytisches Kommunikationsmodell

INVESTIGATING THE PERCEPTIONS OF MENTOR-TEACHERS WITH THE HELP OF MAYRING'S QUALITATIVE CONTENT ANALYSIS

In my research, I investigated the mentor teachers' perceptions of teacher training competences in Hungary. In my study, I followed the combined paradigm prevalent in current international research methodologies based on Creswell's interpretative sequential design model. The sub-method (quantitative study with a self-developed questionnaire) preceded the main method (qualitative study with Seidman's in-depth interview). My aim was to obtain the information necessary to explore the deeper relationships between the data revealed by the main method *(Sántha, 2009)*. The direction of the qualitative content analysis analysis was based on Mayring's content analysis communication model. Among the basic forms of interpretation, I used deductive categorical analysis, including content structuring *(Mayring, 2000, 2012)*. In my research, the two methodological cultures functioned as complementary to each other. They facilitated the exploration of causal relationships and provided a more nuanced picture of my research topic. Based on my research, it can be concluded that the teacher educator competence system is rather unilaterally present in the mentor teachers' thinking, significantly stronger on the attitudinal level than in terms of skills and knowledge. The relevance of my research is shown by the fact that the exploration of the teacher educator competence system on the one hand, and the mentor teacher profession as a profession on the other hand, still holds a lot of potential in international and domestic educational research. The methodological relevance of my research is given by the application of Mayring's content analysis, which is still less known in domestic qualitative research.

- Sántha Kálmán (2009): Körkép a hazai kvalitatív pedagógiai kutatásokról = An overview of qualitative pedagogical research in Hungary. *Iskolakultúra*, 19 5-6., pp. 86-96.
- Mayring, Philipp (2000): Qualitative Inhaltsanalyse. *Forum Qualitative Sozialforschung*, Vol. 1, No. 2, Art. 20 – Juni 2000 URL: https://bit.ly/38xNBk5 (2022. 05. 15.)
- Mayring, Philipp (2012): Qualitative Inhaltsanalyse. Ein Beispiel für Mixed Methods. In: Gläser-Zikuda et al.: *Mixed Methods in der empirischen Bildungsforschung*. Waxmann, Münster. pp. 27-36.

Keywords: mentor teachers' perceptions, teacher training competences, combined paradigm, Mayring's content analysis communication model

Antolin Drešar, Darja

Univesity of Maribor, Faculty of Education, Department for Preschool Education

PRESCHOOL CHILDREN REPRESENTING THEIR UNDERSTANDING OF MEASUREMENT THROUGH DRAWINGS

Children encounter measurement as early as preschool age. Researchers have taken a variety of approaches to explore children's understanding of measurement. In our study, we chose to investigate preschool children's understanding of measurement through drawings. Drawings are often a research tool in various educational settings and are also extremely useful in the study of early mathematics learning. To investigate preschool children's understanding of measurement, we gave the children five drawing tasks that allowed us to examine how the children understood different measurement attributes and which ones they were most familiar with. We were particularly interested in how children perceived themselves in relation to measurements and how they understood length and mass. We also wanted to investigate what their drawings revealed about their perceptions of the ruler and the clock.

The study involved 27 preschool children, ages 5–6, who had had little formal experience with measurement in kindergarten until the study was conducted.

The results showed that despite their infrequent formal experiences with measurement, the children demonstrated considerable experience with measurement through drawings. Of all the measurement attributes, they were the most familiar with measuring lengths, as most of them drew themselves measuring lengths. In addition, the results showed that most of the children understood comparison in measuring, as most of the participating children were able to represent the difference between something high and low and between something heavy and light.

However, the drawings of a ruler and a clock indicated that the children need more experience with these objects, as their drawings often included symbols other than numbers and the units were often inadequately illustrated.

In addition to the analysis of the children's drawings, the children's explanations of what their drawings show also contributed to a better understanding of the children's ideas about measurement.

Keywords: mathematics education, measurement, preschool education, drawings, measurement attributes

Gomes, Alexandra[1] – Cacciolari Bordini, Letícia[2] – Camargo Filho, Paulo Sérgio de[3]

[1]*CIEC/IE, Universidade do Minho, Portugal*
[2-3]*Universidade Tecnológica Federal do Paraná, Brasil*

THE CREATION OF GAMES ON THE SCRATCH PLATFORM BY FUTURE TEACHERS AND THE DEVELOPMENT OF CREATIVITY

The skills needed for the 21st century call for changes in school curricula so that all students can respond to everyday demands. For development in several aspects, new skills and human abilities are needed. Creativity is one of the aspects that needs to be developed among the skills of the 21st century. The process of autonomy and creativity is developed through interaction, criticality and production of new ideas. Therefore, educational environments must enable autonomy, creativity, collaboration, investigation and learning through practice. In kindergarten, children learn by engaging in creative processes, imagining, creating, playing, sharing, reflecting, and so on, in a spiral of creative learning. However, as the years go by, students become less involved in the creative processes. To encourage and modify these environments, it is possible to reconcile the use of SCRATCH with principles of STEM education (science, technology, engineering and mathematics). Indeed, SCRATCH is inspired by the 4Ps of creative learning: projects, passion, peers and play. All of these principles can also be found in STEM education.

In this context, the problem arises of how to build an environment conducive to developing creativity through the construction of games on the SCRATCH platform and what are the signs of creativity that students demonstrate throughout the process. The game is related to group work and creativity, as students feel motivated, curious and interested in the process. Creating games, or even using them, can be considered a learning strategy, when used properly.

In this communication we intend to present an ongoing project, involving future educators/teachers, whose main objective is to design a game creation environment, using SCRATCH and based on the principles of STEM education. Using the methodology of the WASH program (Workshop Software and Hardware Aficionados), the purpose is for students to produce games on the SCRATCH platform, think of rules, gather content, especially Mathematics, that they deem necessary for the game and for enrichment in the classroom.

Molnár Gábor[1] **– Domokos Áron**[2]

[1-2]*Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Neveléstudományi Intézet*

WHIG BIG PIC 4 KIDS, OR HOW (NOT) TO TEACH CHILDREN HISTORY VIA GRAPHIC NOVELS

As Maksa Gyula points out, „ever since its birth in the nineteenth century, many authors have regarded comics as an efficient medium of popular science education" *(Maksa 2010, 36)*. The recent graphic novel series Sapiens: A Graphic History, an adaptation of Yuval Noah Harari's 2014 best-seller Sapiens – A Brief History of Humankind clearly applies for this role on the global scene. Our paper examines the first two volumes, so far published, in the series from an ideology critique point of view. The first part of our analysis briefly deals with the original book, exploring its vision of humankind, society, and history, its fundamental historical-philosophical premises as well as its ideological commitments. On the one hand, we locate the work within the context of the recently revived stream of comprehensive historical overviews and theories that can be termed, borrowing David Christian's term, Big History. On the other hand, we see it as one of the most characteristic contemporary representatives of the mainstream liberal vision of history (in Herbert Butterfield's term, the Whig Interpretation of History). In the main part of the paper, we turn our attention to the graphic novel adaptation. We appraise it from a didactic angle, showing excellent, and more questionable, educational techniques. But we also examine how, during its rendition into this new genre of discourse, the above mentioned features of Harari's book change: whether they get amplified, distorted, lost or absorb difficulties and contradictions. We focus on the overt purpose of, and detectable hidden agenda behind, the change of medium, and how successfully they are met in the books. We show examples of where and how the educational purpose aiming to reach younger generations turns into more or less concealed propaganda. This, in turn, calls for an evaluation of the volumes in terms of educational ethics.

- Yuval Noah Harari – David Vandermeulen – Daniel Casanave: Sapiens : A Graphic History Vol. 1: The Birth of Humankind. Harper Perennial, 2020 | Vol. 2: The Pillars of Civilization. Harper Perennial, 2021.

Keywords: comic studies, graphic novel, ideology critique, history education, Yuval Noah Harari

Angeli Csenge

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola

EXAMINATION OF THE TRAINING AND OUTCOME REQUIREMENTS OF SPECIAL EDUCATION TEACHERS AND CONDUCTORS IN THE CONTEXT OF DIGITAL EDUCATION

The digital education of children with disabilities and the development of their digital competences are very important, as they can provide a basis for their self-expression, communication and independent living. The question arises whether the initial training of special needs teachers and conductors provides a solid basis for teaching the use and application of ever-evolving ICT tools. How specific are the digital competencies set out in the Training and Outcome Requirements? To what extent does the initial training require the development of digital competencies? And to what extent does it rely on the lifelong learning needs of the in-service training system and the teacher? In my presentation, my aim is to determine how and to what extent the development of this area of competence – which has a great importance in Hungarian special education teacher and conductor trainings – appears in the Training and Outcome Requirements belonging to the professions.

ICT tools born from foreign adaptations and developed in Hungary that are focusing on the accessibility of the education of children with disabilities – digital diagnostics or renewable procedures that facilitate communication – are gaining ground in our country. However, the adequate use and proper education of these tools in practice also requires the existence of appropriate competencies among the educators working with the child. There is a number of literature on digital competencies, the challenges of the informal society of the 21st century, and we can also find a number of scientific works whose aim is to present new solutions. I could not find any processing of the Training and Output Requirements of special educators and conductors along the digital competencies in the light of our challenges today.

I used mixed methodology to process the training and output requirements of the special education teacher and conductor undergraduate programs. PSPP was used for the quantitative analysis and MAXQDA 2022 software was used for the qualitative analysis.

During the professional processing of the undergraduate programs in the Training and Output Requirements, the two programs were grouped by profession and specialization and they were compared with each other. Further trainings available in Hungary that are focusing on the development of digital competence of teachers help to further interpret my results.

Based on the results, the future direction of the basic training of the two professions in the field of digital competence development can be rethought. Further research can be made among special educators and conductors, assessing the digital competencies of professionals and identifying their views and needs in this regard.

Keywords: Digital education, training and outcome requirements, special education teacher and conductor responsibilities, competencies

Peña-Sánchez, Noemí

University of La Laguna, Spain

INTERDISCIPLINARITY IN HIGHER EDUCATION: AN EDUCATIONAL ACTION ENGAGED WITH ART AND CULTURAL DIVERSITY

Within the framework of the innovation and educational transfer Project entitled Multiculture Art Matters: an interdisciplinary art Project based on Socially Engaged Art Education, we share an interdisciplinary educational action between subjects of three undergraduate and postgraduate degrees of the University of La Laguna (Degree in Art History and Degree in Primary Education Teacher, Master's Degree in Use and Management of Cultural Heritage). This initiative aims to raise awareness of future educators and cultural mediators about the need of expanding the diversity of artistic referents that shape our visual culture. We are making visible other proposals which bear witness to the diversity that characterizes our multicultural society.

Starting with the Master's and Art History degree, the specific contents of each subject are studied from the approach of art and cultural diversity, identifying gender issues, ethnic and racial diversity, diversity of abilities and mental illness. These themes represents the three lines of inquiry in which students create their own group audiovisual materials. All the works are published virtually as an audiovisual archive of the interdisciplinary project, which is shared by all the students and faculty involved in the project. Subsequently, this resource is used by preservice teachers to develop their own engaged art educational projects. Some results of this initiative shows how art have a pedagogical value in raising awareness about diversity and equity.

Keywords: cultural diversity, socially engaged art education, interdisciplinarity, equity pedagogy

Raułyk-Dumanow, Małgorzata[1] **– Lewandowka, Elwira**[2]

[1-2]*University of Bielsko-Biała*
Department of Humanities and Social Sciences
Institute of Modern Languages, Poland

THE IMPORTANCE OF TRANSVERSAL SKILLS IN BLENDED LEARNING AND TEACHING

In a world where people regardless of their education, lack skills allowing them to thrive on the job market, adaptation and (r)evolution in educational policies seems a must. It has to be acknowledged, however, that transversal skills are not usually considered salient elements of educational policies around Europe in the context of education. It means that students are forced to develop them outside of the school context. At the same time, however, they are considered vital for individuals as they seem to penetrate all aspects of people's adult lives. In the presented paper we want to address the concept of transversal skills and the perception of teachers regarding it. Moreover, we aim to present the results of a study aimed at determining the level of the transversal skills' concept recognition and its application in the context of regular, face-to-face classroom practices and blended learning and teaching scenario, which due to the Covid-19 pandemic, has permeated the educational facilities all around Europe as a leading teaching practice. The new online modus operandi makes it even harder to practically address transversal skills, thus we aim to strengthen the importance of the concept among educators and researchers.

Keywords: transversal skills, modern education, blended learning

Bacalja, Robert[1] – Ivon, Katarina[2] – Proroković, Jakov[3]

[1]*Palacký University, Faculta of Education*
Department Primary and Pre-primary Pedagogy
[2-3]*University of Zadar*
Department of Teacher and Preschool Teacher Education

CHILDREN'S LITERATURE BY IVAN BLAŽEVIĆ, A PRIEST IN KÓPHÁZA (CRO. KOLJNOF)

The paper outlines different aspects of the literary work done by the Priest Ivan Blažević (Frankenau 1888 – Szombathely (cro. Sombatel) 1946), who has, aside from the child-oriented texts, also written works intended for adults. In the context of Germanic, Hungarian, Slovak and Czech culture, a new literary heritage was being created by a fraction of Croatian people who have made the area of western Hungary their new Homeland since their arrival in the 16th century. Cultural activity was especially evident at the beginning of the twentieth century, with notable figures such as Mate Meršić Miloradić, who has also presented himself as a children's poet, being the heralds of the flourishing Croatian cultural and literary achievements in western Hungary. The national language and culture are always emphasized as an important determinant of identity, and it is in this sense that these essential markers of identity develop in the familial and scholastic context at an early age. This paper evaluates the work of Ivan Blažević, who continued Meršić's poetry and was also published as a children's poet, especially in Male Crikvene i Školske Novine, published in Vienna (Pajngrt) from 1930 to 1939. In literary history, he is described as "the first poet for schoolchildren" (Benčić, 1995: 265). Apart from children's poetry, his literary interest was evident in children's prose and translations, especially in the intriguing translation of the Happy Prince by Oscar Wilde as the "Blažen kraljić" in the Burgenland Croatian language.

Keywords: Ivan Blažević, chidlren's literature, Burgenland Croatian, translation of the Happy Prince

Jopek-Bizoń, Małgorzata

University of Bielsko-Biala, Poland

SUPPORTING CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS IN THE PROCESS OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE IN POLISH SCHOOL REALITY

Teaching foreign language to students with special educational needs (SEN) presents a lot of challenges for teachers and their parents. Undoubtedly, the strategies, methods and techniques used by the teachers must combine with the children individualities. In the recent time numerous changes in Polish educational concept of teaching students with SEN are clearly noticeable. They are related to the ministerial directives, school organizing, pedagogical and psychological support. However, developing language competences among students with SEN during Covid-19 pandemic proved to be challenging and showed the next fields where improvement and changes should be made. One of the fields where improvements should be introduced is the area of cooperation between a foreign language teacher and the learning support teacher. Taking into account the above consideration, it was decided to take a closer look at the specificity and quality of cooperation between both of them. The study included a survey among respondents consisted of teachers who work with students with special educational needs statements. The diagnostic survey was conducted in April 2021 in the Śląskie Voivodeship, Bielsko-Biała subregion, Żywiec poviat, among teachers of two primary schools located in a rural environment.

Analysis and final conclusions of the research are presented in the following categories:

- spatial organization of the class, number of lessons, ways of student participation in the class activities, contact between teachers and students' parents;
- cooperation between English language teachers and learning support teachers - methods, teaching aids, adaptation to the student's needs;
- teaching methods and aids used by English language teachers while working with students with autistic spectrum disorder;
- ways of cooperation between surveyed teachers in order to support students with SPE;
- the most common problems with autistic students, including Asperger Syndrome, during English lessons;
- attitudes of the learning support teachers towards autistic students, including Asperger Syndrome.

Keywords: education, special educational needs, English language teacher, support teacher, foreign language, education, special educational needs, English language teacher, support teacher, foreign language, students with SEN

Kitzinger Arianna

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

THE LANGUAGE OF THE KINDERGARTEN – THE LANGUAGE IN THE KINDERGARTEN

Each profession has its own terminology and educational sciences are not an exception either. Terminology basically belongs to the territory of linguistics, yet it is unavoidable to delve into the related profession we examine, which in this case is kindergarten pedagogy. According to the different professions several dictionaries have been published which explain the words either from synchronic (present-day usage) or diachronic (etymological) aspects; or sometimes from both. Although there are well-known English language dictionaries of business, medicine, engineering, linguistics or pedagogy, the choice is limited in terms of early childhood education and care (ECEC) in spite of the fact that nursery and kindergarten staff do use special terms in their everyday routine. These terms are usually taught to teacher trainees in their L1 during their university studies, mostly in the framework of pedagogy or psychology; to a much smaller extent in linguistics.

The major aim of the presentation, on the one hand, is to get more conscious of our terminology and be more capable to explain the characteristic features of the Hungarian kindergarten system through words, i.e. to explain Hungarian education and culture in English. On the other hand, it will give the international audience a brief overview and, hopefully, an example of how to explore and explain L1 terms in a foreign language.

In the first part of the presentation, after a brief overview of the sociolinguistic background, a special Hungarian ECEC vocabulary is explored and explained on the basis of the Kindergarten mini-lexicon and with the help of the Hungarian etymological dictionary. From the corpus of the mini-lexicon and Basic National Programme of Kindergarten Education, the research analyses kindergarten terminology from different aspects, i.e. it will deal with the names of the educational context (institutions, documents and training), the actors (staff and children), spaces (indoor and outdoor) and activities.

In the second part, a recently discovered field of sociolinguistics will be in the limelight, i.e. investigating the linguistic landscape. The presentation will introduce a mini ethnographic observation in the affiliated kindergarten of Benedek Elek Faculty of pedagogy where, besides the Hungarian language, foreign languages (German and English) are also developed. Moreover, the manifestation of Braille writing will be presented as well. This part of the presentation can be a novelty as school landscapes are scarcely explored; not to mention the kindergarten landscape.

As a result, kindergarten terminology, especially due to the research of the linguistics landscape, will show its new facet which might be instructive for both kindergarten teachers and trainees. The educational relevance can be the benefit of improving our competence, via analysing words and phrases, in explaining the characteristic features of Hungarian kindergarten education, which definitely helps to improve intercultural skills as well. An extra benefit can be the extension of the research by bringing it onto the international plateau.

Keywords: terminology, text analysis, linguistics landscape, intercultural approach

15. SZIMPÓZIUM: STEM TECHNOLÓGIAI FEJLŐDÉS-OKTATÁS-TÁRSADALOM

A szimpózium elnöke: Prof. Dr. Lükő István
A szimpózium opponense: Dr. habil Molnár György

Bemutatjuk a STEM elvi és gyakorlati kérdéseit az Új NAT, a pedagógusképzés aspektusából. Fő célunk, hogy a tudományok integrációja mentén szemléltessük a széles spektrumú tanulói tevékenységeket, a technológiai fejlődés társadalmi hatásait.

Nem csak az új NAT-hoz kapcsolódóan, hanem a széles értelemben vett technológiai fejlődés kihívásai szempontjából fontos, hogy a Technológia tanulási terület lett a köznevelésben. A komplex, integrált szemléletű STEM filozófiájához igazodó Technika és tervezés moduljainak tanítási tanulási folyamataiban fontos a pedagógus hallgatók felkészítése, a kutatásokra épülő tanterv és tananyag fejlesztés.

A szimpóziumnak keretet adó, a Kétféle technológia című előadás bemutatja a technológiai fejlődés 3 fő tényezőjét. Ismerteti a STEM fogalmi kereteit, integráló tantervi tanulásszervezési elveit. Bemutatja a mérnökképzés szakjainak a vizsgálati eredményeit, valamint a technológiai fejlődés a digitális átállás, a digitális pedagógia és korszakainak a jellemzőit.

A Technika és tervezés tantárgy tartalmi és módszertani megújulása c. előadás bemutatja a NAT 2020 Technológia tanulási területének Technika és tervezés tantárgyának a feladatait a műszaki kultúraközvetítés terén. Leírja és elmezi a változásokat, a STEM integrált felfogásához való illeszkedését, a tanítóképzésben való hasznosulását.

A Kihívások és lehetőségek a STEM területek oktatásában című előadás bemutatja azokat a módszereket, jógyakorlatokat, amelyek a kihívásokra keresik a választ a tanító és gyógypedagógia szakok képzésében. Érzékelteti, hogy a matematikai és technikai-technológiai ismeretek hogyan kapcsolódnak össze a robotika, a kódolás és az algoritmizálás témáiban.

Negyedik előadásunk címe: A Technika és tervezés tantárgy és az iskolakert lehetőségei a STEM területén. Az előadás bemutatja a hatályos NAT-ban és kerettantervben a Technika és tervezés helyét és céljait, lehetőségeit, különös tekintettel a Kertészeti technológiák modulra és az iskolakertre. A kutatás és tantervfejlesztés eredményeit felhasználták egy többszerzős tankönyvben.

Kulcsszavak: STEM, algoritmus, technológia és tervezés, iskolakert, műszaki kultúraközvetítés

15. Symposium: STEM Technological Development-Education-Society

The chairman of the symposium is Prof. Dr. István Lükő
Opponents of the symposium: Dr. habil Molnár György

We present the theoretical and practical issues of STEM from the aspect of New NAT, teacher training. Our main goal is to illustrate the wide range of student activities and the social impact of technological development along the integration of the sciences.

Not only in relation to the new NAT, but also to the challenges of technological development in the broadest sense, it has become important that Technology has become an area of learning in public education. In the teaching and learning processes of the Techniques and Design modules, which are in line with the philosophy of the complex, integrated approach, it is important to prepare pedagogical students and to develop curricula and curricula based on research.

The presentation entitled Two Types of Technologies, which provides the framework for the symposium, presents the 3 main factors of technological development. It describes the conceptual framework of STEM and the principles of integrative curriculum learning organization. It presents the results of research in the fields of engineering education, as well as the characteristics of technological transition, digital pedagogy and its era. Content and methodological renewal of the subject of technique and design c. lecture presents the tasks of the subject of Technology and Design in the field of technical culture in the field of technology learning of NAT 2020. Describes and explains the changes, their fit with the integrated approach to STEM, and their use in teacher education. The presentation Challenges and Opportunities in the Teaching of STEM Areas presents the methods and good practices that seek answers to the challenges in the training of teaching and special education courses. It illustrates how mathematical and technical-technological knowledge are linked in the topics of robotics, coding, and algorithmization. The title of our fourth lecture: The subject of Technology and Design and the possibilities of the school garden in the field of STEM. The lecture presents the place and goals and possibilities of Technology and Design in the current NAT and framework curriculum, with special regard to the Horticultural Technologies module and the school garden. The results of the research and curriculum development were used in a multi-author textbook.

Keywords: STEM, algorithm, technology and design, school garden, technical culture mediation

Lükő István

Soproni Egyetem

KÉTFÉLE TECHNOLÓGIA. TECHNOLÓGIAI FEJLŐDÉS ÉS OKTATÁS

Az előadás tartalmi keretet ad a szimpózium többi előadásához, továbbá bemutatja a technológiai fejlődés hatótényezőit és szakaszait. Érzékeltetjük a csúcstechnika széleskörű elterjedését (okostelefon, intelligens otthon, okos jármű, okos erdő stb.) Kvalitatív elemzésekkel bemutatjuk a közoktatási és tanári szakok tantervi részleteit és a mérnöki szakok, tevékenységek alakulását.

A STEM modell egy tantervszervezési módszer, amelyben a matematika a természettudományok, a technológia, a mérnöki tudományok tartalmait integráltan fogja össze és fejleszti a kompetenciákat. A fogalmak mentén előkerülő probléma alapú (PBL), kutatásalapú tanulási modellek (IBL) képezik az egyik elméleti keretet, valamint ezek természettudományos nevelés-oktatás vonzatai. A kétféle technológia értelmezése egyrészt a tanulási tartalmakhoz, másrészt a feldolgozás didaktikai-módszertani megoldásaihoz köthető. E kettő szerves összekapcsolódása a digitális pedagógiában, tanulásban valósul meg. Az új szemléletű, a technikai fejlődés kihívásaira válaszoló NAT-ban megjelenik a Technológia tanulási terület két tantárggyal. Kvalitatív módszerrel vizsgáltuk és elemeztük:

- a STEM oktatás sürgető szükségességét, fogalmi lényegét, a kapcsolódó tanuláselméletek forrásait (Todd R. Kelley, Nagy L.-né, Korom E., Csapó B., Kárpáti A.),
- az új NAT technológia tanulási terület két tantárgy moduljait,
- a kapcsolódó 3 tanári szak legújabb KKK-it,
- feltártuk a technológiai fejlődés hatótényezőit, szakaszait,
- a mérnöki tevékenység változásait 8 ország egyetemeinek mérnöki szakjainak elnevezését és leírását (35 szak).
- A technikai fejlődés trendjét, és szakaszait egy modellben foglaltuk össze. Megállapítottuk, hogy a villamosenergia széleskörű elterjedése, az automatizálás és az informatika volt a három legfontosabb fejlődési tényező.
- Modellben foglaltuk össze a digitális pedagógia és az oktatástechnológia fejlődési szakaszait és jellemzőit.
- Megállapítottuk, hogy a mérnöki tevékenységre és képzésre a multi,-és interdiszciplinaritás a jellemző, amely tükröződik a szakok elnevezésében (Audio és zenetechnológia, ipari környezetvédelem és recycling, fenntarthatósági mérnök, nemzetközi bányamérnök)
- A STEM módszertani lehetőség, tanulási stratégia, a való élet kihívásait beépítő tanulási forma.
- Fontos az anyag- és energia-szemlélet formálása, amelyet szintén jól szolgál a STEM.

Kulcsszavak: STEM, anyagtechnológiák, IKT, digitális pedagógia, NAT és tanulási területei

TWO TYPES OF TECHNOLOGY. TECHNOLOGICAL DEVELOPMENT AND EDUCATION

The presentation provides a content framework for the other presentations of the symposium, as well as the factors and stages of technological development. We present the widespread use of high technology (smart phone, smart home, smart vehicle, smart forest, etc.).

The STEM model is a curriculum organization method in which mathematics integrates the contents of science, technology and engineering in an integrated way and develops competencies.

Problem-based (PBL), inquiry-based learning models (IBL), which emerge along the concepts, are one of the theoretical frameworks and their implications for science education. The interpretation of the two technologies can be related to the learning contents on the one hand and to the didactic-methodological solutions of the processing on the other hand. The organic connection of these two is realized in digital pedagogy and learning. In the NAT, which takes a new approach and responds to the challenges of technical development, the Technology Learning Area appears with two subjects. We examined and analyzed with a qualitative method:

- the urgent need and conceptual essence of STEM education, the sources of the related learning theories (Todd R. Kelley, Nagy L.-né, Korom E., Csapó B., Kárpáti A.),
- two subject modules in the new NAT technology learning area,
- the latest JRCs of the 3 related teacher disciplines,
- we explored the factors and stages of technological development,
- changes in engineering activities, naming and description of engineering courses at universities in 8 countries (35 courses).
- The trend and stages of technical development are summarized in one model. We found that the widespread use of electricity, automation, and information technology were the three most important development factors.
- We summarized the developmental stages and characteristics of digital pedagogy and educational technology in a model.
- We found that engineering and training are characterized by multi- and interdisciplinarity, which is reflected in the names of the majors (Audio and Music Technology, Industrial Environment and Recycling, Sustainability Engineer, International Mining Engineer).
- STEM methodological possibility, learning strategy, a form of learning that incorporates the challenges of real life
- It is important to form a material and energy approach, which is also well served by STEM.

Keywords: STEM, materials technologies, ICT, digital pedagogy, NAT and learning areas

Velner András

MATE Kaposvári Campus Neveléstudományi Intézet

A TECHNIKA ÉS TERVEZÉS TANTÁRGY TARTALMI ÉS MÓDSZERTANI MEGÚJULÁSA

Az előadás bemutatja a Nemzeti Alaptanterv 2020 Technológia tanulási területének Technika és tervezés tantárgyának vállalásait a technikai nevelés és műszaki kultúraközvetítés vonatkozásában. Leírja és elemzi a változásokat, melyeket a tantervi alkotóteam célul tűzött ki a tantárgyi reform részeként, valamint a STEM integrált felfogásához való illeszkedését.

A Technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotómunka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával.

Az előadás kvalitatív módon értékeli a javasolt tevékenységeket az egyes tantárgyi modulokban és figyelembe veszi az egyes szaktanári fórumok és felmérések visszajelzéseit a tanítási körülményekről. Összehasonlítja a NAT korábbi változatának elemeivel.

Az immár 2020 szeptemberétől bevezetésre kerülő tantárgy eredményesen bővíti az élménypedagógia – egyébként oktatási hagyományaiban is meglévő – eszköztárát. Táblázatban kimutatjuk a legfontosabb változásokat. Kiemeljük a tárgyalkotás, a funkcionális ismeretszintetizálás kompetenciafejlesztő hatását.

A 2020-as Nemzeti Alaptanterv és a Kerettanterv rögzíti és meghatározza a technika tanításának rendjét, módszertani szabadságában nemcsak bővül a 2012-es NAT-hoz képest, hanem felső tagozatos választható moduljaiban mind a közoktatási intézmény pedagógiai programjához, mind az iskolai lehetőségekhez eredményesebben adaptálható.

Kulcsszavak: tanterv, kompetenciák, kapcsolatok, javasolt tevékenységek, modulok

CONTENT AND METHODOLOGICAL RENEWAL OF THE SUBJECT OF DESIGN AND TECHNOLOGY

The lecture presents the commitments of the National Core Curriculum 2020 Technology Learning Area and the Design and technology subject in respect of the technical education and technical culture mediation. Describes and explains the changes that the curriculum creative team has set sights on, as well as reforming the integrated approach to STEM.

The Design and technology subject focuses on the problem-solving thinking, acquiring of knowledge through own experience, it means the fulfillment of the creative designer and creative work, traditional craft work and usage of the modern digital technologies.

The lecture evaluates the proposed activities in each subject module in a qualitative way and cosiders the feedbacks from the subject teacher forums and surveys on the teaching conditions. It compares the results with elements from an earlier version of National Core Curriculum 2020.

The subject, which will be introduced from September 2020, will successfully expand the range of tools in experiential pedagogy, which also exists in its educational traditions. The table shows the most important changes. We emphasize the competence-developing effect of object creation and functional knowledge synthesis.

The subject, was introduced from September 2020, successfully expands the tools of experiential pedagogy – also exist in its educational traditions, appears artwork and the functional synthesis knowledge. With charts we show the most important changes. We emphasize competence-developing effect of the artwork, and the functional knowledge synthesis.

The 2020 National Core Curriculum and the Framework Curriculum records and define the order of teaching technology, and not only expands methodological freedom compared to the 2012 National Core Curriculum, but can be more effectively adapted to both the pedagogical program and school opportunities in senior class optional modules.

Keywords: curriculum, competencies, contacts, suggested activities, modules,

Petzné Tóth Szilvia

Széchenyi István Egyetem, Apáczai Csere János Kar

KIHÍVÁSOK ÉS LEHETŐSÉGEK A STEM TERÜLETEK OKTATÁSÁBAN

Az elmúlt évek kihívásaira reagálva folyamatosan keressük a tanító és gyógypedagógia szakos hallgatók képzésében alkalmazható újabb és újabb innovatív technikákat, igazodva a követelményekhez. Az előadás célja ezeknek a módszereknek, jógyakorlatoknak a bemutatása, és annak érzékeltetése, hogy a matematikai és technikai-technológiai ismeretek hogyan kapcsolódnak össze.

Az új típusú oktatási-tanulási módszerek elméletét megvizsgálva, a módszertani próbálkozások három témakör köré épülnek. Ilyenek a digitális írástudás fejlesztése, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése és az információs technológiák megismertetése a hallgatókkal. Az új NAT-nak megfelelően a 3–4. évfolyamon a robotika és a kódolás alapjai, az 5–6. évfolyamon pedig az algoritmizálás és blokkprogramozás témakörök jelennek meg a kerettantervben. Ezek olyan új tananyagrészek, melyek tanítása eddig háttérbe szorult, vagy egyáltalán nem volt jelen az oktatásban. Ezért is fontos tehát, hogy minél hamarabb megismertessük a gyermekeket a robotika és a kódolás alapjaival, a tanító és gyógypedagógia szakos hallgatóinkat pedig a fejlesztési lehetőségekkel, módszertannal.

Nem reprezentatív kérdőíves felmérés segítségével rákérdeztünk a hallgatók módszerekkel, matematikai programokkal, applikációkkal kapcsolatos ismereteire és ezek alapján alakítottuk a Matematika és tantárgypedagógiája kurzus témaköreit és tanítási-tanulási módszereit. 18 fő tanító szakos hallgató mondta el véleményét, amit a kvantitatív és kvalitatív módszerek szabályai alapján elemeztünk.

A hallgatók véleményét elemezve megállapítottuk, hogy az IKT eszközök oktatási felhasználásban a hallgatók még nem kellőképpen jártassak, de az attitűd a változtatásra pozitív. A későbbi, saját hivatásukban magabiztosan, gyakran alkalmazzák.

A STEM területek oktatásának fejlesztése a NAT alapján, felülről jövő törekvések okán valósul meg. Felgyorsította a használatát a járvány okán bevezetett online oktatás. Az elektronikai eszközök, a digitális világ rohamos fejlődése szükségszerűvé tette a tantárgyak újragondolását.

Kulcsszavak: STEM, oktatás, tanítóképzés, IKT, módszerek

SOPRONI EGYETEM | BENEDEK ELEK PEDAGÓGIAI KAR

Interreg Austria–Hungary
European Union – European Regional Development Fund
BIG_inn AT-HU

MATE MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM Neveléstudományi Intézet

CHALLENGES AND OPPORTUNITIES IN TEACHING STEM AREAS

In response to the challenges of recent years, we are constantly looking for newer and newer innovative techniques in the training of teaching and special education students, adapting to the requirement. The aim of the lecture is to present these methods and practices and to show how mathematical and technical-technological knowledge are connected.

Examining the theory of new types of teaching-learning methods, methodological experiments are built around three themes. These include developing digital literacy, developing problem-solving thinking, and introducing students to information technology. According to the new National Core Curriculum 3–4. basics of Robotics and Coding, grades 5–6. and in the grade, the topics of algorithmization and block programming appear in the framework curriculum. These are new parts of the curriculum whose teaching has hitherto been relegated to the background or has not been present at all in education. That is why it is important to introduce children to the basics of robotics and coding as soon as possible, and to our teaching and special education students with development opportunities and methodologies.

With the help of a non-representative questionnaire survey, we asked the students about their knowledge of methods, mathematics programs and applications, and based on these we shaped the topics and teaching-learning methods of the Mathematics and Subject Pedagogy course. Eighteen teaching students gave their opinions, which were analyzed according to the rules of quantitative and qualitative methods.

Analyzing the opinions of the students, our intention is that the students are not yet sufficiently familiar with the educational use of ICT tools, but the attitude towards change is positive. They are later, confidently, often employed in their own profession.

The development of STEM education is based on National Core Curriculum, due to efforts from above. It has accelerated the introduction of online education due to the epidemic. The rapid development of electronic devices, the digital world, has made it necessary to rethink subjects.

Keywords: STEM, education, teacher training, ICT, methods

Halbritter András Albert

Széchenyi István Egyetem, Apáczai Csere János Kar

A TECHNIKA ÉS TERVEZÉS TANTÁRGY ÉS AZ ISKOLAKERT LEHETŐSÉGEI A STEM TERÜLETÉN

Az előadás bemutatja a hatályos NAT-ban és kerettantervben a Technika és tervezés helyét és céljait, lehetőségeit, különös tekintettel a Kertészeti technológiák modulra és az iskolakertre.

Mind a korszerű iskolakert, mind pedig a Technika és tervezés tantárgy épít a projektmódszerre, kooperatív módszerekre, a kutatás-alapú, helyalapú és jelenségalapú oktatásra, élménypedagógiára.

A NAT, a kerettanterv (Technika és tervezés) és az 5–7. osztályos tankönyvek készítése és elemzése, valamint technikatanárok kérdőíves kutatása és interjúi alapján kerestük a tárgy lehetőségeit a STEM (MTMI) oktatásban. A kérdőíves minta n = 10 volt és anonim történt az adatok felvétele.

Az iskolakert szakirodalmi adatok alapján is fontos helyszíne a STEM oktatásnak, ezt sok jó gyakorlat is alátámasztja. A kérdőíves válaszok és az interjúk elemzése a szakirodalmi adatokkal együtt megerősítik az iskolakert jelentőségét a köznevelésben. A Technika és tervezés tantárgy problémái (szakemberhiány, csoportlétszám, infrastrukturális hiányosságok) ellenére is lehetőségeket kínál a STEM oktatás, ezen belül is a matematika, természettudományok, digitális kultúra támogatására a gyakorlati tapasztalati tanulás módszerein és szintetizáló sajátosságán keresztül.

Az iskolakerti oktatás, megerősítve az új Technika és tervezés tantárgy Kertészeti technológiák moduljával, figyelemreméltó eszköz a STEM oktatásban. A lehetőségek kiaknázásához jógyakorlat-gyűjtésre, fejlesztésre, további iskolakert-fejlesztési programokra van szükség.

Kulcsszavak: iskolakert, kertalapú tanulás, technika és tervezés, kertészeti technológiák, STEM, MTMI

TECHNOLOGY AND PLANNING AND SCHOOL GARDEN FOR STEM LEARNING

The lecture introduces the role and options of the subject 'Technology and planning' in the Hungarian National Curriculum, focusing on the module 'Horticultural technology' and school gardening.

Contemporary school gardens and the subject 'Technology and planning' uses project, cooperative methods, inquiry-based, place-based, phenomenon-based and experiential learning principles.

Hungarian national curricula (subject 'Technology and planning'), k-5-7 textbooks, questionnaire and interview research of teachers of the subject were analysed for the opportunities for STEM education. Sample (questionnaire) was n = 10 and anonymous.

School garden is proven to be effective in STEM education, based on literature data, and has many best practice examples. Questionnaire and interview results fitted the literature data and supported the role of school gardening in basic education. Although the obstructive circumstances (lack of teaching personnel, infrastructure, learning group sizes), the reformed subject 'Technology and planning' has many opportunities in STEM (including mathematics, science, digital education) learning, through practical and experiential methods and synthetizing character.

School garden education, supported by the module 'Horticultural technology' in the reformed subject 'Technology and planning' has a future in STEM education. For exhausting the opportunities best practice example collection, R + D, further school garden support programmes are needed.

Keywords: STEM, school garden, garden-based learning, technology and planning

Roszik Dóra[1] – Hegedűs Renáta Ildikó[2]

[1]*Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar*
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola
[2]*Eszterházy Károly Katolikus Egyetem*

KISISKOLÁS DIÁKOK ISKOLAI MOTIVÁCIÓJÁNAK VIZSGÁLATA A JUTALOM- ÉS BÜNTETÉSÉLMÉNY TEKINTETÉBEN

A motiváció és annak feltérképezése egyaránt ismeretes a pedagógiai, a pszichológiai, valamint a szociológiai kutatások keretrendszerében is. A tanulási motiváció fejlesztése központi feladata az oktatási rendszernek, hiszen tanulási szándék hiányában a legjobban megalkotott tanterv, a legnívósabb képzés sem érheti el célját. A motivációt tekinthetjük a tanulás egyik olyan kulcsmozzanatának, amely az idegrendszer optimális aktivációs szintjét szabályozza. Nagymértékben befolyásolja a tudáselsajátítás intenzitását, tartósságát, a teljesítményhelyzetekben nyújtott produktivitás mértékét. Ezt a motivációt egyaránt meghatározza az irányító személy, illetve a tanulói közösség és annak tanulással kapcsolatos elvárásai. Az egyik legnehezebb pedagógiai kihívásnak tekinthetjük az érdeklődés fenntartását a tanórákon, hiszen egyszerre igényel magas szintű kreativitást, és rugalmasságot a pedagógus részéről, valamint pedagógiai-módszertani jártasságot. Korábbi motivációt feltáró vizsgálatok készültek a tanári viselkedésre vonatkozóan, az osztálytermi szociális közeg hatását vizsgálva a tanulók egyéni céljait középpontba helyezve, vagy éppen a matematika, idegen nyelv, földrajz, fizika tárgyak tantárgyspecifikus célorientációs aspektusaira vonatkozóan. Jelen vizsgálat fókuszában másodikos és hatodikos tanulók (n = 80) tanulási motivációjának feltérképezése áll a jutalom- és büntetésélmények elemzése során. A jutalmazás és a büntetés külső szociális értékelésekként értelmezhetők, két egymást kiegészítő nevelési módszer. Ösztönzés, motiválás a helyes megismétlésére, a helytelen, nem megengedett cselekedetek elkerülésére, amelyeknek hatása nagymértékben függ a gyermek egyéni és életkori sajátosságaitól, a szülők nevelési attitűdjétől, a gyermek felnőttekhez fűződő kapcsolatától.

Kutatási kérdéseink között szerepelt, hogy a nemek alapján tapasztalható-e kimutatható eltérés a jutalom orientált teljesítményértékelés kapcsán, valamint az évfolyamok alapján tapasztalható-e eltérés? Kíváncsiak voltunk továbbá arra is, hogy a materiális jutalmaknak nagyobb jelentőséget tulajdonítanak-e a tanulók, mint a csupán szóbeli dicséretnek.

Vizsgálatunk lebonyolításához kérdőíves mintavételi eljárást alkalmaztunk előzetes szülői beleegyező nyilatkozat alapján. Boda Fiore és Erdélyi Éva 27 tételt tartalmazó kérdőívét használtuk fel – 14 tétel a jutalmazási formákra, 13 tétel pedig a büntetési formákra vonatkozott – amelyeket ötfokú Likert-skálán kellett értékelniük a kitöltőknek, valamint megfogalmaztunk további öt nyílt kérdést is arra vonatkozóan, hogy milyen gyakorisággal használják a pedagógusok a jutalmazás és a büntetés eszközeit, valamint milyen formában használják ezeket.

Kulcsszavak: tanulási motiváció, jutalmazásélmény, büntetésélmény, megerősítés

EXAMINING YOUNG SCHOOLCHILDREN'S MOTIVATION IN SCHOOL IN TERMS OF REWARD AND PUNISHMENT EXPERIENCES

Motivation and its mapping are known in the framework of educational, psychological and sociological research. The development of motivation to learn is a central task of the education system, since without motivation to learn, even the best designed curriculum and the most ambitious training cannot achieve its goals. Motivation can be seen as a key component of learning that regulates the optimal activation level of the nervous system. It has a major impact on the intensity and durability of knowledge acquisition and on the degree of productivity in performance situations. This motivation is determined by the learning expectations of both the person in control and the learning community. One of the most difficult pedagogical challenges is to sustain interest in the classroom, as it requires both a high level of creativity and flexibility on the part of the teacher and pedagogical-methodological proficiency. Previous studies exploring motivation have been conducted on teacher behaviour, examining the impact of the social environment in the classroom, focusing on the individual goals of students, or on the subject-specific goal orientation aspects of mathematics, foreign language, geography, physics. The focus of the present study is on exploring the learning motivation of second and sixth grade students (n = 80) by analysing reward and punishment experiences. Reward and punishment can be understood as external social evaluations, two complementary educational methods. Encouragement, motivation to repeat the right actions, avoiding wrong actions, which are not allowed, the effect of which depends to a large extent on the individual and age characteristics of the child, the parent's attitude towards education, the child's relationship with adults.

Our research questions were: Is there a detectable gender difference in reward-oriented performance assessment and is there a gender difference by grade level? We also wanted to know whether material rewards were more important to students than verbal praise alone.

To conduct our study, we used a questionnaire sampling procedure based on prior parental consent. We used Fiore Boda and Éva Erdélyi's 27-item reduced questionnaire – 14 items on forms of reward and 13 items on forms of punishment – which were to be rated by the respondents on a five-point Likert scale, and five open-ended questions on the frequency with which teachers use reward and punishment and the form in which they use them.

Keywords: learning motivation, reward experience, punishment experience, reinforcement

Milu Ildikó

Nyíregyházi SZC Széchenyi István Technikum és Kollégium

GAMIFIKÁLT JUTALOMRENDSZER A MOTIVAPP MOBILAPPLIKÁCIÓVAL

Az oktatáskutatás kiemelten foglalkozik a 21. század oktatási kihívásaival, hogyan lehet a mai generációt a leghatékonyabban tanítani és motiválni. A tanítási módszerek olykor elmaradottak és nem igazodnak a technikailag gyorsan fejlődő világ tempójához és a gyerekek érdeklődéséhez sem, így a szakirodalom jelentős hangsúlyt fektet a játékosításra, mint motivációs tényezőre. Olyan motivációs eszközre van szükségünk, amely felkelti, majd hosszú ideig fenntartja az érdeklődést, továbbá a diákok által ismert és használt környezetben valósul meg úgy, hogy közben csökkenti a tanár adminisztrációs terheit. Pedagógusokkal és pszichológusokkal együttműködve egy kreatív jutalomrendszerre épülő motivációs módszert dolgoztunk ki, amely a legmodernebb pedagógiai eszközöket alkalmazza, integrálható az osztályozási rendszerbe és távoktatásban is használható. A jutalompontok megszerzését meghatározott feladatok elvégzéséhez kötjük. A diákok különböző feladatok megoldásáért pontot kapnak, attól függően, hogy milyen nehézségű feladatot végeztek el. A jutalompontok lehetnek bronz, ezüst vagy arany pontok. A diákok azonnal beválthatják a jutalompontokat azonos típusú jutalomkártyára. A kártyák kreatív jutalmakat tartalmaznak, pl.: „Az írásbeli dolgozat legkevesebb pontját érő feladathoz, a dolgozatírás során segítséget kérhetsz a tanártól" (Ezüst kártya). Tapasztalatainkból még nem vonhatunk le következtetéseket a módszer hatékonyságát illetően, azonban elmondhatjuk, hogy még a legkevésbé motivált diákot is foglalkoztatta, a társaikkal megbeszélték, ki mikor milyen pontot, milyen kártyára vált be, illetve a társas kártyák csapatmunkára ösztönözték őket. Viszont a dolgozatírásánál a pontbeváltás időigényes volt, ekkor született meg az applikáció gondolata. Előadásunkban bemutatjuk, hogy az általunk használt gamifikált értékelés hogyan járult hozzá egy mobilapplikáció, megszületéséhez, melynek célja, hogy a diákok motiváltan tanuljanak és kevesebb stressz jellemezze az iskolában eltöltött idő.

Kulcsszavak: gamifikáció, értékelés, mobilapplikáció, jutalomrendszer, motiváció

GAMIFIED SCHOOL REWARD SYSTEM
WITH MOTIVAPP MOBILE APPLICATION

Internationally and domestically, educational research focuses on the educational challenges of the 21st century, how to teach and motivate today’s generation most effectively. Teaching methods are sometimes underdeveloped and do not adapt to the rapidly evolving world or to the interest of children, so the literature places significant emphasis on gamification as a motivating factor. We need a motivational tool that arouses and then maintains interest for a long time and is realized in an environment that is known and used by students while reducing the administrative burden on the teacher. In collaboration with teachers, instructors and psychologists, we have developed a motivational method based on a creative reward system that uses modern pedagogical tools, can be integrated into the grading system and can also be used in distance learning. Students can collect reward points and reward cards. The acquisition of reward points is linked to specific tasks. Students are awarded points for solving different tasks, depending on the difficulty of the task they completed. Reward points and reward cards can be bronze, silver or gold type. Students can immediately redeem reward points for the same type of reward card. The cards contain creative rewards, e.g.: “During writing the test, your teacher gives you extra hints about the exercise with least points.”. From our experience, we cannot yet draw conclusions about the effectiveness of the method, but we can say that it encouraged even the least motivated student to learn more. Students also discussed with their peers who switched to what points, when, and the group cards encouraged them to work as a team. However, redeeming points was time consuming and applying this method needed so much administrational work, at which point the idea of application was born. In our presentation, we show how the gamified assessment we used contributed to the birth of a mobile application that aims to motivate students to learn and be less stressed during their time at school.

keywords: gamification, grading, school reward system, mobile application, motivation

Lükő István[1] – Molnár György[2]

[1]Soproni Egyetem
[2]Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

DIGITÁLIS KOMPETENCIA KERETRENDSZEREK FEJLESZTÉSE A PEDAGÓGUS REFLEXIÓK ALAPJÁN

A Poszter bemutatja az OH-BME digitális pedagógus fejlesztések munkacsoportja által az EFOP-VEKOP Projekt kutatási-fejlesztési fő pilléreit, és a négy célcsoportra (tanulók, pedagógusok, vezetők, intézmény) kifejlesztett digitális kompetencia keretrendszer lényeges elemeit.

A kompetencia általános fogalmából levezethető és kulcskompetenciává nőtt digitális kompetencia számos pedagógiai-didaktikai vetületben fellelhető. Ezek: Bloom-féle taxonómia, digitális írástudás, MIL, a tudás felmérésének helyi és nemzetközi rendszerei. Fontos elméleti alapokat nyújtanak a különböző standard rendszerek célcsoportok szerint, mint pl. a Dig.Comp.Edu, DigComp2.1., a Dig.Comp.Org, továbbá a nemzetközi és az országos digitális fejlesztési stratégiák (DOS, DJP, MKKR, KER, IKER).

Szekunder kutatás a hazai és nemzetközi dokumentumok feltárásával, kvalitatív elemzésével. Empirikus kutatás kis és nagy mintákkal a négy célcsoport körében két időmetszetben (2019, 2020), kis és nagy mintaszámmal. A 30-80 kérdésszámú kérdőívet e-mailben küldték ki az OH-ból és a kapott adatokat SPSS statisztikai programmal elemeztük (n = 140, n = 1060, 46 % küldte vissza). Valamennyi célcsoport számára interaktív bemutatót szerveztünk és elégedettségi vizsgálatot végeztünk. Ezek eredményeit beépítettük a keretrendszerekbe. Elkészült egy ajánlás jellegű keretrendszer a tanulók, a pedagógusok, az intézmények és az intézményvezetők részére egy-egy digitális kompetencia keretrendszer. A célcsoport jellegéhez igazodó felbontású és szerkezetű tartalmi elemek kellő irányt mutatnak a közoktatás és a szakképzés érintett résztvevőinek.

A digitális kompetencia nagyon differenciált felbontású elvárásrendszerének egy rugalmas, a fejlődéshez igazodó keretrendszerét dolgoztuk ki, amely úgy a praxishoz, mint az elméleti konstrukciókhoz is kapcsolódik. Gazdagítja a digitális pedagógia és az UNESCO által kidolgozott információs jártasság és médiaműveltség szintézisét (MIL).

Kulcsszavak: digitális kompetencia, keretrendszerek, pedagógusok előmenetele

DEVELOPING DIGITAL COMPETENCE FRAMEWORKS BASED ON TEACHER REFLECTIONS

The Poster presents the main research and development pillars of the EFOP-VEKOP Project and the essential elements of the digital competence framework developed by the OH-BME Digital Pedagogical Development Task Force for the four target groups (learners, teachers, managers, institution.

Digital competence, which can be derived from the general concept of competence and which has grown into a key competence, can be found in many pedagogical-didactical dimensions. These are: Bloom's taxonomy, digital literacy, MIL, local and international systems of knowledge assessment. Important theoretical foundations are provided by the various standard systems by target groups, such as Dig.Comp.Edu, DigComp2.1, Dig.Comp.Org, and international and national digital development strategies (DOS, DJP, MKKR, KER, IKER).

(Secondary research through exploration and qualitative analysis of national and international documents. Empirical research with small and large samples among the four target groups over two time periods (2019, 2020), with small and large sample sizes. Questionnaires with 30-80 questions were sent out by email from OH and the data were analyzed using SPSS statistical software (n = 140, n = 1060, 46% returned). An interactive presentation was organized for all target groups and a satisfaction survey was conducted. The results of these were incorporated into the frameworks.

A recommendation framework was produced for students, teachers, institutions and heads of institutions, one digital competence framework for each. The content elements, with a resolution and structure adapted to the nature of the target group, provide sufficient guidance to the relevant actors in public education and training.

A flexible framework of expectations for digital competence with a very differentiated resolution, adapted to developments, has been developed, which is linked to both practical and theoretical constructs. It enriches the synthesis between digital pedagogy and the Information Literacy and Media Literacy (MIL) developed by UNESCO.

Keywords: digital competence, frameworks, teachers' career development

Major Enikő

Debreceni Egyetem, Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért

ÉRTÉKREND – IRÁNYTŰ

A nevelés értékteremtő és értékátadó folyamat, mely az elsődleges és másodlagos szocializáció színterén valósul meg, ahol a gyermekek elsajátítják a társadalomra, a kultúrára jellemző normákat, értékeket és viselkedési szabályokat; és ez az értékközvetítő nevelés azon tevékenységek közé tartozik, amelyekre hatást gyakorol a vallásosság. A pedagógusok értékközvetítő szerepe fokozottan van jelen a tanulók életében, a saját értékrendszerük kialakításában, a szocializációs folyamatokban; a megfelelő mintaadás meghatározó az értéktanulás szempontjából, és bár a kutatók nagyrészt hasonló értéksorrendet tudnak felállítani, mégis bizonyos értékeket másképp preferálnak a pedagógusok abból az aspektusból megközelítve, milyen szektorhoz tartozó intézményben dolgoznak. Ehhez kapcsolódóan tanulmányunkban megvizsgáltuk, mi jellemző az állami és felekezeti iskolák pedagógusaira, milyen értéksorrendet állítanak fel és mely értékek fontosak kiemelten számukra a gyermeknevelés során. Papíralapú kérdőíves adatfelvételünket tizenhat, tiszántúli felekezeti iskolában vettük fel 4. osztályos tanulókat tanító pedagógusok körében 2020-ban, ezért ehhez mérten szűkítettük a KINCS Értékteremtő Gyermeknevelés című kutatás adatbázisát az ország keleti régiójára; és az összesített adatok feldolgozásához az SPSS program alkalmazásával leíró statisztikát, kereszttábla elemzést és átlagszámítást végeztünk. Kutatási eredményeink igazolták a magyar pedagógus társadalomra jellemző nemi- és korbeli eloszlást, valamint megerősítették az egyénre és közösségre vonatkozó nevelési értékeket, melyek a társadalmi tőke szempontjából hasznosak. Célunk a tanulmányunkban öt csoportba sorolt, az oktatási színtér két különböző szektorában foglalkoztatott pedagógusok által rangsorolt értékek bemutatásával és összehasonlításával az értékközvetítő nevelés irányt mutató jelentőségét bemutatni a vallásosság tükrében.

Kulcsszavak: érték, értékpreferencia, értékteremtő nevelés, értékátadás, értéktanulás

VALUE SYSTEM – COMPASS

Education is a value-creating and value-transfer process that takes place in the arena of primary and secondary socialization, where children learn the norms, values and rules of behavior characteristic of society and culture; and this value-mediated education is one of the activities that is influenced by religiosity. The value-mediating role of educators is increasingly present in the lives of students, in the development of their own value system, in the processes of socialization; proper sampling is crucial for value learning, and although researchers can largely establish a similar order of values, certain values are preferred by educators in terms of the sector in which they belong. they work. In connection with this, in our study we examined what is characteristic of teachers of public and denominational schools, what order of values they set up and which values are especially important for them in the upbringing of children. We recorded our paper-based questionnaire survey among sixteen teachers in the Trans-Tisza denomination among teachers teaching 4th grade students in 2020, therefore we narrowed the database of the Treasure Value-Creating Child Education research to the eastern region of the country accordingly; and descriptive statistics, crosstab analysis, and averaging were performed using SPSS to process the aggregated data. Our research results confirmed the gender and age distribution characteristic of the Hungarian pedagogical society, as well as confirmed the educational values of the individual and the community, which are useful for social capital. Our aim is to present the comparative significance of value-mediated education in the light of religiosity by presenting and comparing the values ranked in five groups and ranked by educators employed in two different sectors of the educational scene.

Keywords: value, value preference, value-creating education, value transfer, value learning

Dakhlaouiné Nagy Judit[1] **– Juhászné Sebestyén Andrea**[2]

[1-2]*Soproni Széchenyi István Gimnázum*

MÓDSZERTANI MEGÚJULÁS AZ ANGOL NYELVOKTATÁSBAN TECHNOLÓGIAI FORRÁSOK ÉS ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSÁVAL

Napjainkban vita tárgyát képezi, hogy az oktatásban milyen új irányzatok felé érdemes haladni. Maradhat-e a régi módszer, vagy legyünk nyitottak a változások irányában? Miután a modern technológia világában élünk, nem mellőzhetjük a digitális újítások és a fejlett technológia kínálta eszközök használatát egy hatékonyabb nyelvoktatás és egy jóval eredményesebb nyelvtanulásért. A technológia örökre megváltoztatta mindnyájunk életét, a fiatalok különböző szükségletekkel és irányelvekkel álltak elő. Nem lehet már a régi módszerekkel oktatni őket, úgy ahogy a korábbi nemzedékeket. A tanulás tanárközpontú, fentről lefelé irányuló megközelítésének helyét egy diákközpontú, alulról felfelé irány váltja fel. Ahogy a digitális tanítási módszer követelményei változnak, úgy az internet megjelenése átformálta a diákok ismeretszerzését. Következésképpen, az angol projektmunkánk azt vizsgálta meg, hogy milyen mértékben segíti a modern technológia a diákok idegen nyelvi tanulását és céljaik elérését az idegen nyelvi fejlődésükben. Az Angol Emelt Szintű Érettségi Tudásbank névvel ellátott projekt munka ötlete az idegen nyelvi tudásmegosztás céljából született meg iskolánk minden tanulója számára, továbbá az idegen nyelvi tehetségek tehetséggondozását szolgálta. Lehetőséget nyújtott iskolánk minden tanulójának, aki az angol nyelv bármely területén képezi magát – akár szervezett kereteken belül, akár önmaga által –, hogy bemutathassa nyelvtudását, prezentációs készségét, valamint az idegen nyelvi kompetenciáját. A projektben részt vevő 10–12. évfolyamon tanuló diákok a szaktanárok által kiemelt idegen nyelvi tehetségek, akik a nyelvtanulásban elengedhetetlenül fontos motivációval, intelligenciával, jó gyakorlati érzékkel párosuló empátiával és alkalmazkodóképességgel rendelkeznek. Az idegen nyelvi projekt további célja az angol emelt szintű érettségire való felkészülés megkönnyítése volt, illetve a nyelvtanulók sikeres B2-es és C1-es nyelvvizsgához való hozzásegítése. Az előadók színes prezentációkkal hozták közelebb a mai fiatalokhoz az emelt szintű nyelvi érettségi kihívást jelentő témaköreit kamerák előtt megjelenített előadások illetve PowerPoint bemutatók kíséretében. A projektben felhasznált módszertani megújulások egy olyan sikeres témabank megszületését eredményezték, amelynek a különböző média felületekre feltöltött nézettségi rátája egyértelmű bizonyítékként szolgált.

Kulcsszavak: módszertani megújulás, idegen nyelvi tudásmegosztás, gazdagítás, témabank

METHODOLOGICAL INNOVATION IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING VIA USING MODERN TECHNOLOGICAL SOURCES AND DEVICES

Nowadays, it is controversial what new directions today's education should take. Should it stay the way it is, or should we await changes with open arms? Living in a world of modern technology, we cannot skip using digital innovations and advanced technology as a vehicle for more effective language teaching and more profitable language learning. As technology changed our lives forever, youngsters developed different needs and principles. Thus, they cannot be taught the same way the last generation was. Learning has moved from a teacher-centred top-down approach to a student-centred, bottom-up one. As the requirements of digital teaching are changing, the internet is transforming how young people process information. Therefore, in our English project, we examined how much modern technology could enhance the students' language learning and their aims in foreign language development. The idea of Advanced English Final Exam Topic Bank as English project work was born to share foreign language knowledge at an advanced level among all students of our school, thus enriching their language awareness. On the one hand, it provided an opportunity for all language learners to demonstrate their foreign language skills and presentation techniques, not to mention their competence in foreign languages. On the other hand, the programme enhanced talent development as a framework for gifted education in our school. The presenters were high ability language learners in 10–12 grades and are considered language talents who are highly motivated and have empathy, intelligence, good practical sense. Consequently, our subject talent development programme helped nurture high ability learners themselves as well as their contemporaries. In addition, the foreign language project also aimed to prepare all language learners for the advanced English final examination and encouraged them to pass B2 and C1 language exams. As for the formal accomplishments of the project work, the language talents needed to introduce either the main topic or a subtopic of the advanced final exam themes and illustrate it in front of cameras alongside a ppt presentation. The philosophy behind these methodological innovations was simple: we created a theme bank, in which performances uploaded on various social platforms of the school enabled every language learner to take advantage of the sudden widespread availability of resources, and steer their learning process.

Keywords: methodological innovations, knowledge sharing of foreign language, enriching, topic bank

Rašková, Miluše[1] – Vavrdová, Alena[2]

[1-2]*Palacký University, Faculta of Education*
Department Primary and Pre-primary Pedagogy

READINESS OF KINDERGARTEN AND PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN CHANGING CONDITIONS AND TIME

The presented paper focuses on the introduction of the Department of Primary and Pre-Primary Education, which guarantees teacher training courses for kindergarten and primary school teachers (Teacher training for kindergartens, Teacher training for primary schools, Preschool education) and others. In terms of methodology, the department ensures and guarantees all types of teaching experience. In the area of scientific and research activities, the Department focuses on improving the quality of the profession of kindergarten teachers and primary school teachers, and on various specific areas relating to preschool children and younger schoolchildren. The department hosts or co-organizes congresses, conferences and other scientific or educational events, and cooperates with regional organizations and the application sphere, especially with faculty schools. Reciprocal mobilities of students and teachers are organized as part of international study exchange under the ERASMUS+ program; currently the department has bilateral agreements with many foreign universities.

Keywords: department, kindergarten, primary schools, teachers

Gazda Dorottya

Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar
Nevelés-és Művelődéstudományi Intézet

DRÁMAPEDAGÓGIAI MÓDSZEREK ALKALMAZÁSÁNAK EREDMÉNYESSÉGE KÖZÉPISKOLAI TANULÓK KÖRÉBEN

A diákoknak döntést kell hozniuk az érettségi után a továbbtanulásukat illetően. Ahhoz, hogy a számukra megfelelő szakot megtalálhassák, vagy irányt váltsanak, szükségük van önmaguk megismerésére, képességeik feltérképezésére. A folyamatos értelmi-érzelmi gyarapodás mellett számos eszköz és módszer áll a pedagógusok rendelkezésére, mellyel ennek a folyamatnak az eredményességét segíthetik. Hazánkban a drámapedagógia módszerét közel 50 éve ismerjük, ezáltal lehetőséggé vált, hogy a pedagógusok alkalmazzák a játékos tanítás e formáját. Dolgozatomat a drámajátékkal való tanulás köré építettem, melynek eredményességét a középiskolás diákok körében mértem.

Kvantitatív módon történt empirikus kutatásomban egy megyeszékhely három gimnáziumából 73 diákot kérdeztem meg kérdőíves formát alkalmazva. A diákok egy része dráma tagozaton tanul, másik része drámaszakkörre járt. Kutatásomban a diákok szemszögéből láttatom, milyen eredményei vannak az élményszerű, tapasztalati tanulásnak, és a játékon alapuló csoportban történő közös munka milyen hatással van önmagukra, társas kapcsolataikra, közösségükre. Továbbá, hogy ezen élmények összessége mennyiben tudja őket segíteni a továbbtanulással kapcsolatos döntésekben.

Vizsgálatom során arra a megállapításra jutottam, hogy a drámajáték iskolán kívüli hozzáadott értéket jelent a szociális kapcsolatokban, a könnyebb és magabiztosabb kommunikációban. A drámajátékos módszereket alkalmazó tanárok nyitottabbak a diákok felé, értékelésüket leggyakrabban szóban teszik meg, vagy a közösen beszéli meg a történteket. A dráma-tagozatosok leginkább a színészképzés előszobájának tekintik a tagozatot, és ez az előzetes szándék bizonytalanította el többüket: a kezdeti tervek ellenére rájöttek, mégsem szeretnének színházzal foglalkozni. A nem dráma tagozatosok elképzelései határozottabbak, de esetükben is több ember szeretne más irányba menni, mint amely tagozaton most tanul. Mindezen megállapítások mögött ott állhatnak drámajátékos órákon tapasztalt élmények.

Kutatásommal a játékos tanulás fontosságára szeretném felhívni a figyelmet, alátámasztva ezt a diákok válaszaival, miszerint a drámapedagógiai módszerekkel való tanulás jelentős mértékben befolyásolta a személyes kompetenciatáruk fejlődését: hiszen a tantervek mélyén húzódnak olyan jellegű ismeretek is, melyeket a tananyaggal egy időben kell átadni gazdagítva a gyermekek személyiségét, melyet segít a drámapedagógia eszköztára.

Kulcsszavak: drámapedagógia, pályaválasztás, középiskola, tagozat, szakkör

DRAMA PEDAGOGICAL METHODS EFFECTIVENESS OF ITS APPLICATION AMONG HIGH SCHOOL STUDENTS

Students must make a decision after graduation regarding their further education. In order to find the right major or change direction, they need to get to know themselves, to map their abilities. In addition to the continuous intellectual and emotional growth, there are a number of tools and methods available to educators to make this process effective. In Hungary, the method of drama pedagogy has been known for almost 50 years, making it possible for teachers to apply this form of playful teaching. I built my dissertation around learning with drama, the effectiveness of which I measured among high school students.

In my quantitative empirical research, I interviewed 73 students from three grammar schools in a county seat using a questionnaire format. Some of the students are studying drama, others are in drama. In my research, I see from the students' point of view the results of experiential learning and the impact of working together in a game-based group on themselves, their social relationships and their community. Furthermore, the extent to which all of these experiences can help them make decisions about further learning.

In my research, I have found that drama plays added value in out-of-school social relationships, in easier and more confident communication. Teachers who use drama-playing methods are more open to students, most often evaluating them orally, or discussing what happened together. Drama students see the department mostly as a prelude to acting training, and this preconceived notion has uncertained many of them: despite their initial plans, they realized they still didn't want to deal with theater. The ideas of non-drama students are more definite, but even in their case, more people want to go in a different direction than they are now studying in. Behind all these findings may be the experiences of drama lessons.

In my research, I would like to draw attention to the importance of playful learning, supporting students' responses that learning with drama pedagogical methods has had a significant impact on the development of their personal competencies: personality, aided by the tools of drama pedagogy.

Keywords: drama pedagogy, career choice, high school, department,
specialty free time in the school

Előadók

Név	Intézmény	E-mail
Pukánszky Béla	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola	—
Fenyvesi Kristóf	Jyväskyläi Egyetem, Finn Oktatáskutató Intézet, Finland	—
Abonyi Barbara	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Kar	barbara.abonyi.21@gmail.com
Angeli Csenge	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola	angelicsenge@gmail.com
Antolin Drešar, Darja	University of Maribor Faculty of Education Department for Preschool Education, Slovenia	darja.antolin@gmail.com
Bacalja, Robert	Palacký University Faculta of Education Department Primary and Pre-primary Pedagogy, Croatia	rbacalja@unizd.hr
Balatoni Katalin	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola	katabalatoni@gmail.com
Bencéné Fekete Anikó Andrea	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet	bencene.fekete.aniko.andrea@uni-mate.hu
Bencze Ádám	Debreceni Egyetem Nevelés- és Művelődéstudományi Intézet | Debreceni Egyetem Nevelés- és Művelődéstudományi Doktori Program	benczeadam324@gmail.com
Beregi Erika	Miskolci Egyetem Egészségtudományi Kar	efkberegi@uni-miskolc.hu
Bognár József	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Pedagógiai Kar Neveléstudományi Doktori Iskola	bognar.jozsef@uni-eszterhazy.hu
Bolla Zsolt	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola	m2019zsolt@gmail.com
Borbélyová Diana	Selye János Egyetem Tanárképző Kar	diana.borbelyova@gmail.com
Boros Eszter	Soproni Egyetem Faipari Mérnöki és Kreatívipari Kar Cziráki József Faanyagtudomány és Technológiák Doktori Iskola | Alkalmazott Művészeti Intézet	eszterszeszi@gmail.com
Cacciolari Bordini, Letícia	Universidade Tecnológica Federal do Paraná, Brasil	—
Camargo Filho, Paulo Sérgio de	Universidade Tecnológica Federal do Paraná, Brasil	—
Csákiné Dobos Laura	Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kar Roth Gyula Erdészeti és Vadgazdálkodási Tudományok Doktori Iskola	doboslaura81@gmail.com
Cseh Szabolcs	Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet	—
Csehi Ágota	Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Slovakia	csehiovaa@ujs.sk
Dakhlaouiné Nagy Judit	Soproni Széchenyi István Gimnázum	dakhlaouine@gmail.com
Dávid János	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet	davidjanos@gmail.com

Dergez Ildikó	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar „Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola	dergez.ildiko@gmail.com
Dezső Renáta Anna	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar	dezso.renata@pte.hu
Dinnyés Katalin Julianna	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar „Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola	dinnyes.kato@gmail.com
Domokos Áron	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet	domokos.aron@uni-mate.hu
Emri Zsuzsa	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Természettudományi Kar	emri.zsuzsanna@uni-eszterhazy.hu
Engler Ágnes	Debreceni Egyetem Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért	engler.anges@koppmariaintezet.hu
Fehér Ágnes	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	feher.agnes@uni-sopron.hu
Fináncz Judit	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet	financz.judit@uni-mate.hu
Fizel Natasa	Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar	fizel.natasa@szte.hu
Frang Gizella	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	frang.gizella@uni-sopron.hu
Gajdócsi Levente	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar	gajdocsi@radnoti-pecs.hu
Gazda Dorottya	Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Nevelés-és Művelődéstudományi Intézet	gazda.dorottya99@gmail.com
Gomes, Alexandra	CIEC/IE Universidade do Minho, Portugal	—
Gulyás Klára	Tokaj-Hegyalja Egyetem Comenius Intézet	gulyas.clara@gmail.com
Haász Sándor	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	haasz.sandor@uni-sopron.hu
Hajduné Holló Katalin	Szegedi Tudományegyetem	hollok16@gmail.com
Halbritter András Albert	Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar	halbritter.andras@sze.hu
Hartl Éva	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	hartl.eva@uni-sopron.hu
Hegedűs Renáta Ildikó	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem	hegedusrenataildiko@gmail.com
Hegedűsné Tóth Zsuzsanna	Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar	toth.zsuzsanna@tok.elte.hu
Hirschler Erzsébet	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	hirschler.erzsebet@uni-sopron.hu
Horváth Anetta	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	horvathanetta0224@gmail.com
Horváth Anna Viktória	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	horvathannaviktoria1998@gmail.com
Horváth Kinga	Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Slovakia	horvathki@ujs.sk
Horváth Mariann	Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar Vitéz János Tanárképző Központ	horvath.mariann@btk.ppke.hu
Ivon, Katarina	University of Zadar, Department of Teacher and Preschool Teacher Education, Croatia	kivon@unizd.hr
Jopek-Bizoń, Małgorzata	University of Bielsko-Biala, Poland	mbizon@ath.bielsko.pl
Józsa Krisztián	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet	jokrisz@gmail.com

Juhászné Sebestyén Andrea	Soproni Széchenyi István Gimnázum	—
Kántor Zsuzsanna	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	kantor.zsuzsi.oped@gmail.com
Kertész Tamás	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola, Széchenyi István Egyetem Egészség- és Sporttudományi Kar	emberseg.dse@gmail.com
Kiss Andrea Tünde	Soproni Egyetem Roth Gyula Erdészeti és Vadgazdálkodási Tudományok Doktori Iskola	kissantu999@gmail.com
Kissné Zsámboki Réka	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	kissne.zsamboki.reka@uni-sopron.hu
Kitzinger Arianna	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	kitzinger.arianna@uni-sopron.hu
Klein Ágnes	Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar Illyés Gyula Pedagógusképző Intézet	klein.agnes@pte.hu
Kocsis Rita	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola	rkatonakatona@gmail.com
Kollarics Tímea	Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar	kollarics.timea@uni-sopron.hu
Komlósi Veronika Júlia	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet	komlosi.veronika@gmail.com
Kopecskó-Hodosi Zsófia	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola	hodosi.zsofia@gmail.com
Kopházi-Molnár Erzsébet	Pannon Egyetem Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar	kophazi-molnar.erzsebet@mftk.uni-pannon.hu
Kovács Elvira	Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka	elvira.kovacs@yahoo.com
Kovács László	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Pedagógiai Kar	kovacs.laszlo@uni-eszterhazy.hu
Kozek Lilla Katalin	Debreceni Egyetem BTK Nevelés- és Művelődéstudományi Intézet Kopp Mária Intézet a Népesedésér és a Családokért | Debreceni Egyetem Neveléstudományi Doktori Program	lilla.kozek@gmail.com
Kövecsesné Gősi Viktória	Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar	gosi.viktoria@sze.hu
Kui Biborka	Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kar Róth Gyula Erdészeti és Vadgazdálkodási Tudományok Doktori Iskola	kui.biborka@uni-sopron.hu
Kvaszingerné Prantner Csilla	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Informatika Kar Digitális Technológia Intézet	kvaszingerne.prantner.csilla@uni-eszterhazy.hu
Lantos Tünde	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola	tunde.lantos@gmail.com
Lewandowka, Elwira	University of Bielsko-Biała Department of Humanities and Social Sciences Institute of Modern Languages, Poland	elewandowska@ath.bielsko.pl
Lükő István Dénes	Soproni Egyetem	solyombanya@gmail.com
Major Enikő	Debreceni Egyetem Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért	major.eniko@koppmariaintezet.hu
Manijlovic Heléna	Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka | Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Szabadka	helena@vts.su.ac.rs
Markos Valéria	Debreceni Egyetem Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért	markos.valeria@koppmariaintezet.hu

Márkus Éva	Eötvös Lóránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar	markus.eva@tok.elte.hu
Mascher Róbert	Semmelweis Egyetem Pető András Kar	mascher.robert@semmelweis-univ.hu
Merkei Attila	Fáy András Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium	merkei.attila.gyorgy@gmail.com
Mesterházy Helga	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	mesterhazy.helga@phd.uni-sopron.hu
Milu Ildikó	Nyíregyházi SZC Széchenyi István Technikum és Kollégium	nagy.david@motivapp.eu
Mogyorósi Zsolt	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Pedagógiai Kar	mogyorosi.zsolt@uni-eszterhazy.hu
Molnár Anita	Nyíregyházi Egyetem Testnevelés és Sporttudományi Intézet	molnar.anita@nye.hu
Molnár Béla	Milton Friedman Egyetem	molnar.bela@ppk.elte.hu
Molnár Gábor	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet	molnar.gabor@uni-mate.hu
Molnár György	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	molnar.gyorgy@gtk.bme.hu
Molnár Katalin	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	molnar.katalin@uni-sopron.hu
Molnár László	Soproni Egyetem Faipari és Kreatívipari Kar Alkalmazott Művészeti Intézet	molnar.laszlo@uni-sopron.hu
Mucsi Zsuzsanna Mária	Soproni Egyetem Faipari Mérnöki és Kreatívipari Kar Cziráki József Faanyagtudomány és Technológiák Doktori Iskola	zsuzsi.mucsi@gmail.com
Nagy Mónika Zita	Pannon Egyetem Modern Filolgiai és Társadalomtudományi Kar	nagy.monika.zita@uni-mate.hu
Nagyová Alexandra	Selye János Egyetem Tanárképző Kar	alexandranagyova17@gmail.com
Németh Dóra Katalin	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola | Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	nemeth.dora.katalin@uni-sopron.hu
Orsovics Yvette	Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Slovakia	orsovicsy@ujs.sk
Pásztor Enikő	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	pasztor.eniko@uni-sopron.hu
Patyi Gábor	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	patyi.gabor@uni-sopron.hu
Pázmándi Eszter	Semmelweis Egyetem Pető András Kar	eszter.labas@gmail.com
Peña-Sánchez, Noemí	University of La Laguna, Spain	—
Petőné Csima Melinda	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet	melinda.csima@gmail.com
Petzné Tóth Szilvia	Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar	toth.szilvia@sze.hu
Podráczky Judit	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet	podraczky.judit@uni-mate.hu
Porkoláb Anna	Semmelweis Egyetem Pető András Kar	annaporkolab98@gmail.com
Pribék László	Selye János Egyetem Tanárképző Kar	prajbek@gmail.com
Proroković, Jakov	University of Zadar Department of Teacher and Preschool Teacher Education, Croatia	jprorokov@unizd.hr
Pusztafalvi Henriette	Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar	pusztafalviheni@gmail.com
Rašková, Miluše	Palacký University, Faculta of Education Department Primary and Pre-primary Pedagogy, Czech Republic	miluse.raskova@upol.cz

Raułyk-Dumanow, Małgorzata	University of Bielsko-Biała Department of Humanities and Social Sciences Institute of Modern Languages, Poland	mraulyk@ath.bielsko.pl
Reiner Dóra	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	reiner.dora@uni-sopron.hu
Révész József	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	revesz.jozsef@uni-sopron.hu
Révészné Pálfi Krisztina	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	palfi.krisztina@uni-sopron.hu
Rosemond, Suzy	Kindercare Education At Work	srosemond@kindercare.com
Roszik Dóra	Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar | Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola	roszik.dora@szte.hu
Sárigné Szilárd Zsuzsa	Semmelweis Egyetem Pető András Kar	saszizsu@gmail.com
Sebestyén Edmond	Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskola	sebestyen@edu.u-szeged.hu
Simon István Ágoston	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	simon.istvan@uni-sopron.hu
Simonné Kajtár Gabriella	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	kajtar.gabriella@uni-sopron.hu
Simonyi Gabriella	Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Doktori Iskola	fekete.gabriella@gmail.com
Somogyi Anett	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	somogyi.anett@uni-sopron.hu
Szakály Zsolt	Széchenyi István Egyetem Egészség- és Sporttudományi Kar	szakaly.zsolt@sze.hu
Szántóné Tóth Hajnalka	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet	szantone.toth.hajnalka@uni-mate.hu
Széplaki Ildikó	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Spottudományi Intézet	szeplaki.ildiko@uni-eszterhazy.hu
Szilva Zsuzsanna	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	szilva.zsuzsanna@uni-sopron.hu
Takács Zsuzsanna Mária	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar	takacs.zsuzsanna@pte.hu
Telegdi Attila	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Pedagógiai Kar Neveléstudományi Doktori Iskola	a.telegdi@gmail.com
Tóth Attila	Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem, Slovakia	atoth2@ukf.sk
Tóth Péter	Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Slovakia	tothp@ujs.sk
Tóth-Bakos Anita	Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Slovakia	tothbakosa@ujs.sk
Tóth-Orsós Sarolta	Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	orsos.sarolta@gmail.com
Tóth-Szerecz Ágnes	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet	toth-szerecz.agnes@uni-mate.hu
Travirka Marčina, Karmen	University of Zadar Department of Teacher and Preschool Teacher Education, Croatia	kmarcina@unizd.hr
Vajda Ildikó	Nyíregyházi Egyetem Testnevelés és Sporttudományi Intézet	vajda.ildiko@nye.hu
Valentné Albert Éva	Semmelweis Egyetem Pető András Kar	valentne_albert.eva@semmelweis-univ.hu
Valjan Vukić, Violeta	University of Zadar Department of Teacher and Preschool Teacher Education, Croatia	vvukic@unizd.hr
Varga László	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	varga.laszlo@uni-sopron.hu

Varga Rita	Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kar Roth Gyula Doktori Iskola	varga.rita@rothszki.hu
Vavrdová, Alena	Palacký University Faculta of Education Department Primary and Pre-primary Pedagogy, Czech Republic	alena.vavrdova@upol.cz
Velner András	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvári Campus Neveléstudományi Intézet	velner.andras@uni-mate.hu
Verebélyi Gabriella	Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar	verebelyi.gabriella@sze.hu
Vida Gergő	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	vida.gergo@uni-sopron.hu
Vincze Tamás András	Nyíregyházi Egyetem Alkalmazott Humántudományok Intézete	vincze.tamas@nye.hu
Vódli Zsolt István	Soproni Szakképzési Centrum Fáy András Két Tanítási Nyelvű Közgazdasági Technikum	vodli.zsolt@gmail.com
Zentai Gabriella	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet	zentai.gabriella@uni-mate.hu
Zrilić, Smiljana	University of Zadar Department of Teacher and Preschool Teacher Education, Croatia	szrilic@unizd.hr
Zsubrits Attila	Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	zsubrits.attila@uni-sopron.hu

A borítón lévő kép:
A Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar épületének bejárata
Forrás: Wikipedia.hu – Soproni Egyetem, 2019. március 14.
URL: https://bit.ly/3sDAftF (2022. május 20.)

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
Cím: 9400 Sopron, Ferenczy János utca 5.
Telefon: +36 (99) 518-920
Honlap: http://bpk.uni-sopron.hu/kezdolap